

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Tractatus I. De Incarnatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](#)

[MRA] [IHS] [IPH]

CONTROVERSIARVM
THEOLOGICARVM
LIBER IV.
DE INCARNATIONE
E T
SACRAMENTIS.
TRACTATUS I.
DE INCARNATIONE.

CAPVT I.

DE NECESSITATE INCARNATIONIS.

CONTROVERSIĀ I.

Vitrum Peccatum sit infinitæ malitiæ.

Poterat hæc quæstio tractari in secundo libro cùm ageretur de Peccatis. sed vñ jam recepto translatæ est in hunc locum , occasione doctrinæ fatis communis , afferentis , ex infinitate malitiæ peccati , & non aliter , posse Necellatatem Incarnationis seu satisfactionis infiniti valoris pro peccato generis humani probari . Preliminaris ergo seu præjudicialis quæstio est , An peccatum sit , aut possit esse infinita Malitia : quod si negabitur , prout negabitur , videndum

deinde erit , an ex alio capite fuerit ad finem redemptionis nostræ Necessaria Incarnatio : quod idem est ac querere , an Creatura pura posset satisfacere pro peccato , cùm ejus Malitia sit tantum Finita . Pro resolutione prioris quæstionis

2. Supponendum est 1. Christi opera habuisse ex duplice capite condignitatem ad delendum peccatum generis humani , videlicet in genere Satisfactionis , & in genere Meriti . Discriben utriusque declarabitur in progressu . Hoc inquam nunc supponimus , infra probandum ; Si enim Christi satisfactio non fuisset condigna & sufficiens ,

K k k

sufficiens, inepta esset præsens quæstio, vtrum fuerit Necessaria.

Supponendum 2. In peccato posse considerari tres Formalitates diversas, ab invicem separabiles, &c, licet non perfectè & reciprocè, ab invicem præscindibiles. Prima est, quod sit contra legem vel præcipientem, vel prohibentem. Secunda, quod sit Voluntaria aversio ab ultimo Fine, & ab aeterna felicitate. Tertia, quod sit offensa & contemptus quidam divinae Majestatis, Excellentiae & amicitiae ejusdem. Haec formalitates in peccato repertæ, pariunt diversos effectus morales. Nam peccatum ut habet primam formalitatem, infert Reatum Pœnam & supplicij subeundi: & hac formalitas reperitur etiam in peccato Veniali. Prout peccatum habet secundam formalitatem, infert privationem ultimi Finis, non quidem per modum supplicij, sed præcisè quatenus non erat positum Medium Necessarium ad ultimum finem consequendum: quo modo averteretur aliquis ab ultimo fine, si apprehenderet aliquam actionem esse necessariam ad ultimum finem, eam tamen voluntatiè omitteret, eò quod arbitratetur, ultimum finem esse sibi aliunde impossibilem, ex defectu vel impossibilitate alterius cuiusdam Medij etiam necessarij. Denique tertia formalitas infert in Persona offensa Jus ad rationabilem aversionem ab offendente, & Jus tractandi eum ut inimicum, in offendente vero infert obligationem satisfaciendi & placandi offensum, seu tollendi Jus rationabilis aversionis. De hac tertia formalitate dubitatur, an reperiatur propriè in peccato Veniali, & videtur negandum cum S. Thoma, quem sequitur Suarez d. 4. s. II. §. dico tamen primo. & alij Recentiores. Quia peccatum Veniale non est contemptus divinae amicitiae, quam non dissolvit, ac proinde non præberet Deo titulum aversionis; nec parit obligationem satisfaciendi pro offensa: ino non est materia satisfactionis propriè dictæ pro culpa, sed folium pro pœna, cuius reatum contraxit per primam formalitatem, quatenus est transgressio legis. Præberet quidem peccatum Veniale Deo titulum negandi aliquos favores majores quos exhibuit et non peccanti: sed hoc non est aversio propriè dicta, nec tollitur per satisfactionem, sed per actus meritorios, quibus homo illos favores iterum promeretur.

3. Supponendum 3. cum P. VVadingo d. I. dub. 3. n. 34. Peccatum mortale ex duplice capite prometeri pœnam, nempe, & quatenus est transgressio Legis, & quatenus est offensa Dei. Quatenus est offensa Dei meretur pœnam aeternam, & etenim infinita, quatenus aeternitas à parte post est aliquo modo infinita. Quatenus autem præcisè est transgressio Legis, meretur insuper aliquam pœnam, non quidem aeternam, sed temporalem; & hanc etiam in inferno cessare docet idem Auctor, de quo nos diximus in secundo libro. Ratio prioris est, quia ex transgressione Legis oritur in Legislator, exerceunte Justitiam Vindicativam, jus puniendo

transgressorem pœnam commensurata & proportionata transgressioni Legis. Hujus autem transgressionis malitia commensuratur cum Bonis illis, quod Legislator per observantiam legis intendebat: hoc vero bonum non est bonum infinitum ut patet: ergo nec malitia transgressio est infinita, ne quidem secundum quid, in eo sensu, quo contemptus divinae amicitiae est malitia infinita secundum quid, ut dicimus: ergo non meretur pœnam aeternam, qua est infinita secundum quid. Ratio posterioris, nempe, quid meretur pœnam temporalem, est hac: quia de fide de quod remissâ pœnam aeternam, adhuc remaneat, per se loquendo, reatus pœnam temporalis: hujus item rei nulla commodior ratio reddi potest, quando dicendo cum quodam Recentiore Hispano, quod peccatum, ut est transgressio legis, & viceversa a Justitia vindicativa, meretur pœnam temporalem, qua remaneat, sublatâ pœnam aeternam, deinceps contemptum divinae Majestatis, & amicitiae ejusdem: quare rectè dicitur, non enim Dei arbitrio, sed ex natura rei remanere hujusmodi pœnam temporalem.

Præsens itaque controversia procedit de malitate offensa divinae, de qua quantum, aut simpliciter infinita malitia. Affirmant Cor. Capreol. Didacus Alvarez, Hurt, Mendoza, Coninx, Martinonius, VVadingus, Bernald. Conmuniū tamen RR. negant.

4. DICO, Malitiam peccati non est simpliciter infinitam, sed solum secundum quid. Est infinitam secundum quid, colligitur ex infinite persona offensa. Quod autem non infinita simpliciter & absolute, loquendo de peccato Veniali, consentiunt adverbari: quod peccatum mortale est dissensio. Probatur item Conclusio primò & sufficiens, offendendo, principium adversariorum argumentum esse ex numero eorum, qua nimium probant, & ideo nihil probant. Argumentum eorum delaminatur ex pœna quam meretur peccatum mortale; nisi enim, inquit, esset infinita malitia, non meretur pœnam aeternam: atqui meretur pœnam aeternam: ergo est infinita malitia. Argumentum hoc infra solvemus, assignando aliam rationem hujus meriti. Nunc offendendum est, plus probare quād admitti possit ab adversariis: probaret, inquam, quid etiam actus meritorius pœdens ab homine justo, esset infinita bonitatis, qua meretur premium aeternum, nempe vitam aeternam, ut definitum est in Tridentino Concilio, sequiam autem omnes negant: ergo etiam in adversariorum argumento negari potest.

P. Hurtadus Mendoza §. 19. duas responsiones adhibet huic retorsioni. Primo, ait, respondere posse, nostra bona opera solum mereri contingit substantiam visionis beatæ ipsam autem aeternitatem illius non mereri. Rationem affirmat, quia non aliter meremur Gloriam, nisi in quantum meremur gratiam habitualem: atqui aeternitatem Gratia habitualis non meremur, quia hujus

nitas pender à perseverantia & auxilio gratiae finalis, quam nemo condigne meretur: ergo nec aeternitatem gloriae meremur condigne. Confirmat deinde hoc ipsum. Aeternitas Visionis non debetur, nisi in quantum debetur aeternitas Gratiae: quia Visio est effectus Gratiae: sed aeternitas Gratiae non debetur: ergo nec aeternitas Visionis.

5. Hæc tamen responsio est imprimis contra torrentem Doctorum, ut facetur auctor, vnde nec ipse acquiescit. Deinde impugnatur ratione. Si enim non meremur aeternitatem visionis ex hoc capite, quia perseverantia finalis in gratia non meremur, à qua pendet aeternitas Visionis, sequitur, nos non mereri substantiam Visionis de con digno, quod est contra ipsum adversarium. Sequela probatur. Nam visio beata ne quidem ad vincum inflans darum nisi dependenter à perseverantia finali: ergo si hoc obstat, quominus meremur aeternitatem Visionis, etiam obstat, quoniam meremur substantiam Visionis.

6. Ad argumentum vero Hurtadi facilis est responsio: sicut sub conditione meremur aeternitatem visionis, ita etiam sub conditione meremur aeternitatem Gratiae, nempe, si in Gratia decesserimus: ergo purificata conditione meremur tam aeternitatem Gratiae quam Glorie. Indò hoc & non alio modo meremur peñam aeternam, nempe si in peccato decresserimus: ergo si purificata hac conditione meritum peñam aeternam est meritum malitia simpliciter infinita, etiam meritum Gratiae & Glorie erit bonitas infinita: hoc autem etiam adversarius negat: ergo pari jure negatur, peccatum esse malitia infinita.

7. Impugnatur responsio secundum. Concilium Trident. docet, nos nostris operibus in Gratia mereri vitam aeternam: ergo non tantum meremur substantiam Visionis, sed ipsam quoque aeternitatem.

Ad hoc responder Hurtadus, nos mereri quidem aeternitatem, sed solum materialiter seu consecutivè, quatenus ex natura rei consequitur lumen gloriae, quod connaturaliter petit durare aeternum. Senum proinde Concilij vult esse, nos mereri visionem, quæ connaturaliter est aeterna.

8. Sed contra i. Qui meretur essentiam rei, meretur etiam passiones & proprietates essentiae: aqua aeternitas est proprietas Visionis: ergo si meremur essentiam Visionis, meremur etiam aeternitatem illius. Responder Hurtadus n. 33, distinguendo majorem, quando passio addit multò majus beneficium, quam sola essentia, & est divinitus separabilis ab essentia, negat majorem, quando vero non addit, & essentia sine passione est pari momenti, concedit. Jam vero Visio etiam sine aeternitate est res magni momenti: aeternitas insuper addit magnum beneficium: ergo metendo visionem non hoc ipso meremur illius aeternitatem.

Sed contra: Visio momentanea non esset premium sufficiens ad alliciendos SS. Martyres,

Kkk 2

tatur

vt tormenta sustinerent: alliciebantur ab aeternitate præmij: omne autem illud pertinet ad constitutionem præmij, quod est necessarium, ut sufficienter alliciatur animus ad actus meritorios eliciendos, quorum obtainendorum gratia præmium est constitutum.

9. Secunda responsio P. Hurtadi ad nostram retorsionem est, negando quod aeternitas sit passio & proprietas Visionis, vultque, hanc solam Dei misericordia concedi. Verum hoc responsio negat, quod omnes alij concedunt, & non satisfac auctoritatib[us] Tridentini, & vterius licet impugnatur. Sicut per peccatum mortale non tantum meremur substantiam inferni, sed etiam aeternitatem illius, tametsi aeternitas non sit proprietas peñae inferni, ita Theologi, quando assertunt, quod mereamur aeternitatem visionis, non se fundant in eo, quod aeternitas sit proprietas Visionis, sed quia vita aeterna proponitur nobis per fidem ut præmium: ergo sive sit, sive non sit proprietas, dicendum est, habere rationem præmij.

10. Probatur nunc Conclusio 2. Si peccatum contineret malitiam infinitam, haec sane malitia non esset Infinita in quantitate aut numero, aut intensione: esset ergo infinitum in perfectione vel quasi perfectione, hoc est, in aliquo genere sumnum excogitabile: hoc autem est falsum: ergo non est malitia infinita. Sequelam concedunt adversarij. Minor probatur. Illud est infinitum in aliquo genere, quo non potest in eo genere excogitari perfectius seu maius: quod principium omnes recipiunt, excepto Arriagæ: sed hoc non verificatur in malitia peccati: ergo &c. Declaratur illud principium. Infinitum in quantitate, numero, intensione, differt ab infinito in perfectione per hoc, quod infinitum in intensione, quantitate & numero, constitutur per negationem termini intrinseci, hoc est: ad haec infinita (si dari possent) sufficeret non habere terminum intrinsecum, hoc est, ultimum instans aut punctum terminativum, aut ultimum gradum, aut ultimam unitatem: hoc inquam sufficeret, etiamsi haberet terminum extrinsecum, hoc est, etiamsi illi posset superaddi aliqua unitas, gradus, palmus &c. At vero Infinitum in perfectione non constituitur per negationem termini intrinseci: Deus enim est infinita perfectionis, & tamen habet terminum intrinsecum, cum sit unicus: constituitur ergo per radicalem negationem termini extrinseci, hoc est, exigit nullam esse excogitabilem perfectionem, cum qua non identificetur. Hoc positio probatur minor propozitio. Vnum peccatum mortale est altero gravius: ergo habet terminum extrinsecum: & quia repugnat peccatum, quod sit omnium possibilium gravissimum, ideo quolibet possibile peccatum habet terminum extrinsecum: ergo nullum est simpliciter infinitum.

11. Argumentum hoc, quod est ex mente S. Thomæ, non placet Arriagæ, qui sic argumen-

tatur. Ponamus implicare omnem creaturam, inquit omne Ens, etiam ipsum Deum, excepto homine: in tali casu homo (formaliter loquendo) non magis erit infinitus quam modus sit: per hoc enim quod cetera sint vel non sint possibilia, nihil accrescit (formaliter loquendo) nec decrecscit homini: atque in illa hypothesi careret homo termino extrinseco: neque enim esset exigitabilis aliqua perfectio possibilis, qua non esset in homine: ergo si nostrum principium verum esset, esset infinitus, quod tamen est falsum, & contra hypothesin.

12. Ad hoc argumentum patet responsio ex dictis. Non enim dicimus, infinitum constitui per negationem formalem termini extrinseci, sed per negationem radicalem, hoc est, per talen entitatem, qua exigat identificari cum omni perfectione exigitibili in certo aliquo genere. Jam vero Homo secundum rationem suam specificam hanc exigentiam non habet, quia non exigit habere identificatas omnes perfectiones possibles, neque hanc exigentiam haberet (formaliter acceptus) in casu illius hypothesis, quia formaliter loquendo talis & non aliud esset, quam est modus: ergo non esset magis infinitus quam est modus. Econtra Deus secundum rationem suam specificam exigit identificari cum omni perfectione simpliciter impliciti in specie, seclusa omni imperfectione, & ideo est infinitus perfectus, nec habet terminum extrinsecum. Pariter igitur ratione, ut peccatum mortale, v. g. Homicidij, esset infinita malitia, deberet intrinsecè exigere continentem malitiam Infidelitatis, odij Dei &c. atque hanc exigentiam non habet: ergo non continet malitiam simpliciter infinitam.

13. Ad argumentum nostrum aliter respondere conatur P. Conink, peccata esse quidem inæqualis malitia, si considerentur præcisè prout habent oppositionem cum diætamine rationis, seu sub conceptu peccati philosophici, non item si considerentur in ratione offense Dei: vt sic enim ait, omnia esse æqualia, nec unum gravius alio, quin quatenus peccatum est mortalis offensio Dei, inæqualiter avertit à Deo.

Sed contra primò. Quia loquendo de aversione positiva & formaliter ac intrinseca ipsi peccato, & non tantum de aversione consistente in privatione Gratiae sanctificantis, sic inquam certum est, peccata inæqualiter avertire à Deo; Ratio est: quia quod difficilior redditus regressus ad Deum, eo est facta major aversio: atque aliqua peccata reddunt difficiliorem regressum ad Deum quam alia: ergo alia alijs magis avertunt à Deo. Major est clara. Minor probatur. Odium Dei reddit utique difficiliorem regressum ad Deum per illius amorem, quam furtum: item peccatum Infidelitatis reddit difficiliorem regressum ad Deum, quam cetera peccata, qua cum fide consistunt, quia Infidelitas tollit fidem, sine qua est impossibile reverti ad Deum.

14. Contra 2. Quis, ut arguitur Card. Pallavicinus, ille magis avertitur à Deo, & magis offendit Deum, qui maiorem quis indagationem voluntariè incurrit: Sed ex dubia inæqualiter philosophice peccantibus ille qui gravius peccat, voluntariè incurrit gravitem indagationem Dei: ergo magis avertitur, magis Deum offendit. Minor probatur. Qui quando malitia philosophica peccati est in uno graviter à Deo magis prohibetur, & Deus propter illud magis irascitur & indignatur: ergo est difficultius reconciliabilis: ergo peccator est hoc quo magis aversus.

15. Probatur nunc Conclusio 3. Siquidem mortale contineret malitiam simpliciter infinitam, hoc ideo esset, quia dignitas Personæ offendit, auger gravitatem ipsius offense, & per consequens dignitas infinita auger gravitatem offense infinitum: atque haec ratio non probat intentio ergo &c. Minor probatur, & simul redditus ratio priori nostra Conclusionis. Dignitas Personæ offendit non auger gravitatem offense secundum ipsam substantiam sua dignitatis præcisè immediatè, sed eatenus, quatenus exigit intentioniter in mente ipsius offendit, seu in quantum appetit offendit: atque cognitio quia peccatum cognoscit Deum esse bonum infinitum, est ratio imperfecta, & limitata, ac anigmatica, reportans videlicet borum infinitum in tantum bonum & est modus perfectior, modus imperfectior: ratione sua limitationis habet quod potest ostendere cum peccato: si enim esset ratio infinita Dei, redderet hominem impeccabilem: ergo dignitas offensis licet infinita, & aliquo modo etiam cognita ut infinita, non auger malitiam peccati, ut fiat simpliciter infinita.

Probaruntur Conclusio 4. Ex eod. Card. Pav. Nullum malum, inquit, potest esse infinitum: ergo nec peccatum. Antecedens problema. Vel enim est necessarium, vel contingens. Non necessarium: quia omne necessarium est bonum, nec contingens: quia Deus illud cognovit, adeoque liberè absolveret ab eo impediendum: sed impossibile est, ut voluntas non efficaciter ostendat, ac repudiet malum infinitum cognitum ut tale, sicut impossibile est, ut non amet & vellet, nam infinitum cognitum ut tale, tantum enim habet vim bonum ad excitandum amorem, quoniam habet malum ad excitandum odium: ergo nullum infinitum contingens est impossibile.

16. Probatur Conclusio iterum à aperte. Malitia peccati tanta & non major est, quam in bonitas debita, qua per peccatum formaliter excluditur: sed hac bonitas debita non est bona infinita, sed est simpliciter finita, ergo etiam malitia peccati non est simpliciter infinita sed finita. Major videtur innegabilis. Declaratur tamen amplius. In tantum aliqua forma est malitia, in quantum privat subiectum aliquo boni debito, & illius bonitatem non compensat: ergo gradus malitiae mensuratur per ordinem ad gradum

dam bonitatis formæ quâ privat, & qua sit debita : si enim debita non est, non dicitur subiectum malè affectum, aut malè se habere per carentiam illius formæ.

17. Confirmatur. Nam Bonum & Malum habent se ad invicem in moralibus, sicut rectum & obliquum in physicis aut Mathematicis : sicut ergo linea obliqua eò magis est obliqua, quò magis recedit à rectitudine : ita in moralibus eò aliquid est magis malum, quò plus recedit à bonitate hic & nunc debita.

18. Minor verò Argumenti facti est etiam apud adversarios in confessio. Nam forma debita denominans hominem moraliter bonum & rectum, non est alia, quam ille actus qui excluditur per peccatum : sed bonitas illius actus est bonitas tantum finita : ergo bonum exclusum per malitiam peccati, est bonum finitum.

DICES. Poteſt actus peccaminosus habere sex gradus intentionis, & tamen actus debitus non deberet habere sex gradus intentionis; ſufficienter enim excluderetur actus malus per unicum gradum actus boni : ergo poteſt in actu malo eſte major malitia, quam sit bonitas in actu oppofito debito. 19. Diftinguendo conſequens : poteſt eſte major materialiter & intensivè, vel etiam extenſivè, & quoad numerum actuum, concedo: formaliter ſeſi ſecundūm formalitatem malitiae, qaz in singulariſ gradib⁹ imbibitur, & de qua eſt prelens quæſio, Nego conſequentiam. Vnde hi eſter possibilis actus infinitè intenſus, eſter utri que infinita malitia materialiter, ſed non formaliter, hoc eſt, non ſecundūm illam formalitatem quam adverſarij volunt eſſe ſimpliciter infinitam in omni peccato mortali, & in omni gradu illius. Confirmabuntur dicta ex ſolutione objectionum.

Solvuntur Argumenta contraria.

19. Objicitur priuò ſamolum Argumentum calculatorium. Quò Major eſt dignitas offendi, eò major eſt gravitas offendi: ergo ſi dignitas offendi eſt ſimpliciter infinita, etiam offensa eſt ſimpliciter infinita in ratione offendi: atqui perſona offendi eſt ſimpliciter infinita: ergo etiam offendi eſt infinita.

Priuquam repondeamus direcțe, retorqueat Argumentum, oſtendendo quò nimis probet. Imprimis probarer, quò etiam Amor Dei eſt infinitè bonus. Quò enim prætantior eſt perſona amata, eò prætantior eſt Amor: ſed Perſona divina eſt infinitè præstantis: ergo amor illius eſt infinitè præstantis: quod omnes negant.

Secundo probaret argumentum, quò malitia peccati tanta ſit, quantum eſt valor ſatisfactio- nis & Meritorum Christi, adeoque Christus non ſatisficeret ſuperabundanter, nec vnu actus Christi ſuſſiceret ſufficiens pro omnibus peccatis. Probarū autem ex fundamento adverſariorum. Sa- tisfactio Christi vtique non fuit major in ſuo ge- nere, quam fuerit dignitas Christi ſatisfacientis,

& Dei offensi: ſi ergo malitia peccati affurgit ad infinitam malitiam aequali dignitati offendi & Christi ſatisfacientis, erit per conſequens aequalis ſatisfactioni Christi: ergo hæc non ſuperabundat.

20. Retorſionem hanc censuit ex adverſarijs P. Bernal. d. 4. f. 6. a. n. 125. aliter ſolvi non poſſe, quam afferendo, omnes & ſingulos actus meritorios Christi ſuſſile infinitè intentos. Verū hanc intentionem eſſe Chymericam ſuppono ex Philosophia, & omitto alia, que huic reponſioni opponi poſſent.

Tertiō retorqueri potest argumentum ad hominem contra adverſarios, quorum plerique volunt, peccatum Veniale eſte etiam offensam di- vinam propriè dictam, & tamen negant habere malitiam infinitā: certè hīc non minùs proce- dit calculatio, quam in peccato mortali, ut per ſe maniſtum eſt.

21. Ad Argumentum repondeatur direcțe, diſtinguendo antecedens. Gravitas offendi cre- ſcit crescente dignitate offendi, augmento & pro- portione Arithmeticā ſeu rationali, negatur, Geometricā & Irrationali, conceditur antecedens, & negatur conſequentia. Proportio rationalis vo- catur illa, qua obſervatur inter extrema, quorum vnu ita potest crescere, ut adæquet alterum: v.g. quò ſunt plures homines, eò ſunt duplè plures o- culi, & oculi centum hominum poſſunt adæquari à numero Ducentorum hominum. Proportio Irrationalis eſt, qua obſervatur inter extrema, quorum vnu non potest vnuquam ita crescere, ut adæquet alterum, prout contingit in cognitione & objecțo: ſi enim objecțum eſt perfectius cognitione, eò quod objecțum ſi ſubſtantia, cognitio verò accidens, nunquam potest cognitionis accidentalis perfectio treſcendo adæquate perfe- ctiōnem objecți, & tamen etiam hīc procedit illa calculatoria propoſitio: quod eſt perfectius objec- ſum, eò eſt perfectior cognitione. Jam verò ad hoc genus extremon pertinent extrema, de quibus diſputamus. Sicut enim amor & honor nun- quam potest affurgere ad cum gradum bonitatis, in quo conſtituit dignitas divina amata & honorata, ita nec offensa ſeu contemptus: nam, ut vidimus, offensa non potest eſſe in maiore gradu malitiae, quam in quo gradu bonitatis eſt amor & honor debitus, qui ſemper eſt & manet Finitus.

Replicabis. Offensa dignitatis creatæ in ſuo genere eſt in eo gradu malitiae, in quo gradu eſt dignitas offendi: ergo idem dicendum erit de offendi dignitatis increata. Retorquo. Honor debitus dignitati creatæ eſt in eo gradu bonitatis, in quo eſt dignitas honorati: ergo etiam honor debitus Deo. Si adverſarij negant antecedens retorſionis, negabo ego antecedens replicæ: ſi verò confeſſo antecedente negant conſequen- tiā, negabitur etiam eorum conſequentiā, & paritas. Eſt autem hæc diſparitas. Dignitas Perſonæ creatæ eſt finita, & ideo taxat ſibi certum gradum honoris, quo major poſſibilis quidem eſt, ſed illi dignitati indebitus, adeoque excedens.

quapropter in hoc sensu potest concedi, quod honor & honoratio in suo genere adaequent dignitatem personæ creatæ: Deus autem non ita taxat sibi honorem, ut major possibilis illi non debeatur à pura creatura: sed quacunque honoratione posita si est alia major possibilis, etiam hæc potest Deo esse debita, si eam exigat: quapropter honoris debitum taxatur hic & nunc mediante cognitione & dictamine practico quod aënum honoris præcedit: & per consequens eodem modo taxatur offensa talis honoris exclusiva.

22. Objicitur 2. Illud malum est simpliciter infinitum in ratione demeriti, quod mereatur pœnam simpliciter infinitam: sed talem mereatur peccatum mortale: ergo &c. Minor probatur, quia pœna æterna æquivaleat pœna temporalis infinitè intensa: in modo tolerabilius & optabilius videtur, sustinere pœnam infinitè intensam tempore finito, quam pœnam acerbissimam per totam æternitatem. Responderi posset primò, Negando minorem. Reverâ enim pœna æterna à parte post, non est infinita categorematicè, sed tantum syncategorematicè, quia nunquam ponitur reiplâ nisi in duratione finita. Porro pœna simpliciter infinita in intensione est impossibilis, & ideo non potest comparari cum pœna æterna: quomodo autem argumentum retorquendum sit in actu bono, jam suprà contra Huradum ostensum est.

23. Verum, demus pœnam æternam posse vocari pœnam simpliciter infinitam. *rg.* ad argumentum negando Majorem, quemadmodum adversarij negare debent in merito præmij æterni. Quare autem tam præmium quam pœna debet esse æterna, etiam actus meritiorij & demeritorij non sint simpliciter infiniti, non spectat ad hunc locum, sed ad tractatum de actibus humanis. Breviter rationem vtriusque dat Card. Pallav. & etiam post S. Augustinum proponit Comptonus. Hæc enim (inquit Card.) est conditio naturæ rationalis, ut debeat sisteri in aliquo termino Boni vel Mali; & quidem nisi terminus boni posset naturaliter esse firmus & æternus, homo appetitu naturali appeteret aliquid impossibile, dum appetit perpetuam felicitatem. Econtra nisi pœna deberet esse æterna, Deus non esset summe timendus, siquidem omne temporale potest contemni, utpote non oppositum cum ultimo fine, hoc est æternâ felicitate, quam solam necessariò desideramus.

Quod autem attinet ad pœnam æternam, alia specialis ratio paulò post redetur.

24. Respondetur nunc ad Argumentum 2. Distinguendo Majorem. Quod mereatur pœnam infinitam, est etiam infinitum, eo modo quo pœna est infinita, concedo, alio modo quem adversarij contendunt, nego Majorem & distinguo Minorem. Pœna æterna est infinita præcisè quoad durationem à partè post, concedo Minorem, est infinita quoad intensionem vel perfectionem, nego Minorem; & distinguo conse-

quens: ergo etiam peccati malitia est infinita quoad durationem, concedo consequentiam, illo modo, nego consequentiam. Itaque peccatum mortale est ex natura sua irreparabile quod peccanti, adeoque quantum est ex se est æternum, nisi gratis condonetur: negat porro condonatione evadit simpliciter æternum. Vter illi homini decadenti in peccato mortali, negatur Dei omnis condonatio: ergo jam evadit hoc deus infinitum: & non nisi ut sic constituto pœna debetur æterna pœna: ergo ut sic est fama proportionis inter pœcum mortale & pœnam æternam.

25. Hinc quidam Recentior Hispanus estimat expeditè rationem reddi, quare pœnam æternum puniatur. Cum enim peccatum duret æternum, hoc ipso æternum constituit inimicium Dei: atqui offensus habet Ius tractandi nullum inimicum, quamdui manet inimicus: ergo Deus Ius æternum male tractandū inimicū. Ad promerendam ergo pœnam æternam non requiritur malitia infinita intensivè, seu in proportione, sed sufficit infinita duratio pœcam, propter impossibilitatem condigne satisfactionis ad adversarij facientur esse) praestanda à creaturā pœna, & propter negationem condonationis sum æternam.

26. DICES. Causa debet esse causa effectui, ergo si aliquid est causa aliquis effectus infiniti, debet etiam causa esse aliquis modus infiniti: atqui peccatum actuale causat aliquen effectum infinitum, nempe voluntatem divinam non condonandi peccatum per totam æternitatem: Ergo debet etiam ipsum peccatum actualiter esse aliquo modo infinitum: non est autem infinitum quoad durationem; ergo quoad pœnam pœnitentiam seu malitiam. Omisla rectio in actu bono merente voluntatem Dei præmiantem æternum, Respondetur directè, Distinguendo antecedens: Causa adæquata debet esse infinitum, concedo, inadæquata, nego antecedens. Voluntas Dei noniquam condonandi, habet posse pro causa (impropriè loquendo, hoc est pro determinativo) voluntatem divinam essentiam quod peccatum. Hoc modo cognitio transuersa causa speciem perpetuam; homicidium tunica causat irregularitatem perpetuam, & sic de centis alijs.

27. Objicitur 3. Quæcumque equivalenti vni tertio, æquivalent inter se. Sed malitia peccati & pœna quoad intensionem infinita, & equivalenti vni tertio, nempe pœna æterna: ergo quæcumque equivalent inter se: ergo sicut pœna infinita est simpliciter infinita, ita & malitia peccati erit simpliciter infinita. *rg.* Transmissum nunc Minorem, quod pœna simpliciter infinita æquivaleat pœna æterna, (quod in rigore fallitur est, ut jam suprà dictum) distinguo Majorem. Quæ æquivalenti vni tertio eodem genere æquivalentiæ, æquivalent inter se, concedo Majorem, quæ æquivalenti vni tertio eodem genere æquivalentiæ,

nego Majorem: cuius rei plura exempla supponunt. Sic centum Aurei sunt aequales equo, & equus est aequalis Juri in equum quod habet dominus, & tamen centum aurei non sunt aequales Juri domini in equum: hoc est: si ego detinere rem equum alienum, non satisfacerem Justitiae ad aequalitatem, si domino repetenti equum, obtruderem centum aureos, volens retinere equum: cogitem enim illum ad vendendum equum. Itaque Jus seu Dominium Equi, & centum aurei sunt quidem aequalia eidem equo, sed non sunt aequalia inter se; alioquin satisficeret Justitiae à fure, si daret centum aureos, retento equo, quia Justitia non obligat nisi ad aequalitatem. Ratio autem est, quia Dominium est aequalis equo tanquam facultas disponendi de re, tanquam objecio talis facultatis: Centum Aurei sunt aequales equo in ratione pretij, si equus emendus esset: sicut ergo color in ratione objecti ad aequalitatem potest, & Florensis adaequat libram coloris in ratione pretij, nec tamen Florensis adaequat potentiam Visivam in ratione objecti sicut adaequat color, ita nec centum florensi adaequant Jus Domini, volentis equum suum adhuc existentem habere potius, quam ejus pretium.

28. Pari modo pena infinita in intensione, aequivalit (vt nunc permitto) penam aeternam quod numerum, comparando v. g. numerum diuinum cum numero graduum, peccatum vero non adaequat penam aeternam hoc generi aequivalit, sed in ratione causae demeritoriae, seu in ratione formae constituentis inimicorum, quo sensu non adaequat penam simpliciter infinitam, quia in tantum meretur penam aeternam, in quantum ipsum peccatum durat aeternum: quapropter si infligeretur pena simpliciter infinita, & peccatum adhuc permaneret transacta jam pena infinita intenta, adhuc manereret jus ad penam aeternam, & sic pena esset major quam sit malitia peccati, qua non meretur pro tempore determinata penam simpliciter infinitam.

29. DICES. Esto pena inferni, non sit pena simpliciter infinita, revera tamen peccatum mortale meretur penam simpliciter infinitam: alioquin male dicentes Patres & Theologi, Deum punire peccata circa seu infra condignum. *¶* Cum pena simpliciter infinita sit impossibilis, repugnat, quod peccatum illam mereatur. Deinde fallum est, quod peccatum defacto non puniatur ad aequalitatem, ita vt illud quod deest, sit pena simpliciter infinita, neque haec est mens PP. aut Theologorum, sed dicere volunt, quod de Misericordia Dei merito cogitandum sit, eam aliquantum minus punire, quam condigne posset. Ceterum Scriptura S. non semel indicat aequalitatem penarum. Deuteron. 25. v. 7. *juxta mensuram delicti erit & plagarum modus Apoc. 18. v. 7.* Quantum glorificari se & in deliciis suis, tantum date illi tormentum & lacrimam. P. Martinus Esperanza alter inteligit illud effatum, sicut & illud, quod Deus promisit ultra condignum: & dicit, non posse

aliter verificari universaliter, nisi in hoc sensu, quod plus mali sit in peccato, quam in pena peccati, quemcunque tandem pena infligeretur, cum sint diversi ordinis: & econverso plus boni sit in premio, quam in Merito, quia sunt diversi generis, & peccatum constituit supremum genus mali, adeoque non potest ab illo alio malo in ratione mali adequari; & econverso Visio Beata constituit supremum genus Boni creati accidentalis.

30. Objicitur 4. Gravitas mali pensatur à præstantia Boni quo privat, & consequenter, illud malum quod privat bono simpliciter infinito, est malum simpliciter infinitum: atqui peccatum privat bono simpliciter infinito, nempe Deo, ergo est infinitum malum. *¶* Distinguendo majorem. Quod privat infinito bono secundum se & immediate, concedo: quod privat infinito bono duntaxat quoad possessionem finitam & limitatam, nego ma. & eodem modo distinguenda minore negatur consequentia. Peccatum ergo non aliter privat Deo, quam quatenus privat visione Beatificâ.

31. Objicitur 5. Illud est malum simpliciter infinitum, quod auferit à Deo bonum simpliciter infinitum: sed hoc facit peccatum mortale, auferit enim à Deo rationem ultimi Finis, & eum transfert in creaturam. *¶* 1. Hoc modo probari posse, quod actus honestus esset bonum simpliciter infinitum: nam quod tribuit Deo bonum simpliciter infinitum, et bonum simpliciter infinitum; sed actus honestus tribuit Deo bonum simpliciter infinitum, nempe rationem ultimi finis, ergo &c. *¶* 2. Negando Minorem, & ejus probationem. Non enim auferit peccatum à Deo hoc quod est, esse ultimum finem rerum omnium, sive: esse omnibus creaturis propositum ut ultimum Finem: sed solùm auferit à Deo exercitium ultimi finis respectu hominis peccantis, & pro hoc casu particulari: hoc est, peccatum est actus, quo peccator non ordinat hic & nunc suas actiones in Deum ut ultimum finem: hoc autem exercitium est bonum simpliciter finitum, & Deo extrinsecum, consistens videlicet in actu virtutis, qui per peccatum excluditur: ergo etiam privatio illius est simpliciter finita.

32. DICES. Saltem illud peccatum est simpliciter infinitè malum, quo quis intendet destruere Deum, nec enim malitia pensatur ex eventu, sed ex affectu. Responderi posset retrorsum Argumentum in actu volente Deum conservare ab interitu, qui esset infinitè bonus. Directè respondebat Card. Pallav. affectum non accipere bonitatem vel malitiam ad mensuram affectus chymericæ. Tunc enim affectus estimatur perinde ac eventus, seu actus & effectus simul, quando effectus est simpliciter possibilis, ac proinde quando affectus posset in aliquo casu esse effectivus illius effectus. Proculdubio enim affectus destruendi Deum, non habet tantam malitiam, quam habet, si illud possibile esset: nam in hoc casu teneretur Deus illum impedire, cum ta-

mota

men defacto non teneatur. Omissa hac response, qua difficultate non caret;

Respondeo, Negando antecedens: nam talis affectus limitatur ab imperfectissima cognitione, & præterea ejus malitia non potest esse major, quam sit bona rectitudo opposita, sc. affectus non destruendæ Deum, qua est finita.

33. Objicitur 6. illud est malum simpliciter infinitum, quod habet infinitam ineligibilitatem, hoc est, quod nunquam licet eligeretur, etiam per impossibile ad bonum infinitum obtinendum servire & necessarium esset: atqui tale est peccatum: ergo &c. Habet hoc argumentum instantiam in peccato veniali, & facile Respondeatur, Ineligibilitatem peccati non provenire ex Infinitate malitiae, sed ex oppositione cum voluntate legislativâ Dei, qua est Regula omnis prudentis electionis. Si enim secundum se esset malitia infinita, tunc esset majus malum quam omne bonum possibile, ad quod obtinendum potest permisso peccati deseruire, hoc autem est falsum: quia Deus non potest permettere peccatum, nisi ad bonum, vel majus vel saltu equale obtinendum illius permissione.

34. Objicitur 6. Si homo haberet infinitos gradus Gratiae, illi omnes expellerentur per unum peccatum mortale: ergo debet esse infinitè malum, quia habet vim privandi infinito Boni. *¶* Transeat antecedens, Nego Conseq. Non sufficit ad rationem mali infiniti, esse incompossible cum bono infinito in intentione, v. g. si daretur in me amor infinitè intensus aliquis pura creature, cum illo esset incompossibilis affectus odij, quantumvis remissus, eisdem creaturæ, & tamen hic gradus non esset in ullo sensu infinitus. Præterea ut privatio alieujus boni sit in eo gradu malitiae, in quo gradu bonitatis est bonus quo privat, debet hoc bonum esse debitum, ut jam supra notatum est.

Ex dictis concludimus, non ideo Incarnationem Verbi fuisse necessariam, & pura creatura satisfactionem pro peccato impossibilem, quod peccatum sit infinitè malitiae, sed aliam Rationem querendam esse.

CONTROVERSIA II.

An pura Creatura posse condigne satisfacere pro peccato mortali, proprio vel alieno.

§. I.

Premittuntur aliqua de Merito Prima Gratiae, & statuitur vera sententia de satisfactione.

35. A Dvertendum est discriberem inter Meritum & Satisfactionem. Satisfactione supponit offenditam propriæ dictam, qua quis aliam perso-

nari, cui reverentiam & honorem debebit, tempfit & inhonoret, sive deinde hic comparsus fuerit contra Justitiam Commutativam, sive contra aliam virtutem, v. g. contra Religionem vel aliam innominatam: uno verbo: supponit alem actum, quo alter rationabiliter ad indigneationem, averzionem & inimicitiam, vel fabrili amicitia dissolutionem commoveri potest, donec offendens exhibeat condignam satisfactionem, qua exhibita, cessat per se, absque illa remissione offensis, Titulus & Jus ad indignationem & averzionem, nec potest amplius esse rationabiliter infensus. Quapropter satisfactione requiri aequalitatem seu aequalitatem inter opus satisfactionum, & inter negationem offensis: hoc debet esse ejusdem estimabilitatis, cujus non fuisse offensum. Meritum econtra ejus præmium alterius liberalitate conferendum, in quo debet quidem habere proportionem, in opus a tali persona profectum, sic dignum præmio, non tamen insertum premium necessarium præmiandi, nisi pactum præcesserit: neque etiam requirit aequalitatem valoris, nam per unitam virtutis in gratia factum, meremur augmentum gloriae, & tamen hoc augmentum est quidem præstantius actu virtutis facto in via. Sic etiam in politicis, si aliqui Aulico propter egregium cinus conferatur Praefectura vel Fons, et præmium proportionatum, sed non aequaliter, nam enim illud facinus emeret tanto precio, non ponimus. Potest ergo præmium in valorem præsumi excedere, & tamen esse proportionem seu condignum. Hoc discrimine postmodum dicere (quamvis hoc non magnopere pertinet) de possibiliitate Meriti prima Gratiae, aut remissione peccati alieni.

Prima Sententia negat, posse puram creaturam in gratia existentem, mereri condignam infusionem Gratiae. Ita Vasq. Gasq. Hum. Merarius, Petrus-Hurt. Atriaga. Aldrete.

Secunda affirmat. Ita Suarez, Grandis, VVadingus, Ripalda, & alii RR. Card. de Lugo limitat ad creaturam habentem plenitudinem Gratiae.

Sententia neganti possibilitem, adeoque affirmanti implicantiam, incumbit probatio. Probatationes affectam, & quid ad illas respondet possit, breviter indicabo.

36. Argumentantur aliqui primi. Qui non potest id quod est minus, neque potest id quod est plus: sed pura creatura non potest condigne facere pro peccato alieno, quod est minus quam Mereri Gratiam sanctificantem: ergo non potest hanc Mereri. Minor probatur. Nam infinita gratia non solum est extincio peccati, qualiter satisfactione, sed est insuper Assumptione in Amorem, quod utique plus est, quam præcisè definita est inimicum. *¶* Distinguendo Majorum: triusque debeat esse causa adæquata, concordia.

Majorem. Secūs Nego. Satisfactionis caussa adæquata esset pura creatura, & satisfactio esset forma adæquata expellens peccatum: at verò Gratia sanctificantis caussa adæquata non esset creatura & actus Meritorius, sed insuper liberalis voluntas Dei, volentis præmiari talem actum per infusionem Gratiae. Deinde etiam negatur Minor quoad secundum membrum, nempe quod satisfacere condigne sit minus, quam Mereti de condigno Gratiam. Homo justus meretur de condigno augmentum Gratiae sanctificantis, & non potest condigne satisfacere pro peccato. Ratio jam est insinuata, quia meritum de condigno non est caussa adæquata & necessestans Deum ad infusionem Gratiae, sicut satisfactio est forma adæquata tollens jus ad indignationem: quare licet plus sit infuso Gratiae quam extincio juris ad indignationem: dignitas tamen ad infusionem Gratiae, non est plus quam extincio ejusdem juris. Si enim Deus nollet infundere Gratiam, adeset euidem dignitas operis, sed non adeset fructus illius dignitatis, qui vltimè dependet à liberalitate Dei.

37. Advertendum hic est aliud discrimen inter Satisfactionem & Meritum ejusque Dignitatem, vnde constabit, esse facilius, ponere Meritum dignum remissione peccati, quam ponere dignam satisfactionem. Dignitas Meriti crevit cum respectu ad excellentiam personæ præmiantis, hoc est: quod major est illius persona excellentia, eò majori premio dignum est opus, quia majorem excellentiam decet præstantius præmiare, quam minorem excellentiam, vt patet in humanis. Econtra valor satisfactionis decrevit & vilescit ex respectu ad excellentiam majorum personæ offensa. Quando igitur est eadem persona præmians & offensa, tunc ex eo capite ex quo crescit dignitas meriti, decrescit valor satisfactionis: ergo difficilius est illi persona satisfacere pro offensa, quam mereri illius liberalem donationem: ergo non inferitur legitimè impossibilitas meriti condigni ex impossibilitate satisfactionis.

38. Argumentantur alij. 2. Illud non meretur de condigno, quod si Deus retribueret, non ageret vt decet bonum & prudentem remuneratorem, etiamsi operans ita præmiari desideraret, eò quod tale desiderium esset imprudens: sed ita fieret, si Deus opus hominis iusti remuneraret præcisè per aliquid illi extrinsecum, & non promovens propriam illius felicitatem, sed alienam, prout fieret, si Deus alteri daret gratiam sanctificantem, mihi autem benè operanti nullum: ergo non potest quis alteri mereri gratiam sanctificantem, nisi habeat iam plenitudinem gratie, ita vt suam gratiam augere non possit. Probaatur minor. Vnusquisque enim ex lege prudentia & charitatem tenetur suam potius quam alterius sanctitatem curare & desiderare: atqui opus bonum justi mereretur de condigno augmentum Gratiae in ipso operante, & hoc est illi melius, quam

si detur alteri: ergo si desideraret eam alteri potius quam sibi, imprudenter desideraret, & si Deus hoc desiderium exaudiret, non præmiaret condigne. Hoc argumento vtitur Card. de Lugo.

39. Responder quidam Recentior Hispanus, negando suppositum. Nihil enim, inquit, prorsus minueret deaugmentum sue Gratiae iustus, etiam quando alteri applicaret suum meritum. Ratio est, quia si homo iustus applicaret actum religionis aut actum jejunij alteri, non ideo minus mereretur, imò plus præmij etiam sibi conferendi mereretur, quam alter justus avarus, qui jejunans jejunium suum sibi retineret, nec vlli alteri applicaret, jaetura proprie timidas. Patet, quia iustus ille secundus, non applicans jejunium alteri, solùm meretur præmium condignum jejunio, alter verò justus charitativus & liberalis, meretur præmium illius actus charitatis erga Deum & proximum, quo illi propter Deum summe dilectum applicuit suum jejunium: ergo propter applicationem illam non solùm nullam jaeturam, imò non leve lucrum facit sanctitatis proprie iustus applicans meritum suum alteri. Siquidem, si jejunium sibi retineret, lucraretur solùm vt jejunans, si autem alteri per veram charitatem appliceret suum jejunium, lucratur vt amans Deum, hoc est, duplo vel etiam quadruplo plus quam jejunans. Hac ille Recentior.

40. Hac tamen responsio non est vniuersalis pro omni casu. Non enim procedit primò in casu quo Deus alteri meum meritum applicaret, absque vlla mea applicatione aut intentione; quod fieri posse docet hic ipse Recentior, modò ille, cui applicatur, sit mihi ita conjunctus & charus, vt bonum ipsius reputetur bonum meum, & mihi gratum sit illi applicari. Secundò, non procedit in casu, quo ego non ex motivo charitatis divinae, sed ex motivo aliquo humano, sed tamen honesto, applicarem alteri meum meritum. Tertiò, non procedit in casu, quo per actum charitatis remissum applicarem alteri meritum plurimum, actum tum charitatis tum aliarum virtutum, & quidem actuum valde intensorum, & plus meritoriorum, quam sit actus applicationis.

41. Respondeo ergo magis vniuersaliter cum codice R. Negando minorem, nempe, quod non sit prudenter desiderabile à me, vt alteri conferatur prima gratia potius quam mihi augmentum Gratiae. Imò hoc objectum est desiderabile ex præstantissimo motivo charitatis, vt bene idem Recentior advertit: ergo est prudenter desiderabile, vt non solùm ego iustus sim, sed vt mecum plures alii iusti sint, & Deum in æternum ament, qui alioquin non fuissent justificandi, sed æternum damnandi, etiamsi ego per hanc communicationem minus sanctus remaneam? Ratio à priori est, quia Charitas erga me non me obligat ad augendam semper & in omni occasione & meliore modo possibili sanctitatem propriam: ergo si vellem remanere

in gradu obtento, & alijs reliquos applicare, planè satisfacerem legi charitatis erga me, & exercerem simul perfectissimam charitatem erga proximum. Hoc mihi adeo certum est, vt id videantur supponere omnes Theologi. Doctrina enim communis est, quod si quis moraliter certus se esse in gratia Dei, in casu naufragij apprehenderet unum cum alio, gravi peccatore, vel non baptizato, tabulam, quæ non nisi vni sufficeret ad etanandum, si inquam talis relinquenter tabulam alteri, vt fortassis postea justificaretur, cum morali certitudine suæ submersionis, quod inquam præstantissimum actum charitatis exerceret. Atqui talis augmentum sua sanctitatis postponeret salutem proximi: si enim ipse evaderet, adhuc diutius vivaret, & adhuc posset plurimos gradus sanctitatis mereri: ergo si hujus Augmenti probabilitas potest prudenter & salvâ lege charitatis in gratiam alienæ salutis negligi, non appetet, cur non etiam possit augmentum Gratiae statim obtinendum. Ratio vltior est, quia, vt traditur in 1. 2. non est contra prudentiam, eligere id quod mihi minus bonum est, v.g. Matrimonium præ celibatu, modò in se honestum sit. Ergo multò minus erit contra prudentiam, eligere id, quod quidem mihi minus bonum est, à parte rei tamen, & ratione totius universi est melius. atqui sic melius est salvare & esse sanctos octo ut unum, quam unum salvare & esse sanctum ut octo, septem autem in eternum perfire Deumque blasphemare, esto hoc posterius mihi melius esset: ergo non est contra prudentiam, illud prius desiderare.

42. DICE S. Si melius est, octo esse sanctos ut unum, quam unum esse sanctum ut octo, & reliquos omnino non esse sanctos, tunc si ego mererer de condigno septem gradus gratiarum, & Deus illos distribueret inter alios septem, præmiaret meum meritum ultra condignum: ergo non essem hanc distributionem promeritus de condigno, sed tantum de congruo. Probatur conseq. quia qui dat aliquid melius, quam id quod sum promeritus de condigno, jam dat aliquid ultra condignum: sed ita fieret in casu proposito: ergo &c.

43. Facile, negando primam consequentiam, ad probationem, distinguo. qui dat aliquid melius, & dando illud melius dat plus, seu facit maiores expensas, concedo, scilicet nego, & dico, posse dari aliquid Melius seu optabilius, & tamen non dari plus. Exemplum. Si cui occurrerent duo pauperes indigentissimi, & utrique daret unum panem quo famem pellere posset, melius agret, quam si vni eorum utrumque panem daret, & tamen non daret seu expenderet plus in priore quam in posteriore casu. Item si duos haberem filios pauperes, & aliquis dives vellet ob mea merita condigna utrumque hæredem scribere, ita ut ambo possent deinceps commodè vivere, rem utrique mihi optabilem faceret, quam si unum ex ipsis hæredem institueret, altero in paupertate relisko, & tamen non præmiaret mea merita ul-

tra condignum, quia non plus expendet in uno quâ altero casu.

43. Posset denique objici auctoritas Thomæ qui i. 2. q. 114. a. 6. negat, hominem, expto Christo, posse alteri mereri primam gratiam. Respondetur tamen, S. Thomam loqui secundum præfens decretum & ordinacionem Dei, quod fuit, vniuersusque hominis merita præmit per gratiam ipsi infundendam, alios vero non ad præcedentibus dispositionibus requirit, v.g. holocrismo vel penitentiâ in re aut voto suffragia, quibus positis infundatur prima Gratia ex morte Christi. Sed de hac digressione hastenus. Loquendo jam de satisfactione.

Dicendum est, purum hominem ne quilibet potentia absoluta posse condigne satisfacere pro peccato Mortali alieno, quantumvis sit fundata cum S. Thomâ omnes ferent Theologi, quem in reddenda ratione non convenientem, sed contraria Sententiam tribui à VVadingo, à Aureolo, Scoto, & Thomifili; verum h. A. requirunt acceptationem Dei liberalem, ne loquantur de satisfactione strictè dicta, sed imporia, quâ exhibetur opus aliquod bonum, ut in bonitate primaria malitia peccati pro quo impietet: hanec autem qualitatatem posse præfari pura creatura, docent plures Theologi, alijs antagonibus: de quo infra ageret.

44. Solent pro Conclusione adduci viae quorundam PP. sed aliqui illorum, ut Vigilanus ostendit, non videntur locuti esse de qua que creatura possibili, sed solum de hominibus, qui defacto omnes concipiuntur in peccato originali, & agent Redemptorem. Aliqui tamen latitare clare eam superposuerunt. S. Ambrosius in epistola ad Hebr. 9. Tantum, inquit, fuit peccatum nostrum, ut salvare non possemus aliquando (intellige per dignam satisfactionem) nisi virginis filius De moreveretur pro nobis. S. Leo Ep. 81. Quæ manatio esse poterat, quâ humano generi propinquauerit Deus, nisi omnium causam mediator Dei hominumque fuisse pereret! S. Augustinus omnium clarissime cœperit in Enchiridio c. 108. Neque per ipsam, inquit, liberaremur unum mediatorem Dei & hominem Christum Jesum, nisi esset Deus.

§. II.

Rationes minus efficaces expendantur.

45. Prima probatio fuit Durandi, Majoris & Almaini, & quidem à paritate Gratiarum altonis. Impossibile est, Deo pro beneficiis acceptis condignas gratias agere, vt haber Attores. L. Eth. c. vlt. ergo nec satisfacere pro peccato mortaliter. Hoc argumentum ex pluribus capitibus enervatur. Imprimis nimirum probat, nempe quod nec parentibus posset condigne satisfacere gravi offensa, quia, vt idem philosophus dicit, nec parentibus possumus parés gratias agere pro beneficio generationis. Deinde debet Durandi

dus reddere rationem antecedentis, & ostendere
deinde bonitatem consequentie, nempe quod ea-
dem ratio procedat in satisfactione purae creature, &
non procedat in satisfactione Christi. Ter-
tio, concilio antecedente, negatur conseq. ante-
cedens enim intelligendum est, quod non pos-
sit ex sola virtute Justitiae satisficeri omni obliga-
tioni honorandi Deum & parentes, quia insuper
est obligatio ex Religione & Pietate. Ad condi-
gnam autem satisfactionem, sufficeret, ex quacun-
que virtute ea poneretur. Quartò, negatur ite-
rum paritas. Nam ut ex Vasquez adverterit Lugo,
ipsa gratiarum actio est novum beneficium
Dei, ipso procedens ex gratia præveniente & in-
dumente ad agendas gratias: ergo per collatio-
nem hujus gratiae efficacis, inducta est nova obli-
gatio gratitudinis: at vero gratia qua daretur ad
satisfaciendum, & ipsa satisfactio, non induceret
novam obligationem & titulum satisfaciendi, quia
non esset novum delictum, quo solo inducitur
obligatio satisfaciendi.

Seconda probatio est P. Vasquez, qui vult,
ideo neminem posse pro peccato mortali proprio
satisfacere, quia per peccatum mortale incurrit ho-
mo debitor carendi omni cogitatione congrua
& salutari: atque actus per quem quis satisfaceret
pro peccato, praesupponit cognitionem congruam:
ego jam praesupponit favorem quo gratis remit-
titur pars debiti: ergo nunquam pro toto debito,
sed tantum pro parte debiti satisficeri posset.

46. Hac probatio communiter & merito
non recipitur. 1. quia probaret, quod nec Christus
condigne satisficeret pro nostris peccatis: nam nostris peccatis pro pena debebatur negatio
Redemptoris: ergo quod Christus missus esset
Redemptor, jam erat aliquid penæ dimissio,
quam opera Christi praesupponebant. 2. quia
non attingit scopum presentis questionis. Non
est enim qualitas de remissione aliquius penæ de-
bita pro peccato, sed de remissione & extinctione
culpa, quia tota remanet remissa aliquâ parte pœ-
na: vide per minimam prolongationem vita
post commissum peccatum, jam remittitur aliqua
pena, & tamen remanet culpa tota, de qua qua-
ritur an pro illa possit condigne satisficeri, quatenus
se habeat manet adhuc integer titulus rationa-
bilis aversionis.

47. Tertia probatio est Card. de Lugo n. 55.
Sicut, inquit, peccatum mortale, licet sit malitia
finita, parit tamen dignitatem penæ infinitam
secundum durationem, eo quod illa penæ necessaria
sit secundum rectam gubernationem, ad arcen-
dum homines à tanta culpa; sic etiam licet sit of-
fensa finita, postulat tamen condigne non abole-
ti per satisfactionem finitam: alioquin si sci-
ent homines, Deum condigne placari posse per
nolita obsequia, & offendam omnino extingui,
facilius auderent Deum offendere, & minus gra-
viter sentirent de hujusmodi offensa, quam opor-
teret, ad eam omnino vitandam. Itaque pensa-
ti gravitate offensa, & hominum levitate & im-

pudentia, condigne sequitur, nulla hominis ob-
sequia admittenda pro perfecta Dei placatione, sed
semper manet Deo ius integrum ad rationabilem
averionem.] Hac Lugo.

Rejicitur hac probatio à quodam Recentio-
re Hispano paucis verbis. [Quis, inquit, non
videt, cädem facilitate defendi posse, impossibili-
tem fuisse Christo satisfactionem pro nostris pec-
catis æqualem, quia videlicet vilesceret gravitas
offensa divina, si homines sibi persuasissent, esse
aliquo modo possibilem satisfactionem æqualem.

48. Ceterum, æquè paucis verbis se defen-
deret Lugo, dicendo, ex possibiliitate satisfactio-
nis praestanda à Christo, non vilescente peccati
gravitatem, ejusque estimationem ad absterren-
dum, eo quod homo non habuisset prudens funda-
mentum, sperandi aut suspicandi hoc remedium
à Deo provisum iri, quale tamen fundamentum
habere posset de possibiliitate condigna satisfactio-
nis propriæ, si ea possibilis esset. Sicut apud ho-
mines non vilescit gravitas acerbissimi morbi con-
trahendi, ex eo, quod possibilis sit aliqua medici-
na hæc tenus incognita, quâ posset in momen-
to depelli. Pluribus ergo discutienda est probatio
Lugonis. Eam acriter impugnat Arriaga &
Card. Pallav.

P. Arriaga primò sic impugnat. Vel sensus
est, Impossibilitatem satisfactionis esse necessariam
& sufficientem ad hoc, vt omnes homines abster-
rentur, vel solùm ad hoc, vt possint absterri. Non primum, quia defacto innumerí non abster-
rentur ex Gentilibus, qui nihil sciunt de Christi
satisfactione. Non secundum, quia etiamsi es-
set possibilis satisfactio, adhuc essent alia motiva
qua possent abstergere: sicut defacto licet nobis ex
meritis Christi sit possibilis satisfactio per Sacra-
menta, nihilominus multi absterrentur à peccatis
ex alio motivo, quam ex impossibilitate satisfac-
tionis. Quâ ratione hoc argumentum virginum
sit contra responses qua adhiberi possent,
postea commodius dicemus.

49. Impugnat Arriaga 2. Si hæc implaca-
bilitas esset primariò instituta ad homines à pec-
cato absterrendos, deberet omnibus esse suffici-
enter promulgata: atque non est promulgata; nam Vasquez, Cajetanus, & alii, arbitrantes posse
nos pro culpa condigne satisfacere, supposita co-
gitatione congrua gratis à Deo collata, non agno-
scunt hanc implacabilitatem, & plurimi alii nihil
de ea vñquam cogitârunt.

Ad hoc argumentum tacitè responderit Lugo,
se non negare, etiam alia motiva esse, qua suffi-
cienter absterrent, nempe penam inferni, & alia:
quarè satis est, constare hominibus saltem de uno
ex his motivis: nihilominus tamen, necesse erat,
vt ipsa difficultas satisfactionis etiam absterret
in ratione implacabilitatis, seculo quoque
alio motivo.

50. Sed virgeri potest. Quia vix quisquam
mortali unquam mihi existit se videtur, qui
ex hac implacabilitate formaliter sumpta, & fe-
clausis

clusis pœnis, jačetur à premij, infinitâ Bonitate Dei, intrinsecâ turpitudine peccati, & oppositâ Honestate, fuerit motus ad abstinentiam à peccato. Nam imprimis Christiani credunt defacto ex Meritis Christi Deum esse placatum, & per media à Christo instituta esse placabilem: quomodo ergo movebuntur ab Implacabilitate? De Gentilibus Christum ignorantibus, non possum dubitare, quin aliquis potius motivis, quam hac Implacabilitate fuerint absterriti. Neque credo aliquem fuisse qui hanc implacabilitatem agnoscens, non agnoverit pœnam infligendam.

51. Impugnat Arriaga & Pallavicinus. 3. Homines satis arcentur à peccato per hoc, quod licet possibilis esset actus supernaturalis condignè satisfactorius pro peccato, nihilominus tamen scirent, illum actum non posse à se ponit, nisi Deus ex sua misericordia eleveret ad talem actum, & sic aliquam partem pœna remittat: quod enim ex misericordia Dei possit ponit condigna satisfactio, non minuit terrorem magis, quam quod possit ex misericordia Dei gratis condonari, vel acceptari satisfactio congrua. Omitto referre, quibus Lugo ad hæc respondere conatur n. 58. & 59. quia in illis vel petitur principium, vel aliqua gratis supponuntur.

52. Impugnat Pallavicinus 4. Ex discursu Lugonis sequitur, infallibilitatem, quam habemus defacto remissionis imperandæ per opera supernaturalia, esse inconvenientem, quasi cùm postea homines non satis amplius arcentur à peccatis, atque adeo præsentem econiam ordinis supernaturalis non esse bene institutam ad tuendam Majestatem Dei: quod enim hæc infallibilitas habeatur vel ex impetracione Christi, vel ex natura ipsorum actuum, ad quos eliciendos Christus impetraverit potentiam, videtur prorsus impertinens.

53. Respondet Card. de Lugo n. 61. aliud esse quod peccatum ex se possumt, ut juxta sui gravitatem vitetur, aliud vero id, quod Deus ex sua misericordia facere potest: quia sicut potest condonare pœnam, quæ alioquin rationabiliter exigit ad deterrendos peccatores, ita potest condonare culpm, & placari facile, licet ex hoc ipso faciliores reddantur homines ad peccandum: hoc enim inconveniens superatur à satisfactione Christi, quæ est infiniti valoris: plus quippe valet satisfactio Filij Dei ad placandum, quam facilitas peccandi inde secutura ad retardandam veniam peccatorum. Breviter. Lugo vult dicere, Deum pluris facere merita Christi cum incommmodo frequentioris lapsus, quam commodum rarioris lapsus cum carentia meritorum Christi.

54. Contra hoc sic virgo. Non est satis, quod Lugo ostendat, difficultorem esse lapsum, si homines sciant, Deum esse implacabilem: item non est satis, quod ostendat non esse absurdum, defacto facilius aliquos labi ob larem facilioris veniam, quia hoc compensatur præstantiam meritorum Christi: hæc enim verissima sunt. Sed ostendit

dendum est, implicabilitatem esse necessitatem ad hoc, vt homines, quantum fatus est, hoc est quantum recta gubernatio requirit, abstinatur; & tamen defacto hoc tam necessarium remdiun, sine illo inconvenienti, esse ex anima Christi sublatum. Hoc inquam, est incredibile, & meo iudicio falsum, quod ad honora Christi merita, sit ablatus terror simpliciter nullius ad sufficenter absterredos homines à peccatis, alioquin etiam pœna æterna austeria debet. Quidquid tamen sit de hoc

55. Impugnat Lugonis doctrinam 1. Ratio quam Lugo affert omnimoda implacabilitatis, non est universalis, ex duplice capite. Primo, quia non procedit in Angelis, sed ad hominem in solis Hominibus. Fundat enim in prava inclinatione hominum, inordinata proportione & impudentia ac proclivitate in eas, quæ carni blandiuntur, & quæ tantam vim intemperie, ut difficillimum sit resistere: hæc certè locum habent in Angelis, qui nullis inordinatis pulsibus urgentur, immò ex natura sua non contumeliam, vehementem proclivitatem ad malum, sed post ad bonum: unde alia motiva abunde illi subciebant ad absterredos à peccato, quannoctea gubernatio requirebat, & tamen etiam Angelis est Deus implacabilis per condignam dilectionem. Secundò. Lugonis ratio non erat physica aut metaphysica implacabilitatem, tantummodo moralem, hoc est tam difficulter licet physicè non repugnaret, a nullo tamquam homine exhiberetur. Probo. Nam homines scirent, à se pro satisfactione condigna difficultia exigiri quæ à nemine praestabuntur, et physicè loquenti præstari possent, quis non videat eodem modo absterredos esse, aci condigna satisfactio nec physicè præstari posset: tam enim unu quæ in altero casu sunt certi deo non quam placando. Finge Deum minus mortali omnibus illis, qui intra decem annos committunt veniale peccatum; finge simul etiam remissum esse, quod nemo posset potentiam mortaliitate per decem annos omnia venialia, hoc est, homines certè certius commissuros esse, eti potentiæ physicæ possent evitare: quæsio, quid labori caperent homines ex hac potentia physica amorali, ad spem evitandæ mortis conciperent. Ergo nec potentia physica (sine morali) ad placandum Deum esse motivum alliciens ad faciliter peccandum, si certus esset de importunitate mortis ergo hæc sola sufficeret, quod erat probandum. Itaque Lugonis probatio non est efficax.

§. III.

Digressio brevis, utrum opus parafraseretur possit esse aequalis bonitatis cum malitia peccati.

56. Quarta probatio Conclusionis est quoniam DD. Salmanticensium apud Ripam, qui toti sunt in eo, ut probent, nullum quis

pura creaturæ posse esse æqualis bonitatis cum malitia peccati, quantumvis hæc sit tantum finita. Probat autem hoc modo. Per peccatum excludunt omnes gradus possibiles Gratiae & Gloriarum in quantalibet intentione: est enim homo peccator dignus illis omnibus carere: atqui nullum opus bonum per modum meriti est inducitivum omnium graduum Gratiae & Gloriarum in quocunque intentione possibili, cùm nullum sit opus bonum puræ creaturæ, quod non condignè præmetur certa intentione Gratiae finitæ & determinatæ: ergo major est malitia peccati, quam bonitas cuiusque operis possibilis puræ creaturæ.

57. Hanc probationem, quam post Antonium Perez amplexus etiam est P. Martinus Esparraga, rejecit Card. Pallavicinus c. s. n. 82. hoc modo. Sapè per aliquod crimen amittitur fructus omnium bonorum operum præcedentium, quatenus bona opera, si post commissum crimen fierint, compensarent æqualiter demeritum illius criminis: ergo etiam si peccatum demeretur fructus omnium bonorum operum præcedentium, si tamen illa opera subsequenter, possent compensare illud peccatum. Antecedens probat exemplo Manlii, qui post Capitolium defensum ultimo supplicio affectus est, ex crimine affectationi regni, cùm tamen, si ante regnum affectasset, & pollea penitens Capitolium ab hostibus defendisset, vique dignæ purgâsset crimen præteritum. Ita contra Salmanticensium probationē Pallavicinus.

Aliter, & magis à priori impugno Salmanticensium fundamentum. Confundunt enim actum primum, & actum secundum. Concedo, quod peccatum mortale sit in actu primo, & quantum in se est, destrucitivum & impeditivum cuiuscumque intentionis Gratiae, defacto tamen & in actu secundo nunquam destruit nisi in aliquo certo & determinato gradu quem invenit, & si nullum invenit, nullum defacto destruit. Porro malitia peccati esto ex hoc capite habeat quandam malitiam secundum quid infinitam (qualem bonitatem habet etiam actus charitatis possibilis creaturæ, vt dicam) in ordine tamen ad resistendum condigna satisfactioni, non est considerandum peccatum secundum actuum primum, hoc est, quid possit mali inferre, vel boni impediare: sed, quid defacto destruet, vel quantum boni debiti impedit in anima. Ratio à priori est, quia satisfactione est compensatio: sit autem compensatio sufficiens, quantum ad æqualitatem, si compensatur malum actu illatum, etiam si non compensatur malum, quod inferri potuisset. Dixi. quo ad æqualitatem. nam de alijs capitibus ex quibus redditim insufficiens, dicemus §. seq.

58. Confirmatur. Ex doctrina horum authorum sequitur, nec hominem homini posse condigne pro villa gravi offensa satisfacere. Nam gravis offensa est impeditiva omnis affectus amicabilis in quocunque gradu intentionis: atqui nullum opus satisfactorium est inducitivum omnis affectus amicabilis, sed tantum aliquius certi gra-

dus, quo posset dari major, si daretur perfectius opus. ergo &c.

59. Respondet P. Esparraga, in æstimandis meritis & demeritis aliud esse judicium Dei, & aliud hominum. Homines quidem non magnopere curant ea quæ tantum in actu primo excluduntur per offensam, quia tantum attendunt ad id, quod est vtile: at verò Deus æstimat merita & demerita præcisè ex bonitate ac dignitate intrinsecâ astuum.

60. Sed contra. In hac responsione committitur equivocatio, & confunditur ratio meriti cum ratione satisfactionis. In ordine ad exigendam condignam satisfactionem, tam homo quam Deus attendit id, quod est intrinsecum & essentiale offense, sed etenim solùm, quatenus est exclusiva alicujus boni debiti: quatenus autem est exclusiva boni indebiti, nec Deus nec homo attendit: nam malitia offense, prout inducitiva obligationis satisfaciendi, adæquatè mensuratur ab exclusione seu impeditione boni debiti, vt suprà diximus. v. g. offensa quā quis alteri negat honorem vt duo, excludit quidem non solùm honorem vt duo, sed etiam honorem vt octo: sed condigna satisfactionis obligatio non inducitur ad exhibendum omnem honorem etiam indebitum & incompositibilem cum offensa.

61. Ad argumentum Salmanticensium directè respondendo, concessò vtroque membro antecedentis, negatur consequentia, sive, negatur illa propoſitio, qua sub illo enthymemate latet, & est hac. Quandocunque aliquid est impeditivum majoris boni, quam alterum est inducitivum, illud est majus malum, quam hoc sit bonus. Ratio negandi est, quia ad inferendam majorem malitiam, non debent comparari effectus negativi unius causæ, cum effectibus positivis alterius causæ, sed debent comparari effectus negativi cum negativis, & positivi cum positivis, vt acutè notavit Recentior Hispanus à me jam sapè laudatus, ac deinceps laudandus: atqui in dicta Salmanticensium probatione, comparantur effectus negativi peccati cum effectibus positivis actus boni, v. g. Charitatis: nimurum comparantur gradus gratiae & gloriae impediti à peccato, cum gradibus productis ab actu charitatis, & quia illi plures sunt illis, infertur, peccatum est magis aetivum in ordine ad offendendum, seu inducendum jus aversionis, quam sit actus charitatis ad satisfaciendum condigne seu placandum, quod male infertur: sicut male quis infert, majorem vim activam agentis frigidi quam agentis calidi ex eo, quod frigidum inducat unum gradum frigoris, exclusivum omniū graduum caloris ultra septem, calidū autem inducat tantū septem gradus caloris.

62. Quodsi ergo comparatio fiat inter effectus negativos, hoc est, exclusos à subjecto tam per peccatum, quam per actuum charitatis, item inter effectus positivè introductos ab vtroque, reperiatur (inquit citatus R.) quod sicut peccatum prohibet infinitos gradus amicitiae & com-

placentia divinæ, & omnem multitudinem beneficiorum Dei, ita actus charitatis hominis adoptati in filium Dei, prohibeat infinitos actus dispergentia & inimicitia divinæ, & infinita supplicia Dei, cum quibus omnibus est incompositibilis, & sicut peccatum inducit determinatum gradum pœnae positivè luendæ, ita & actus charitatis determinatum gradum gratiæ & gloriae.

63. Argumentantur ijdem DD. Salmantenses 2. Tunc peccatum est Majus Malum, quam quodcumque opus bonum possibile puræ creaturæ, quando peccatum ex se præcisè est producendum de condigno juris ad puniendum, nullus autem actus bonus ex se præcisè, hoc est, non præsupposita adoptione in filium Dei, est productivus de condigno premij: sed verum est antecedens, ergo & consequens. 2. 1. Argumentum nimirum probare, videlicet, quod levissimum peccatum veniale hominis iusti sit Majus Malum in genere mali moralis, quam intensissimus actus cuiuscunq; virtutis elicitus à peccatore: cùm illud de condigno mereatur aliquam pœnam, hic verò nullum premium nisi de congruo. Respondeatur 2. directè, Negando Majorem. Ratio negandi est, quia creatura est essentia liter serva Dei, & à Deo contemptibilis: ergo multò magis est proportionata, & (vt ita dicam) dignificata ad incurendum reatum pœnam, quam ad obtiendam Filiationem Dei: quid ergo mirum est, si ex duabus aequalibus in ratione boni & mali, possit malum inducere id quod est minus & facilius, sine superaddita aliqua dignitate, bonum verò non possit inducere id quod majus est sine superaddita dignitate? Satis est, quod hac superadditâ, hoc est, præsuppositâ Gratia sanctificante, qua est adoptio filiorum Dei, mereatur de condigno vitam æternam: neque enim hoc præsuppositio auger intrinsecam bonitatem actus.

Confirmatur responso. Actus intensissimus Charitatis, eliciens ab homine peccatore, est vtique præstantior, quam actus aliquis remissus temperantiae elicitus ab homine justo, & tamen hic posterior mereatur de condigno gratiam & gloriam, non item ille prior. ergo ex defectu Meriti, proveniente ex defectu adoptionis, non licet inferre, actum esse minus bonum intrinsecè.

64. Argumentantur ijdem Salmantenses 3. Bonum, quod per offensam excluditur, est honor debitus Deo. Sed honor debitus non est tantum bonum, quantum malum est offensa excludens honorem debitum: ergo Malum & Bonum, quæ sibi opponuntur, non sunt in aequali gradu moralitatis, quod tamen pro fundamento afflumunt illi, qui cum Scotis docent, posse puram creaturam offerre Deo bonum aequaliter peccato. Minor probatur. Si enim essent in aequali gradu, tunc sicut offessa semper mereatur penam, ita exhibito honoris debiti semper mereatur premium: sed hoc non est verum, saltem inter homines, alioquin aulici, qui identidem suo Principi exhibent debitum honorem, semper mere-

rentur de condigno præmia. Similiter epilium occidit, mereatur grave supplicium: qui verò non occidit, non properea mereatur magna præmium, immo nec gratias mereatur. q. Nogando Minorem. Ad probationem respondet concedendo sequelam, si nimis actus, quo quis honorem debitum exhibet, habet modum honestum, & ad junctam arditatem, & vicinum motivi absterret: & ideo defecto Deus promiat omnes actus honestos hominis iusti. Quod autem homines non præminent actus iustitia se exercitos, non arguit, quod actus ipse secundum se non sit dignus premio, nam ne quidam actus indebitos solent privati homines premire. Denique quod nulla gratias agant pro foliatione debiri, jure id faciunt, quia, vt dicimus in secundo tract. de Jure & Just. in hoc differt. Iustitia ab aliis virtutibus ad alterum v. g. à Piety, Liberalitate &c. quod Iustitia non inducat obligacionis gratitudinis.

65. Ex his apparet, non satis efficaciter probari impossibilitatem condigne satisfaciens ex impossibilitate aequalitatis moralis inter opus bonum & malum puræ creaturae; quam equaliter Schola Scotistica non sine fundamento dicit, vt haec tenus vidimus. Inquirendum præde est, quid præter hanc aequalitatem vltius requiratur ad condignam satisfactionem, ex opere impossibilitate provenient, quod pura creatura possit condigne satisfacere Deo.

S. IV.

Probatur Conclusio alijs Argumenti.

66. PRæmitto, Implacabilitatem de condigno offensa gravi esse perfectionem simpliciter simplicem, ex conceptu suo; non enim somenitatem, nec pugnat cum clementia, sed alia non est, quam quod tanta sit dignitas perfida offensa, vt quidquid exhibetur operis aut odii, quij, non properea sit tanta efficacia, vt inde necessitatem deponendi avertionem, sed operis clementia ad hanc deponendam. Quid autem haec implacabilitas sit perfectio, vel proprietas consequens ad perfectionem infinitam, declaratur a minore ad majus. Quod enim persona offensa est dignior, et difficilior est condigna latitatio, & eo difficilius est talis persona condigna placabilis, si cetera sint paria, v. g. si Rufus & Rex ambo patientur à rustico colaphum. Rex est vtique rationaliter difficilius placabilis quam rusticus, propter excessum dignitatis: ergo omnemoda implacabilitas ex conceptu suo dicit perfectionem convenientem Enti infinita perfectionis; Nam sicut Ens infinita perfectiones est, quo perfectius excogitari non potest, ita ejus implacabilitas debet esse tanta, quam major excogitari non potest: sed hæc non est alia, quam omnemoda implacabilitas, vt consideranti facile liquet, ergo dicit perfectionem convenientem Ens infinitæ perfectionis. Hoc posito

Probatur

Probatur Conclusio. Deo tribuenda sunt omnes perfectiones simpliciter simplices : ergo tribuenda est illi tanta implacabilitas, quanta non implicat in ratione perfectionis : sed hujusmodi est implacabilitas de qua est quæstio. ergo est Deo tribuenda.

67. Hinc declaratur, quâ ratione S. Thomas ex offensa Infinitæ secundum quid, rectè insulerit impossibilitatem condignæ satisfactionis à pura creatura praestandæ : quia scilicet est offensa divina Majestatis, exigentis habere jus ad aversiōnem inextinguibilem per opus Finiti valoris, nisi accedat spontanea Remissio.

68. Probatio hæc videtur esse ad mentem omnium eorum, qui hanc implacabilitatem demonstrant ex eo, quod offensa crescat ex dignitate offendit : subintelligere enim debet, quod crescat in ratione implacabilitatis : vnde rectè inferunt, quod si persona sit infinita Majestatis, implacabilitas debeat esse major, qualcumque excoquibili convenienter cuicunque creaturæ possibili per se in infinitum : hæc autem non potest esse alia, quam implacabilitas omnimoda : quicumque enim talis non est, potest esse commensurata perfectioni & dignitati creatæ possibili. Et hæc sit prima probatio.

69. Probatur nunc Conclusio 2. ex ijs quæ dicam in Tract. 2. de Jure & Just. circa restituitionem honoris. Quicunque alium inhonoret vel offendit, debet in satisfactionem placatam exhibere plus honoris & obsequij, quam alias antecedenter ad offensam potuisset offensus exigeat jure suo à tali personâ : per ipsum enim inhortationem obligatur ad humiliandum se magis, quâ ante factam offensam, vt ex communione omnium sensu & naturæ instinctu colligitur, & in dicto loco declarabitur. Atqui nullum opus tam prestans exhibere potest pura creatura, quod Deus non potest jure dominij exigere, etiam nullâ potius offensâ : ergo nullum opus finiti valoris, sed solum opus infiniti valoris (quale Christus solus exhibere potuit) potest sufficere pro condigna satisfactione.

70. Pro hac probatione videtur stare P. Rispaldia T. 2. de Ente Supernat. d. 97. n. 24. [Quia, inquit, creatura constituitur per peccatum serva, Deusque in illam acquirit novum Jus ad ea omnia, quæ de illa velit facere, ipsi præcipere, & circa ipsam disponere ; hoc autem Jus vallet plus quam omnis satisfactio possibilis pura creaturæ, cum nulla satisfactio possit à quare astimabilitatem eorum omnium operum & servitorum, que Deus potest exigere ratione servitutis ex peccato contracta &c.] Ceterum mihi non videtur necessarium recurrere ad novum titulum, cum primævus sufficiat.

Clarior huic probationi videtur favere Card. Pallav. n. 79. his verbis. [Vt aliquis satisfaciat àequaliter pro aliquo debito ex delicto gravi, debet tantum facere supra id, NB. ad quod ante debitum contractum tenebatur, quantum infra suum sufficiat.] Hæc ille

71. Ut hæc probatio subsistat, duo quæ obligari possent, solvenda sunt. Primo ergo contra eam sic argumentari licet. Ex hac probatione sequitur,

sequitur, quod ne quidem pro peccato Veniale posset pura creatura condignè satisfacere: hoc autem videtur esse contra sensum communem DD. Sequela patet, applicando totum argumentum, quod cuivis facile est.

74. Ad hoc duplicit responderi potest. Primò negando suppositum, ex supra dictis, nempe, negando quod peccatum veniale sit offensa propriè dicta, causativa aversionis, cum nihil penitus minuat amicitiam Dei, utpote nullum gradum Gratia sanctificantis expellens, & ideo non est materia satisfactionis pro culpa, sed tantum satisfactionis pro pena. Et quidem satisfactione pro pena eriam tunc, quando est condigna, adhuc tamen opus habet acceptatione liberali Dei, secus quam satisfactione condigna pro culpa exigere. Disparitas est, quia, ut bene notat Card. Lugo, Satisfactione pro culpa seu placatio formaliter, pertinet ad ipsum offendentem, & ipsi debet esse voluntaria. At verò infidio peccata pertinet ad Superiorem, cuius est vindicare transgressiones legum, iaphusque, & non rei arbitratu meienda est: quare non tenetur acceptare voluntariam satisfactionem, quantumvis condignam, hoc est tantum, quantam ipse offensus posset jure infligere.

75. Rg. 2. Permittendo, quod veniale peccatum sit propriè dicta offensa, conceditur si nullo absurdo sequela, cum Petro Soto, wadino & alijs RR. quibus jure accenserit postiun Suarez & Atriaga, requirentes liberalem acceptationem. Et sane fundamentum contrariae Sententiae tam leve est, ut non moveat nisi sponte voluntem moveri. Dicunt enim, ideo posse pro veniali condignè satisfaci, quia Amicitia videtur hoc ab amicis exigere, ut si alter ab altero leviter offendatur, & jus ad levem aversionem tribuat, hoc jus deinde cesset, si offensor per opera egregia, quantumvis aliunde debita soveat, & angere studeat amicitiam. Ecco! tota probatio confitit in uno: *Videtur ad quod adversarij respondent: Non videtur.* Vel certè, dicam ego, si hoc tibi videtur esse de ratione amicitiae, ut satisfactione possit fieri per aliquid aliunde jam debitum, si fiat ab amico, exigente scilicet hoc amicitia, dicam inquam pariter ego, satisfactionem non decrescere ex Vilitate persona: satisfacientis, si hæc sit amica, exigente hoc amicitia, & sic cessabit obiectio, quia non erit paritas inter Mortale & Veniale, nec poterit applicari argumentum à Mortali ad Veniale.

76. Ego quidem ex his duobus respondendi modis præfero priorem; cuius ulteriore rationem hanc reddo. Satisfactione pro culpa non est introducta nisi in hunc finem, ut reus haberet medium, quo posset abolere culpam etiam invito offenso, sive, nullā illius benevolentia accidente. ergo omnis culpa fundans satisfactionem deberet esse ejusmodi, ut, si pro eâ non satisfiat, possit offensus ad libitum suum, & jure suo semper manere aversus. atqui hoc repugnat pec-

cato veniali: nam hujus naturæ est, ut etiam la ponatur condigna satisfactio visque ad diuinam vita, necesse tamen sit illius culpm diminutio, alioquin impedit felicitatem eternam, ab nem adoptionis in filium Dei: ergo peccatum Veniale quoad culpam non est materia satisfactionis.

77. Contra id quod ex Recentiō possumus, videlicet, satisfactionem condignam, per requirere aequalitatem in dignitate intercessionis offendentem & offenditam, opponemus secundū. In humanis videtur hoc esse omnium sensum: nam omnes judicamus, quod si aliquis alicius graviter offendit suum principem, v. g. spargendo de ipso, quod sit preceptor, vel avarus, vel præcepis in agendo, vel quod sit inimicum indulgeret genio suo, neglectis Provinciis curis, omnes, inquam, judicamus, quod procula culpa & offensa posset per magnam sui humilitatem, & sinceram offensæ detestacionem, ut per alia heroicæ facinora ita satisfacere possit, si vellet ulterius aversus esse, irrationabile & durè agere censeretur. Ita súpt̄ ex Palliūtulimus, quod Manlius potuerit condignam facere pro culpa affectati regni, atqui in dignitate inæquales. Ergo inæqualitas dignarum non arguit impossibilem satisfactionem condignam.

78. Ad hanc objectionem respondeo: ipse Recentiō: ideo inferiorē hominem per superiorē condignè satisfacere, quia Rex etiam plebeio superior solum secundum quidem, licet ut Rex sit superior, potest ut inde esse inferior eodem ut opem ferente. Hoc plebeius à certo vita periculo Regem libertati, moraliter censeretur illi vitam donare, & regnū majestatem protegere: in quo eventu suscepit ad aequalitatem, quia ut protector est superior. Ita ille.

79. Posset tamen, meo iudicio, adducere ratio reddi, independenter ab hac indigenitate. Omnis homo est alteri aequalis in dignitate substantiali & præcipua quam Natura intendit, et in accidentalī vnu ab altero excedat. Post Aversio suscipit magis & minus, nam quanto graviter est delictum, eo major est aversio. Jam ergo propter substantiam equalitatem potest homo condignè satisfacere sicutem pro parte aversionis exhibendū opus aliquod indebitum aequalis honestatis cum malitia offensa. Deinde representatio ejusmodi opera poterit torum ius aversionis abolere, vel etiam statim prima vice per opus prostantissimum condignè satisfacere. Nam eiusfus accidentali in dignitate, potest competit exclusu bonitatis operis. Nihil hujusmodi cum habet in satisfactione hominis offensa Dei, ut pater.

§. V.

Solvuntur Objectiones.

80. Objecies 1. Omne finitum potest compensari per aliud finitum: sed malitia peccati est finita: & satisfactio est compensatio: ergo potest pro peccato condigne satisficeri à pura creatura. *R.* Distinguendo majorem. Si sunt ejusdem ordinis & rationis, & habeant proportionem inter se concedo, secus nego. Sic perfectio hominis tametsi finita, non potest adquiri perfectionibus brutorum aut plantarum. Sic bonum vita & membris, non potest compensari quantum pecunia summa, ut dicimus Tr. 2. de Jure & Iust. Jam, opera pura creaturae in ratione satisfactionis, non habent proportionem cum peccato mortali. Neque enim peccatum mortale haber partes aliquotas malitiae, quarum una sine exercitu per satisfactionem tolli possit; sed neque etiam pro toto simul satisficeri potest, vt probatum est ex infinita perfectione Dei, ex debito radicali cuiuscunque operis boni, ex vilitate personae offendientis: ergo à primo ad ultimum, nulla est proportio in ratione satisfactionis inter opera pura creaturae, & inter peccatum mortale.

81. Objecies 2. Quando quis reddit totum illud quod abstulit, Satisfacit ad aequalitatem: sed homo per actum Charitatis reddit totum quod abstulit per peccatum: ergo satisfacit ad aequalitatem. Minor probatur: quia per peccatum abstulit Deo rationem ultimi finis quoad excitium, vt supra dictum; & per actum Charitatis restituit ratio ultimi finis. *R.* Distinguendo Majorem. Satisit pro ablatione praeceps ut est ablato, concedo. pro ablatione prout habet rationem offensae, & tribuit jus aversionis, nego majorem. Nam etiam offensa gratis remittetur, adhuc esset obligatio restituendi quod ablatum est: v.g. qui alterum offendit illi detrahendo, debet, etiam post gratuitam reconciliationem, restituere famam, & econtra potest aliquis alteri restituere quod iniuste abstulit, sicut satisfacere Iustitiam, & tamen alter esse adhuc rationabiliter averti, propter specialem contemptum, qui erat tali lesioni: v.g. si quis Regi coronam vi auferret, vtique non placet Regem restituendo coronam: ergo satisfactio seu compensatio ablationis quā talis, non est formaliter ablato juris ad indignationem.

82. Objecies 3. Magis placet Deo actus bonus supernaturalis, quam displicat peccatum mortale: atqui quando offensor exhibet aliquid magis placens quam displicat offensa, condigne satisfacit: ergo potest pura creatura condigne satisfacere pro peccato mortali, saltem ex suppositione potentiae elevata ad actum supernaturalem elicendum. Major probatur. Nam praemium quod Deus reddit pro actu bono, est quid melius quam sit malum pœna peccati, ut communiter elecit: atqui major bonitas praemij arguit ma-

jorem complacentiam Dei in merito, ergo &c. *R.* Hoc argumentum probaret, quod homo de facto, quoque levissimo actu supernaturali condigne satisficeret pro innumeris & gravissimis peccatis. Negatur ergo major. Ad probationem negatur minor. Quod enim Deus det gloriam pro merito, non provenit ex majori appreciatione meriti supra peccatum, sed ex eo, quod Deus ex sua Bonitate hominem ordinet ad talen finem, & quod opus bonum procedat ab homine justo, habente jus ad talen gloriam, adeoque non ex complacentia circa meritum secundum se, sed ex complacentia circa meritum & circa substantiam hominis & Gratiae: pœnam autem inducit displicientia circa peccatum secundum se.

83. Objecies 4. Incredibile est, Deum fecisse homini majorem potestatem sua perditoris, quam sue salutis, cū Scriptura de utroque aequaliter loquatur, Ezech. 18. Cum averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, morte morietur: cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est, & fecerit judicium & iustitiam, ipse animam suam vivificabit: atqui si impossibilis est condigna satisfactio, habet quidem homo vires ad perdendam iustitiam, sed non ad eam recuperandam. ergo &c. *R.* Si hæc argumentandi ratio bona esset, sequeretur, quod sicut homo non indiget Gratia Dei ad peccandum, ita etiam non indiget gratia Dei ad condigne satisfaciendum. Deinde Deus fecit homini potestatem conservandi innocentiam, & sic consequendi salutem, sicut fecit ei potestatem eam perdendi, & hoc satis erat; neque Deus ad plus tenebatur, sicut natura dedit homini potestatem conservandi vitam, & se occidendi, sed non dedit potestatem restituendi vitam semel ablatam. Scriptura Sacra loquitur de Misericordia Dei, qua defacto constituit media, quibus homo in omni statu potest redire ad Justitiam, non quidem per satisfactionem de condigno, sed per Meritum de congno.

84. Objecies 5. Si homini esset impossibilis condigna satisfactio, frustra natura indidisset homini stimulos penitentie: sicut si impossibilis esset Beatitudo aeterna, male indidisset natura stimulos consequendi Beatitudinem. *R.* 1. Sapientia stimulatur ad detestationem alicujus operis, quod tamen non possumus amplius emendare: quis autem horum stimulorum finis sit, non pertinet ad Theologum, sed ad Ethicum inveniatur. *R.* 2. Sicut possibilis Beatitudinis supernaturalis per Gratiam Dei, sufficiebat, ut immitteretur homini desiderium Beatitudinis, ita etiam possibilis reconciliationis per Misericordiam Dei, sufficiebat ad immitterendos stimulos penitentie.

M m m

CON-

CONTROVERSIA III.

Vtrum Christus condignè satisfecerit pro peccato Humani generis, & ejusdem Reparationem condignè promoveret, & utrum illius Merita sint Valoris infiniti.

§. I.

Affirmativa Sententiae auctoritas.

35. Certa Catholicorum contra Pelagianos & Abayardanos doctrina est, quod Christus nos condignè redemerit, idque pluribus locis docent Sacra pagina, dum dicunt, satisfactionem Christi superabundantem. ad Rom. 5.

Scotus tamen, Durandus, Gabriel, Almarius & Medina apud Vasquez d. 5. c. 1. & Suarez d. 4. l. 3. docuerunt, opera Christi habuisse hanc condignitatem per denominationem extrinsecam, ab acceptatione Dei, à qua etiam opera puri hominis potuissent habere condignitatem: sicut si quis creditori acceptanti vnum florenum pro centum, solveret vnum florenum, posset dici condignè soluisse.

36. Dicendum tamen est, Christi opera ex se condignitatem habuisse ad satisfaciendum pro culpa & pena tutius generis humani. Probatur i. auctoritate SS. PP. S. Athanasius in Evangelium de Cruce & Paff. Dom. ait, Christum parva magnis compensasse. S. Chrysostomus serm. 11. in c. 5. Ep. ad Rom. ait, Christum multò plura quam debebamus, soluisse, tantòque plura, quantò guttula exiguam pelagus excedit immensum.

37. Verùm hic ipse valor & sufficientia Rationibus etiam comprobari solet, ostendo, Christi opera omnes habuisse conditions, quæ, & quo modo ad condignam satisfactionem requiruntur. Septem autem conditions in questionem veniunt, utrum & quo modo requirantur. Prima est, ut id quod offertur, sit æquale offensa, et à qualitate, quam præcedente controversiâ ostendimus deesse satisfactioni puræ creaturæ. Secunda; ut sit ad alterum. Tertia; ut sit à Persona quæ offendit. Quarta; ut sit ex aliâ indebitis. Quinta; ut non sit ex acceptis à creditore, seu ab offeso. Sexta; ut non sit ex bonis ipsius creditoris seu offensi. Septima; ut non possit ab offeso repudiari.

§. II.

Vtrum opera Christi habuerint debitam æqualitatem cum offensa qua tali.

38. DICO 1. Opera Christi habuerunt eam æqualitatem in ratione satisfactionis, quam diximus deesse cuicunque operi bono puræ creaturæ. Probatur. Non esset perfectio Dei, quin esset imperfectio, posse contempnere opera per-

sona æquæ dignæ, ac est ipse Deus officia, & quæ proinde sunt infiniti valoris, excedenti infinitè omne obsequium, quod à pura creatura peccatrice exigi potest: ergo quidquid delictum in operibus puræ creaturæ, habetur in operibus Christi.

39. Confirmatur. Satisfactione Christi non decrescit ex illo capite, ex quo decrevit satisfactione puræ creaturæ, nempe ex vilitate satisfactionis deinde crescit ex pluribus capitibus ex quibus crescit offensa. Nam offensa decrelit et ligilitate offendentis, ex gravitate tentacionis, ex imperfecta cognitione Personæ offensis, contra satisfactione Christi crescit ex firmitate intentionis ad bonum, ex plenitudine cognitionis Scientiæ, ac denique ex dignitate personæ facientis, quæ influit in argumentum satisfactionis secundum totum suum esse reale, sine via limitatione: at vero dignitas personæ offendentium influit objectivè in augmentum offensis secundum esse intentionale, & limitata, ex latitudine cognitionis illius dignitatis: ergo in tantum adæquat, sed etiam superat gravitatem offensis.

40. Objici potest hoc sophisma: Infinita offensa crescit ex duobus capitibus seu principiis, nempe ex dignitate Personæ offensis, & ex vilitate personæ offendentis: aquilæ infinitas facultationis Christi tantum crescit ex uno principio, nempe ex dignitate Personæ satisfactionis: neq; non adæquat offensam. n. Distinguendo majorum, vel primum membrum antecedentibus, scit ex duobus principiis constituentibus regulatum principium, ita quidem, ut non possit intelligi crescere ex uno illorum sine respectu alterum, concedo, secus, nego. Ratio est: Nam Dignitas aut vilitas secundum se non concidunt crescere offensam: si enim viles vilam offendit, non crescit offensa ex vilitate: sed offensa crescit ex Vilitate & Dignitate compuncta, sumpta, hoc est, vñā comparata, cum aliena, sic constituant vnum principium.

§. III.

Vtrum Satisfactione Christi fuerit sufficiens ad Alterum.

41. Atio dubitandi est obvia. Nam Christus est ille ipse Deus, qui est offensus: aquilæ Christus est satisfactionis: ergo satisfactionem non distinguunt realiter ab offenso. Hoc non obstante

DICO 2. Satisfactione Christi non sufficeret ad alterum. Probatur. Ad satisfactionem non requiriatur alteritas Physis, sed sufficit alteritas civilis seu Moralis. Sed hac convenienter satisfactioni Christi: ergo &c. Major probatur. Ad satisfactionem vrique non requiriatur major alteritas quam ad Justitiam: sed ad hanc sufficit Alteritas Moralis seu civilis: ergo etiam ad satisfactionem sufficit. Minor declaratur in cœpitis.

emplis. Quæstor, seu Collector, quatenus gerit personam tam Ministri publici, quam subditi, exigit à se contributionem. Provisor publicus potest nomine Reipublicæ emere frumentum à seipso ut habet rationem Civis: Tutor & Curator potest solvere Pupillo vel Minorenni, & illius nomine acceptare, vel econtra sibi nomine pupilli solvere debitum. Executor Testamenti potest sibi ipsi solvere Legatum in Testamento relictum: aqui in his omnibus non intervenit alteritas physica, sed tantum civilis seu Moralis, quatenus kilicet eadem persona Physicè consideratur, fungitur duabus personis: ergo pari modo Christus dominus, qui per assumptionem humanae Naturæ constitutus est caput generis humani, representabat Genus humanum; quatenus verò simul erat Deus, gerebat Personam offensam: ergo sub hac duplice consideratione poterat sibi satisfacere.

92. Ceterum, requirebatur insuper alteritas physica Naturarum, qualis est inter Naturam divinam & humanam: nam actus satisfactorij non poterant formaliter procedere à Natura Divina, quia non est capax arduitatis, doloris, humiliacionis, orationis &c. Sicut ergo hac alteritas naturæ necessaria erat, atque etiam sufficiebat, vt Christus dici posset orare Deum, illi obediere, se illi humiliare &c. ita etiam sufficiebat ad condigne satisfaciendum.

§. IV.

An satisfactio Christi fuerit satisfactio illius qui offendit.

Ratio dubitandi est, quia Christus non peccavit, sed Genus humanum descendens ab Adamo: ergo non satisfecit Christus pro culpa propria, sed pro aliena: ergo non satisfecit ipse offensor. Card. de Lugo docet, Satisfactionem Christi non posse rectè dici, satisfactionem nostram, sed tantum pro nobis. Si enim satisfactio Christi esset aliquo modo nostra, tunc debuiſſet necessariò acceptari: hoc autem reputat Lugo absurdum, ob rationem infra referendam & solvendam; vbi etiam videbimus, vtrum hoc legitimè sequatur ex illo antecedente, & an contineat aliquid inconveniens.

93. DICO 3. Satisfactio Christi rectè dicitur: *esse nostra*. Ita in terminis S. Thomas mox citandus, ex quo etiam ratio conclusionis redditur. Satisfactio Capitis est satisfactio membrorum & totius corporis, & hoc tam in physico quam in politico & mystico corpore verum est. aqui Christus fuit & est Caput nostrum politicum & mysticum: ergo satisfactio illius est satisfactio nostra. Minor est certa, & continetur aperte in S. Scriptura pluribus locis. Solùm est inter Scholasticos cootroversum, an constituantur caput formaliter & adaequatè per solam vniōnem hypotheticam, vel an insuper requiratur pactum, seu consensus Dei, sicut Adam constitutus est caput no-

strum per Decretum seu pactum. Hoc posterius sentiunt communiter Theologi: Illud prius tenet Recentior Hispanus, citans pro se P. Vasquez v. 48. c. 4. n. 17. sed reverè hoc Vasquez non habet, sed solùm docet, quod gratia Capitis potius consistat in vniōne, quam in Gratia habituali, eo quod per Vnionem habuerit Christus vim condignè satisfaciendi pro nobis, & influenti in sua membra; qua Gratia nulli alteri poterat convenire. Verum ad præsens institutum nihil interest, quid in hoc puncto verius sit: satis est, quod fuerit Caput nostrum.

94. Nunc ergo probatur major propositio Authoritate simul, & ratione. S. Thomas q. 48. a. 2. movet in terminis difficultatem præsentem, his verbis. [Videtur, quod Passio Christi non cauſat nostram salutem per modum satisfaktionis. Eiusdem enim videtur esse satisfacere, cuius est peccare &c. sed Christus non peccavit: ergo ipse non satisfecit.] Responder deinde his verbis. [Ad primum dicendum, quod Caput & membra sunt quasi una persona mystica, & ideo satisfactio Christi ad omnes fideles pertinet, sicut ad sua membra] & q. seq. a. 1. in C. ait, quod Christus tanquam caput nostrum, redemerit nos tanquam membra, sicut si homo per aliquod opus meritorium quod manu exerceret, redimeret se à peccato quod pedibus commisisset: sicut enim naturale corpus est unum, ex membrorum diversitate consistens, ita tota Ecclesia, quia est mysticum corpus Christi, computatur quasi una persona cum suo capite, quod est Christus.] Hac S. Thomas, cui in hoc puncto adhæret P. V. Vadimus d. 2. dub. 4. §. 1.

95. Confirmatur. Adamus ex eo quod fuerit constitutus caput humani generis in hunc finem, vt in posteros transfundetur vel Justitiam originalem, vel privationem illius, peccando fecit, vt omnes posteri dicerentur, *peccasse in Adamo*: ergo pariter quia Christus constitutus est caput nostrum in eum finem, vt nos Deo reconciliaret, ita pro nobis satisfecit, vt rectè dici possimus in Christo satisfecisse.

Objicies. Si satisfactio Christi esset satisfactio nostra, quereretur, quod non iustificaremur gratis, nec gratis nobis remitteretur peccatum originale: consequens est absurdum: ergo & antecedens. Sequela probatur. Ex eo quod peccatum Adami sit peccatum nostrum, ita reddimur per illud digni penâ, vt haec non dicatur infligi gratis. ergo si satisfactio condigna Christi fuit nostra satisfactio, non remittitur peccatum gratis.

96. R. In argumento æquivocari in voce *Gratis*, aliquando enim haec vox significat idem quod; *frustra*. seu, *sine causa* & merito. & hoc sensu non infligitur pena gratis, hoc est sine ullo merito, seu potius demerito: quia vere adest demeritum seu culpa. Eodem sensu etiam potest dici nos non iustificari gratis, hoc est, sine omni merito, quia reverè iustificamur propter merita & Satisfactionem Christi, sive ea sit nostra, sive pro nobis.

M m m 2 aliquando

aliquando autem, & Theologicè vox, *Gratiæ*, si-
gnificat *Gratiæ*, hoc sensu, dicimus justificari gratis,
nempe interveniente Gratia novâ ultra Gratiam
satisfactionis Christi. Nam merita Christi ne-
mini profunt, nisi cui applicantur. omnis autem
eorum applicatio est nova Gratia: ergo semper
justificamur gratis. Præterea, loquendo etiam
de ipsa satisfactione Christi quatenus per illam
justificamur, verè per gratiam justificamur,
quia quod satisfactio Christi sit nostra satis-
factio, hoc est, quod Christus sit nostrum ca-
put, & ponat pro nobis talem satisfactionem,
est utique Gratia. Denique, possumus dici justi-
ficari gratis & sine merito seu satisfactione propria
strictissime sumptu, hoc est, qua sit essentialiter
& immediate, ac fine applicatione propria, non
tamen sine satisfactione mediata propria, hoc est,
appropriata per applicationem capitis: & quia
hac appropriatio est gratia, ideo ut sic justifica-
muri gratis seu per gratiam.

§. V.

*Vtrum satisfactioni condignæ repugnet, esse
ex acceptis ab offensō, vel ex ejus bonis.*

97. DICO 4. Satisfactioni condigna potest fieri
ex acceptis ab offensō. Probatur à pari.
Satisfactio ex Justitia Commutativa potest fieri ex
illis bonis, quæ quis priùs titulo donationis accep-
pit à Creditore. Atqui in condigna satisfactione
non subest specialis ratio repugnantia: ergo &c.
Itaque licet satisfactio Christi procedat ex dono &
beneficio Incarnationis, & alijs auxilijs præceden-
tibus ipsa opera Christi, hoc tamen non minuit
valorem satisfactionis. ad hunc enim plus non
requiritur, quām vt opera liberè procedant,

98. DICO 5. Satisfactioni condigna potest fieri ex bonis offensi hoc sensu, quod ipsa o-
pera satisfactoria sint vera dona & bona illius cui
satisfit. Probatur pariter ex Justitia. Qui rem
alienam iustè detinere, tenetur ad restitutionem
illius rei, & illam restituendo satisfacit: atqui
tunc restituit quod est ipsius creditoris: verè enim
ille, & non restituens est dominus: ergo potest ex
Justitia commutativa satisfaci pro offensa ex bonis
offensi. Accedit, quod bona opera quæ faci-
mus, sunt quidem bona & dona Dei, sed hæc ita
sunt, ut simul etiam propriæ sint bona nostra, pro-
ut definitum est in Trident. ergo per talia opera
satisfit Deo etiam ex bonis nostris, esto sint etiam
bona Dei. Sunt autem & dicuntur esse bona
nostra, quia procedunt à nostra voluntate, liberè
se ad illa determinante.

§. VI.

*Vtrum Satisfactioni Christi fuerit ex alijs
Indebitis.*

99. DICO 6. Satisfactioni Christi fuit sufficien-
ter ex indebitis. Probatur. Genus huma-
num quod peccavit, non debebat opera infiniti

valoris, qualia sunt opera Christi: quia hoc cum
generi humano impossibilia: ergo non potest
exigi ab homine. Deinde, opera que Christus
Deo exhibuit, non processerunt ex illa obliga-
tione Theologica, hoc est, sub præcepto, via
frâ probabo. Obligationes enim Theologicas
reperiuntur nisi in supposito peccabili. Christus
autem erat impeccabilis. Præterea, ut hec al-
verit Recentior, non omne debitum oblitus con-
sideratur pro satisfactione. Explico. Debet mihi
Centum, titulo emptionis. Deinde futurum
centum, & inde debet centum titulus furti. Si
hos centum velles dare in solutum pro merita
quam emisti, non satisfacres, quia illus debet
titulus furti, qui titulus tendit ad aliam diffinitem
restitutionem quam tendat titulus emptionis. Si
verè si vovis solvere omnia debita, & ex uno
obligatus es, solvere prerium mercis, solvent
centum satisfacres tam Voto quam furti, qui
obligatio Voti non tendit ad aliam actionem inde-
cendâ, sed ad illam eandem ad quam tendit emptionis.

Quapropter, etiam si concederemus Christi
sumptu ex præcepto strictè sumpto fuisse obligatum
redimere genus humanum, hoc debitum non obli-
starèt condigna satisfactioni: quia illa obligatio
tendebat ad eandem actionem, ad quam reat
titulus offensis.

§. VII.

*Vtrum Satisfactioni Christi debuerit ma-
ptari.*

100. DIXIMUS suprà, quod quando ab offensō
exhibetur condigna satisfactio, debe-
ceptari ab offensi, ita vt non possit amplius
rationabiliter infensus. Et hoc quidem causa
est, quando exhibetur immediate ab ipso offensi-
re, vel etiam ab alio, qui nomine Offensoris
mandantis, adeoque nomine procuratoris cul-
beret, v.g. Rex per suum Legatum. Dicimus
tamen est, quando alius pro alio, v.g. amicis
causâ satisfactionem exhibetur, an debet acci-
piari, & communior Sententia negat. Vnde
Vasquez & Lugo docent, satisfactionem Christi
potuisse non acceptari. Contra P. VVadino
aliisque RR. putant necessariò fuisse acceptari.
Ego hanc controveriam alter puto compone pos-
se, & Auctores conciliari.

101. DICO 7. De conceptu condigna satis-
factionis non est, quod debeat acceptari. Ita videtur
mihi supponere S. Thomas, loco citato, ubi tradit
quod amicus pro amico possit condigne satisfac-
re: atqui nemo dixerit, talen satisfactionem de-
bere ab offensi acceptari. Potest enim officia
rationabiliter exigere, vt offensor personaliter
satisfaciat. Ratio est, quia per condignam satis-
factionem, aliud non intelligimus, quæ si exhiberetur ab ipso offensori
deberet acceptari: atqui potest aliud pro me exhiber-

bere talem satisfactionem, quæ si exhiberetur à me offensore, deberet acceptari: ergo esset condigna satisfactio, etiamsi non debeat acceptari quando offertur ab alio.

102. Declaratur à pari. Haberet se enim tunc talis satisfactio sicut Meritum condignum premio, cuius dignitati nihil officit, quod non debeat acceptari: Simili modo, quando quis debet alteri equum, si pretium justum loco equi offerat, dicitur offerre solutionem condignam debito, & tamen creditor non tenetur acceptare. Atqui aliena satisfactio est aliud pro alio: ergo potest intelligi condigna, quin debeat acceptari.

103. DICO 8. Satisfactio Christi in ordine ad totum suum effectum seu fructum, ad quem obtinendum erat instituta, & defacto est acceptata, non debuit acceptari. Probarur. Satisfactione Christi habet non solum rationem satisfactionis, sed simul etiam indivisibiliter habet rationem Meriti: & Christi satisfactio non fuit instituta præcisè ad hoc, vt Deum placaret, hoc est, ex inimico faceret non inimicum, sed etiam & præcipue ad hoc, vt Deum nobis reconcilareret, atque pristina amicitia restitueret, & iterum ad finem supernaturalis beatitudinis elevaret, quo per peccatum originale excideramus: atqui ut supra vidimus, meritum in ratione meriti non debet a præmiente necessariò acceptari: ergo licet meritum & satisfactio Christi fuerit digna omni fructu quem defacto consecuta est, inò & majori in infinitum, non tamen debebat acceptari ad omne illud, ad quod defacto est acceptata, sed potius ad aliquid minus acceptari.

104. DICO 9. Non potuit Deus velle Christum esse caput Generis humani in hunc finem, vt pro genere humano offerret satisfactionem condignam, & tamen illam non acceptare; adeoque satisfactio Christi vt capit, debuit acceptari ad effectum placationis & etiam reconciliationis indefinitè & indeterminatè, hoc est, præscindendo ab ultima determinatione ad hunc vel illum gradum, ad has vel illas conditiones & circumstantias. Probarur. Hoc ipso, quod Deus voluerit Christum esse caput humani generis in ordine ad condigne satisfaciendum, hoc ipso inquam, voluit satisfactionem Christi esse interpretativè nostram, vt jam suprà probatum est: atqui qui vult aliquam actionem alterius esse interpretativè meam, debet se erga me perinde gerere, ac si egomet illam actionem exercuisse, alioquin argueretur esse sibi ipsi contraria, ergo &c.

105. Quod autem debuerit acceptari non tantum secundum rationem præcisam satisfactionis in ordine ad placationem, sed etiam ad concedam elevationem ad finem supernaturalem, & reparandam amicitiam, mihi ex eo fundamento certum est, quia Christus constitutus est caput in ordine supernaturali, nec venisset si hoc præmio carentem fuisset. Debuit ergo satisfactio Christi acceptari etiam quoad se-

cundam elevationem, hac ratione, vt quibusunque decide per media à Christo instituta applicaretur, illis etiam in ratione reconciliationis prodest. Inò ita debuit acceptari, vt aliquibus (indefinitè) esset ipso facto applicanda. Nam si nulli fuisset applicanda, finis Incarnationis non fuisset obtentus: parvum enim honorificum & gloriosum fuisset Christo, si duntaxat hoc obtinueret, vt homines posset reconciliari, & tamen nullus fuisset reconciliatus.

106. Cum hoc tamen stat, adhuc esse speciale gratiam, quotiescumque alicui determinatio homini contingit applicatio Meritorum Christi, sive illa fiat interventu Sacramenti, sive per actum dilectionis Dei. Nam, vt in tr. de Gratia vidimus, potest aliquod bonum esse debitum generi humano indeterminatè & vagè, & tamen quando huic vel illi determinato homini conceditur, est respectu illius speciale Beneficium.

107. Hinc facile intelligitur, quâ ratione Christus pro omnibus hominibus mortuus sit, neque tamen per suam mortem formaliter omnium culpas & offendias deleverit, vt traditur in Trid. sess. 6. c. 2. his verbis. [Verum, est ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ij duntaxat, quibus meritum passionis ejus applicatur.] Ratio à priori est, quia condigna satisfactio exhibita immediate ab alio quam ab offendore, non plus nec aliter debet acceptari, quam quo modo vult acceptari & prodest ille, qui satisfacit. atqui Christus noluit aliter prodest suam passionem, quam mediante applicatione à se instituta: ergo non debuit ad ulteriore effectum, aut sine hac applicatione acceptari: esto ex se digna fulfilleret, vt etiam illis prodest, quibus non applicatur specialiter, si Christus Dominus ita voluisset.

108. Objicit tamen Vasquez ad probandum, quod nullo sensu debuerit necessariò acceptari. Satisfactio vnius pro alio, quantumvis perfecta sit, non reddit alterum formaliter dignum apud Deum quem offendit: quia satisfactio aliena non est forma physicè inhærens & renovans peccatorem interius: ergo relinquit illum in eodem statu, in quo ipsum invenit: ergo vt per hujusmodi alienam satisfactionem tollatur culpa, necessaria est Dei voluntas, eam acceptans ad tam effectum. ¶ Distinguendo consequens: ergo requiritur voluntas Dei, quæ tamen formaliter alia non sit, quam voluntas, quâ vult Christum esse caput generis humani, concedo, quæ sit formaliter alia, nego consequentiam.

§. VIII.

Vtrum, & ex quo fundamento Merita Christi habeant Valorem infinitum ad premium majus & magis in infinitum.

109. Dicendam est i. Merita Christi fuisse simpliciter infiniti Valoris. Probatur Conclusio i. Auctoritate Clementis VI. in Extrav. *Vnigenitus de p̄nit.* & remissionib. vbi Pontifex afferit, Thesaurum quem Ecclesia habet ex meritis & Satisfactione Christi, non posse exhaustiri aut minui, quia merita illius sunt infinita, adeo ut propter Unionem ad Verbum, vna gutta sanguinis sufficeret pro redemptione totius generis humani.

110. Ratione probant Conclusionem Raguſa & Tannerus, hoc modo. Ille actus meritorius est infinitus, qui offert rem valoris infiniti: sed Christus suis actibus meritorioris obulit Patri Cœlesti rem valoris infiniti, nempe seipsum: ergo &c. Major probatur. Tantū valet actus seu oblationis, quantū valet res oblati; ergo si res oblata habet valorem infinitum, etiam oblationis erit valoris infiniti.

111. Hæc tamen probatio communiter non recipitur. Ex ea enim sequi videtur, etiam Beatiſſimam Virginem eliciuisse actus infiniti valoris, & puram creaturam posse condigne satisfacere pro peccato generis humani. Sequela probatur. Nam B. V. etiam obulit Patri Cœlesti Filium suum infiniti Valoris. Item si verbum vniueretur alicui agno, quem homo offerret & sacrificaret pro genere humano, offerret rem infiniti valoris.

Respondent negando paritatem. Quia ad hoc ut oblatione accipiat valorem infinitum à re infinita oblata, debet offerens habere plenum Jus in illam rem: tale jus habuit Christus in se, non item B. V. aut homo in Christum aut agnum assumptum.

Sed contra. Qualecunque Jus habuit Christus quod non habuit B. Virgo, illud per sui oblationem nec abdicavit à se, nec abdicare potuit, quia competebat illi ut Deo: ergo licet habuerit jus quod non habuit B. Virgo, non propterea plus obulit, quam obulerit B. V. Ulterius, Pater Cœlestis per oblationem à Christo factam, nihil novi juris acquisivit, quod non habuerit ante, excepto ipso actu voluntatis humanæ de novo posito: atqui hic actus non fuit aliquid infinitum: ergo quidquid ultra hunc actum obulit, quod esset aliquid infinitum, illud etiam obulit B. V. ergo magis jus Christi in rem oblatam, non facit ut oblatio Christi fuerit oblatione præstantioris rei, quam fuerit oblatio B. Virginis.

112. Confirmatur. Ponamus Patrem Cœlestem noluisse in effectu ipso, seu ipso facto Christum in cruce immolari, sicut noluit immolari Isacum ab Abraham, tunc sola interna affectio & parata voluntas Christi sufficeret ad redimendum genus humanum: ergo sufficeret sola oblatione affectiva rei infinitæ. Quæro nunc, si purus homo eliciisset talēm effectum, quo paratus esset

seipsum offerre etiam tunc, quando natus fuerit à Verbo assumpta: quæro, inquam, quid hoc affectui deesset, quominus sufficeret ad redendum genus humanum? An jus actualis in complicitate atque hoc non est necessarium, sufficit in pura creatura, & tamen sufficeret in Christo, hæc sufficienter non provenit aducta effectu offerendi rem infinitam, sed ex actuali dignitate Personæ offerentis, ut dicimus: nam per hanc solam differt Christus à puro homine, ut posito.

113. Melius ergo probatur Conclusionem ratione, quam paucis indicavit Pontificis in verbis citatis. Opera meritoria & satisfactoria dignificantur in ordine ad premium à dignitate operantis: sed hæc in Christo est infinita ergo eius opera dignificantur infinitè: atque am dignificantur infinitè, si possit eorum dignitas exæquari præmio aliquo determinato finito: ergo dignificantur ad premium magis quocunque præmio finito, hoc est, quocunque præmio rembuto nondum est verum dicere: magis præmio non sunt digna merita Christi.

114. Pro majori hujus argumenti declaratione sciendum est, dignitatem operis ad premium, esse formam contradistinctam ab operi ipso, considerato præcisè secundum suam beatitudinem & laudabilitatem moralis, quam habet entitate sua & objecto. Hinc nostra bona opera supernaturalia non merentur de condigno vita æternam, nisi sint opera facta in gratia faciente, quæ est forma dignificantis illa opera, ut habetur in Concil. Trid. sess. 6. c. 16. & sess. 4. c. 1. ut propterea primam Gratiam laudificantem non meretur de condigno, ut dictum in tr. de Merita.

115. Eodem igitur modo Verbum divinum vnitum Humanitati, hoc ipso quod terminat Naturam, & complendo eam in ratione Sufficiens in Persona Verbi, faciat, quod opera illius humanitatis sint verè opera Dei, hoc ipso, inquit, dignificat illa ad aliquod præmium proportionatum. Hinc verò

Deductitur ulterius, quod cum dignitas Verbi sit in se infinita, hoc ipso plus dignitas, quam quæcumque dignitas creata possibilis. Hæc autem major dignificatio utique non debet esse minor titulus, hoc est, non debet tantum magister titulo, significare ad aliquid determinationem, ut ad præmium A. ad quod etiam, sed inferiori titulo, possit significare dignitas finita & creata, sed debet esse dignificare ad præmium, quo magis excogitari non potest: omne enim præmium, quo potest excogitari magis, potest esse præmium condignum alicuius dignitatis creata, ut ipse quod potest semper augeri in infinitum.

116. Confirmatur. Sicut se habet simpliciter, si simpliciter, ita se habet magis ad magis: atque immo per quam dignus à non digno distinguuntur, dignificat simpliciter ad præmium: ergo si comparatur magis dignus cum minus digne, forma magis dignificata

dignificans significabit ad plus præmij, quām forma minus dignificans: ergo à primo ad ultimum, dignitas Verbi significabit ad omne præmium ex cogitabile in infinitum: ergo ejus opera sunt valoris simpliciter infiniti. Ratio est, quia omnis illud est in suo genere simpliciter infinitum, quo maius in illo genere excogitari non potest: sed non potest excogitari meritum majoris valoris, quām quod est dignum omni præmio excogitabili. Ergo &c.

§. IX.

Solvuntur Objectiones.

117. Objecies 1. Personalitas divina non est ad-

aquata ratio constitutiva meriti in ratione meriti, quia meritum ut meritum constat etiam Bonitate moralis operis, & potest ex hoc capite constitui in genere meriti imperfecti, seu inferioris: ergo ex infinite Personæ non infinitabitur meritum simpliciter quoad valorem, sed tantum secundum quid, & in genere valoris imperfecti: ergo ille valor non est simpliciter infinitus. Probatur consequentia, quia pro diversitate bonitatis moralium etiam crevit valor: ergo valor operis habentis minorē bonitatem moralem, erit etiam minor: ergo hoc ipso non erit simpliciter infinitus.

118. Ad hanc objectionem responderet Card. de Lugo à n. 14. Distinguendo duas formalitates in operibus Christi, nempe rationem meriti, & rationem Valoris: in ratione meriti fatetur non esse simpliciter infinita, quia non habent infinitum vim movendi, sed finitam, & unum potest habere majorem vim movendi quam alterum, & esse melius altero, quoad honestatem defumptam ex objecto & modo tendendi. In ratione vero Valoris, docet opera Christi meritoria omnia esse aequalia, hoc est omnia & singula valere præmium quocunque excogitabile: adeoque licet unum magis moveat altero, non tamen movet ad plus quam alterum.

119. Declarat hoc auctor vterius hoc modo. Dignitas Personæ non elevat aut dignificat valorem operis ad maius præmium, formaliter loquendo, sed tantum materialiter. consideratur enim ipsum opus bonum antecedenter ad cognitionem personæ, & solum secundum bonitatem moralem quam habet, & quā placet Deo, & vt sic ultimum illud opus esse dignum magno præmio. Deinde vero ad discernendum, quodnam futurum sit magnum præmium. attenditur ad dignitatem Personæ præmiandæ, cuius dignitas potest esse tanta, vt licet præmium A. esset magnum respectu alterius, v.g. respectu hominis plebeij, non tamen esset magnum respectu Principis, &c.

120. Hinc ad propositum deducit auctor, valorem meritorum Christi esse simpliciter infinitum, licet in ratione incerti non sint infinita. Nempe quia Christus est Deus, respectu cujus nullum præmium finitum & determinatum est

quid magnum: ergo valor se extendit ultra quodvis determinatum præmium finitum: ergo ad præmium quocunque excogitabile, maius & maius in infinitum.

Hanc doctrinam, quam nemo non videt esse plenam ingenio & judicio, ad rigidum examen revocavit Arriaga d. 10. quæ tamen illi obicit, procedunt ex proprijs principijs hujus auctoris, quæ jam alibi rejecta sunt.

121. Ego imprimis assentior Cardinali de Lugo quod hoc, quod spectatà bonitate moralis operum, detur, aut certè dari possit in operibus Christi in aequalitas, & consequenter ut sic non habeant bonitatem infinitam: quod etiam agnoscit Card. Pallav. n. 103, dicens, [merita Christi non esse infinita secundum se, & ratione bonitatis propriae: unus enim actus Christi potuit esse melior alio, & collectio plurium actuum melior quam unicus actus: alioquin non magis placueret Christus Deo per obedientiam usque ad mortem, quam si tenuissimum actum supernaturalem eliciueret: & ideo disparem etiam habuere viam ad movendum Deum in actu secundo, ut patuit ex eo, quod Deus voluit reipsa totam illam collectionem meritorum, & non fuit contentus unico actu,] Ita Pallavicinus.

122. Assentior Lugoni 2. quod antequam considereret dignitas Personæ, non posset Remunerator adhuc determinare gradū præmij materialiter & absolutè loquendo, sed tantum formaliter & respectivè. Ratio est, quia pro diversitate dignitatum, diversus etiam est valor operum in ordine ad præmia materialiter taxanda.

Illud tamen vterius explicandum est, quia ratione omnis Christi actus promeritus sit præmium magnum ratione sua Bonitatis Moralis, & promeritus fuisset per quemcunque inferioris sorte actum. Deinde etiam si concederetur, quod aliquis actus Christi promeritus esset præmium solummodo parvum, adhuc fuisset infiniti valoris.

123. Ad primum dico, ideo omnem actum Christi promeritum, & promeritum fuisse præmium magnum, quia omnes ejus actus fuerunt supernaturales, & dignificati à Sanctitate Christi: ergo ad minimum promeriti sunt aliquem gradum Gratiae sanctificantis, non quidem qui daretur ipsi Christi habenti jam plenitudinem Gratiae, sed alteri supposito: atqui omnis gradus Gratiae sanctificantis est secundum se quid magnum: esto posset dici quid parvum respectu maximæ intentionis Gratiae. ergo &c.

Ad 2. dico, hoc ipso quod omnis actus meritorius Christi fuerit dignificatus à dignitate infinita, quidquid Christo dari potest in præmium, est respectu illius dignitatis aliquid parvum: ergo omne excogitabile præmium erit aliquid parvum: non esset autem parvum omne præmium excogitabile, si aliquod determinatum præmium adæquaret actu Christi etiam infimum: posset enim eò usque

et vsque augeri, ut evaderet præmium magnum: ergo omnis actus Christi, quomodounque remissus aut facilis, modò fuerit meritorius, quo cunque sensu dicitur meritus esse præmium parvum, semper tamen est meritus omne præmium excogitabile, quia respectu Christi & eujusunque actus illius meritorij, omne præmium excogitabile est parvum.

124. Hinc pater, quid ad objectionem sit respondendum. Negatur enim consequentia: quia objectio saltat à Bonitate Morali ad Valorem actus, desumptum à dignitate persona; quæ tamen sunt distinguenda; nam bonitas moralis non includit dignitatem persona, sicut valor.

Objicies 2. Si dignitas Persona augeret valorem operum, multa inconvenientia sequentur, v. g. si inter Canonicos aliquis esset Princeps, tunc in distributione *Præsentie* vt vocant, plus debet accipere Princeps quam Nobilis: item si Princeps dans nomen militiae, à principio statuonem communem obiret, deberet illi majus stipendium persolvi, quam gregario militi: item quando proponeretur præmium aliquod hastilio, vbi diversatum dignitatum personæ concurrere, similiq[ue] certare solent, præmium quod esset condignum respectu vnius, non esset condignum respectu alterius; quæ omnia sunt contra sensum & praxin. p. Instantias has nimis probare, nempe quod major dignitas non mereretur maiorem honorem, quia Canonico Principi non exhibetur in choro major honor, quam si non esset Princeps, & Princeps miles equitans cum suo Duce Nobili, debet finitrum latus occupare, vt ipse spectavi. Itaque neganda sunt omnes sequela: Quando enim dicitur, quod dignitas persona taxet valorem operis, intelligendum est de dignitate aliquo modo conducente ad ipsum opus, & que aliquo modo operi impendatur, hoc est, quæ sit proprium & competens ac proportionatum principium talis operationis, & non se habeat impertinenter. Jam vero in allatis exemplis habet se major illa dignitas impertinenter, & censetur ad talem actum tantisper seponi. Non ita se habet Gratia sanctificans, vel unio hypothistica ad actus supernaturales; sunt enim horum proprium & proportionatum principium seu radix. Vnde quando actus supernaturalis ponitur sine tali radice praexistente, non habet formam dignificantem, quia non procedit à suo principio competente: sicut si miles aliquis gregarius faceret facinus Rege vel Duce dignum, & quod à Duce fieri debuisse, non propterea mereretur de condigno illud ipsum præmium, quod de condigno meritus esset Dux, si illud perpetrasset. Econtra si Dux aliquis ageret Duce indignum, quod tamen deceret gregarium militem, v. g. pulsaret tympanum, vel fistularet militibus procedentibus ad excubias, talis actus utique non dignificaret à dignitate Ducis, quin potius pro premio reprehensionem mereretur, quod ad actus suâ Perlönâ & officio indignos se demisisset.

125. Objicies 3. In injurijs realibus, i.e. est commissis in bonis fortuna, (nam aliter aspiunt Juristæ, nempe prout opponuntur verbis) earumque compensationibus, teste Antiquis Eth. c. 4. nihil interest quis laferit, sed solitudo betur ratio quantitatis Damni, & Reffunditionis ergo valor operis non crevit ex dignitate facientis. p. Distinguendo consequens: Vale operis vt praefandi ex Justitia commutativa, & pro damno injuste dato, concedo: valor operis Meritorij, & in ordine ad præmium, negotiamentum. Disparitas est, quia Justitia regit & intendit Aequalitatem Juris alieni, & ut alii tantundem habeat post lassionem, quantum habuerit, si laesus non esset: jam vero qui laedit, non propterea minus laeditur in bonis fortuna, quod si qui laedit, sit dignior alio tantundem damnificerent. Meritum vero respicit libertatem remuneratoris: & dignitas operi impenitentia sua proportionis præmij cum merito resipit talis persona: ergo quod est major dignitas, & meretur majoris præmij.

126. Objicies 4. Si pro dignitate plena merentis cresceret valor meriti, tunc cum pro dignitate remuneratoris cresceret valor præmij: sed hoc est absurdum: sequetur enim, quod quod dignior esset remunerator, certe prius minus dando aquæ condigne præmij, & aliis inferioris dignitatis remunerato. Vale vterius inferatur, quod Deus retribuendo in quantum vis vitem, adequaret, immo superem, quocunque praestansimum meritum, quodque infinita dignitatis.

Respondent aliqui, assignando hanc dignitatem: quod incrementum valoris meriti pro majori dignitate merentis, plurimum conduct & promoveat finem à natura intentum in intelluenda honestate remunerations & præmij, cui finis est, vt allicantur homines ad egregia opera praefanda: at vero, incrementum valoris præmij pro dignitate remuneratoris, hunc finem potius impediret quam promoveret: ergo illud primum debebat institui, non hoc posterum.

Hæc tamen responsio non est fundamentalis. Non omne quod maiorem stimulum addit bene operandi, debuit hoc ipso à natura infiniti, alioquin debuisset natura inducere obligationem præmiandi, quam tamen non induxit: inservit ergo poterat Naturæ per aquale præmium aqualem omnibus stimulum indidisse; vel hoc non sufficiebat, hæc insufficientia esset vteries declinanda. Itaque

127. Respondeat aliter P. Esparza q. 10. 2.6. disparitatem esse, quod qui subi laborem, & perit difficultatem operis meritorij, quæcumque compensatione suam vitilitatem, cuius meritorij est quod accipitur, & non dignitas conferens, ut remunerans præmiendo querit gloriam ex sequio: ad gloriam autem remuneratoris contentus plurimam dignitas obsequens.

Hæc responsio non est Universalis, solum enim procedit de illis Meritis, quæ in obsequium remuneratoris diriguntur, qualis hæc sola dignificatur à dignitate operantis ad majus præmium, quod est fallum. Nam & quæ ad nullius alterius obsequium diriguntur, sed solius operantis honestatem querunt, dignificantur ad majus præmium.

128. Alter ergo, & juxta dicta, respondeo, negando paritatem. Disparitas est, quia, ut dictum est, præmium debet dari secundum aestimabilitatem quam habet apud talen personam: unde id quod respectu inferioris est æstimabile, respectu superioris non est æstimabile, sed parvum & vile. Non præmiaretur autem condigne, si cui pro opere egregio daretur præmium vile. Verbo. Valor & æstimatione præmij vilescit ex majori dignitate merentis, & per consequens valor meriti inde crescit: v. g. si gregario militi pro Ducali facinore darentur centum aurei, estet præmium magnum, & condignum, quia centum aurei sunt valde æstimabiles tali conditioni hominum: si vero pro eodem facinore darentur Duci, putaret se potius contemni quam honorari: ergo ut condigne præmiaretur, major longè summa danda eset: ergo ex eodem capite ex quo decrevit valor præmij, crescit valor meriti. Jam vero dignitas præmiantis non auget valorem præmij; præmians enim vnicè querit utilitatem illius qui præmiatur: non est autem utilius accipere centum à Rege, quam à Mercatore, nūquam enim valebunt plus quam centum, ex eo quod accepti sint à Rege.

129. Objicies 5. Si dignitas major argueret valorem operis, sequeretur, etiam plus præmium pro aequali opere acceptum esse eum, qui est sanctior, quam eum qui est minus sanctus: consequens videtur absurdum, & contra sensum communem: sequeretur enim, quod si quis sanctissimus, in fine vitæ eliceret actum renuissimum meritorum, quod, inquam, per illum actum tantum præmij consequeretur, quanta erat tota sanctitas præcedens: quia à quovis gradu illius sanctitatis dignificaretur ad novum gradum gratiæ & sanctitatis.

Ad hanc objectionem respondet Artiga, negando sequelam. Sed nullo jure negari potest: & videatur esse clara S. Thomæ in 2. diff. 29. q. 1. a. 4. dicentis, quod quanto majori gratiæ actus informatur, tanto magis sit meritorius. Ad objectionem ergo concepia sequelam, negatur Minor, ad cuius probationem negatur sequela: nam gratia actum præcedens, non dignificat actum ad majus præmium secundum proportionem Arithmeticam, sed secundum Geometricam, majoris ad minus, de qua re dixi in Tr. de Gratia.

130. Replicabit tamen. Si major Gratia dignificat ad majus præmium, & majorem satisfactionis valorem, sequitur, eum qui in purgatorio est sanctior alio, ceteris paribus esse clementius puniendum. Ad hanc replicam posset responderi primò cum Card. de Lugo n. 67. conce-

dendo sequelam, quæ sane nihil habet inconveniens, postquam probari ex humana Politia, in qua videmus pro aequali delicto inaequaliter puniri nobilem & plebejum.

Responderi tamen potest cum communiori sententia, negando sequelam. Disparitatem assignat P. Esparza, quia animæ in purgatorio habent se metu passivæ, & non satisfaciunt, sed satisficiuntur: atque in satisfactionem non influit Gratia vel dignitas præexistens, sed habet se otiose & impertinenter.

Verum virgeri potest ex humana politia, & assignandum dicrimen, quare in hac levius puniatur ille qui dignior est, pro aequali delicto, qui autem est minus dignus, puniatur gravius.

131. Respondeo, hoc in humana Politia ex alijs causis provenire posse, quæ de animabus Purgatorij non procedunt. Imprimis, quia fortassis opera persona dignioris, quia deinceps sperantur, sunt Republica magis proficia, & horum intuitu aliqua pars pena remittitur, v. g. pena capitalis mutatur in pecuniariam. Deinde pena secundum se levius, potest & solet in homine digniore cauillare maiorem animi dolorem, vel diminutionem æstimationis apud alios: & propter hujusmodi effectus hic & nunc annexos, jam crescit illa pena secundum se levius, & evadit non minus gravis, quam sit illa, quia propter idem delictum inferiori infligitur, v. g. si aliqui Comiti interdiceretur accessus ad aulam Cæsaræ, eset fortassis æquæ gravis pena, propter alios effectus connexos, atque est proscriptio ex Imperio aliquius vulgaris hominis. Denique dici potest, quod nobilitati per modum privilegij concedatur, ut mitius puniantur, sicut ijsdem conceditur Beneficium Competentia, ut scilicet non possint executi, & ad cessionem Bonorum cogi. Nihil horum accommodari potest animabus purgatorij, ut sanctiores mitius puniantur, si cetera sint paria, quia satis illis esse debet, quod majori sanctitati responsura sit major gloria æterna; nec de alio privilegio constat ex SS. litteris aut Ecclesiæ declaratione, aut traditione, ac proinde non est assurendum.

Hucusque retulimus objectiones qua generaliter oppugnare incrementum valoris operis juxta incrementum dignitatis. Restant solvendæ illæ, quibus specialiter oppugnari potest valor simpliciter infinitus Meritorum Christi. Itaque

132. Objicies 6. Ex eo quod dignitas Verbi sit simpliciter infinita, non rectè infertur, inde dignificari opera Christi ad valorem simpliciter infinitum, quia major dignitas tantum dignificat ad majus præmium secundum proportionem Geometricam, & non Arithmeticam, vt paucis ante dictum est: ergo valor meritorum Christi non est simpliciter infinitus. R. Distinguendo antecedens. Non rectè infertur quod dignificat ad præmium æquale ipsi dignitati præexistenti, concedo: non rectè infertur dignificate ad

N n n

præmium

præmium syncategorematicè infinitum, sed semper inferius dignitate operantis, nego.

133. Replicabis. Si per impossibile darentur duo Dij, & unus alteri præstaret obsequium, tunc vtique plus apud alterum mereretur, quām defacto Christus promeritus est, qui operatus est per naturam creatam assumptam, quā videtur dignitatem Verbi quodammodo deprimere, & opus ejus vt pote creatum, reddere vile: atqui ille Deus non mereretur nisi præmium syncategorematicè infinitum, hoc est, omne præmium excogitabile! ergo Christus defacto non est illud promeritus. Respondent R.R. & inter illos P. Elparza, negando majorem. Nam Ens simpliciter infinitum hoc gaudet privilegio seu prærogativā, vt ne quidem per consortium principij creati vilescat. Respondeo tamen ultrius, negando suppositum, nempe, quid concipi possit opus Dei per divinam naturam factum esse meritorium, & hoc ex dupli capite. Primum, quia meritum formaliter dicit arduitatem, vt dixi in Tr. de Merito: Opus autem divinum formaliter excludit arduitatem. Secundò, quia Meritum quā tale, exigit procedere à natura capaci augmenti felicitatis, quia respicit præmium, hoc autem conceptu iterum formaliter destruitur subjectum illius hypothesis impossibilis, adeoque nugatoria & inutilis, quales omnes sunt, qua formaliter destruitur conceptum subjecti, vt docui in Logica: cujusmodi sunt hæc: si homo esset irrationalis: si tenebræ essent lux &c.

134. Objecies 7. Suprà diximus, quid dignitas offensi non augeat malitiam offensæ in infinitum, vt sit simpliciter infinita: atqui dignitas Merentis non potest magis augere Valorem Meriti, quām dignitas offensi malitiam offensæ: ergo consequenter dicendum esset, quid dignitas merentis non augeat valorem meriti in infinitum: & sicut malitia offensæ non augetur ad omnem pœnam excogitabilem, ita nec valor meritorum augebitur ad omnem præmium excogitabilem. &c. Negando paritatem. Disparitas est, quia Dignitas Verbi secundum totam dignitatem suam, prout in seipso est, significat, quia Verbum secundum se totum impeditur operi, & in ratione principij habet proportionem cum illo. Econtra dignitas offensi solùm influit in offensam objectivè, & solùm auget in quantum existit in intellectu offendit: atqui hujus cognitio semper est imperfecta & inadæquata: ergo dignitas offensi non influit totaliter in offensam.

135. Objecies 8. Si meritorum Christi valor esset simpliciter infinitus, lequeretur, dari valorem ad præmium impossibile, quia præmium simpliciter infinitum est impossibile. Consequens autem est absurdum, datur enim meritum quod Deus per nullam potentiam posset præmiando compensare. Pro solutione

Distinguendum est inter efficaciam seu virtutem in actu primo, & eandem vt exit in actum secundum. Itaque quemadmodum philosophi

discurrent de Omnipotencia Dei, que in actu primo est simpliciter infinita, licet actus deus non posset esse nisi finitus, ita dicendum est, metita Christi esse quidem simpliciter infinita & valoris infiniti in actu primo, ita tamen ut in actu secundo non obtinet, nec obtinet post nisi præmium finitus: & sicut Omnipotens Dei non potest exire in actu secundum, sic quoque voluntas Dei determinaverit, in value meritorum Christi non obtinet in actu secundo nisi quod ipse Christus voluerit & determinaverit: hoc autem semper est Deo possibile, que aliam infinititudinem valoris alterius.

136. Objecies 9. Valor meritorum Christi posset adæquatè compensari, si illi in genere dareretur alia vno hypothatica cum altera: ergo valor non est infinitus in sensu positivo. Probatur antecedens: quia esset ejusmodi pretij cum illa vnoione per quam merita accipiuntur valorem. Responderi potest primò, negando hypothesis: Repugnare enim videatur, quod via Vno hypothatica detur Christo in præmissa, quia respectu Christi non haberet rationem. Contra prejudicaret enim ejus suprema dignitati & dominio in omnes creature. Confirmatur propositum ex Antiphona Ecclesiæ quæ habeatur in actu, vbi Christus introducit gloriam suam, in verbis. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit, quia mihi curvabitur omnis genu. & competit omnibus lingua: atqui non esset bona haec gloriatio, si aliud Christus posset esse præmium, & aliquid optabile huic Christo, quia existentibus qui illi non curvaret genu. Verum permittendo quid hoc esset possibile, adhuc respondetur Negando antecedens: nam Vno hypothatica est tantummodo bonum finitum, vt constituta ex infra dicendis de Sanctitate Christi.

137. Objecies 10. Si merita Christi essent infinita, mererentur omne præmium excogitabile in quibuscumque circumstantijs excogitabile: sed hoc est falsum. ergo &c. Minor probatur. Ponamus dari duos Christos, tunc si Christus A. mereretur omne præmium excogitabile, mereretur etiam hoc, ne alter Christus exaudieretur in sua petitione: econtra alter mereretur audiri, quæ simul repugnant. Ad hoc vani vani respondent, & omnibus solvendum est, quia probatur, quid nec vale præmium mereatur. ponamus enim quid vnu petat pluviam, alter ferentem, & per consequens ac indirectè petat alterum non exaudiri: nunquid haec sunt vilissima præmissa? tamen tunc non nisi vnu potest exaudiri.

138. Respondent ergo aliqui primò, negando esse possibles simul duos Christos, & sic negant suppositum. Verum prafens objecies non est tanti, vt huc recurramus. Respondent ergo aliter Card. Pallavicinus, negando quid libelli duo Christi possent petere contraria, volumen absolute, & affective efficaci; pro qua response fatione multa supponit admodum incerta, a quibus in præsenti est abstinendum. ac proinde

139. Respondeo cum Card. de Lugo, admittendo, quod possint absoluta etiam voluntate petere contraria, v.g. viuis mortem Petri, alter eisdem vitam, dico amborum merita & preces fore dignas quae exaudiantur, in sensu diviso; sed quia dignitas meriti non infert premianti necessitatem praemiandi, penes Deum esset determinare, quem vellet pro altero exaudire: per quam exauditionem non tolleretur dignitas in actu primo mieritorum Christi non exauditi. Neque est vila repugnancia in duplice dignitate ad contraria & incompossibilia, quod pluribus exemplis declarari potest. Clarissimum est, quod affer Lugo: quando duo aquæ digni concurrunt in pecto beneficio Ecclesiastico, quivis condigne id petat, & indirectè perit alterum non exaudiri: item quando concurrunt duo emptores ad eandem indivisibilis rem emendam, & quivis offert premium condignum: profectò quivis condigne meretur rem sibi vendi, & non alteri. Quodsi hoc tibi non sufficit, dic, ad providentiam Dei speare, impedit ne duo Christi petant contraria voluntate absoluta.

140. Objecies 11. Si merita Christi essent infiniti valoris, necessitarent Deum ad amorem suum prædictum: quia omne infinitum habet vim imbutam movendi ad sui existentiam: ergo Deus suffit necessitatus ad ponendam Incarnationem & merita Christi, quod est absurdum. R. Nengendo sequelam, ad probationem R. 1. Distinguendo affirmatum. Quod est infinitum bonum, bonitate infinita propriâ & non alienâ, concedo: bonitate tantum alienâ, nego: tunc enim suffici, quod illa bonitas amerit necessariò, quam siam bonitatem communicat, & sic Verbum amat necessariò. R. 2. aliter distinguendo. Infinitum bonum ex predicto primario, necessitat, concedo: ex predicto secundario, fundato in alio primario finito, nego. Valor operum Christi fundatur in bonitate morali, quæ etiam in operibus Christi est finita.

CONTROVERSIA IV.

Vtrum Satisfactio Christi fuerit ex rigore Injusticie.

§. I.

Quedam ad Statum Questionis præmituntur.

141. Notandum 1. Ad hoc ut quis dicatur ex rigore Injusticie Commutativa (de qua est hic sermo) satisfacere pro aliquo debito, necessitatis, illud debitum non sit debitum qualemunque, v.g. ex Pietate, Gratitudine, Charitate, sed, quod proveniat ex Jure Activo alterius, seu, ad quod præstandum obligetur à voluntate alterius, potenter ita obligare in suum commodum aut beneplacitum, ut ex professo declarabitur in Tr. 2. de Jure & Just.

142. Notandum 2. Præsentem controversiam portissimum in eo consistere, an inter Deum & Christum intercesserit aliquod pactum seu conventio, vi cuius Christus fuerit ex Justitia commutativa obligatus præstare illas actiones, quibus redemit genus humanum: item an Deus, exhibitis illis actionibus, fuerit ex rigore Justitia commutativa obligatus ad ea deinde præstanta, quæ redemptio generis humani requirebat, & in quæ per pactum præcedens conventum fuerat.

143. Notandum 3. Questionem præsentem posse in duplice sensu agitari. Primus est, an ex hypothesi, quod inter Deum & purum hominem possit hujusmodi pactum vel promissio seu conventio intercedere, inducens vel utinque, vel ex una parte obligationem Justitiae, an, inquam, tunc ejusmodi pactum etiam potuerit intercedere inter Deum & Christum, vel an in hoc sit specialis repugnancia. Et hunc sensum sub hac hypothesi examinabo §. seq. Secundus sensus est circa ipsam hypothesin, an illa possibilis sit, an inquam inter Deum & puram creaturam possit intercedere hujusmodi pactum, quo Deus ex Justitia obligetur creature ad aliquid præstantum. Item an contingere possit, ut creature Deo obligetur ex Justitia, & peccando contra illam possit obligari ad aliquam restitutionem, spectantem ad Justitiam commutativam, de quibus ponentur reliqui §§.

144. Notandum 4. Omnes Virtutes morales quæ inter homines reperiuntur, etiam esse Deo tribuendas, exceptis illis quæ vel supponunt vel involunt imperfectionem, cuiusmodi est Obedientia, quæ involuit subjectionem & inferioritatem, Gratitudo, quæ supponit subiectum capax Beneficij, Penitentia, quæ supponit culpam, & sic de pluribus. Questio ergo est, an Justitia Commutativa involvit vel supponat aliquam imperfectionem, propter quam Deo tribui non possit.

§. II.

Vtrum Satisfactio ex rigore Justitiae repugnet in Christo ex speciali ratione.

145. DICO 1. Nulla est in Christo specialis repugnancia, quod minus potuerit Deus Christo, & Christus Deo obligari ex pacto, si hoc non repugnat inter Deum & puram creaturam. Probatur, referendo & dissolvendo ea, quæ videri possent speciale repugnantiam arguere.

146. Objecitur ergo 1. Justitia est Virtus ad Alterum: atqui inter Deum & Christum non est sufficiens Alteritas: ergo non potest intercedere obligatio ex Justitia. Minor probatur. Christus in recto, & vt principium *Quod*, importat ipsum Verbum: sed Verbum non est distinctum à Deo: ergo Creditor & Debitor non essent sufficienter distincti. R. Ut jam supra in simili responsum est, negando minorem: sicut enim ad merendum & ad obediendum sufficit Alteritas in ratione natu-

Lugo. Item Arriaga, Mendoza, VVadingus, Captonus, alij.

Affirmat Abulensis, Durandus, Banner, Bletonus, Vasquez, Amicus, Lugo, Oviedo et al. tr. 9. C. 8. de Merito pu. 9. Pallav. Espana.

149. DICO 2. Si Deus obligari posse creature ex Justitia Commutativa, hoc ipso non haberet Dominium perfectissimum in res omnes creatas. Probatur Conclusio. Ille non habet Dominium perfectum & jus absolutissimum in res omnes, qui vi juris alieni non habet amplius potestatem moralem de re aliqua pro libitu disponendi. sed si Deus obligaret alteri ex Justitia ad aliquid, v.g. ad conservandum eorum, non habet amplius potestatem moralem de quo disponendi pro libitu: ergo. Majorem suppone Tract. 2. de Jure & Just. Minor probatur. Num possit Deus amplius eorum per libitum instruere, sicut posset, si non esset obligatus: nam enim obligatio est vinculum morale possumus & obligatio proveniens ex iure alieno, a vinculum morale potestatis, tributum aliquo (hoc est seclusa obligatione) Jus aliquid facili vel impediendi: ergo est manifesta diminuta Juris amplissimi & abolitissimi. Pari modo Deus se obligaret ad aliquid faciendum, vel haec faciendum, aut non impediendum, non esse amplius Dominus aut quasi dominus illius juris cuius esset, si se non obligasset, sicut qui in deo suo habet servitutem itineris, actus vita non est amplius dominus illius juris, quoque illum prohibere, ne ear per fundum suum, nec aget vehiculum, aut jumentum &c.

150. Respondent aliqui 1. Negantur norem. Nam, inquit, Deus rem aliquam tradens aut promittens, utique liberè tradit aut promittit: ergo erat potens non tradere, non promittere: & hoc sufficit, ut possit pro libitu disponere de re fine cuiusquam injuria.

Sed contra. Nam etiam homo dominus promittens est in sensu diviso potens non dominus, non promittere: quia tamen per traditionem aut promissionem obligatur ad rem non respondendam aut auferendam, ad standum promissum, ideo simpliciter per traditionem aut promissionem subit diminutionem sui juris, quam non subiret, si non traderet aut promitteret, ergo idem contingere in Deo, aut est alia diffinenda assignanda.

151. Respondent alii 2. Deum ideo esse post promissionem aut traditionem maneretur numerum perfectissimum rei tradita aut promissa, quia licet facta traditione aut promissione non possit amplius disponere, sicut potuisse non esse facta traditione aut promissione, hoc tamen non provenit ex defectu Domini, sed ex immunitate voluntatis divinae, quia scilicet non posset simul velle contraria: cum ergo donando debuerit voluntatem non amplius deinceps de illa aliter disponendi, jam repugnat pollici velle de re illa aliter disponere.

§. III.

Vtrum præjudicaret perfectissimo Domino Dei, si obligaretur creaturæ ex Justitia Commutativa.

N^{on} Egant præjudicare Suarez, Bellarm. Ledesma, Rebellus, Valentia, Zumel, apud Card. de

152. Sed contra argumentor 1. Si hæc immutabilitas voluntatis sufficeret ad hoc, vt adhuc post collationem juris perseveraret plenissimum dominium rei collatæ, sequeretur, quod quando humanitas Christi Domini solvit Tributum, adhuc retinuerit Dominum pecunie solutam: quia cum fuerit impeccabilis, non potuit non habere contentam voluntatem relinquendi pecuniam solutam.

153. Contra 2. Collatio Juris non est formaliter voluntas non contraveniendi Juri; potest enim quis se obligare alteri, v.g. maritus uxori, & tamen habere expressam voluntatem adulterandi: in quo casu admittendo adulterium non mutaret viro modo voluntatem, quia semper vellet esse obligatus ad servandam fidem matrimonii. Itaque si Deus posset se obligare creature, & tamen adhuc maneret Dominus plenissimus, posset habere voluntatem conferendi ius creature, & simul velle illud ius violare ex potestate sui dominij, quod tu vis permanere, & hoc absque villa mutatione voluntatis: hac autem repugnantiam involvant (repugnat enim habere facultatem faciendi contra ius alterius) recte colliguntur, non ex immutabilitate voluntatis, sed ex defectu Dominij pleni non posse Deum amplius de re disponere.

154. Confirmatur. Si præcisè ex immutabilitate divina voluntatis, & non potius ex defectu dominij plenissimi proveniret, quod facta semel rei traditione vel promissione non posset Deus postmodum amplius de re pro libitu disponere, altera quam promisit, tunc licet impossibile voluntas Dei esset mutabilis, & Deus post promissionem veler de re aliter disponere quam promisit, nullam faceret creatura injuriam: consequens est contra adversarios, & absurdum: ergo non ex immutabilitate voluntatis, sed ex defectu dominij, seu ex vi juris alieni provenit, quod non posset Deus aliter disponere. Minorem adversarij vltro concedunt, & facile probatur. Tunc fit injuria, quando contra ius alterius agit ille, qui ex iustitia obligatur ne sic agat: sed in casu positio Deus ageret contra Jus creature, & contra suam obligationem ex Justitia: ergo. Brevis: Quando Doctores formant præsentem questionem, an Deus possit obligari creatura ex Justitia, statim questionis declarant per hypothesum impossibilem, an Deus ita possit obligari creatura ex Justitia ad hoc vel illud agendum, vt, si non ageret, faceret creatura injuriam, vt videre est apud Card. de Lugo d. 3. l. 1. n. 3. & hoc affirmanter adversarij. Probatur ergo major, & per consequens, quod ex adversariorum sent. sequentur contradictiones. Ille non infert alteri injuriam, qui vitetur Jure suo, sed in casu positio Deus vitetur Jure suo: nam ante promissionem poterat ita se gerere: & per promissionem (vt adversarij volunt) nullum ius amiserit: ergo à primo ad ultimum non ex immutabilitate voluntatis præcisè, sed etiam ex defectu Dominij & Juris pleni

155. Placer hic breviter insinuare duo alia Argumenta pro Conclusione nostra. Primum defumitur ex Impeccabilitate Dei. Nam cuicunque supposito repugnat malum culpæ & peccata, eidem repugnat etiam obligatio Theologica & Moralis. Habet enim omnis obligatio moralis, vt possit violari ab obligato, qui obnoxius fiat culpa & peccata, quod probatur. Obligatio Moralis est necessitas vaga vel facienda aut omittendi aliquid, vel peccandi ac subiecti reatum peccata si id non faciat, aut non omittat. ergo necessitas moralis non datur, vbi eius violabilitas non datur. Antecedens probatur. Quia obligatio moralis est instituta vt medium, ad impedendum probabilitatem id, quod hic & nunc intelligitur posse fieri ab obligato, etiam stante obligatione. Vno verbo. Obligationes instituantur ad abstinentiam ab aliquo actu, & perinde est acsi legislator diceret: si hoc feceris, eris reus peccata, eris meus inimicus. De hoc argumento plura infra, quando queretur, an Christus habuerit præceptum moriendi.

156. Alterum Argumentum desumi potest ex simplicitate Divini Decreti. Nam adversarij in præsentis supponunt ad minimum duo Decreta, quorum unum sit prius altero: Per prius quidem conferunt creatura Jus, & est omnino liberum Deo: Secundum vero est reflexum supra prius, & est necessarium ex suppositione prioris, quo Deus dicat: Quia tibi hoc promisi, & non possum non stare promissis, ideo præstabo. Verum hujusmodi decretum reflexum repugnare in Deo dictum est in primo libro.

§. IV.

Solvantur objectiones pugnantes pro Injustitia Commutativa in Deo.

157. Objecit 1. Promissiones divinae salvâ Scripturâ negari non possunt. Deus enim promittit vitam eternam & alia plura, aliqua absolute, aliqua conditionate. vltreius, ha promissiones proculdubio inducunt Deo necessitatem, seu obligationem saltem Fidelitatis: atque hoc non potest aliter concepi, nisi præcedat in priori signo aliquis actus qui vocetur *Promissio*, quâ Deus se obliget ad aliquid faciendum, adeoque oppositum sibi reddat illicitum, ac deinde eliciat actum reflexum, quo dicat: quia hoc promisi, & turpe est verbis non conformare facta, ideo faciam. ergo in Deo est admittendus actus ad quem moveatur ab actu elicito in signo priore.

Rz. Promissiones Dei non esse explicandas, sicut promissiones hominum. Nam inter homines potest promissio stare cum proposito non servandi promissa, & cum negatione rei promissa, & ideo habet vim inducendi obligationem moralis, quæ sit loco necessitatis physis, quam non potest

N n n 3

Potest inducere in hominem, & per consequens potest accedere alius actus, quo reflexè velit huic obligationi satisfacere. In Deo verò promissio inducit Metaphysicam necessitatem, & non potest conjungi cum negatione rei promissae: ergo promissio Dei non est voluntas se obligandi ad habendum alium actum reflexum, sed est voluntas faciendi aliquid in favorem promissarii, & hoc ipsum revelandi antecedenter ad executionem illius voluntatis. Hac revelatio fundat in homine spem certam futuri eventus, quia homo credit Deum omnia posse quæ vult, & quæ semel vult, non posse amplius nolle. Ipsa itaque Dei promissio est formaliter ipsa Fidelitas, id est, voluntas conformandi facta dictis.

158. Hanc promissionis divinae explicacionem postquam eam tradideram in Tr. de Sacramentis, reperi postea approbatam apud Card. Pallav. & P. Esparza, citaque pro eadem D. Bonaventuram, Scotum, Durandum, & plures apud Ruiz d. 56. de Volunt. Dei l. 7. Specialiter autem adducendus est præcipuus adversariorum P. Suarez, in opusculo de Libert. Dei d. 2. f. 2. hic ergo postquam prolixè ex SS. Lit. probasset, non posse Deo negari promissiones inducentes debitum, hoc autem *Debitum* n. 9. dixisset, aliud non esse, quām ipsam necessitatem faciendi rem promissam, postea n. 10. movet sibi objectionem, & ad eam responderet n. 13. his verbis. [Nihilominus est aliud modus respondendi, qui mihi magis probatur: admittendo, Promissionem divinam aliud non esse, quām declarationem divinæ voluntatis, & propositi de aliquo Beneficio alicui praestando, vel absolutè, vel existente tali conditione.] Postea n. 15. sic infert. [Simplex Dei assertio æquivaler assertioni jurata: ergo multo magis æquivaler promissione. Deinde ex S. Athanasio & evidenti ratione ostendit, Juramentum Dei aliud non esse, quām simplicem assertionem, neque huic quidquam roboris aut firmitatis superaddere: imò omnem assertionem Dei esse Juramentum, quia Deus semper se in Testem adhibet: quandoque tamen expressius jurare se dicit, non ad addendam firmitatem, sed, vt S. Paulus loquitur, ad ostendandam pollitionis hæredibus immobilitatem divini consilij, vt per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solutum habemus.

159. Objicitur 2. Scriptura sapè Deum in retribuendo *Iustum* vocat, & S. Paulus Gloriam vocat Coronam *Justitiae*: dicimus etiam empti esse pretio magno: atqui hæc omnia sonant *Justitiam* commutativam, & Scriptura debet accipi in sensu proprio, si possit. Eodem modo SS. PP. dicunt, Christum ad amissum *Justitiae* satisfecisse.

R. 1. Cūm ostenderimus, *Justitiam* Commutativam supponere in suo supposito imperfectionem, hoc ipso nec Scriptura nec PP. de illa *Justitia* accepta in rigore Scholastico intelligi aut accipi possunt, sed intelligi debent de *Justitia* scilicet imperfectionibus, & de Eminentiali potius

quām formalī, nempe, quā in effectu perficitur habeat, acī in Deo daretur *Iustitia* communica proprie dicta.

160. R. 2. Deum dici *Iustum* *Iustitia* propria & Gubernatrice, quæ non tantum metaphorice, sed propriè potest dici *Iustitia*, ab Aristotele numeretur primo loco inter ipsas *Iustitiae*, vt obseruat P. Esparza. Permissum ad *Iustitiam* Providentialē & Gubernatricē semper procurare id quod expediat bono communī, & quod est iuxta rerum exigencias. Hoc modo Deus semper est *Iustitius*: quando皇帝 conformiter exigentij physici sunt tunc adæquat earum exigentias perinde; ac libererent Ius adversus Deum, quo sensu loquaciter loophici dicere, quod Materia prima haberetur a Formam. Quando autem Deus in exigencia rerum dispensat, tunc semper facit competenciam, vt in primo libro probatum est, quod hinc loquitur etiam S. Dionysius de divinis nominibus. [Divina, inquit, *Iustitia* omnia disponit, determinat, omniaque non confusa inter se nec permixta custodiens, quod cuique accommodatur.] Itaque, Deus dicitur iuste ager omnibus, quatenus omnia coordinat sumit providentia, ne posteriora prejudicent proximis, nihil eveniat fortuitum. Hac ratione omnipotētia & PP. Testimonia non solum aperte explantur, sed etiam quā in speciem contraria vela possint, facile conciliantur. Nam aliqui SS. PP. negant Deo *Iustitiam*, sic S. Anselmus apud Card. de Lugo ait: *Iustus es, non quia nobis debitus, sed quia facis, quod duci te facias bonum*. S. Bernardus Serm. 1. de Annuntiis à Deus, inquit, merenti negaret premium, nulli faciet *injuriam*. S. Augustinus 1. Confess. c. 4. *Non debitis debita nulli debens*. Nos hac interpretatione reddere Deum debita physica fine debito moralib. 3. de lib. arb. c. 16. Deus, inquit, nulli debet aliquid.

161. Sed, quā sit in hoc puncto mens agelic Doctoris D. Thomæ, audiamus. In expo. 1. 2. q. 114. in C. exprestè docet, quod licet homo mereatur apud Deum, non tamen intercedatur Deum & hominem *Iustitia*, quia homo omni habet à Deo. Deinde in response ad questionem, quā ex merito argueret Deum fore debitorum creaturæ, responderet, quod quia actiones nostra non habet rationem meriti, nisi ex precepti ratione divinae ordinationis, non sequitur, quod Deus efficiatur simpliciter debitor nobis, sed ibi ipsi, in quantum debitum est, vt sua ordinatio impleatur.

162. Ulterius, & quidem in proprio loco videl. 1. p. q. 21. a. 1. cuius titulus est: *Vixit in Deo fit *Iustitia**. cūm sibi objecisset, quod alio *Iustitia* reddat debitum, sed Deus nulli est debitor. ad 3. sic respondebat. [Debitum attendi potest dupliciter in operatione divina: aut secundum quod aliquid debetur Deo, aut secundum quod aliquid debetur rei creatæ: & viroque modo Deus

Deus debitum reddit. Debitum enim est à Deo, ut implatur in rebus id, quod ejus Sapientia & voluntas habet, & quod suam bonitatem manifestat: & secundum hoc Justitia Dei respicit deceniam ipsius, secundum quam reddit sibi, quod sibi debetur. Debitum etiam est alicui rei creatæ, quod habeat id, quod ad ipsam ordinatur, sicut homini, quod habeat manus, & quod ei alia animalia serviant; & sic etiam Deus operatur Justitiam, quando dat vnicuique quod illi debetur secundum rationem sue naturæ & conditionis. Sed hoc debitum pendet ex primo, quia hoc vnicuique debetur, quod est ordinatum ad ipsum secundum ordinem divinæ Sapientiae. Et licet Deus hoc modo debitum alicui det, non tamen ipse est debitor, quia ipse ad alia non ordinatur, sed potius alia ad ipsum. Et ideo Justitia quandoque dicitur in Deo Concedentia bonitatis suæ, quandoque verò retributio pro meritis, & vtrunque modum tangit Anselmus, dicens: cum punis malos, iustum est, quia bonitati tuae condescens est. Hæc S.D. & nos cum illo.

Ex hac tenus disputatis colligitur, inter Deum & Christum non intercessisse Pactum inducitivum obligationis reciproce ex Justitia. Vtrum vero Christus ex Iustitia poterit se obligare Deo ad satisfacendum pro peccato generis humani, patet ex dicendis infra de Impeccabilitate Christi, excludente omnem obligationem moralem.

§. V.

An pura creatura possit obligari & satisfacere Deo pro debito ex Iustitia Commutativa.

Tria in questionem veniunt. Primum, an homo possit erga Deum exercere actum Iustitia commutativa. Secundum, an possit peccare contra Iustitiam debitam Deo, (quas duas questiones distinguo propter Recentiorum Hispanum, qui affirmat illud primum, & negat secundum.) Tertium, an ex peccato contra Iustitiam possit creatura contrahere obligationem restituendi proprie dicam.

163. DICO 1. Poteſt Creatura pura exercere erga Deum actum Iustitiae Commutativa. In communis contra Vasquez, & quosdam RR. Romanos. Probatur Conclusio. Omne Dominium & Ius Proprietatis est Terminus Iustitiae Commutativa: Deus habet perfectissimum Dominium Proprietatis: ergo habet Terminus Iustitiae Commutativa. Majorem concedunt Adversarij, & negant minorem, quæ quā sit ex sensu communī, nemo ignorat. Fundamentum autem adversariorum hoc negandi, est meo iudicio leve. Dicunt, Ius proprietatis tantum reperi in illis Suppositis, quæ ex re sua possunt capere aliquam utilitatem, & ideo etiam definiunt Iustitiam Commutativam, quod habeat pro mensura voluntatem alterius potentis obligare in suum

Vilitatem, atqui Deus nullam potest capere Vilitatem ex creaturis. Ergo &c. Hanc tamen acceptiōnē rejeci Quindecim ab hinc annis, & dixi, dicāmque in Tr. de lute & Iust. non requiri plus, quām quod quis posset obligare in beneplacitum suum, sive hoc afferat Vilitatem strictè dicām, sive non.

164. Reperio nunc hoc ipsum in M.S. Recentioris Hispani, qui dicit, ad Ius propriè dictum plus non requiri, quām posse rem ordinare in quoscunq; vltis, pro solo suo libitu, & arbitrio, & nullā aliā spectatā vilitate, quām excendit suam libertatem in propriam gloriam, quin vllus illi possit dicere nisi stulte, *Cur ita facis?* Addit vltierū, aliquos nimis scrupulosos esse, in negando, quod Deus ex rebus possit capere aliquam vilitatem. Nisi enim fiat lis de Vocabulo, omne quod est Bonum Naturæ Intellectuali, dicitur illi commodum: Deo autem esse Bona multa creata, dubitari non potest, vt sunt Honor, Fama, Laus &c. Vltierū, quia omnia quæ amantur alicui personæ amatae propter se, dicuntur amari vt vtilia tali personæ; atqui omnia creata possunt & debent amari vt bona Deo propter se amato, verā charitate: ergo sunt Deo vtilia. 3. Quia omnia illa quibus vtimur propter Bonitatem quā fruimur, dicuntur vtilia vtentibus: atqui omnibus creatis Deus vtrum propter suam Bonitatem quā fruitur: ergo creata sunt Deo vtilia. 4. Quia Fama secundum illum respectum quem dicit: *Bona*: ad habentem & illā gaudentem, dicitur, est, & computatur inter Bona vtilia, quæ possunt esse materia Iuris proprietatis: atqui eundem respectum habet ad Deum bona Fama Dei, quem habet ad hominem: siquidem illam Deus habet, & de illa gaudet non solum propter nos, sed primò, principaliter & vltimò propter seipsum: ergo etiam bona Fama est Deo vtilis. 5. Quia ex ipsis adversarijs aliqui concedunt, creata omni conducere ad Felicitatem Dei; imò etiam audent concedere, nos posse impeditre actum Felicitatis divinæ proprium. Si ergo impeditre possumus actum divinæ Felicitatis proprium, possumus vel negativè saltem Deo dare, vel positivè divinam Felicitatem promovere actione nostrâ. Addit denique hoc Epiphonema. *Non ergo sumus adeo inutiles pro divina felicitate homines, vt isti DD. videntur dicunt, re tamen ipsa negant.* Hæc Theologus Romanus contra antecessores Romanos.

165. Confirmo nunc Conclusionem. Neemo prudenter negare poterit, quod Deus habeat Ius ordinandi alias nostras actiones ad suum beneplacitum. Si enim Deus nihil omnino creare voluissest, hoc nihil certè ad nullius alterius vilitatem ordinassest, sed ad suum placitum: ergo etiam creationem mundi, & quæ in mundo sunt, potest ad placitum suum ordinare: ergo potest nostra voluntas tale placitum habere pro mensura, quia honestum est præstare Deo id, quod exigit præstari per voluntatem potentem obligare ad placitum suum: potest etiam Deus hoc suo iure cedere,

cedere, ita ut homo non sit obligatus ad hoc vel illud faciendum: ergo debet ad aliquam virtutem spectare, attendere hanc honestatem: hanc nos dicimus esse Iustitiam commutativam, quia est simillima illi qua est inter homines. Nam quod inter homines id, ad quod virus obligari potest alteri ex Iustitia, afferre possit illi alteri aliquam utilitatem stricte dictam, hoc est, quae promoveat ejus felicitatem, & pellat aliqualiter miseriam, non est nisi materialis differentia, neque enim hoc est necesse attendi à Iustitia, sed praeclis sufficit attendi beneplacitum alterius, & gratis plus requiritur.

166. DICO 2. Potest Deus obligare creaturam ex Iustitia. Conclusio est contra Recentiorem sapientiam laudatum, qui admittit, quod Creatura possit exercere erga Deum actum Iustitiae, sed non ex obligatione. Fundamenta referam & solvam postea. Probatur Conclusio ex dicendis Tr. 2. de Iustitia. Actus Iustitiae specificatur à Iure alterius, & à voluntate illius obligativa in suum placitum; & sine hac obligatione præcedente & specificante non exercetur actus Iustitiae: ergo si creatura potest exercere actum Iustitiae erga Deum, ut concedit Adversarius, debet ad hunc obligari. Antecedens probo. Actus Iustitiae attendit & præstat aequalitatem hoc sensu, quatenus alteri tribuit, quod ipsi debetur vi Iuris prædicti: sed vi Iuris nihil debetur, nisi adiutor obligatio: ergo hac obligatio specificat actum Iustitiae. Major est omnium. Minor probatur. Hoc debitum non est debitum physicum, sed tantum Morale: atqui debitum morale, est obligatio: ergo debitum quod attenditur à Iustitia, est obligatio.

167. Confirmatur. Quaecumque, & quantumcumque Ius habeat Petrus in rem suam, v.g. librum, si hic & nunc nolit hoc Iure vii adversus me, tunc sicut ego non violo Ius illius usurpando librum, ita non exerceo actum Iustitiae omitiendo usurpationem: hoc ipso enim quod nolit vii Iure suo adversus me, censetur quod mecedere Iure suo: quando autem alter quod me cedit Iure suo, ego habeo Ius usurpandi rem alterius: ergo si non usurpem, abstineo ab vsu Iuris mei: atqui, abstinere ab vsu Iuris mei, non est actus Iustitiae; quod mihi tam certum est, quam quid esse possit: ergo à primo ad ultimum actus Iustitiae supponit, quod alter adversus me vtatur Iure suo: atqui vii Iure suo adversus alterum, formalissime aliud non est, quam illum obligare & coercere: (prout ipse adversarius semel iterumque definit) ergo actus Iustitiae supponit obligacionem. Nunc fundamenta adversarij videamus.

168. Objicit ergo 1. Nulla actio creature potest fieri invito Deo: ergo nulla potest esse injusta stricte contra Deum. Probatur Consequentia. Quia nequit esse injustitia, nisi contra patientem injuriam involuntariè, & consequenter merè patientem. Antecedens vero probatur. Quia Deus omne peccatum antecedente voluntate omnino liberat, tum à necessitate, tum à coa-

ctione, à vi & fraude, permittit peccatum invito, concurrit etiam liberè ad actionem omnem creatura immediatè, nullo cogente: Ergo nullum peccatum fit in voto Deo, & involuntarium patente. Ex quo patet, nullum peccatum fieri contra obligationem Iustitiae, quā teneamus Deo; cum spontaneo concordu Dei & omnino liberè decreto permissivo, non est compollibilis obligatio Iustitiae: atqui omnis actio humana, cum peccaminosa, est talis: ergo &c.

169. Adducit deinde auctoritatem Pota Prudentij, sic ex Persona Dei canens.

*Invito me aliquis poterit peccare Tonante!
Cui facile est in corde hominis componere iugum,
Quos libertas, fibrasque omnes animare podica
Pulibus, & totum venis infundere bonum.*

Prinsquam directè respondem ad argumentum, ostendo id omnibus solvendum, quia nimium probat. Probarer, inquit, argumentum, quod neque contra obedientiam debitam homo peccare posset.

Suppono autem cum Theologis, in eo differe, re obedientiam seu obligationem ex obedientia obligatione ex Iustitia, quod illa obligatio innum obligati, haec autem possit intendere bonum solius obligantis. In ceteris ita convenit, ut totum Argumentum factum possit obedientiam explicari.

170. Primo, sicut obligationis et iustitiae causa est Voluntas Domini proprietatis, insuffisa obligationis ex Obedientia, est voluntas Superioris habentis Ius Iurisdictionis. Secundo, sicut Dominus proprietatis potest vel univocem, vel pro certo solum casu, respectu hujus vel illius persona obligationem tollere, vel suspendendo lute suo, ita legislator potest obligationem præcepti vel omnino tollere, vel hanc aut illam personam eximere, hunc vel illum casum extere &c. Tertio. Sicut habet Axioma, quod volenti & consentienti non fiat iniuria, & iniuriarum nemo nisi invitatus patiatur, ita pariter dicitur, quod Superiori consentienti & volenti nemo refractorius, & quod Inobedientia non nisi in Superiori committatur.

171. Hinc infero. Si ergo, ut vale obligatio, concursus immediatus Dei, & provident illius permissiva peccati, sufficiunt, ut si omnipotens Deus ut Dominus proprietatis non sit invitus, quantum requiritur ad obligationem Iustitiae, haec eadem sufficiunt, ut non sit invitus quantum requiritur ad obligationem obedientiae. Insufficit illa per adverarium sufficiunt, ut Deus exceptatur nolle vii Iure suo, vel Ius suum fateretur &c. ita sufficiunt, ut censeatur nolle Legi Rigore vii Superiori, velle hunc vel illum casum Eximere. Denique sicut ille concursus & providentia per adversarium non possunt facere cum voluntate obligandi ex Iustitia, ita ego inferam, non posse stare cum Voluntate obligandi ex obedientia. Ergo tolletur obligatio ex obedientia, siue littera obligatio ex Iustitia.

Pro solutione Argumenti, & ad excludenda
seu pravertenda ea, quæ adversarius adducit pro
dificini inter Justitiam & Obedientiam,

172. Advertendum est primò, tam Domini-
num proprietatis, quām Legislatorem posse deno-
minari *Invitum* à duplice actu sua voluntatis.
Primus actus quem habet, est, quo vult alteri
hoc vel illud non licere: Alter actus est, quo
rem illam ipsam quam vult non licere, vult etiam,
quantum in se est, efficaciter non fieri.

173. Advertendum est 2. Hos duos actus
posse ab invicem separari, & quidem reciprocè.
Poteſt enim Dominus pecunia velle non licere
fatum servo, & tamen poteſt in animo desidera-
re illud fieri, vt habeat cauſam illum puniendo,
in quem finem non ſolum non vult, quantum po-
teſt, furum impedire, ſed etiam facit occaſionem
furandi, expoſtum pecuniam in tali loco, vbi
ſervus furari poſit. Econtra poteſt habere do-
minus voluntatem efficaciter, quantum poſt,
impediendi ablationem pecunia, v.g. parens vult
omni modo impediſcere filium, ne attrahet pecu-
nias, & tamen non habebit voluntatem illum ob-
ligandi in conſciencia. Pari modo ſe res habe-
re poteſt in Legislatore, ut maniſtum eſt.

Advertendum 3. Vnumquemque horum
actuum ſine altero ſufficere, ut dicatur eſſe *Invitus*
circa talem actionem. Et quidem de ſecunda
voluntate, non eſt dubium, & adversarius hoc
ſuppenit. De priore, facile ostenditur: Nam
de Deo rectissime dicit Scriptura: *Quoniam non*
Deus volens iniquitatem tu es. atqui hoc non poſt
intelligi di priore voluntate, cum Deus permi-
tit peccata quæ poſſet impediſcere: ergo eſt intel-
ligendum de ſecunda: ergo, niſi fiat quaq; de
nomine, ratione hujus actus ſicut dicitur nolens
peccatum, ita dici poſt peccatum invito Deo
fieri. idem enim eſt ac dicere. *Deo non conſen-*
tire, non dante, ſed negante facultatem. His po-
ſitis,

174. Respondeo & Dico, priorem actum
ſine ſecunda ſufficere ad inducendam obligatio-
nem ex Justitia, ſicut ſufficit ad inducendam obli-
gationem ex obedientia, & per conſequens, ſicut
Deus poteſt velle aliquid non licere ex poſtate
Legiſlativa, & tamen ſimil habere voluntatem
permittendi illud, & etiam concurrendi, ita po-
teſt aliquid velle non licere ex Dominio proprie-
tatis, & tamen ſimil habere voluntatem permit-
tendi & concurrendi. Quod autem illa prior
voluntas ſufficiat ad obligationem inducendam,
pater in exemplo allato, & eft res apud alios indu-
bitata. Cum ergo ſervus furando adhuc peccet
in illo caſu contra Justitiam, neceſſe eft fateri,
quod operetur Invito Domino: atqui Dominus
tunc non habet niſi voluntatem priorem, ut po-
nitur in caſu: ergo illa ſufficit ad denominandum
Dominum *Invitum*. Ergo pariter poterit
Deus *Invitus* eſt ad hoc, ne bona ſua fama de-
trahatur, & tamen velle detractionem permettere,
quia ex certis cauſis non vult niſi haec auxilia,

quaevideſt fore ineffacia, dare. ergo male infe-
tur ab adversario: Deum non eſt *Invitum* illo
modo, qui requiritur ad inducendam obligatio-
nem ex Justitia, eò quod non ſi *Invitus* in alio
ſenſu, nempe quo quis *Invitus* aliquid patitur per
vini vel fraudem, quo ſenſu Prudentius negavit
Invito Deo fieri peccatum.

175. Objicit 2. Providentia divina vtitur
peccatis quā talibus ad fines ſuos, vt ſapè teſtantur
SS. PP. Ergo peccata ſunt viſus quidam liber o-
mīno, & actus ſecundus divini Dominij. Ex
quo duas conſclusions infert adversarius. Prima:
Ergo nulla actio creature, etiam ut mala eſt, po-
teſt eſſe Læſio Dominij divini. Patet, inquit,
conſequentia. Quia non poſt eſſe Læſio Di-
vini Dominij ut potentiſ Dominari pro libitu, ea
Actio, quā Deus exercet ſuum Dominium Libe-
rum, & omnino liberē dispositivum de ipſa crea-
tura. Secundò infert. Ergo nulla actio crea-
tura eſt Impeditiva Divina Libertatis Dispositiva,
hoc eſt, potentiſ vti qualibet re creatā: nam ipſe
viſus libertatis divina dispositiva, & potestatis v-
tendi rebus omnibus, nequit eſſe impeditiva talis
libertatis & potestatis.

176. Hoc argumentum etiam retorqueri
poteſt in Obedientia. Si enim peccatum eſt ipſe
viſus Dominij proprietatis, quia Deus illo vtitur
ad alios ſuos fines, etiam erit viſus Jurisdictionis,
quia etiam vtitur illo ad Bonum ſubditorum. Si
ergo non eſt absurdum, ipſum viſum Jurisdictionis
ſeu Superioritatis eſſe Inobedientiam, etiam
non eſt absurdum, ipſum viſum proprietatis eſſe
injustitiam, vel econtra, ſi hoc eſt absurdum,
etiam erit illud prius. Pro reſponſione

177. Nota 1. Viſum rei, & rem quā vti-
mur, eſſe diſtincta. Instrumentum enim Fabri
non eſt ipſe viſus Fabri, in quo ſanè equivocat ar-
gumentum. Viſus rei eſt applicatio ipſius rei ad
aliquem effectum ponendum. Itaque peccatum
eſt res quā Deus vtitur ad obtinendum aliud bo-
num, v.g. bonum pœnitentia vel vindicta; ſed
peccatum non eſt ipſe viſus peccati: viſus enim
peccati eſt, quando Deus objeſtive applicat pec-
catum intellectui peccatoris per illuminationem,
quā moveat velle aliquid non licere ex poſtate
Legiſlativa, & ſic obtinet finem ſua permissionis peccati, qui erat Pœnitentia.

178. Nota 2. Licet Deus per peccatum
non impediatur ab viſu ipſius peccati, impeditur
tamen ab viſu illius actus qui per peccatum excludi-
tur, cuius viſum Deus haberet, ſi peccatum non
poneretur; per peccatum autem impeditur ab
illius viſu: & quidem viſus illius actus boni ma-
gis à Deo intenditur, quā viſus peccati: hoc
eſt, Deus malle peccatum non ponit, quā ponit.
His obſervatis

Reſpondet ad objectionem: confeſſo an-
tecedente, negando omnes conſequencias, nullā
exceptā: quia omnes fundantur in confuſione
viſus & rei quā quis vtitur.

179. DICES: Iplum peccatum eſt etiam
actio Dei, quia Deus immediate influit: ergo qua-
O o o tenuis

tenus Deus per suam prōvidentiam illam actionem dirigit ad aliquem finem, est etiam vſus.
 & Deum esse cauſam peccati per accidens, & peccatum dici & esse actionem Dei per accidens, quatenus est contra ipsius inclinationem, & quatenus non habet Deum pro cauſa determinante, sed creaturam, vt dictum est in 2. lib. Eodem sensu potest vocari vſus Dei per accidens: sed deinde transmissa primā consequentiā, nego secundam, vñā cum sua probatione. Nam iste vſus per accidens impedit Deum ab vſu alterius actus per se magis desiderato. Hoc autem sufficere ad Injustitiam ostenditur ex humanis. Qui sciret, quod si esset transitus per talem plateam, esset accepturus alapam, patetur adhuc Injuriam, etiamsi illam plateam cum tali Scientia adiret, velle enim adhuc alterum obligatum ad non percutiendum: sic S. P. Ignatius passus fuisset Injuriam, si à congregatis in aula Scholarum fuisset flagris infamibus exceptus, cùm tamen praescius adiverit, potens facilē declinare: Itaque ille talis esset percussione cauſa per accidens, quia sine illius accessu ad talem locum alter non posset in illo loco percutere: porrò hanc percussionem pravissim posset homo ordinare ad finem supernaturalem. Sic ergo Deus pravidens quod Petrus cum tali auxilio esset peccatus, v.g. detrahendo Deo, potest pati injuriam, etiamsi ipsius peccati cauſa per accidens sit, præbendo hoc auxilium inefficax, & influendo vt causa vniuersalis, & simul ordinando ad alium finem.

180. Negamus ergo adversario id, quod vnicè pro Fundamento affluit, nempe, quod ad peccatum Injustitiae non sufficiat, esse contra voluntatem obligativam ad oppositum, & quod privet Dominum illâ re, quam Jure suo exigit, & quod insuper requiratur, vt actio injusta sit omnino involuntaria Domino, ita vt à nulla illius voluntate dependeat, ne quidem permisiva.

Supposito nunc, quod Deus posset obligare ex Injustitia, Quaritur ulterius, vtrum posset obligare graviter, vel tantum leviter & sub Veniali. In quo puncto est iterum singularis Opiniō ejusdem Recentioris Hispani, quod tantum posset obligare leviter. Supponit autem pro Fundamento, quod quod alius est dition, eò major debeat esse Damnificatio, vt sit Gravis & Mortalis. hinc concludit. Deus est infinitè dives: ergo respectu Dei omnis Damnificatio est levis, & propemodum nihil: ergo non potest esse sub gravi obligatione.

Hoc Fundamentum rejiciam in Tract. 2. de Iure & Injustitia, & ostendam oppositam Sententiam esse communiorē, quæ docet, candem quantitatē gravem esse pro omnis generis hominibus per se constitutam; quam sententiam nuperrimē impressit P. Esparza, vt miret, hunc Recentiorē dicere, suum fundamentum esse ab omnibus receptum.

181. Præterea discursus adversarij fallit, & ex ipso Fundamento illius potest ostendi Falla-

cia. Si enim gravitas laſionis debet defini respективè ad divitias, & Deus est infinitè dives, tunc ne leviter quidem poterit Deus obligare Injustitiae. Probo. Qui enim est infinitè dives ne leviter quidem respective ad suas divitias obmnificari potest. Nam divitiae infinitè hochibent, vt quocunque finito ablato adhuc sunt & nonne infinita, adeoque per ablationem finitam redditur ille dives pauperior: atque Damnificatio respectivè levis deber saltant leviter, hinc pauperiorem: ergo si Deus ob infinitas divitias non potest Damnificari graviter, nec potest obmnificari leviter: ergo qui concedit, Dein posse Damnificari leviter, debet etiam concedere, posse damnificari graviter. Ratio est, quia al Damnificationem gravem plus non requiriunt, quād quod res in qua damnum datur, sit in magna, sunt autem aliqua Bona Dei in magna, dicente Apostolo: Empti enim eis per magnō.

182. Imd, ego existimo, nihil in toto Mondo esse tam vile, quod non possit esse Mala Gravis Injustitiae Deo debita. Nihil enim est, quod in se non sit Magnum, etiamsi respectu Vniversi censeatur esse quid parvum. Nihil enim est, quod non occupet totam providentiam Dei circa pulchritudinem hujus Vniversi, cum complementum est etiam minimus pulchritudo. Sed hoc prosequi non est necesse.

Quæſtio ulterior est, an Creatura ex parte Injustitiae contra Deum, possit contrahere obligationem faciendo Restitutionem propriè dictam. Hæc quæſtio plurimum habet de nomine Reſtitutionis. Suarez, Card. de Lugo, & Pallavicino, negant esse vñquam possibilem Reſtitutionem propriè dictam. Alij communiter concedunt, quibus præmonitus Recentior etiam accedit, ex ſuppositione laſionis injustæ: quia vero negat hypothēſin, ideo ſic concludit. Non potest creatura pura ſatisfacere ex Injustitia committata Deo defendo, non ex defectu virium, ſed ex defectu maura.

183. DICO 3. Potest dari laſio beneficii, pro quo posſit fieri restituicio strictè dicta. Probatur. Illa est restituicio strictè dicta, quæ compensatur damnum illatum ex obligatione contrafacta per priorem laſionem, ad impedendum ſcilicet, ne damnum continuetur. Sed tamen potest fieri pro domino & in justitia contra Deum commifia: ergo vera eſt Conclusio. Majorē ſuppono ex Tract. de Iust. & declarabut in evolutione objectionum. Minor declarat in exemplis. Præcipiat Deus ex Injustitia, vt hac vel illa res afferetur in tali determinato loco, v.g. Calix in Templo. Si ego calicem inde afferui, peccarem contra Injustitiam, non quidem peccato furti, nam vbiunque res exiftat, eft in poſſeſſione Dei, nec ablato illum latet: ſed quod inventam exiſtentiam localē, ad quam Deus habet ius. Quis jam neget, me ex Injustitia tenet ad reportandum Calicem & reſtituendum illi locat, atqui haec erit restituicio propriè dicta, fecundum deſcriptionem.

descriptionem positam: ergo &c. Item si Deum blasphemando in honorem & infamarem, quis negat nasci obligationem retractandi? hoc si fecero, erit restitutio propriè dicta, & quidquid amplius requiritur, gratis requiritur.

184. Objiciunt 1. Restitutio propriè di-
cta essentialiter supponit diversitatem Patrimo-
niorum laeti & lalentis, quia supponit lalentem
habere aliquid in suo Dominio, ad quod exhibi-
endum non posset obligari à lato antecedenter
ad lassionem: atqui creatura respectu Dei non
habet patrimonium, & quidquid post illatam in-
juriam Deus exigere potest, etiam ante injuriam,
aut eā non potest exigere potuerit: ergo &c.
Major probatur. Si enim ladsens non habet di-
versum patrimonium, & lassus exigit aliquam a-
ctionem, tunc ladsens praestando hanc actionem non
reparat (formaliter loquendo) damnum il-
latum, sed præcīte caveret, ne Dominus novum
damnum ex carentia actionis patiatur: atqui Re-
stitutio est formaliter Reparatio Domini illati, &
non mera absūtientia à nova lassione: ergo vbi
non est diversum patrimonium, non habet locum
Restitutio propriè dicta.

185. Negando universaliter majorem. Ad
probationem distinguo Majorem. Si lassus ex-
igat hanc actionem Titulo Dominij, concedo,
si Titulo Lassionis præcedentis præcīte, ne-
go, & do instantiam. Qui furatur equum, facit
Restitutio propriè dictam reducendo equum.
Quero, quid hic spenderit de suo patrimonio?
nihil planè, nam equus non est ipsius. Si dicas,

quod expendat illam actionem reductionis, ad
quam non poterat ante furtum obligari, pariter
ego dico, quod qui refert Calicem ad Templum,
expendat illam actionem, ad quam non poterat
ante ablationem obligari.

185. DICES. Imò Deus potuisset illum
obligare ad talem actionem, si alius calicem ab-
stulisset. Sed contra. Quia tunc obligaret Deus
Titulo Dominij, non Titulo Lassionis factæ. Ad
hanc ergo obligationem restituendi, non est o-
pus diverso patrimonio, neque diminutione pro-
prij patrimonij, sed fatis est, quod talis actio sit
in mea potestate physica, & quod h̄is & nunc non
exigatur alio Titulo, quam Lassionis iusta.

186. Objiciunt 2. & faciunt hunc discus-
sum. Quando mancipium damnum intulit Do-
mino, & postea conatur reparare laborando in
vinea, tunc vel Dominus exigit aliquem laborem
in vinea, vel non exigit: Si non exigit: ergo
mancipium non tenetur ex Justitia laborare: si
exigit: ergo exigit vt Dominus: ita vt, si man-
cipium non laboraret, inferret novum damnum.
Si Dominus nihil mandat mancipio de labo-
re, relinquat tamen illi potestatem laborandi,
tenetur Titulo Lassionis præcedentis, quæ etiam
tunc pro Domino interpellat, sicut interpellaret,
si Dominus mancipium manumitteret, inscius
damni illati. Hæc omnia melius intelligentur
ex ijs, quæ de conceptu Juris & Justitiae co-
piose tradentur in secundo Tractatu

Operis de Jullitia &
Jure.

CAPUT II.

DE CAVSSA FINALI SEV MOTIVA INCARNATIONIS.

Non accipimus h̄ic Caussam Finalē &
Motivam in rigore physico. Nam
extra dubium est, Decretum Dei, si
fit Deo adæquare intrinsecum, nullam
habere caussam physicam: sed accipimus pro
Objecto Finali, seu pro illo ad quod obtainen-
dum Incarnatione ordinata, & per quod respon-
det interroganti, cur Deus decreverit Incarna-
tionem: seu, in quem finem, & Cui Bono vo-
luerit Deus Incarnari.

187. Certum autem ex fide est, Redem-
ptionem generis humani fuisse Finem Incarna-
tionis, propter quem, seu ad quem obtinendum
decrevit Deus Incarnationem Verbi in carne pa-
sibili. Jo. 3. Sic enim (inquit Christus ad Nicode-
mum) Deus dilexit mundum, vt Filium suum vni-
gine-

nitum daret, vt omnis qui credit in eum, non pereat,
sed habeat vitam eternam. 1. Jo. 4. In hoc est chari-
tas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse
prior dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem
pro peccatis nostris. Luca 19. Venit enim Filius ho-
minis querere & salvum facere quod perierat. 1. ad
Timoth. 1. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus,
quod Christus Iesu venit in hunc mundum, peccatores
salvos facere. Matth. 9. Non veni vocare justos, sed
peccatores. Denique in Symbolo Nicæno profi-
temur: Qui propter nos homines, & propter nostram
salutem descendit de Cœlis, & Incarnatus est.

Hoc supposito sit

O O O 2

CON.

CONTROVERSIA I.

Vtrum Redemptio nostra fuerit Finis Vnicus & Adæquatus Incarnationis.

188. **Q**uestio hæc alijs terminis proponitur, vtrum Christus venisset in carne, etiam si Adam non peccasset. Et quidem de possibili non est difficultas, sed quid defacto dicendum sit.

Est autem hujus quæstionis duplex sensus omnino distinguendus, in quo potest dispuari. Primus sensus, & communiter à Theologis intentus est, An defacto extiterit in Deo Decretum practicum & executivum, quo decreverit Incarnationem etiam ad alium finem quam Redemtionis, ita vt dixerit: *Incarnationem volo propter gloriam quam inde habebo, sive peccet, sive non peccet Adam, & sive redimatur, sive non redimatur genus humanum.*

189. Alter sensus esse potest: An, esto non extiterit tale Decretum, talisque tendendi modus in alium finem, derur tamen defacto verificativum hujus propositionis: Si Adam non peccasset, adhuc Verbum Incarnatum esset: vel, an potius contraria propositio verificetur. Examiningo nunc priorem sensum:

Prima Sententia affirmat, Christum vi praesentis Decreti, formaliter, & tanquam objectum directè volitum, adhuc venturum fuisse, si Adam non peccasset. Ita sentiunt Scotus, Alexander, Albertus, Catherinus, Suarez, Petrus Hurt. Alphonsus Salmeron t. 15. d. 3. in c. i. 1. ad Timoth. assert. s.

Secunda Sententia negat. Ita S. Thomas, qui cum in 3. dist. & q. 1. ad 3. vtramque opinionem problematicè defendisset, postmodum in sua Summa p. 3. q. 1. a. 3. ait, negativæ magis assentiendum videri. S. Thomam sequuntur omnes Thomistæ, teste Alvarez. Eandem tenet S. Bonav. afferens, esse magis consonam pietati Fidei, magis quoque devotionem ascendere, & Deum plus honorare. Ex nostris tenet Valent. Vasq. Lessius, Granadus, Toletus in M.S. Gaspar Hurtadus, Tanner, Amicus, Lugo, VVadingus, Raguifa, Beccanus, Præpositus, Pesantius, Maldonatus, Arriaga, Petavius, Pallav. Reynaudus, Compronius. cum quibus

190. DICO 1. Defacto non extitit Decretum, decernens Incarnationem ex alio fine quam Redemtionis, seu Remediij peccati. Probatur Conclusio argumento S. Thome. De ijs qua pendent vnicè ex libero Dei arbitrio, nihil est afferendum, nisi quod Deus revelavit: sed Deus nullum aliud motivum seu rationem finalē revelavit, quam Redemtionis; & vnicè pendebat ex libero Dei arbitrio, hunc vel alium finem Incarnationis constituere. Ergo &c.

Scio, ad hoc respondere adversarios, Deum saltem implicitè & arguirivè aliud motivum revelasse, quatenus de Christi dilectione, & excel-

lentia quadam revelavit, ex quibus adveniunt putant colligi posse aliud Motivum. Contum hoc effugium

Confirmatur argumentum D. Thomæ. Si alias finis principalior fuisset à Deo intenta quam redemptio, non debuisset sanè Scriptura de fine Incarnationis ita loqui, vt toti fere hominibus certi anfan præberet, non agnoscendi ne non astimandi illum finem, qui vel maxime commendaret excellentiam Christi: atque hoc fieri. Tum quia longè major Theologorum pars interputat intelligit; Tum quia SS. PP. ut videlicet, planè respiciunt alium quemcumque finem Incarnationis.

191. Confirmatur 2. Scriptura legem de motivo Incarnationis, intelligenda est, prout eam Concilia & Patres intellexerunt, & in illo sensu, quem sponte & per se, sine violentia, nostro intellectui insinuant: atque insinuant Conclusionem nostram, & Patres intellexerunt conclusionem nostram: ergo &c. Minus probatur. Precipuus Scriptura locus est anti relatus Jo. 3. vbi Christus Nicodemo valde capere vim divini amoris erga hominem lapsum, qua tanta fuit, vt ex illa Filium suum vinegam daret, hoc est, mitteret ad hominis incrementum vertendum. Quodsi Deus Filium principale ob suam gloriam mittere decrevisset, independenter ab hominis ruina reparanda, & deinde occasionaliter, occasione scilicet peccati & vita, constituisseret Redemptorem, non apparet, quomodo ex ipsa misione Filii secundum le conditata commendari potuisse & excoli vehementia amoris erga hominem lapsum. Quemadmodum si Rex aliquis ad ostendendam suam gloriam, cum ingenti pompa aliquo ceterorum aulicorum veniret ad aliquam civitatem, vi preter intentionem orietur rebellio vel incendium, quod Rex per suos aulicos reprimiceret, non potest Rex ille gloriari, se ex vehementi amore suæ civitatem adveniente cum tot anticis. Quod autem Christus per rō Daret intellexerit hunc Adventum & Missionem à Patre, sequentia verbis exprefsit. Non enim, inquit, misericordia Domini filium suum, vt judicet mundum, sed ut salvatur mundus per ipsum. & c. 10. Ego veni in mundo, vt vitam habeant, & abundantius habeant.

192. Quod autem hæc Scriptura Testimonia PP. intellexerint in sensu nostris Conclusionibus, nemo dubitaverit, qui eorum verba sint, ponderaverit, ita vt perquam violenta sit interpretatio Scotti, dum ait, omnes auctoritates possint intelligi, quod Christus non venisset vi Redemptori, nisi homo cecidisset. Sed, quod erat opus, vt hoc nos Scriptura doceret, quod se tam clarum est, quam est impossibile, esse Redemptorem, vbi nemo est redimendus & neque parum ponderis habet quod addit Scottus, quod fortè non venisset vi passibilis. Sed Scriptura nullibi haber illud fortè: neque SS. Patres. Ulterius Patres dicunt simpliciter & nude, quod

Christus non venisset, & nullibi dicunt, quod Christus venisset in carne impossibili: debuissent autem hoc addere, ne nos deciperent: sicut deciperet, & simul ridiculus esset, qui diceret: Princeps non veniet, nisi sit pugnandi occasio: hoc autem veller ita accipi: quod etiam si non sit pugnandi occasio, adhuc veniet, sed sine militibus & armis. Audiamus Patres ipsos.

193. S. Irenaeus adversus hæres. c. 14. [Si non haberet caro salvare, nequaquam Verbum Dei caro factum esset, & si non haberet sanguis iustorum inquiri, nequaquam sanguinem habuisset Dominus.]

S. Augustinus super verba Apost. serm. 8. [Si homo non periret, Filius hominis non venisset]. & similiter: seq. [Nulla causa veniendo fuit, nisi peccatores salvos faceret: tolle morbos tolle vulnera, & nulla causa est].

Cyriacus dial. 5. de Trinit. ante medium [Si non peccatum, neque factus esset nobis similis, neque sustinuerit Crucem.] Ecce! vitrumque negat futurum fuisse, & substantiam Incarnationis & Passionis.

S. Athanasius serm. 3. contra Arianos. [Necessitas indigentiaque hominum anterior est, quam sublatâ carnem non induisset.] Eod. serm. [Non igitur propter seipsum, sed propter nostram salutem, & demolitionem mortis advenit.

Origenes Hom. 24. in Numer. [Si non fuisset peccatum, mansisset hoc quod in principio erat Dei Verbum.] Eadem formalia habet in Epist. ad Rom.

S. Chrysostomus hom. 67. in Matth. [Hæc curationis sola causa est, propter quam in hunc mundum descendit.

S. Ambrosius lib. de Incarn. Dom. Sacram. c. 6. [Quæ erat causa Incarnationis, nisi, ut caro que peccaverat, per te redimeretur.

S. Basilii homil. de humanâ Christi gener. [Carnem suscepit Deus, quoniam exercitabilem contaminataque hanc purgatam sanctamque reddi oportuit, infirmam ac debilem corroborari, à Deo ob peccatum alienatam conciliari, et paradiſo excidentem in Cælum referri.

S. Leo Sermon. 3. de Pent. c. 2. elegansissimè simul & apertissimè sic loquitur. [Si homo ad imaginem & similitudinem Dei factus, in sua honore naturæ mansisset, nec Diaboli fraude deceptus a lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, creator mundi creatura non fieret.

Gregorius Nazianzenus orat. 36. [Quæ humanitas à Deo propter nos suscepta causa existit? profectò ut nobis falsus pataretur. Quid enim aliud causæ afferri possit?

194. Hæc est ergo vnamis Patrum doctrina (vnum Rupertum si excipias, qui cum sit junior omnium, & in hoc ipso puncto inconsistens, vt notat Reynaudus, non est eurandus) & quidem est illis indubitate; quam non potuerunt in alio fundare, quam in textibus allegatis S.

Script. ergo PP. accepimus Scripturam in eo sensu, quo nos eam accipimus.

Respondent aliqui ex adversarijs, Scripturam & PP. illum solum finem exprimere voluisse, & debuisse, qui sine revelatione speciali non poterat nobis innescere: at vero finis Excellicita hujus Mysterij, qui fuisset intentus etiam desiciente peccato, potest per se sine speciali revelatione innescere: ergo non erat opus illum exprimere. Sed haec responsio est frivola. Nam, vt taceam PP. non solum exprimere finem Redemptionis, sed insuper negare omnem alium finem, certè excellenta hujus mysterij utique non necessitatbat Deum ad Incarnationem, cum nihil creatum necessitat Deum: ergo cum liberè Deus potuerit omittere, debet esse revelatum specialiter, quod defacto voluerit ex tali fine ponere, aliter enim non potest nobis innescere.

195. DICES: Sapè Theologi investigant finem aliquis rei productæ, qui tamen revelatus non est: ergo falsum est quod in probatione aslumpsum, quod circa opera Dei nihil sit afferendum, quod non est revelatum. RE. Quando nullus finis est expressus, rectè investigatur finis, cum omnia sint facta propter aliquem finem. Quando autem Scriptura extimbit aliquem finem, & alium omnem tacet, non rectè communiscimur alium finem, præsertim qui afferatur fuisse finis principialis, vt bene notavit Reynaudus. Et haec de primo sensu Questionis.

196. Quoad secundum sensum Questionis, duos invenio Receniores, Card. Pallavicinius & P. Esparza, qui inclinant in affirmativam partem. Pallavicinus quidem existimat, Deum per Scientiam medianam vidisse, quod si Adam non peccasset, Deus adhuc Incarnationem decrevisset, & ideo defacto extitisse in Deo actum quendam Voluntatis speculativum Complacentię circa illam futuritionem conditionatam. Verum hæc doctrina nitorum principio quod mihi non probatur, nempe Deum per Scientiam medianam videre sua decreta sub conditione futura: sed eti hoc concederetur, adhuc potius dicendum esset, quod Deus oppositus vidisset, vt mox constabit.

P. Martinus Esparza vero putat, ex intrinseco modo tendendi præsentis decreti, non quidein formaliter, sed tamen arguitivè & indicativè venturum fuisse Christum, si Adam non peccasset, adeoque futuritionem conditionatam decreti formalis circa Incarnationem pro illo casu videri à Deo in præfecti Decreto, vt pote habente intrinsecam connexionem cum illa conditionata futuritione, cuius est verificativum.

197. DICO tamen 2. Neque hoc sensu Christum venturum fuisse, si Adam non peccasset. Ratio est, quia verba SS. PP. hunc sensum non minus quam priorem excludunt, vt cuiusvis consideranti manifestum erit. Absolutè enim pronuntiant, Christum non venturum fuisse, si Adam non peccasset: haec autem assertio simpli citer est fallax, si per aliud decretum tunc ventu-

rus fuisset, sed non ut Redemptor. quasi verò hædia propositiones possint esse æquivalentes. *Christus Adamo non peccante non est venturus:* (qua est propositio PP.) & hæc: *Christus Adamo non peccante non est venturus Redemptor:* (qua non est Patrū, sed horum Recentiorum) alioquin & ha erunt æqui pollentes: *Vbi nihil dicitur è cathedra, eò studiosi non veniunt, & hæc: Vbi nihil dicitur è cathedra, eò studiosi non veniunt cum charta & arramentio.* Posterior est vera, prior est falsa, nam in hospitijs nihil dicitur è cathedra, & tamen eò veniunt.

198. Objicit Card. Pallavicinus 1. In nostra Sententia non potest defendi, quod Christus videat in Deo summae dilectionem erga se ipsum, per quam in nullo casu possibili fuerit reprobata ipsius existentia. Loco Responsoris quo ex hoc Auctore, an putet absurdum esse, Christum non fuisse ita dilectum, ut in nullo casu possibili fuerit reprobata ipsius existentia? si affirmat? sequitur, Incarnationem quoad substantiam non fuisse Deo liberam, quia Deus non potest committere aliquod absurdum. Sequela autem est absurda. Si negat id fore absurdum, evanescit tota objectio: quid enim cogit nos ad tantum amorem defendendum, si non est absurdum eum non dari? Respondet ergo, concedendo nos non posse illum amorem defendere: Sed si hoc vitium est, etiam adversarius reus erit. Falsum enim est, Christi existentiam pro nullo casu possibili fuisse reprobandam: Si enim Deus nullum mundum creare voluisse, an etiam tunc Christus extitisset?

199. Replicant aliqui. Si Deus condidisset homines & Angelos non peccantes sine Christo, prætulisset homines & Angelos Christo: hoc autem concedere, videtur absurdum. Ad hanc replicam respondet Recentior Hispanus non minus cordatè quam verè: *hac esse vera verba personata, quibus post larvam nihil est.* Quid enim est, vnum alteri præferre: an vnum velle, & alterum nolle? hoc sensu non magis absurdum est, homines & Angelos præferri Christo, quam eidem & toti mundo præferri nihilum, quod Deus facere potuisset. Quodsi per rō Præferre intelligas, quod Deus judicaret, Angelos esse excellentiores Christo, negatur, quod sic præferret, si Angelos & non Christum produceret.

200. Objicit Pallavicinus 2. Ex nostra sententia sequitur, Christum debere gaudere gaudio speculativo de peccato Adami, & de nostris malis, quia sine his ipse non fuisset fucurus. R. 1. Gaudeat Christus gaudio speculativo quantum voluerit, tam parum hoc erit absurdum, quam quod Martyres multi gavisi sunt de persecutione tyrannorum, ut haberent occasionem Martyrij. Et mirum sane est, quod non adverterit adversarius, reipsā se hoc prius concessisse, nam n. 149. disertis verbis docuerat, opus Dei perfectissimum non esse Incarnationem quomodounque, sed incarnationem ad finem redimenti per mortem suos inimicos: nam *Misericordia ejus super omnia opera*

ejus. Ulterius ibidem docet (& est per hædens) hoc opus perfectissimum esse tale, & exterioriter sit occasionatum, & indecentibile independenter à peccato. Hinc autem inclinat consequtia deducitur, Christum debere gaudere gaudio speculativo de peccato Adami, qui absque hoc non fuisset futurus in ratione speculativi.

201. Respondetur tamen 2. Negando qualem. Tametsi enim peccatum fuerit conditio requisita, ut Christus Redemptor possit denunciari, non tamen fuit causa movens ad decendum, sed potius fuit motivum abferrare & retardans Bonitatem Dei, & inclinans ad justitiam vindicativam, adeoque ad Negationem Incarnationis. Non ergo est peccatum materia gaudi speculativi, nisi ut conjunctum cum misericordia Dei. Hæc specialiter ad argumenta duo, quæ Card. Pallavicinus à Catharino indicauit proprieatis propofuit.

202. Objiciunt aliij 3. Varia Scriptura loca ex quibus colligitur, totum mundum propter Christum esse creatum. Ad Coloff. 1. *Promovit omnis creature, quoniam in ipso condita invicta, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso confituntur.* ad Hebr. 3. *Propter quem omnia, & per quoniam sed hæc non essent vera, si Christus non veniret.* Adamo non peccante: nam tunc mundus sicut conditus fuisset, & non propter Christum. R. Multos interpres omnes hos textus intelligunt de Divinitate Verbi, ut videre est apud Raymondum. R. 2. Christi Gloriam & nominis exaltationem, quam defacto consecutus est ex Redemptione generis humani, fuisse rerum omnium facta, ad quem omnia vel electivæ vel permisivæ sunt ordinata, etiam ipsum peccatum Adami, quæ omnia facile intelliguntur ex dictis lib. a. de duplicite Decretorum. Quodsi per Scholam medium fuisset Adam visus non peccatus, Dei totum universum aliter, & ad alium finem ordinasset.

203. Objiciunt 4. Ex nostra doctrina sequitur, Adamo & Angelis non fuisse primi gratiam collatam ex meritis Christi. Fuit enim illius collatio facta independenter à peccato humano: ergo independenter ab omnibus illis, qui presupponunt ipsum peccatum: argui metu Christi presupponunt peccatum in nostra Sententia. R. Argumentum etiam adversarij faberum esse, nam meritis Christi presupponit possibiliter carnis: & hæc presupponit peccatum. Responderi potest. 2. Transeat totum, loquendo de merito strictè sumpto, habente feliciter proportionatatem naturæ. Quodsi aliqui PP. etiam illam gratiam tribuunt meritis Christi, intelligendi finem de meritis Christi, ut sunt compensativa premi anticipati, ad eum modum, quo infra dicimus. Christum fuisse promeritorum Gratias antiquorum PP.

204. Objiciunt 5. Trident. l. 1. c. 7. vbi dicit, Gloriam Christi esse causam finalis nostræ Justificationis: atqui nostra Concluſio dicit ecce

converso, nostram Justificationem esse causam finalē Christi. *¶* Aliud est, Existētia Christi, & aliud, ejus gloria, & exultatio, proveniens ex nostra Justificatione. Posse autem duo sibi mutuō esse fines diverso respectu, res est indubitabilis. Dicimus ergo, hominem & ejus justificationem fuisse finem existētiae Christi; hominem quidem finem *CVI*, Justificationem vero finem *Qui*: non tamen econtra existētiam Christi fuisse finem Justificationis: non enim ideo justificati sumus, vt existeret Christus. Vtterius vero Christus Gloriosus est finis nostra Justificationis, & etiam ipsius existētiae Christi: Christus quidem Finis *CVI*, Gloria autem Finis *Qui*: sed non econtra Justificatio nostra est finis Gloriae Christi: non enim Christus alescutus est gloriam & exaltationem nominis, vt nos justificaremur. Exemplum cape simillimum. Agrotat aliquis Princeps, accurrit peregrinus Medicus: non venturus nisi Princeps agrotaret: adhibet Medicinam. ecce! Princeps est finis *CVI*. hujus adventus, & sanitatis finis *Qui*. Sed hic non sifit Medicus, nam curationem Princeps ordinat ad suam utilitatem, & suarum facultatum augmentum: & sic ipse Medicus est finis *CVI* ultimus tam sui adventus, quam curationis, & finis *Qui* est Honorarium seu merces danda a Princepe.

Hinc apparet nihil faciendam esse censuram Cacharini; dicentis, esse indignitatem abominationis dicere, quod Christus propter nos homines & propter nostram salutem sit productus. ita enim est productus propter nos, vt ultimè sit productus propter suam gloriam, quam ex nostra salute consecutus est, dicente Apostolo, quod: proposito sibi gaudio sustinuit Crucem.

205. Objicunt 6. Absurdum, & Christo indecorum est dicere, quod Christus tantummodo sit opus occasionatum: atqui secundū nostram sententiam est opus occasionatum, nempe existeret occasione peccati. *¶* Si vox occasionatum aliud dicere non vult, quam quod Christus venerit in tempore opportuno, adeoque occasio aliud non sit, quam opportunitas, negamus hoc Christo esse indecorum. Si vero per id occasionatum significetur casus fortuitus, eventus non pravus, nec praordinatus, negamus minorem, & dicimus, quod Deus peccatum ipsum antecedenter ad illius existētiam ordinaverit permisivè ad existētiam Christi.

206. Objicunt 7. Incarnatio futura fuit revelata Angelis, & Adamo ante lapsum: atqui revelatio presupponit objectum: ergo pro priori natura ad peccatum Angelorum & Adami, jam presupponebatur futura Incarnatio. Quodsi negas, prout rectè negant RR. ipsum objectum futurum presupponi pro priori natura ad revelationem, adhuc vrget argumentum, nempe quia revelatio saltem presupponit decretum de mitterendo Christo: ergo sicut revelatio fuit prior natura peccato Angelorum & Adami, ita à fortiori prius fuit decretum de mitterendo Christo, & quidem ita fuit prius natura, vt non haberet necessariam connexionem cum peccato Angelorum, quia fuit conjungibile cum negatione peccati: ergo etiam si Angeli & Adam non peccaserint, adhuc existisset decretum Incarnationis. Hoc argumentum disolutum est in Tractatu de Angelis, ad quem locum spectat, ibique solutio videri potest.

CAPUT III.

DE SUBSTANTIA INCARNATIONIS SECUNDVM SE, EIVSQVE EXTREMIS.

CONTROVERSIA I.

In quo confitat Assumptio Humanitatis facta à Verbo divino.

§. PRIMVS.

Error Nestorij & Eutychetis.

207. **C**irca Mysterium Incarnationis duo principiū errores in Ecclesia natū, & ab eadem damnati sunt: qui etsi inter se è diametro oppositi sint, ita quidem vt secundus ex odio prioris obortus sit, ex eodem tamen erroneo fundamento ambo originem traxerunt, nullā scilicet admissâ distinctione inter Naturam, & Personam.

Nestorius, ex hypocrita prasbytero Patriarcha Constantinopolitanus (cujus historiam scribit

bit Baronius ab anno Christi 428. vsque ad annum 436. & Petavius) secutus antiquiores hæreticos, docuit, Naturam Humanam Christi non fuisse Verbo divino verâ & physicâ vnitam, seu breviâ & phrasî Theologicâ, negavit Vnionem factam esse in Persona, hoc est, ita vnitam fuisse, vt vi Vnionis vna eademque Persona verâ & propriè esset Deus & Homo. Vnde consequenter assertur, duas esse Personas Deum & Hominem. Quia verò videbat se premi S. Scripturarâ verbis, Christum Deum & hominem affirmantibus, dixit, Deum huic homini fuisse coniunctum specialissimo affectu & gratiâ, vi cuius homo ille aliquo modo, & quidem majori titulo quam alij sancti, diceretur Deus : & sicut duo conjuges ob affectum conjugalem, dicuntur *vna caro*, ita ob illum affectum Deus dicatur *caro factus*. Hinc inventus est vehementer in titulum *Deiparae*. nec ferre potuit, B. Virginem THEOTOKON appellari. Erroris hujus fundamentum, vt dixi, fuit, quod existimaret Nestorius, Naturam & Personam esse aequaliter idem : vnde subsumpsit : atqui ex duabus personis non potest fieri vna persona : *Persona enim*, vt definit Boëtius, est *Rationalis natura individua substantia*. ergo est divisa ab omni alia substantia : ergo non potest fieri vna substantia seu persona ex duabus : hoc enim esset mutare essentiam Personæ, quia ex divisa per essentiam suam fieret indivisa.

208. Decem annis post damnatum Nestorium, Eutiches Archimandrita, cùm abominaret errorem Nestorij, nec tamen sciret distingue-re Naturam & Personam, existimavit, non esse alium modum defendendi vnitatem Personæ cum Christo, quam si dicarus, ex duabus Naturis, di-vina scilicet & humana factam esse vnam Naturam : adeoque negabat in Christo duas naturas, hoc ipso, quia secundum ipsum duas naturas erant duas personæ. Cùm autem vngeretur, imperceptibile esset, quod ex duabus Naturis fieret vna Natura, ita ineptivit, vt diceret, Naturam divinam esse conversam in humanam seu in carnem ; cùm autem hujus propositionis absurditas illi demonstraretur ex eo, quod id quod convertitur in aliud, debeat desinere ; natura autem di-vina vtique non deserit, mutavit propositionem, & tandem dixit, carnem esse conversam in Naturam divinam : denique ad plures hujusmodi stoliditates admittendas adactus fuit vel ipsem, vel ejus Sectatores, vt tandem dicerent, ex duabus naturis factam esse vnam commixtionem, sicut fit mixum ex Elementis, quæ non actu, sed tantum virtute manent in mixto.

Error iste, qui pridem ante auctorem habuit Apollinarem, damnatus fuit à Concilio Chalcedonensi, & à Leone Papa.

209. Media inter hos errores incedit Veritas Catholica, quæ, sicut negat in Christo duas Personas, ita affirmit duas Naturas, vnde Theologi paucis verbis dicunt, Vnionem non esse factam in Natura (vt volebat Eutiches) sed in Per-

sona ; (quod negabat Nestorius) adhuc clama-
Athanasius in suo Symbolo rem totam con-
hendit de Christo, sicut statuens. [Qui liber
fit & Homo, non duo tamen, sed unus est Christus. Vnus autem non conversione divinitate
in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum.
Vnus omnino non confutione substantie, sed
nitate Persona.] Quia autem hoc alter non
nec intelligi potest, nisi Persona aliquid appre-
addat Naturæ, quod per vniom cum Persona
Verbi excludatur à Natura humana, id est ex hoc
Mysterio deprehensum est, Perfectitudinem super-
addere aliquid Naturæ, quod fortasse ante hys-
teri hujus notitiam nemo suscipiat est.

Dixi 1. *Fortassis*. Scio enim, aliosq; v
Cajerano, Valentio, & Grettero, vñsum esse quod
Aristoteles agnoverit hanc veritatem, dum dicit
Substantiam in primam & secundam. Sed alio
stotelem alij aliter interpretantur.

Dixi 2. *Nemo suscipiat est*. Nolo mi-
negare, quod quis potuerit suscipiat, faciat
hunc discursum. Persona Petri, v.g. est Natura
humana divisa ab omni alia Persona : ergo
negationem communicationis : hanc negatio
est necessaria, eò quod sit impossibilis communi-
cationis, vel contingens : si contingens, jam habet
aliud constitutivum personæ superadditum
Naturæ : si necessaria, nulla est necessaria ut
distingueri à Natura. Hoc discursus factus
poterat quis in questionem vocare, virum et in
duobus verum sit : an negatio communicationis
sit necessaria an contingens : evidens enim non
erat, nec esse poterat, eam esse necessariam : pe-
terat ergo aliqui subiori cogitatione de inventa-
da aliqua congruentia, ex qua bonum & opus
sit naturæ, posse virtute primi Entis Omnipotens
vñiri & communicari Naturam Petri ab
supposito, v.g. Angelico : nam vi talis vñis
teneretur Angelus specialiter gubernare tales na-
& gloriolum esset, hunc hominem esse disti-
gnum. Hinc vltreius suscipiat potuerit, scilicet
quid merè negativum, evidenter repugnat vñ
naturam vñiri alteri supposito, habent enim
subsistentiam negativam : nam vel virtus nega-
tio deberet tolli, vel vñaque manere, nec enim
potest natura vñiri negationi alterius nature, ut
omnes concedunt : ergo si subsistentia effera-
gatio, esset negatio necessaria respectu alterius
suppositi creati, ergo non distinguetur à Na-
tura : ergo qui suscipierat, subsistentiam dis-
tingueret à Natura, hoc ipso suscipientibus
subsistentiam esse positivam. Ut illos hujus de-
stentiam esse positivam. Utilitas hujus de-
scutius potesta patet.

§. II.

Virum ex Mysterio Incarnationis colligatur probabiliter, Subsistentiam esse positivam, an Negativam.

110. *D*ux sunt in hoc punto celebres sententiae: prima Scotti, qui non tam assertive, quam potius dubitative docuit, substantiam confitere in negatione communicationis actualis, seu vnionis Naturae cum alia substantia completa: clarius & magis accommodate ad nostrum propositum, si queras, quid illud sit, quod natura humana Christi defacto non habet, & quod excluditur ab illa per assumptionem seu vnionem hypostaticam, ex cuius absentia non sifit in se, nec est persona distincta à Verbo, sicut esset persona distincta, si non esset unita Verbo; respondent autores hujus sententiae, non esse aliud, quam negationem hujus ipsius unions hypostaticæ. Hanc sententiam amplexus est VVadingus: quod quidem mirum non est, quia negat Modos universem. VVadingus secutus est Recenti Hispanus, qui tamen hoc habet singulare, quod admittat esse possibilem in omnibus & singulis naturis substantiam positivam, que tamen defacto non existit: quem quo ad hoc specialiter impugnabo inferius.

Contraria sententia est communissima, qua docet, substantiam esse aliquid positivum, praescindendo, utrum sit Modus vel Res. Hujus sententiae principia fundamenta (omissis levioribus, qua apud Philosophos videri possunt) refutam, vñā cum respondentibus adversariorum, si quis dederunt; deinde eam specialiter ad hominem contra Recentiorum illum tuebor.

Primum Argumentum proponit P. Raynaldus. Terminus ultimus substantia creatæ, nempta substantia, non potest esse mera negatio, quia terminus ille confert ad completam naturam substantialem, quæ absque eo foret substancialiter incompleta. Negatio enim non potest dici complementum rei positivæ: Vnde Natura substancialis perpetram diceretur esse per se incompleta: Nihil quippe dicitur incompletum, nisi quod perfici potest accessu complementi, quod sit eiusdem generis cum natura seu re compleanda: atqui per se liqueficationem non esse ejusdem generis cum Natura substanciali: ergo non potest tam completere.

Ad hoc Argumentum vtique respondendum est adverlaris, substantiam esse quidem complementum Naturæ in ratione substantiæ: sed ad hoc sufficere complementum Negativum & Terminum Negativum, & hoc complementum esse complementum substancialis Negativum, quia est negatio unions substancialis. Ulterius hæc negatio convenit in aliquo prædicto generico cum Ente positivo, quia potest etiam dari Ens positivum, exclusivum unions hypostaticæ: Instantia etiam hujus rei posset dari ex Continuo: v.g. aqua

palmaris, in multorum sententia, constituitur in ratione vnius individui per negationem continuationis cum alia aqua, & sic hæc negatio est complementum negativum, ita etiam erit substantia.

211. Contra hanc responsonem virgeri posset, & ostendit disparitas instantie allata cum substantia. Qui negant puncta terminativa, & volunt Aquam terminari per meram negationem, hoc ideo dicunt, quia aquæ non est Bonum debitum, non continuari, inquit est illi Bonum continuari; & licet hæc determinata & tanta continuatio non exigatur ab aqua, aliqua tamen continuatio indeterminate exigitur; determinatio autem provenit per accidens ex alijs causis habentibus vim dividendi, quæ divisibilitas erat necessaria ad bonum universem. Itaque continuatio est bonum privatum aquæ, quia quod plures partes sunt continuatae, eò est potentior aqua ad se defendendum, ne ab agente extrinseco destruatur.

Econtra Subsistere in se, & esse terminatum, seu non communicatum per unione informativam alteri Supposito, est Bonum Naturæ exigentis hunc terminum: quapropter videtur Natura debuisse hunc terminum potius constituere in aliquo positivo & intrinseco ipsi natura, qui se habeat instar propugnaculi, & eo modo quo se haberent puncta terminativa, si darentur, quæ, vi dixi, solùm ideo non dantur, quia continuatio est bonum aquæ.

212. Secundum, & ferè unicum argumentum quod vrget Lugo, Reynaudus, Arriaga, & Comptonus, desumitur ex definitione Patrum, damnantium errorem Nestorij. Definiunt enim Patres, post unione inter Verbum & Naturam Christi, non mansisse substantiam seu rationem Personæ ex parte Humanitatis, sed esse spoliatam propriâ substantiâ. Jam sic. Ridiculum est definire, per unione non manere negationem unions: per unione spoliari subiectum negatione unions: atqui in sententia dicente, quod substantia si negatio unions, hoc & nil aliud definivissent Patres: ergo sententia adversariorum facit definitionem Patrum ridiculam, & absurdam. Ergo dicendum potius est, quod Patres supposuerint, substantiam esse positivam.

Hoc argumentum habet primâ fronte apparentiam, reipetâ non vrget, nisi aliter instaretur. Tunc est ridicula definitio Concilij, quando in formalibus terminis definiturali quod adeo est lumine naturæ notum, vt ridiculum sit id negare: nam hujusmodi Heres, non alia definitione rejicienda est, quam hellebori porrectione. Jam vero Nestorij heres non fuit hæc. Per unione non tollitur negatio unions. Post unione manet negatio unions. Per unione natura non spoliatur negatione unions. Sed heres ipsius fuit, nullam dari unione physicam inter Verbum & Naturam humanam, sed merè affectivam, & cum hac affectiva unione consistere totam rationem Personæ

P P P

Personæ

Personæ & Personalitatis humanae naturæ. Hoc Patres damnârunt, & definierunt, dari vñionem physicam, & per eam tolli seu excludi personalitatem propriam humanitatis, quidquid illa personalitas sit, in quo præscindebant à quæstione philosophica, an subsistens sit positiva vel negativa, quia sufficiebat definivisse, dari vñionem physicam exclusivam personalitatis humanae, seu dualitatis personarum: & humanitatem posse existere sine propria personalitate. Ad argumentum ergo in forma respondetur, distinguen-
do majorem. Est ridiculum illa definire in eo sensu, in quo non erat ridiculum ea negari à Nestorio, nego: in eo sensu, & sub illis forma-
libus terminis, & explicito conceptu, in quo fuisse ridiculum ea à Nestorio negari, concedo
majorem: & eodem modo distinctâ minore ne-
gatur consequentia.

213. Aliter tamen mihi videtur hoc argu-
mentum institui posse. Scendum autem est,
quod Nestorius pro suo errore quatuor supposuit.
Primum, quod Persona nihil penitus aliud
importet, quam *Natura*. Secundum, quod sicut
omnia constitutiva *Naturæ* sunt positiva & sub-
stantialia, ita omnia constitutiva Personæ, sunt
etiam positiva & substantialia: hoc enim clare
sequitur ex priore. Tertium, quod repugnat
vnam personam physicè vniri alteri personæ, ita
vt ex parte vtriusque Personæ maneat omnia
constitutiva Personæ. Quartum, quod inter omnia
constitutiva *Naturæ* humanae Christi & Ver-
bum intercesserit aliqua vniō, qualisunque.
His quatuor datis, evidenter deducetur error
Nestorij, nempe Vñionem hanc non potuisse esse
physicam, sed debuisse esse tantum Metaphoricam
& affectivam. His suppositis

Concedo, quod ex Patrum definitione &
damnatione erroris Nestoriani, non possit immedi-
atè deduci, subsistentiam creatam esse positivam: nam hoc definire non pertinebat ad il-
lorum intentum, quibus satis esse debebat, defini-
visse unitatem Personæ in Christo sine confusio-
ne Naturarum.

214. Censo tam, illorum Patrum sen-
sum fuisse, subsistentiam creatam exclusam per
Vñionem Verbi, esse aliquid positivum & sub-
stantialie. & hoc satis est, vt Conclusio & senten-
tia communis probetur auctoritate illorum Pa-
trum. Probo hoc assertum. Spectatis verbis
Patrum, & ioto processu quem instituerunt con-
tra Nestorium, videntur Patres in tribus vltimis
recensentis cum Nestorio convenire, & illi con-
fessisse, & in solo primo diffensisse. Et quidem
de tertio & quarto puncto non est difficultas. so-
lùm pro secundo puncto est reddenda ratio, sua-
dens, quod Patres convenerint cum Nestorio,
nempe quod omnia constitutiva tam Naturæ
quam Personæ, sint positiva.

Ad hoc probandum adducam primò varias
significationes, in quibus vocabulum, *Hypostasis*,
vñsurpatum est ab antiquis, & apparebit, semper

in positivo sensu fuisse vñsurpatum. Secundi-
feram locutiones Patrum, quibus afferunt, ante-
quos philosophos, ignorantes hoc mysterium,
non potuisse agnoscere distinctionem inter *Naturam*
& *Personam*, & ab his fuisse seductos heretici.
Quæ Testimonia plurimum momentum habent pa-
funt contra Recentiorem jam toties à me no-
natum, & pro merito suo semper à me admis-
sum, qui subsistentiam negarivam vult ex consi-
pate persuadere, quod illa potuerit independenter
ab hoc Mysterio facile intelligi, quod Divisio ab alio (qua ex de-
conceptu Personæ) sit negatio vñions: ut
hoc facili conceptu putat te magnum pondus la-
sentientia adjicere. Ego autem ostendam, p-
tres longè alter sensus. Quoad primum,

215. Hypostasis significatio originalis apud
Græcos Theologos duplex est, teste Petavio lib. 4.
c. 1. n. 2. Primo significat solidum aliud à
eminens, ac verum, non adumbratum & immo-
Secunda significatio est, qua Res aliqua declaratur
non solùm verè existans, & que non plane ob-
hil (cujusmodi sunt negationes) sed que intime
consistit & permanet, cui Tò ANYPSTATOV
ponitur, caduta res & fluens, neque datum li-
bens, & quidquid non fert atatem. Eodem in-
Ettore teste Hypostasis apud antiquos idem finis
significabat, quod Substantia vel natura est. Denum stricissime accepserunt hypostasis per
substantia singulare, certis definita proprietatis.
Certe ha omnes significations important aqua-
merè positivum, quia important perfectionem
exclusivam opposita imperfectionis. Vñ
hi plusquam probabile est, quod quando Pat-
randem hypostasis stricissimè accepserunt contra
ores hereticorum, & significarunt Personam, &
quod, inquam, voluerint significare formam po-
sitivam, facientem subsistere Naturam, sicut in-
sistere, vt etiam ipsa subsistat. Vno verbo dico
per vñsurpatum in ea significatione, qui solè
etiam significare subsistentias divinas, vñ
licet ex ijs quia haber citatus Petavius in 4. lib.
de Trinit. Quis autem credit, quod hi purissime
subsistentiam creatam esse puram putam nega-
rem vñionis, nunquam hoc discrimen inter fe-
tionalites increatas & creatas adnotâlemente? Quod
secundum;

S. Anastasius Sinaita ait, esse Traditionem
Apostolicam, & doctrinam in Ecclesia inde-
tam, quod *Natura* & *Persona* non sint idem, &
clamantibus licet philosophis, quos ait viam in
hereticis stravisse.

Theodoreetus, qui à principio favet Nel-
strio, sed deinde respuit, in suis dialogis multi
distinctionem *Natura* & *hypostasis* nullam que-
dem esse, si externa spectetur Sapientia, hoc est
& philosophorum & hereticorum: sed si Personam
doctrina spectetur, *Naturam* & *Personam* differ-
plurimum. Idem docent Epiphanius, Vigilius,
Eulogius, apud Reynaudum.

216. Ex his licet formare hoc argumentum. Juxta SS. PP. philosophi antiqui errarunt non distinguentes subsistentiam à Naturā : atque non errant, si subsistentia ex mente Patrum esset negatio vniōis cum aliena subsistentia : ergo ex mente Patrum subsistentia non est negatio, sed aliquid positivum, contradistinctum à Naturā. Minorem probo. Philosophi non comparant suppositum creatum cum supposito in cœsto & divino, sed cum quocunque alio supposito cœsto. Jam, si subsistentia creata est negatio, hæc negatio respectu suppositi alterius cœsti est negatio necessaria. atqui ex valde communī Recentiōris, & etiam Recentiōris Hispani doctrina, hæc negatio necessaria est identificata cum Naturā : ergo philosophi in eo sensu, quo illi locuti sunt de Persona & Naturā, non errāssent.

217. His communibus argumentis placet addere hoc aliud, & sic argumentor pro subsistentia positiva. Si subsistentia est mera negatio, tunc subsistentia Petri, secundūm quod facit differēre à Bucephalo in ratione suppositi, non est id secundūm quod differt à Deo in ratione suppositi, consequens non credo adversarijs in mentem venire, nemo enim vñquam duas hujusmodi subsistentias affluit, vnam ad excludenda supposita cœsta, aliam ad excludendum suppositum divinum. Sequelam facile probo ex dictis & concessis. Illud est subsistentia Petri respectu Bucephali, per quod repugnat Naturā Petri vñiri Bucephalo : atqui non repugnat vñiri Bucephalo per illam negationem, per quam repugnat vñiri Persona divina : ergo alia est subsistentia respectu Bucephali, & alia respectu Personæ divinae. Major est certa. Minor probatur. Naturā Petri repugnat (in sententia adversariorum) vñiri Bucephalo per negationem necessariam identificatam cum ipsa natura, Deo repugnat vñiri per negationem contingente separabilem à natura : sed haec negationes sunt inter se distinctæ, quia altera identificatur cum natura, altera non : ergo in sententia adversariorum subsistentia ad aquata Petri est aggregatum ex Naturā & negatione contingente, quorum neutrum secundūm se est sufficiens exclusivum omnis alterius suppositi, & per consequens Petri natura non per idem subsistit respectu Bucephali, per quod subsistit respectu Dei.

218. Contra Recentiōrem docentem, esse possibilem subsistentiam positivam, qualem defacto admittit communis sententia, potest actualis existentia ejusdem satis efficaciter, meo quidem iudicio, probari.

Si est possibilis subsistentia positiva, hoc ipso defacto datur. Est per adversarium possibilis : ergo defacto datur. Sequelam probo sexduplici medio termino. Primo sic. Si subsistentia positiva est possibilis, & defacto non datur, ideo defacto non datur, quia si datur, esset superflua : sed si esset superflua, hoc ipso est impossibilis : ergo vera est sequela. Minor probatur. Si esset su-

perflua, esset essentialiter superflua : sed ens essentialiter superfluum, secundūm veriorēm philosophiam est impossibile. ergo si esset superflua, est impossibilis. Majorem probo. Illud est essentialiter superfluum, quod essentialiter supponit adesse id, ratione cuius est superfluum : sed subsistentia positiva essentialiter supponeret id, ratione cuius esset Superflua : ergo &c. Minor probatur. Supponeret essentialiter negationem illam, in qua adversarius constituit subsistentiam sufficientem : sed ratione hujus esset superflua : ergo &c.

219. Probo jam sequelam 2. Si est possibilis positiva Subsistentia, & defacto non datur, erit Naturalis Entitas, & non erit Naturalis, sed Supernaturalis : hæc sunt contradictiones : ergo vel defacto datur, vel est impossibilis. Sequelam probo. Imprimis esset entitas Naturalis, alioquin per illam evaderet homo Persona supernaturalis, cui proinde deberentur dona supernaturalia, ad hæc enim significaretur à personalitate Supernaturali : ergo esset possibilis substantia & persona purè cœsta, cui ratione substantiarium deberetur Gratia Sanctificans & Visio Beata, quod est falsum, vt in primo lib. ex communī dictum est. Deinde vero talis Subsistentia esset Supernaturalis, quia excederet omnes vires cœstas & creabiles, excederet omne debitum naturæ, vt per se patet, si enim esset debita, miraculum esset, quod defacto non daretur : sed non est miraculum eam non dari : ergo si daretur, esset in debita, excedens vires Naturæ.

220. Probo sequelam 3. Si subsistentia positiva esset possibilis, & tamen defacto non datur, esset, & non esset Entitas Substantialis : hæc sunt contradictiones : ergo vel datur defacto, vel est impossibilis. Sequelam probo. Et imprimis quod esset substantialis, pater, quia esset complementum substantiae. Quod non esset substantialis, probatur. Illud sine quo substantia est completa in ratione Personæ, non est complementum substantiae : sed sine illa positiva subsistentia esset substantia completa in ratione Persona : ergo non esset complementum substantiae. Major est ex terminis evidens. Minor est ipsius adversarij, qui docet subsistentiam in ratione subsistentis sufficienter compleri per negationem, sine subsistentia positiva. Neque licet distinguere Majorem : Id sine quo est completa negativæ, non est complementum negativum, concedendo : non est complementum positivum, negando. Hæc inquam distinctione esset inepta. Nam quomodo cumque sit completa substantia, modò sit completa eo modo quo connaturaliter exigit completa, jam hoc ipso, quidquid illi supervenit, non est substantiale, sed extra conceptum substantiae : adeoque est accidens : atqui sine subsistentia positiva substantia est per adversarium completa, prout connaturaliter exigit compleri : ergo subsistentia positiva esset extra conceptum substantiae, & esset accidens.

Probo sequelam 4. Si substantia positiva est possibilis, tunc in casu quo daretur illius causa connaturalis, deberet esse vel generans, vel ipsa natura emanans illam ex se: sed quæcumque ex his causis assignetur, nihil illi obicit, quin de facto illam substantiam producat: ergo si est possibilis, dabitur de facto. Probo minorem. Omnis causa necessaria, completa ad agendum, de facto producit suum effectum: atqui tam generans, quam natura emanativa esset hujusmodi causa: ergo produceret de facto illam substantiam.

221. Probo sequelam 5. Si positiva substantia est possibilis, & de facto non datur, tunc datur de facto potentia passiva perperam facta, hoc est penitus otiosa, nullam habens correspondentem causam seu potentiam activam, quâ possit redigi in actum: consequens est absurdum: ergo si est possibilis, datur de facto. Sequelam probo. Natura haberet potentiam passivam & receptivam seu sustentativam substantiam, & nulla daretur potentia activa potens illam substantiam educere: si enim datur de facto potentia productiva, vnde scit adversarius, quod eam non producat?

222. Probo sequelam 6. Si est possibilis substantia positiva, tunc ejus possibilis fundabitur in participatione perfectionis divinae, quâ scilicet Natura divina gaudet substantiis positivis. Sed hoc ipso rectius dicitur eam de facto dari: cur enim Deus hanc communicationem suæ perfectionis invideret Naturis creatis; cum hoc non sit producere novam aliquam speciem completam, sed complementum earum retum quas de facto produxit? Quis neget, pulchrius esse, naturam substire positivè, quam mere negativè?

223. Objicit adversarius pro sua sententia primò. Persona est Natura Rationalis individua substantia: atqui individuum est indivisum in se, & divisum à quocumque alio: ergo Persona solùm addit Natura rationali separationem à quocumque alio: hec separatio non est formaliter entitas positiva: ergo Personalitas non est entitas positiva. R. Distinguendo consequens. Persona superaddit naturam solam separationem radicalem, & proportionatam ipsi naturae tantum substantialiter incompletam, concedo. Superaddit solam separationem formalem seu negotiū nūonis, nego Conseq. Ad probationem distinguo sublunptum. Separatio radicalis & proportionata in ratione complementi substantialis, non est formaliter positiva entitas, nego: separatio formalis, concedo ant. & nego Conseq. Hanc responsionem deberet dare adversarius, si existeter substantia positiva per ipsum possibilis. Eadem datur à philosophis admittentibus puncta terminativa.

Objicit 2. Vno est entitas positiva: ergo non esse unum est formaliter negatio. R. Eodem modo distinguendo consequens, & retrouando argumentum sicut prius, à quo non differt nisi solis vocibus.

§. III.

Vtrum Vno hypothatica distinguatur inter ab extremis, & quid sit.

224. Dicendum 1. Unionem inter Humanum & Verbum realiter distinguunt ab extremis. Demonstratur. Quacumque possumus nōmine cogitante, ab invicem separari, et deinde aliquo modo realiter distinguui: sed Vno hypothatica potest ab humanitate & verbo fandi impetrari, nōmine cogitante, separari: ergo & Major est evidens, quia nihil potest à seipso separari. Minor etiam innegabilis est: nam figura de facto mea humanitas & Verbum non sunt una & humanitas Christi potuerit non esse unum.

Qui univēsim Modos negant, respounderunt existentibus extremis existere quidem Unionem entitativę, non tamen formaliter: & valet ab illis tantum formaliter separari posse, non entitativę. Sed contra est: quia separari tamen cogitante, est separari entitativę: ergo etiam distinguuntur entitativę.

225. Verum ut in praesenti abstinemus varijs tergiversationibus, & loquendi horum, idem semper, & ideo nihil significamus, quia philosophis relinquimus, eti specialis difficultas & ratio ponendi in casu præfenti Unionem hyperadditam. Si Vno hypothatica est formalitas, deberet saltem assignari philosophique conditione vel dispositio, quâ scilicet relutare habeat formalitas in hac potissim quam alta quacumque humanitate, & quia non posita non relutaret: unde impossibile est talem assignare: ergo ipso Vno deberet esse realiter distincta ab extremis: non potest enim intelligi transitus de contradictione in contradictionem, nisi in rerum natura aliquod alterum habeat quam antea. Sublunptum probabo. Si sermo sit de dispositioib⁹ ex parte humanitatis, nulla planè est excogitabilis, que disponat physice humanitatem, ut illuminatur à disposito divino, multò minus quia disponit ad personalitatem Verbi potius, quam ad Personalitatem Patris, vel Spiritus Sancti. Jam ex parte Verbi nulla potest admitti dispositio vel conditio, nisi quis vellit ponere aliquam terminacionem liberam, virtualiter intrinsecè distinctam ab definita, & ab ipso Verbo divino, quia se tempore lumen ex parte Verbi, & non sit communis omnibus tribus Personis, de qua tamen nullus advertitur: mentionem facit, & in rei veritate absit non esset quam divinare, nec per illam terminacionem explicaretur, quomodo Humanitas per Unionem perficeretur, & exaltaretur, & propria substantia supplereatur.

226. Recurrunt aliqui ad Decretum De ac dicunt: hoc ipso quod Deus decrevit Verbum potius quam aliam divinam personam, & hanc potius quam aliam humanitatem allimere, hoc ipso, inquit, omnibus alijs sublati, indubitate hæc humanitas præ alia assumpta emponit illo tempore, quo Deus voluerit, & omnis in le-

serentia auferetur, quia Decretum Dei frustrari non potest, ergo non est opus vnione superadditam. Sed nemo non videt, haec ratione defendi posse, pariem posse esse album sine albedine superaddita; solo enim decreto positio erit infallibiliter albus, quia frustrari non potest. Itaque Decretum non est causa formalis, sed efficiens; nec est opus hoc pluribus prosequi, quia nimis evidens est insufficiencia datae responsionis.

Confirmatur jam argumentum factum. In Sententia contraria non potest assignari verificativum hujus Evangelicae veritatis: *Verbum Caro factum est.* Nam haec propositione non significat, solam humanitatem factam esse, ut patet: ergo aliud assignandum, nec potest esse aliud, quam ratio; nam quidquid aliud assignetur, erit indifferens ad vniōnem, vel erit aliquid non factūm.

Objiciunt 1. Si Vnio esset realiter distincta ab Humanitate & Verbo, esset producta à tota Sanctissima Trinitate: sed hoc dicī non potest: ergo, &c. Major est certa, quia omnis productio ad extra est communis toti Trinitati. Minor probatur, quia sequeretur, humanitatem esse à tota Trinitate assumptam: nam ab illo est assumpta, à quo vniō producitur. R. & quero ex adversariis, à quoniam producatur formalitas Vnionis quam ipsi ponunt? aliqua enim productio intervenire debet, alioquin Verbum non est caro factum. Deinde si vniō non est aliquid productum, quomodo ergo verum est, quod humanitas afflumpta, quandoquidem *assumere*, sit, *producere*, ut adversarij definitur? R. directè negando minorem, ad probationem distinguo: assumere est producere, & nihil amplius, nego: assumere est producere, & insuper vniō, seu terminare vniōnem, concedo, hoc autem complexum solum Verbo convenit.

Objiciunt 2. Si vniō esset realiter distincta, sequeretur, non solum humanitatem per illam perfici, & intrinsecè mutari, sed etiam ipsum Verbum, quia de ratione vniōnis est, perficere extrema. R. Cūm de fide sit, Verbum vniōi, dent adversarij rationem, cur per formalisticam vniōnem mutetur & perficiatur humanitas, non item Verbum, & considerent, vtrum non eadem responsio modali vniōni aptati posit. Dicimus ergo, de ratione vniōnis physica solum esse, perficere illa extrema, qua per ejusmodi vniōnem alter se habent intrinsecē. Verbum autem non potest se intrinsecē alter habere, viptote habens per identitatem omnem perfectionem simpliciter simplicem. Humanitas econtra perficitur, quia substantialiter complectur, & terminatur in ratione suppositi.

227. Quarunt hīc aliqui, vtrum Verbum debat dici vniōi intrinsecē, vel extrinsecē. In tripla omnes convenire debent, & denique de vocabulo lis erit. Lorca, Bonaventura, Lessius, Vasquez, dicunt Verbum vniōi extrinsecē: alij communis dicunt vniōi intrinsecē: non quasi via subjectetur aut recipiatur in Verbo, sed quia

vi vniōnis Verbum evadit constitutivum intrinsecum Personæ Christi: volunt proinde per hunc loquendi modum solum excludere vniōnem extrinsecam metaphoricam, qualis est vniō intentionalis potest cum objecto.

§. IV.

Vtrum Vnio hypothatica sit Modus substantialis supernaturalis.

R. Espondetur affirmativè. Et primò quod sit modus probatur. Quia est actualis & ultima determinatio ad esse vnitum, & non potest existere sine extremis, etiam si haec possint existere sine illa.

Quod sit substantialis, probatur. quia est vniō extenorū Substantialium ad faciendum vnum per se, estque ultimum complementum ut quo substantia. Quod denique sit supernaturalis probatur. Quia superat omnes vires creatas & creables: & præterea est radix ut quo, donorum supernaturalium, ut instat dicitur. Contra hoc tertium

228. Objicitur 1. Sancti PP. vocarunt hanc Vnionem naturalem, ut videre est apud Vasquez disp. 17. c. 3. R. Illos PP. solum voluisse, non esse meram vniōnem moralem, seu metaphoricam, & per affectum, ut volebat Nestorius; quapropter rō Naturale, non usurparunt prout opponitur supernaturali, sed eo sensu, quo nos eam vocamus Vnionem physicam.

229. Objicitur 2. Nulla substantia potest esse supernaturalis: sed vniō haec est substantia: ergo non est supernaturalis. R. Distinguendo majorem. Nulla Substantia vt *Quod*, potest esse supernaturalis, concedo: nulla substantia vt *Quo*, nego. Vnde vniō haec rectius dicitur *substantialis*, quam Substantia.

230. Objicitur 3. Si vniō hypothatica esset supernaturalis, deberent illi habitus supernaturales, & per se infiniti, hoc dicī non potest. hinc enim inferri posset, dari in Christo tertiam naturam: quia vniō hypothatica esset principium radicale operationum supernaturalium, & quidem in eo, in quo est primò & per se: quia non præsupponeret aliud principium carundem operationum: & sic conveniret Vnioni tota definitio Naturæ: dabitus ergo præter Naturam divinam & humanam tertia Natura in Christo.

R. Negando, quod Vnio hypothatica simpliciter sit primum principium operationum quae fiunt à tali supposito: præsupponit enim animam, qual licet non sit principium operationum supernaturalium, est tamen principium ceterorum operationum, ita quidem, ut non exigat amplius compleri in ordine ad alias operationes. Natura autem ita debet esse principium operationum, ut non præsupponat aliud principium operationum non exigens ulterius compleri, esto possit elevari ad alias operationes; alioquin etiam Gratia sanctificans esset natura. Brevius. Illud P p p 3 non

non est Natura, quod jam' in eodem subjecto supponit aliud quod est natura: vno autem supponit animam.

CONTROVERSIA II.

Vtrum sola Personalitas Verbi, vel etiam Natura divina secundum esse absolutum terminaverit immediate vniō nem hypothaticam.

231. Durandi Sententia fuit, dari duas vniōes hypothaticas, quarum vna, & quidem priori terminetur ad Naturam divinam secundum esse absolutum, & aliam qua terminetur ad esse relativum. Rejicitur ab omnibus, & quidem à Vasquez tanquam minus Catholica. Præcipue ex eo rejicitur, quia sic tota Trinitas fuisset Incarnata: quod enim convenit Naturæ divinæ secundum esse absolutum, convenit Trinitati: ergo si Natura divina esset incarnata secundum esse absolutum, tota Trinitas esset incarnata, sicut tota Trinitas dicitur incarnasse Verbum, quia propositio vniōis est omnibus Personis communis.

232. Controversia inter ceteros DD. est, vtrum eadem indivisibilis vno hypothatica fuerit æquè immediate terminata ad Naturam divinam secundum esse absolutum & relativum: & quidem procedit quæstio supposita distinctione virtuali intrinsecâ, de qua in prima parte actum est. Affirmavit Gabriel, cuius sententiam recte vocat singularem Hurradus: nam præter hunc nemo produci potest ex impressis auctoribus vsque ad ea tempora, qui id afficerit. Nihilominus novissime Gabrielem fecutus est Recentior Hispanus, qui tribuit hanc opinionem Nominalibus in genere. Sed hac auctoritas illum parum juvat: Nam Nominales communiter nullam virtualem distinctionem admittunt, & ideo in eorum schola non procedit præfens quæstio.

Sententia afferens, Vniōem terminari ad solam Personalitatem immediate, post Vasquez & Hurradum supponitur à RR. potius quam probetur.

233. DICO, Personalitatem Verbi solam immediate terminare Vniōem. Probatur Conclusio 1. Auctoritate duorum Conciliorum Toletanorum, sexto & undecimo. Vbi semper in Confessione solenni fidei, quam ipi Concilio PP. premiserant, hac clara verba posuerunt. Et cum tota cooperata sit Trinitas formationem suscepit hominis, quoniam inseparabilia sunt opera Trinitatis, ictus tamen Filius suscepit humanitatem in singularitate Personæ, non in Vnitate divinæ Naturæ, id est, in eo quod proprium est Filii, non quod commune est Trinitati. His verbis, fateretur adversarius, suam sententiam premi. Dupliciter tamen responderet. Primo, hoc Concilium fuisse tantum Nationale, non Vniversale. Ita est: sed non propterea caret auctoritate gravissima.

mâ, quia adducta verba posuit in suo Symbolo dei, & eadem verba repetit absque reprehensione Concilium XI.

234. Respondet 2. Concilium intelligendum esse, quid id, quod est commune Trinitati, Naturæ divina, non fuerit terminus aliquatus Vniōis.

Sed contrâ, quia hæc interpretatio inducit illis Concilij verbis sensum falsum, & reditum atque etiam æquivocum. Falsum & ridiculum quidem ideo, quia esset sensus sumillimus hæc propositioni, quâ ego dicerem. Volitus meus pedit à me, non à Deo, interpretando: tantum à causa adiquata: censetur autem propositio ab omnibus falsa, & illius expositiō ridicula quia illa adjectio seu declaratio non exprimit modo per illa verba. Deinde esset etiam sensus æquivocus: quia dum dicit in priori membris in singularitate Personæ: loqueretur de termino inadæquato, in secundo membro loqueretur termino adiquato, dum dicit: non in virtute Naturæ: quæ sanè esset fallacissima æquivocatio.

235. Probatur Conclusio 2. Si Vno hypothatica æquè immediate sit in Naturæ divina virtualiter distingue à Personalitate, sicut sit in Personalitate, sequitur totam Trinitatem reditum incarnatam, non minus atque id sequitur sententia Durandi, ponens duas vniōes, consequens admitti non potest: ergo nec illud videtur sequitur. Sequelam (quam etiam fecit Concilium Toletanum) probo. Nam Vno afferari est quidem vno indivisibili, sed penitus quivalens duabus vniōibus Durandi: individualitas autem vniōis non impedit ex parte termini effectum formale: sicut, si quis per possidit vel impossibile videret intuitivè directe divinam essentiam, & cädem visione videret speciem directè Verbum, non propterea non videret tam Trinitatem indirecte in essentia divina quemadmodum videret alias videntes solam essentiam directè.

236. DICES. Natura divina vt est in Verbo, non est communis: ergo si Vno tantum terminetur ad illam vt est in Verbo, non terminetur ad illam vt communem: ergo non sequitur, quid esset incarnata Trinitas.

Sed contrâ. Hæc suppositio: *Natura prima est in Verbo*: Vel per te supponit pro sola Personalitate Verbi, vel simul pro aliquo virginaliter distincto à Personalitate Verbi: Si primum, habet intentum, & in inferno: Ergo Vno Nature vt est in Verbo, formalissimè aliud non est, quidam Vno Personalitatis: ergo Personalitas est terminus adiquatus. Si secundum, quero quid illud non potest esse nisi aliquid commune, nam illa Personalitates non sunt communes: ergo adhuc Vno terminabitur ad aliquid commune, & illa reduplicatio est merum vocabulum nihil significans faciens ad solutionem argumenti.

237. Confirmatur 1. Natura prout est in Verbo, dicitur genita. ita loquitur S. Fulgentius in lib. de Incarn. & Gratia Christi, vbi dicit, quod Natura Verbi sit Genita, hoc non potest esse verum, quasi Natura sit Terminus inadæquatus Generationis: ergo reduplicatio illa; *Natura verbi*, seu *Natura prout in Verbo*; constituit pro Termino adæquato ipsam Personalitatem, & non comprehendit Naturam ut virtualiter distinctam.

Confirmatur 2. Natura ut virtualiter distincta à Personalitate, est Natura communicata: sed Natura communicata est formalissimè Natura communis: ergo Natura ut virtualiter à Personalitate distincta, est formalissimè Natura communis: ergo si Vnio terminatur ad Naturam ut virtualiter distinctam, terminatur ad Naturam communem.

238. DICES, Terminari quidem ad Naturam quæ est communis, sed non ad Naturam ut communem. Sed contra. quia hæc reduplicatio ejusque verificatio, plus non requirit aut importat, quād non Terminetur immediatè ad omnes personalitates divinas, nam ideo terminatur vnio ad Naturam ut propriam Verbi, qui simul immediatè terminatur ad Verbum: ergo ut terminaretur ad Naturam ut communem, deberet non tantum terminari ad Naturam ipsam, sed etiam ad omnes tres personalitates, & nisi hoc dicatur, nunquam potest explicari sensus illius reduplicationis. Jam sic argumentor. Ad hoc ut tota Trinitas dicatur Incarnata, non est opus ut omnes tres Personalitates sint immediatè vnitæ, nam Durandus non afferret hanc immediatam unionem, & tamen ipse adversarius arguit contra Durandum, quod tota Trinitas esset incarnata: ergo ad hanc propositionem inferendam non plus requiritur, quād ut Humanitas immediatè vniatur illi Natura quæ est communis: atqui hoc adversarius afferit: ergo recte contra illum infert, quod contra Durandum, nempe, totam Trinitatem fore incarnatam.

239. Probo Conclusionem 3. De Unionis Termino plus non est afferendum, quād quod requiritur ad salvandam Evangelicam veritatem: *Verbum caro factum est*. Sed ad hanc verificandam non requiritur, ut terminus immediatus unionis sit Natura divina ut virtualiter distincta à Personalitate, sed satis est, quod Personalitas sit terminus adæquatus: ergo illud non est afferendum. Majorum tradunt SS. PP. apud Petavium. Minor mihi est indubitabilis, nec adversarius vlo verbo conatur ostendere contrarium, quod facere debuisset, sed vnicè fundat se in quadam propositione apud Patres Græcos vñitata, quā dicunt, Naturam Verbi esse incarnatam, quam putat alter non esse veram, nisi Natura sit immediatè incarnata, quod quidem falsum esse paulò post ostendimus. Nunc autem probó minorem vltiū, & imprimis à pari. Si mea Natura vniatur intrinsecè soli substantiæ Angeli, verè Angelus esset incarnatus, & esset vna persona con-

stantibus Naturis, de quo nemo dubitat. Deinde à priori. Quia illius solius vno sufficit, à quo solo conferitur humanitati effectus formalis subsistentis, seu *Terminatus*. Atqui à sola Personalitate conferitur hic effectus formalis: ergo. Hinc inferunt Card. de Lugo & alij, quod repugnet Naturam vnam immediatè vnitæ alteri Naturæ, quia cùm Natura non sit incompleta in ratione *Nature*, sed tantum in ratione *suppositi*, non potest vnum effectum formale accipere à Natura: atqui implicat Vnio physica intrinseca non conferens effectum formale: ergo &c. Videamus nunc argumentum adversarij.

240. Argumentum illius quoad totam substantiam est hoc. Semper in Ecclesia fuit admīla & recepta hæc propositio, apud PP. frequens: *Natura seu divinitas Verbi est incarnata*: atqui Mediata tantum esse vnitam Divinitatem carni, non sufficit ad illam verificandam: ergo est vnitam immediatæ. Minor probatur. Nam sicut mediata identificari in Deo, est simpliciter non identificari, alioquin Pater identificaretur Filio, ita mediata tantum vniiri erit simpliciter non vniiri. atqui illa propositio simpliciter affirmat, Divinitatem seu Naturam Verbi esse vnitam carni. ergo requirit immediatam Unionem.

241. Confirmat argumentum. Patres dicunt, Personam Verbi esse Vnitam: ergo nisi quid obster revelatum, debet in toto rigore intelligi, adeoque dicendum est, quod Persona Verbi secundum omnia sua constitutiva sit vnitam humanitati.

242. Verum esse quod illa propositio fuerit semper recepta; hoc autem factum est, ut ex historijs liquet, & ad longum deducit Petavius lib. 4. c. 5. & seqq. ex Reverentia erga S. Cyrrillum, qui quantum certò constare potest, primus illâ vñus est, addendo vnam particulam: scilicet: Vnam Naturam Verbi incarnatam esse: que propositio, maximè ob illam particulam, ingentes illi molestias creavit. Ceterum recte semper fuit admīsa illa propositio, & si mens SS. PP. attendatur, potius nobis favet quād obest.

Et quidem aliqui ex Patribus, teste Petavio, existimabant, Cyrrillum per *Naturam* aliud non intellexisse, quād Personam, & apud Græcos nihil fuit vñitatus, quād *Naturam* & *Personam* eodem vocabulo proferre: vnde etiam dixerunt, Naturam Verbi esse genitam à Patre Cœlesti. Vñrum non est opus huc devenire, nam illa propositio verum sensum habet, etiam intelligendo illam de Natura ut virtualiter distincta à Personalitate, ut videbimus.

242. Quod autem Patres eam aliter intellexerint, quād eam usurpet adversarius, ex eo manifestum est, quod quando eam conati sunt interpretari, exprestè dixerint, non eodem modo, sed aliter incarnatam esse Naturam, & aliter Personalitatem, nempe (ut jam in scholis loquimur) mediata Naturam, & immediatè Verbum: item Naturam dici incarnatam materialiter & in ratio-

ne

ne subjecti, seu quasi denominativè, Personalitatem verò formaliter & per modum quasi formæ seu termini vniōnis.

243. Priorem explicationem & discrimen tradit egregius Theologus Rusticus Diaconus, in sua disputatione contra Acephalos, quæ exstat in Bibliotheca Patrum To. 4. col. 824. [Non Deus, inquit, Verbum per divinam Naturam, sed divina Natura per Dei Verbi personam vna dicitur carni. Si enim tota Trinitas incarnari voluisse, tunc forsan justè ipsa NB. per seipsum (hoc est immediate) fuerat incarnata Natura. Omnia enim quæ illi Naturæ secundum se, & proper seipsum NB. adsunt, communia Trinitatis, & non propria vnius soliusque Personæ sunt. Inhumanatio autem non communis, sed propria est solius subsistentiæ Verbi (notet hoc aduersarius, volens esse propriam rotius Personæ secundum omnia constitutiva.) Incarnatus est igitur & Deus Verbum, & Natura ejus, sed ille quidem per semetipsum, & secundum quod est ipse, illa verò (id est Natura) non ita, sed per Personam. Igitur Deus Verbum secundum semetipsum quidem vnitus est carni, vna enim Persona, & vna subsistentia est facta cum carne, secundum Naturam verò conjunctus est potius quam vnitus: duæ enim mantere Naturæ, & per comparationem NB. Verbum potius vnitum carni est, quam Natura ejus, & ob hoc istud potius quam illud Vnitio est, illud magis conjunctio est, licet sit & Vnitio.] Hæc ille Theologus, quæ pro nobis aperè pronuntiant, & aduersario contradicunt.

244. Confirmatur hæc doctrina ex eo, quod licet antiqui Patres sèpè dixerint, Naturam Verbi esse incarnatam, quando tamen hanc ipsam vniōnem accuratiū declarârunt, absoluē & simpliciter negaverint, Naturam divinam esse vnitam: quæ sanè non cohærent, nisi diverso sensu diceretur Natura vnta & non vnta, nimirum vnta mediatè, non vnta immediate. Audiamus Ferrandum Diaconum, qui scripti quinto seculo, septuaginta circiter annis post Cyrilum. [Pater, inquit, & Filius substantiā vnum sunt, non in Persona &c. Filius verò suscipiens carnem sic eam suscipere dignatus est, ut vna Persona fieret Carnis & Verbi, non tamen vna Natura. Deus homo factus naturam sibi adunavit humanam, sed in vnitate Personæ, quam non habet cùm Patre communem, non in vnitate substantiæ quam habet cùm Patre communem. Ideo non Trinitas, sed tantum Filius & natus & passus est. alia est Natura secundum quam passus est Filius, sed quia vnam fecit personam sua divinitatis & carnis, propter vnitatem Personæ, divinitas dicitur passa, quidquid pertulit caro. Persona autem Filij non est ea quæ est Patris, quia alia est Patris, ideo tantummodo Filius passus est.]

245. Ex quibus ultimis verbis eruitur jam secunda explicatio objecta propositionis, & assignatur discrimen inter Vniōnem Naturæ & Personalitatis, quam tradit eleganter Petavius lib. 5.

c. i. n. 5. [Etsi, inquit, Divinitas, quæ est in Vno, idem planè sit cum eo, tamen EPINOLA dicit, quæ in Deo sufficit, ut quadam de uno causata prædicentur, quæ in alterum non concurrunt. Ita ratione duntaxat Matriæ vel filiorum loqui amant in Icholis (intelligi subiecta denominationis) non formæ (hoc est de qualiter veritate) vera sunt enuntiata illa (qua Divinitas sit incarnata) quæ tamen pietate & caritate post tantos auctores usurpati possunt. Petavius. Ex quibus constat, quod illa proportionatio, quam obiecit aduersarius, ex reverentiarum usurpari soleat & possit, quia recipiunt catholicam explicationem jäm traditam, quam adhibenda sit illius declaratio, ne offendiculae propterea aliquibus fuit, quos ibidem Petavius presserit, qui dixerant, antiqui Patres ita locutus fuissent, quod nondum ita illis explorata aperta erant fidei mysteria, ut postea, dispensatione sic domino, posterioribus fuere temporis.

246. Ad Confirmationem advenit aspunctione, iam esse ostensum, quid obliteretur, nonnulli dici possit Natura divina immediate vna. Nunc addo, ante hunc Recentiorem nemini fortè, ne quidem Durandum, dixisse, quod vna que sunt in Persona Verbi, sint immediate vna, supposita virtuti distincione, quis enim dicit, spirationem activam, quæ enim in eis Personam Verbi, esse immediatè vnitam?

Ad illud denique, quod aduersarius dicit, Vniri mediatè, non esse Vniri; sicut nebuli identificari non est identificari. Distinguendum est. Mediata Vniri non est vnti in Vnione Naturæ, concedo: in vnitatem Personæ, nebuli. Eodem modo, identificari Patrem mediata Filiis, scilicet mediante natura, non est identificari in vnitatem Personæ, est tamen identificari in vnitatem Naturæ. Quando ergo absoluē conceditur illa propositionis: *Natura divina est vnta*, hoc ieiunat, quia post tam diuturnam discussionem & declarationem illius, jam constat Theologus, quod sensu usurpetur. at verò haec propositionis: *Pater est identificatus Filio*: fine addita de ligatione, & reduplicacione Naturæ, non est toleranda, quicquid contradictione non solùm simpliciter est vera, sed etiam semper & vnicè usurpat. Quod illa propositionis: *Divinitas Verbi est incarnata*, non fuisset à Patribus usurpata, neque jam in schola usurparetur.

Præterea rō Vniri oponitur huius: *Officium paratum: tō Identificari oppositum huc: est distinctum. Mediata vnti, pan excludit separacionem, quia separatum esse, est, nullo modo vnti, at vero mediata identificari, supponit realē distinctionem, & realiter distinguere non est modo identificari, quia stat cum identitate in tertio: econtra rō identificari simpliciter, dicitur. Nullo modo distinguere: ergo que realiter distinguuntur, non dicuntur identificari simpliciter, quia identitas simpliciter excludit omnem distinctionem realē: itaque mediata identitas*

etum Reali distinctione, sed mediata Vno non stat cum separatione: Ergo quæ mediæ vniuntur, rectè dicuntur simpliciter vnta.

CONTROVERSIA III.

Quenam terminent vnonem hypothaticam ex parte Naturæ assumptæ.

248. **V**Arij in hoc pñcto fuerunt errores tum hereticorum tum Catholicorum. Primus error fuit Atrij, Apollinaris, & aliorum, asserentium, Verbum non assumpisse veram animam, sed Verbum ipsum fuisse loco animæ. Damatus est à Concilijs & in Symbolo S. Athanasij. Clarissimè verò Math. 26. *Tristis est anima mea. Jo. 10. & 12. Potestatem habeo ponendi animam meam & Nunc anima mea turbata est.*

Secundus error fuit Manichæorum, Priscilianarum, & aliorum, asserentium, Verbum non assumpisse verum corpus humanum, sed phantasticum: cuius oppositum est sèpius definitum, ac in dicto Symbolo expressum, & habetur Jo. 1. *Verbum caro factum est. Lucæ 24. Vide, quia Spiritus carmen & offsa non habet.*

Tertius error fuit Gnosticorum, Verbum assumpisse Corpus celeste, non terrenum, qui etiam damnatus est, & contrarium habetur, Jo. 1. Luce 1. *Quod ex te nasceret. Dicitur quidem Christus exaltis, 1. ad Cor. 15. Sed propter Verbum, & propter miraculosam conceptionem, vitam & doctrinam.*

Quartus error fuit quorundam Catholicorum, apud Magistrum sentent. docentium, inter animam & Corpus Christi non intercessisse Veram Vnonem, adeoque non totam Humanitatem fuisse assumptam: quæ sententia vocatur à S. Thoma & Suarez hæretica, quia idem esset ac dñe, Christum non esse Hominem, nec mortuum, qui mors est sublatio Vnonis inter corpus & animam.

249. **V**trum, sicut anima & Corpus, ita etiam Vno sit immediate assumpta, an per vnam indivisiabilem vnonem hypothaticam, an per partiales, pender ex questione philosophica de indivisibilitate vel divisibilitate substantiarum create.

Quares, quid sententium sit de hac propositione: *Verbum assumpit hominem.* g. Tamen satis frequenter fuerit ab initio Ecclesia usurpata, nunc tamen non toleratur, ut post S. Thomam tradunt Theologi. Ratio vtriusque est, quia tunc temporis nondum erat in vnu significatio vocis, *Humanitas*, supponens pro Natura vt distincta à Personalitate, seu à tota Persona: Unde factum est, vt dicereetur, Verbum assumpisse Hominem, intelligendo secundum ea, secundum quæ assimilabilis est: quemadmodum si Verbum nunc assumeret Naturam aquæ, diceremus Verbum assumpisse aquam, quia vox *Aquinas* non est in vnu. Hodie verò postquam vox Hu-

manitas recepit significationem Abstracti, & significat Naturam vt distinctam ab hypostasi, abstinentem est ab illa propositione, ne videamus dicere velle, Christum assumpisse totum hominem, seu totam Personam, & arguerentur in Christo duæ persona.

Quæstio est, vtrum Verbum immediatè assumptionerit sanguinem, supposita communiore sententiâ Medicorum, quod sanguis non vivat.

Affirmandum est cum S. Thoma, & toro eius Schola, ceterisque Theologis contra Durandum, Gabrielem, & ex parte contra Cajetanum. Ratio est, quia sanguis est pars Humanitatis, vt tradit Tridentinum fess. 13. c. 3. asserens, sanguinem esse partem Christi: sed Verbum assumpit immediate omnes partes humanitatis: quia non est major ratio de vna quam de alia. Ergo,

Quod de sanguine dictum est, etiam de cæteris humoribus principalibus, phlegmate, pituita, atrâ & flavâ bile dicendum, ob eandem rationem. De Pilis & Vnguis negat Vasquez, alij affirman, quia etiam censentur partes corporis: alioquin non haberetur ratio, cur ponantur in Eucharistia.

250. Celebris olim controversia fuit inter Scholam Thomisticam & Scotisticam de sanguine Christi effuso, vtrum in triduo mortis fuerit adhuc hypotheticè vnitus Verbo, saltem quoad illas partes, quas postea Christus resurgens realsumpfit. Negant Scotti, & negativam propugnavit coram Pontifice F. Franciscus de la Rovere, Ordinis S. Francisci, ac postmodum electus Papa Sixtus IV. contra Dominicum de Dominicis, Ordinis S. Dominici. Affirmandum tamen est cum S. Thoma. Quia de illo sanguine procedit eadem ratio, quæ probat, cadaver manisse vnitum, nempe quia erat iterum copulandum anima: ergo debebat semper manere corpus & sanguis Verbi. Neque obstat, quod hoc ratione posset dici, Verbum adhæsisse cruci, fuisse effusum in terram. Nam hodi loquendi ideo non usurpatur, quia in simili casu non usurpatur de homine: quæ autem usurpatur de Homine, etiam usurpatur de Verbo: sic quia vnu non est receptum, vt dicatur effundi homo, quando effunditur sanguis, ita nec dicitur Verbum effusum. Econtra, quia vnu receptum est vt dicatur: Homo jacet in sepulchro: existit in celo: quamvis unica pars ibi sit, ita etiam dicitur Verbum aut Christus sepultus esse, descendisse ad inferos. Fundamentum autem hujus diversi modi loquendi, si bene concio, est, quia homines concipiunt animam, tanquam partem principalem per species Figuræ humanae: Corpus item, quia adhuc retinet externam Hominis Figuram. Non ita concipiunt sanguinem, aut vnam minutiorē partem: v.g. si manus absissa Petri jaceret in foro: nemo diceret, ibi jacere Perrum, bene tam si Truncus corporis ibi jaceret.

C A P V T IV.
DE SANCTITATE HUMANITATIS
CHRISTI.
CONTROVERSIA I.

Vtrum Humanitas Christi Sanctificetur Sanctitate Increata.

P Aludanus & Marsilius apud Suarez d. 18. f. 1. videntur negativam tenuisse, dum al- semnt, Christum equisile Gratia acciden- tali, vt esset sanctus, adeoque non viden- tur in eo agnoscere sanctitatem substantialiem, quæ illi tribueret effectum formalem *Sancti*, seu, *ama-*

bilis amicitia Dei.

251. Dicendum tamen est cum indubita- ta hodie sententia, Humanitatem Christi fuisse substantialiter sanctificatam à sanctitate increata Verbi. Probatur 1. ex S. Scriptura in sensu Par- trum accepta. Christus dicitur *Vnctus*, Danielis 9. *Vnguentus sanctorum*. per hanc *Vnctionem* vel *Vnguentum* intelligent P.P. divinitatem seu Verbum, vt longo ordine referunt Suarez & Vas- quez, & præterea *Vnguentum* vocant sanctitatem seu amabilitatem illam, propter quam Christus amatus est amore amicitia, conformiter S. Scri- ptura, quæ *Vnctionem* pro sanctitate usurpat. Concilium Florentinum in Decreto *Vnionis* dicit, Humanitatem fuisse à Verbo Deificatam. *Deifica-*

n autem minus esse non potest, quam *Sanctificari*. Probatur ratione 1. Gratia habitualis sanctificat & reddit amabilem Naturam, quia est par- ticipatio divina Naturæ: ergo multò magis sanctificabit Divinitas ipsa communicata.

252. Probatur 2. Per illud aliqua Naturæ ceteroquin capax divina amicitia sanctificatur, per quod haber in se quandam repugnantiam sta- bilem seu habitualē cum peccato mortali, Jus ad Visionem Beatam, Radicem Donorum & Ha- bituum actuūque supernaturalium, Filiarionem Dei, ac Denique amabilitatem amore amicitia divinæ, propter hac enim Gratia habitualis dicitur *Sanctitas*. atqui hæc omnia excellentiore gradu praestantur à Verbo vito: ergo nihil deest illi ad communicandum effectum formalem sancti- tatis & amicitia. Minor probabitur in progressu, nam vi *Vnionis* hypostatica Humanitas Christi est impeccabilis etiam culpæ veniali, & ita qui- dem, vt non possit hanc *Vnionem* destruere, sic ut potest purus homo destruere Gratiam sanctifi- cantem: item dat Jus ad Beatitudinem: vnde

Christus, etiam dum esset Viator, fuit com- hensor, hoc est, prædictus Visione Beatæ di- super Radix ceterorum habituum supernatu- lium, ipsiusque Gratia sanctificant, non ap- dem, quasi Gratia hanc Radicem in subiecti- gagat, sed quid Vnioni, tanquam supernaturali substantiali, & communicationi summe propria ex lumino amore & voluntate benefaciendi perfœcta, debeatur. Confituit denique Clima non Filium adoptivum, sed Filium Naturæ, etiam vt hominem, adeoque objectum dignum amoris amicitia.

253. Ex hac certa sententia movere ob- cultas non exigua. Non apparet, quæ minime possit divinitas tribuere effectum formalen, scilicet quin etiam tribuat effectum formalem *Iusti-*, *Eterni*, *Omnipotentis*, *Omnisci*: nam harum denominationum formam habet Humanitas Christi sibi *Vnitatem*. Referat variis solitu- nes, quæ fortasse reipla non differunt.

Imprimis quad Intellectionem & Volun- nem divinam, quod non reddat Humanitas formaliter intelligentem & volentem, facilenter dicitur ratio in illa philosophorum sententia, ea ad hanc denominationem requirit, vi intellectu, si sit ab intelligente distincta, Vitaliter ab illo pre- cedat. Quæ sententia confirmatur auctoritate Agatonis Papæ, qui ex illa propositione S. Au- gustini: *Voluntas* (id est voluntio) *est natura Natura*: definit contra Monothelitas, non esse in Christo unam virtutisque Nature voluntem & operationem. imo nec esse posse, quia voluntas divina non potest esse à Natura humana, nec con- tra.

254. Quoad Immenstatem & extensum Card. de Lugo inter has & sanctitatem du hoc dispartitatem, quod Humanitas Christi in ful- tionaliter incompleta in ordine ad sanctitatem Verbi, non item in ordine ad eum Immenstam, quod sic declarat. Personalitas Verbi effon- lissimè quid divinum: ergo cum humanitas in incompleta substantialiter in ordine ad Perfecti- litatem, & ex alia parte sit capax Sanctitatis, ha-

ipso est substantialiter incompleta etiam in ordine ad sanctitatem provenientem à Verbo: quia effectus Sanctum aliud non est, quam habere in se aliquid divinum. Econtra vero substantia Verbi non est formaliter Immenitus: ergo Humanitas nullo modo est incompleta in ordine ad effectum formalem Immenitus, aeternitatis.

Sed Contra. Quia Humanitas Christi non tantum sanctificatur à Personalitate Verbi, ut virtualiter distincta à Natura, sed etiam sanctificatur ab ipsa Natura, imò in multorum sententia ab hac sola: atqui ad hanc non est incompleta substantialiter humanitas, ergo potest humanitas accipere effectum formalem ab aliquo, in ordine ad quod non est incompleta substantialiter: ergo etiam poterit accipere effectum formalem Immenitus, nisi aliud obsteret.

255. Secunda explicatio est Card. Pallavicini c. 10. n. 162. vbi dicit, in hoc differre vocationem Dei (idem est de reliquis attributis) ab vocatione creaturae, quod Vocationem Dei existit in bonum sui, hoc est, non ordinatur in bonum alterius, sicut ordinantur formae, atque adeo habet ex sua essentia vicare seipsum, & non aliud ens cui conveniat: quare quantumvis vniatur alteri, non tribuit illi hunc effectum formalem: at formae seu accidentales seu substanciales incompletæ, existunt vel in bonum alterius, ut accidentales, vel in ordine ad constitendum aliquod totum melius se solis, ut substanciales, ideo non possunt esse in aliquo subiecto, quin tribuant illi suam perfectionem.

256. Sed contra. Ex hac explicatione sequitur, Humanitatem non posse à Deo & Verbo accipere ullum effectum formalem Subsistens, aut Sancti: ergo potius evertit Conclusionem quā defendat. Sequela probatur. Ideo per te non potest Humanitas accipere effectum formalem Immenitus, quia Immenitus Dei est ens non ordinatum ad perfectionem alterius, sed tantum in bonum sui: atqui Verbum & Deitas in ratione substanciali & Sanctitatis, est Ens in bonum sui, ut fateur Pallavicinus: ergo non potest ut sic tribueret effectum formalem Subsistens & Sancti.

257. Tertia explicatio & ratio discriminis inter effectum formalem Sancti & alios, traditur à P. Atriaga, qui imprimis distinguit inter effectus formales physicos, & effectus formales morales, qualis est effectus formalis Sancti, qui est in ordine ad aliquid extrinsecum, scilicet ad amorem amicitiae supernaturalis. Effectus formales morales possunt haberi tam à forma immediatè vniata, quam etiam ab unitate tantum mediata, vnde humanitas sanctificatur & à Verbo, & à Deitate: nam ratione virtusque est amabilis, hoc ipso quod in se habeat. Effectus formales physici non accipiuntur nisi à forma immediatè vniata: tales sunt, esse omnipotentem, aeternum, omniscium: omnipotencia autem, &c. non vniuntur imm-

mediatè humanitati, & ideo non tribuant effectum formalem.

258. Hæc explicatio nititur principio philosophico non admodum certo. Multi enim docent, etiam subiectum mediatum, nempe materiam primam, accipere effectum formalem Vocatione Quantitatis mediatae unita. item in sententia quorundam Subsistens non vnitur immediatè Unioni inter materiam & formam, & tamen facit eam formaliter subsistente. item in sententia Thomistarum, actus vitales intentionales recipiuntur in anima mediantibus potentij, & tamen reddunt animam formaliter viventem. Habitus supernaturales secundum eosdem recipiuntur tantum mediatae in anima, & tamen redundat animam formaliter potentem operari supernaturaliter.

259. Quarta Explicatio referri posset ex P. Esparza q. 27. §. vii hujus: sed quia patitur quasdam replicas quibus occurendum est, eam pluribus non referam, sed meum sensum aperiām.

DICO igitur, quod Humanitas Christi habeat capacitatem ad effectum formalem Subsistens & Sancti, seu amabilis amore amicitiae divinae, non item ad effectus formales aliorum attributorum, ut Omnipotentiæ, Immenitus, aeternitatis, Sapientiae, de qua speciale rationem implicantiæ jam ante dedimus.

Quod natura humana sit capax effectus formalis Subsistens, pater, quia est Substantia, & exigit subsistere: & quia subsistit per substantiam distinctam, potest hoc à Natura separari, & si supponatur per alienam, subsistet in alieno supposito, & in hoc nulla apparet repugnantia. Nam subsistere in alio non est plus, sed potius minus quam sistere in se: ergo si rō sistere in se habetur per formam distinctam & separabilem, facile concipi potest, quā ratione per unionem alienæ Subsistentiae conferatur effectus formalis Sistens in alio. Nulla igitur ratio est, que ostendat repugnantiam aut incapacitatem Naturæ humanæ in ordine ad istum effectum formalem. Vno verbo: capacitatem hujus effectus formalis discimus ex Mysterio Incarnationis, & ad illum asserendum fatis est, confare de hoc mysterio. Hoc totum procedit etiam de effectu formalis Sancti, seu amabilis. Ex eodem enim Mysterio constat Verbum esse uitium Humanitatis: atqui est impossibile esse unitum Verbum humanitati, & per hoc humanitatem non reddi amabilem, vt supra ostensum est: ergo supposito Mysterio non potest hic effectus formalis negari. Neque enim hinc sequitur, quod Humanitas reddatur amabilis in eodem gradu, quo ipsa divinitas est propter se amabilis, quia propter identitatem habet Natura divina sibi communicatam Sanctitatem infinitam infinito modo, & communicatione infinita: at vero Humanitas habet Sanctitatem infinitam communicatam communicatione solùm finita, quæ communicatio licet non inducat humanitati meritum tanti amoris, quantum habet divinitas secundum se (hæc enim me-

Qq 2

retur

retur amari ut finis ultimus omnium rerum, non item humanitas) inducit tamen meritum majoris amoris, quam sit meritum cuiuscunq; sanctitatis creatæ & accidentalis.

Jam verò, quod Humanitas non sit capax ceterorum effectuum formalium, ostenditur ex specialibus repugnantijs.

260. De Omnipotentia ostenditur hoc modo. Omnipotentia non potest naturæ humanae tribuerre hoc quod est: posse producere omne producibile: repugnat enim, quod possit producere seipsum: ergo ut Omnipotentia tribueret humanitati aliquem effectum formalem, deberet tribuere potentiam limitatam: atqui hoc repugnat, ergo repugnat, quod humanitas recipiat ullum effectum formalem ab Omnipotentia. Minor probatur. Ut virtus aliqua per sui vniōnem tribuat mihi effectum formalem *Producīvi*, non est satis, quod verum sit dicere, me vna cum illa virtute posse producere talē effectum: ego enim defacto possum cum omnipotentia Dei producere motum localem, & tamen hunc effectum formalem non tribuit mihi omnipotentia per vniōnem physicam sui: ut ergo mihi tribueret effectum formalem per vniōnem, quem sine vniōne non potest tribuere, deberet me reddere productivum alicujus rei, cuius alioquin productivus cum illa non esset: hoc autem ex vi vniōnis alteri fieri non potest, quam ut ego respicer ab actione pro priori Natura, à qua non respicer, si Omnipotentia mihi non esset vniita: adeoque ex vi vniōnis deberem præsupponeri ad actionem ad quam alioquin non præsupponeret: atqui hoc repugnat fieri per vniōnem omnipotentiae: ergo &c. probo subsumptum. Ut vno alicujus virtutis hoc efficiat, ut quis dicatur per illam tanquam per medium operari, debet subjectum vniōnem non solum præsupponi ad ipsam vniōnem, sed etiam ad ipsam virtutem: v.g. si in me existaret impulsus causans aliquem motum, ego non esset movens, si non esset prior natura ad ipsum impulsū: atqui repugnat, quod humanitas Christi sit prior natura ad omnipotentiam Dei: ergo repugnat quod ab ea per vniōnem accipiat effectum formalem *Producīvi* alicujus, cuius non est productiva cum omnipotentiā non vniita.

261. Confirmatur amplius. Si per vniōnem communicaret Omnipotentia effectum formalem *Producīvi*, vtique non communicaret nisi cum subordinatione ad Voluntatem, alioquin necessariò produceret omne producibile, quod est impossibile: atqui non potest cum tali subordinatione communicari omnipotentia præcisè per sui vniōnem, quia non potest voluntas determinare potentiam adæquatè distinctam, & à se penitus independentem, si illa potentia est causa adæquata effectus: sicut in calu nostro esset omnipotentia: determinatio enim est actio immediatè procedens à causa determinante. Est ergo

specialis Repugnancia in Omnipotentiā; quod erat probandum.

262. Immensitatis effectus formalium non hoc ipso communicatur Humanitati, quod illi sit vniita. Nam quando una entitas essentialem definitive vnitur alteri, non hoc ipsi vi talis vniōnis debet alterum existere in ratione totaliter, sed satis est, existere in aliquo parte spatijs, ut patet in homine, cuius pes est ratione anima, neque tamen existit pes vbiunque existit anima: ergo eodem modo non hoc ipso quod humanitas vniatur Immensitati, existit vndeque Immensitas existit: ergo necesse est deminari per aliquid superadditum, ut coadūt Immensitati potius in hoc, quam in alio spatijs ergo ab hoc superaddito, vptote ultimata determinatione formalis, accipiet Humanitas effectus formalem vbiacit: ergo etiam ipso fibulis effectus creatione existat immensitas, & per hanc determinaretur humanitas ad coexistendum immensitati vbiique, non propterea habetur hinc effectus formalem ab ipsa Immensitate formulata, sed ab illa entitate creata: ergo Immensitas non potest se formaliter communicare humanitatem formalem, nec adæquatè nec inadæquatè.

Quoad effectum formalem Aternitas non est expedita. Si enim aternitas nunc in tempore vniita humanitati tribueret illi effectum formalem aeterni, verificarentur contradictiones, non quid fuisset, & non fuisset tempore Adami. Non fuisset, quia defacto incepit esse in vno Vnguis: fuisset, quia fuisset ab aeterno.

CONTROVERSIA II.

Virum tam Divinitas quam Personatas, atque etiam ipsa Vno sanctificat Humanitatem.

263. DICO 1. Divinitas prout virtualiter distinguitur à Personalitate Verbi, sanctificat Humanitatem. Probatur assertio auctoritate patrum, dicentium, Vniōnem Humanitatis esse ipsam Divinitatem, & Humanitatem esse Divinitate delibutam, esse Deificatam. Deificari autem & Sanctificari sunt idem.

Confirmatur. Si quid obstarat, id est, quod Divinitas tantum vniatur mediate: aqua ad effectum formalem moralem Sancti, hoc est, ad movendum amorem extrinsecum, non regreditur Vno immediata. Ratio à priori est, quod ratione Divinitatis vniita Humanitas est anima magis, quam propter Gratiam sanctificatam habitualem, quae tantum est quædam participatione accidentalis Divinitatis: & quidem in multorum Sententia Gratia non distinguuntur à Charitate, precipitürque tantum mediate in anima, mediante scilicet Voluntate, quam volunt esse potentiam distinctam ab anima: & tamen intelliguntur sanctificate; ergo multo magis poterit divinitas.

eadem sit ipsa Sanctitas Verbi secum identificata, à quo eriam sanctificatur, ut jam dicimus. Vnde infest Lugo n. 52. Humanitatem non minus sanctificari à Divinitate mediante Verbo, quam si immediate vniaretur, quia ratione hujus modij non redditur minus amabilis.

264. Differens aliqua est inter DD. utrum dividenda sit Humanitas sanctificari infinitè, vel tantum finitè. Hoc posterius amplectitur Lugo, observans hanc item habere plurimum de modo loquendi; idem sentit P. Esparza: alij affirmant sanctificari infinitè. In re ipsa convenienter omnes, primum quidem, quod Humanitas non sanctificetur aut reddatur amabilis eam amabilitate, quam ipsa Deitas secundum se, & propter se est amabilis. Hac enim necessariò amatitur ut finis ultimus omnium rerum, & ipsa Humanitas una cum Unione hypostatica referatur ad Deitatem, ut ad ultimum finem. Et ratio est, quia Deitas sanctificatur per identitatem cum ipsa Sanctitate infinita, quod est sanctificari sanctitate imparicipata: Humanitas vero sanctificatur per unionem physical, & sanctitate participata, qui est modus sanctificandi inferioris ordinis, quam prior. Ex hoc ergo capite vult Lugo, Humanitatem tantum sanctificari finitè simpliciter loquendo, & sine addito, quia datur sanctificatio perfectior in genere sanctificationis ut sic.

265. Convenient 2. Humanitatem Sanctificari infinitè in genere sanctificationis participare, quia non est excoxitabilis perfectior sanctificatio participata; & ideo Humanitas redditur amabilis supra omnes alias amabilitates creatas. Solidum ergo potest esse quæstio, an haec Sanctificatio possit vocari sanctificatio infinita, sine additione, *sanctitatis participata*.

Exstimo posse ita vocari: sicut calor infinitè intensus, vocaretur simpliciter calor infinitus, etiam si esset possibilis perfectior calor secundum predicatione formalia & essentia, cum quo si compararetur, esset potius dicendus calor finitus quam infinitus. Ratio alia non est, quam receptoribus vobis loquendi, quo factum est, ut sèpè soleat tribui aliqua denominatio simpliciter, quando non sit comparatio cum alio, cum tamen debetur potius contraria denominatio tribui, si cum alio compararetur: sic qui solo corpore pulcher est, dicitur simpliciter homo pulcher, quamvis si compararetur cum alio, qui & corpore & animo pulcher est, potius dicendus esset turpis.

Accedit, quod quando Humanitas dicitur Sanctificari à Deitate tanquam Natura distincta, exprimatur satis, quod sanctificetur sanctitate participata. Quare si dicatur Sanctificari infinitè, nullo addito, satis significatur, quod sermo sit de sanctitate participata.

266. DICO 2. Humanitas Christi sanctificatur etiam formaliter à Personalitate Verbi ut virtualiter distincta à Natura. Ita communior habet sententia. Nolo fundare Conclusionem in probabili multorum opinione, quod Persona-

litas Verbi sit quedam Sanctitas relativa in Deo: nam hoc est incertum, & recidit tandem in questionem de nomine *Sanctitatis*, communiter enim, ut notat Lugo n. 36. Sanctitas dicitur prima radix beatitudinis in supposito: atqui Verbum non est prima radix Beatitudinis in Deo, sed Natura divina est prima radix: ergo hoc sensu non datur in Deo sanctitates relativæ. Abstrahendo ergo ab hoc.

267. Probo Conclusionem. Personalitas Verbi dignificat formaliter opera Christi supernaturalia, in ordine ad præmia supernaturalia, & quidem tanquam prima radix in Persona Christi ut Homo est. Nam etiæ Personalitas non sit prima radix in Christo ut Deo, est tamen prima radix in Christo ut homine. Nam Christus ut homo non includit formaliter & virtualiter Naturam divinam: ergo sanctificat humanitatem Christi. Antecedens suprà declaratum est. Conseq. patet. Nam dignificatio operum in ordine ad præmium supernaturale, & dignum Filio Dei est sanctitas, quia constituit Filium Dei seu Naturalem, seu adoptivum. Neque Gratia sanctificans intelligeretur dignificare nostra opera in ordine ad præmium supernaturale, & dignum Filio Dei adoptivo, nisi esset sanctitas & forma constitutiva filium Dei adoptivum.

DICO 3. Natura divina sanctificat Humanitatem, & tamen non dignificat formaliter opera Christi ut hominis, quia ut Natura non impendit illis: ergo dignificare & sanctificare non sunt idem. Re. distinguendo consequens. Non sunt idem convertibiliter, concedo, ut genus & species, nego. Nam omnis dignificatio ad opera supernaturalia conductiva ad beatitudinem, est sanctificatio, sed non econtra. Nam ad sanctificationem sufficit, esse radicem beatitudinis, & reddere suppositum amabilem amorem amicitiae.

DICO 3. Unio hypostatica non sanctificat Humanitatem ut *Quod*, sed tantum ut *Quo*. Probatur 1. Quia unio hypostatica non aliter sanctificat, quam ut communicatio sanctitatis: ergo sicut Unio Gratiae sanctificantis non sanctificat nisi ut *Quo*, quia est formalis communicatio ipsius Gratiae, ita nec Unio hypostatica. Probatur 2. & à priori; quia Unio Modalis, que sit vinculum inter duo, vnicè est à Natura instituta ad hoc, ut tollat extremonum indifferentiam, & ut unum ab altero accipiat effectum formalem cuius est capax: ergo ille effectus formalis non tribuitur per ipsam unionem nisi ut *Quo*. Probatur 3. Si fingamus existere unionem sine Verbo, humanitas non esset Deificata, nec ejus opera dignificarentur ad præmium supernaturale; quia Unio nec est filatio naturalis, nec adoptiva: ergo non sanctificaret.

268. Objicies 1. Omne quod est impossibile cum peccato, est forma sanctificans. Unio hypostatica est impossibilis cum peccato. Ergo &c. Retorquetur imprimis argumentum in Unione Gratiae sanctificantis. Deinde respon-

Q. q. 3

detur

deretur distinguendo maiorem, quod est incompossibile ratione sua propria excellentia, concedo maiorem, quod est incompossibile praeceps propter connexionem cum alio, habente illam excellentiam, nego maiorem, & dist. min. negatur conseq.

Objicies 2. Sancti Patres extollunt vniuersalem hypostaticam super omnia dona creata: ergo etiam supra Gratiam habitualem: sed non esset supra hanc extollenda, si non magis quam haec sanctificaret. Ergo. &. Vnionem extollit non propter suam propriam excellentiam secundum se consideratam, sed propter terminum quem infallibiliter secum afferit. Itaque magis sanctificat ut *Quo*, quam Gratia ut *Quod*.

270. Objicies 3. Sanctitas aliud non est, quam conjunctio cum Deo: sed Vnio hypostatica est conjunctio cum Deo: ergo. Vel sic; Ideo Gratia est sanctitas, quia est conjunctio cum Deo: sed Vnio est etiam conjunctio cum Deo, & quidem realis, cum Gratia tantum sit conjunctio Metaphorica & intentionalis, quatenus est radix Visionis Dei. &. Distinguendo ma. Sanctitas est conjunctio cum Deo tanquam amabilitas cum amante, concedo: tanquam vinculum ipsius amabilitatis cum subiecto amando, nego ma. & eodem modo dist. min. Negatur conseq.

CONTROVERSIA III.

Vtrum Gratia Habitualis, aliisque dona supernaturalia fuerint in Christo.

271. Affirmativa Sententiam, quae est communis omnium Theologorum, quamque censet VVadingus haberi ex traditione, probat mirabili ratione Recentior Hispanus. Sine hac Gratia habituali Christus tantum fuisse amabilis seu Amicus passivus, quod est, esse *Sanctum*. non autem amabilis seu amicus activus, quod est: *esse justum*, hoc est, recte ordinatum ad Deum. Porro ad hunc effectum formalem *justi*, non sufficit habere meram potentiam amandi seu radicem, hoc enim haberetur sufficienter per Sanctitatem incretam, sed requiritur, ut habeatur actualis amor, & quidem amor vitalis. Quia vero ratio ne Gratia sanctificans sit hujusmodi amor, explicat in hunc modum. Supponit ex philosophia, actus vitales procedere per actionem distinctam, & esse terminos, qui aliquantulum permaneant,

postquam jam transit actione vitalis, & diuina-
ment, verè denominare adhuc volentes, am-
tem, &c. Deinde docet iste Recentior, quod
Gratia Sanctificans sit hujusmodi amor, quia
dem ex se est talis forma, qua posse natu-
raliter produci actione vitali ab anima, defacto cum
ait non produci vitaliter, sed à Deo, quia si im-
liter produceretur, non duraret diu, sed con-
seretur: à Deo autem producitur, & conser-
tur incorruptibiliter, nisi destrueretur perpe-
tuum.

Hæc est probatio, fundans Sententiam os-
tan in principijs plusquam dubijs, & multum
quani probandis. Itaque hac probatio de-
posita,

272. Probo Conclusionem, ad mensuram
Thomæ q. 7. a. 1. Vel Gratia sanctificans mo-
tus distinguitur ab habitu charitatis, vel non
distinguitur, Gratia erat Christi conatu
liter necessaria ad elicendos actus charitatis,
quam principium intrinsecus & conaturaliter
vans ad actus supernaturales Charitatis. Si
stinguitur, erat saltem conaturalis ridu-
bitum.

Objicies. Verbum uniuersum erat *sanctum* radix habituum, eosque exigebat: nec etiam
dum, easdem passiones debet diversi specie-
turis. v. g. Lux convenit igni & soli: ergo
bitus possunt deberi ratione vniuersalitatis
etiam absente Gratia: ergo Gratia est *sanctum*
&. cum Cardinale de Lugo. Verbum non
non exigere habitus nisi mediante Gratia. Re-
satio est, quia Verbum non habet in se determina-
tam mensuram, cui debeat commensuratio
sio habituum: at vero Gratia est mensura habi-
tuum. Et licet respectu Gratia Verbum cum
mensura non sit, hoc non obstat: quia Gratia
natura sua non exigit mensuram, sicut catenula
bitus, qui semper augentur ad augmentum
etiam.

273. Probatur Conclusio 1. ex eodem
Thoma. Congruum erat, ut Christus enim sit
sanctus eo genere sanctitatis, quod volentia
homines derivare. Vnde dicimus omnes devo-
nitudine ejus accepisse Jo. 1. & Gratianus pro Con-
traria: quo sensu etiam dicitur Christus esse *sanctus*,
& nos palmites. Nec obstat, quod probabiliter
Gratia Christi sit diversa rationis specie-

à nostra. Satis enim est, esse ejus-
dem Generis & ordi-
nis.

CAPUT V.

DE CHRISTI IMPECCABILITATE.

CONTROVERSIA I.

An cum Vnione hypostatica consistere posset peccatum.

274. Supponendum 1. Christum nunquam, ne venialiter quidem peccasse, ut definitum est in Concilio Ephesino c. 18, & Lateranensi sub Martino r. c. 5, contra quosdam Haereticos, tribuentes Christo peccatum Impunitatem, vel desperationis, vel etiam Blasphemia, commissum tunc quando clamavit in Cruce: Deus mens, Deus mens, vixit dereliquisti me. Impudentissimi etiam Calvinus arguit Christum peccati commissum, in petenda declinatione calicis & passionis. Conflat autem veritas Catholica ex SS. Litt. Is. 15. *Eo quod iniuritatem non fecit, neque dolus fuerit in ore eius.* Jo. 8. *Quis ex nobis arguet me de peccato?* ad Hebr. 4. Tentatio per omnia similitudine absque peccato. & ibid. 9. *Semei ipsum oblitus immaculatum Deo,* &c. 7. dicitur Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, & excelsior cælis factus. & i. Pet. 3. qui peccatum non fecit.

Supponendum 2. Christum saltem ratione Visionis Beatifica fuisse impeccabilem. Nam Visio Beata necessitat ad amorem Dei, exclusivum formaliter omnis affectus peccaminosi: reddit enim objective lecurum de amicitia Dei perpetua.

Quæstio superest, an Vnio hypostatica præcile considerat, & ex alio capite, quam quod sit Radix Visionis Beata, pugnet cum peccato, tam actuali quam habituali, tam mortali quam veniali.

Durandus, Scotus, Marsilius & Gabriel, negare videntur hujusmodi repugnantiam: quam tentant plerique Theologi temerariam vocant, quamvis Mendoza conetur eam ab omninciencia vindicare.

Communis ergo sententia affirmat, & maxime nititur auctoritate Patrum, quorum licet aliqui interpretationem recipient, quasi volunt Christum impeccabilem fuisse secundum Naturam divinam, vel ratione Visionis Beata, ut nos Monzeus, & alii, nihilominus aliqui satis clare dixerunt, ratione Vnionis Naturam humana Christi fuisse impeccabilem: ergo a fortiori censuerunt, Vnionem non esse conjungibilem cum peccato; hoc enim minus est quam illud prius, ut patet in Gratia sanctificante, qua quidem et incompossibilis cum peccato mortali, neque

tamen reddit subjectum impeccabile, quia stat cum potentia proxima peccandi, & deltuendi Gratiam.

275. Dicendum est 1. Vnio hypostatica ex intrinseco prædicato haber repugnantiam falso connaturalem, seu ex natura rei, cum peccato: adeoque fieret Miraculum, si suppositum Vnionis haberet in se reatum culpe. Non probo Conclusionem cum P. Espanza ex eo, quod Vnio hypostatica ex intrinseco prædicato exigat Visionem Beata, & omnem scientiam exclusivam illius ignorantie, que in omni peccato reperitur: hæc enim probatio non obtinet intentum contra Autores citatos. Nam quæstio præfens est, an remota Scientia & Visione Beata, etiam per miraculum, an, inquam, adhuc forer contra exigentiam Vnionis, perseverare peccatum habitualē præteritum, aut ponit novum: vel an potius tunc non esset novum miraculum, ponit aut perlevare peccatum: sicut, si quantitas debita Matris primæ auferretur per Miraculum à materia prima, non esset novum miraculum, materiam sic spoliatam penetrari cum alio corpore.

Probo ergo Conclusionem à minore ad maius. Gratia sanctificans ex communī sententia haber connaturalem repugnantiam cum peccato mortali, etiam dum homo caret Visione Beatificā, adeoque non potest Gratia connaturaliter infundi, sine remissione præexistentium peccatorum mortalium: atqui Deitas & Personalitas Verbi magis sanctificant quam Gratia habitualis. Præterea non repugnat sanctitas communicata creatura, pugnans cum peccato Veniali: ergo hæc perfectio est Vnioni hypostatica concedenda.

276. Dicendum 2. Repugnat etiam de potentia absoluta, conjungi cum peccato Vnionem hypostaticam. Proban aliqui primò: quia alioquin possit per communicationem Idiomatum Deus esse peccator. Verum hoc ipsum est, quod queritur, cur repugnet per communicationem Idiomatum Deum dici peccatorem, aut peccasse, sicut dicitur mortuus, fatigatus, passus famem, fistim &c. & præterea hic queritur Ratio a priori, & ex natura rei.

277. Pro-

277. Probant alij ex eo, quod Verbum teneatur specialiter gubernare humanitatem, tanquam suam naturam, per unionem sibi commis-
fam: Vnde si ita gubernaret, vt non omnibus modis caveret peccatum, tribueretur & imputa-
retur peccatum ipsi Verbo immediate & propriè, sicut dicitur peccare Maritus, Tutor, parens, si suâ negligentia gubernatione non impedit peccatum Vxor, pupilli, filij &c. Ita cum anti-
quoribus Suarez & alij.

Hanc probationem rejiciunt Mendoza & Lugo: quia ex obligatione hominum impedi-
endi peccata proximi, & personarum sibi com-
missarum, male infertur similis obligatio in Deo.
Nam homo obligatur impedire peccata aliorum etiam non subditorum, Deus verò ne quidem suorum subditorum peccata impedire tenetur,
salvâ eorum rectâ gubernatione.

Ad hoc Argumentum putat Arriaga respon-
deri posse, dicendo, Deum ideo non teneri impedi-
re omnia peccata, quia hoc ipso omnes esse-
mus impeccabiles, non minus quam ipse Deus,
quod est absurdum: at verò ex obligatione Ver-
bi ad impedienda peccata humanitatis sibi com-
misse, nullum sequitur inconveniens.

Sed contra. Si specialis gubernationis hoc
proprium esset, reddere personam gubernatam extrinsecā providentiā impeccabilem, tunc popu-
lus Israëliticus, qui erat populus Dei electus, &
ab eo specialiter gubernabatur, fuisse etiam im-
peccabilis: idem dē S. Simeone dicendum esset,
de quo Ecclesia dicit: *Senex puerum portabat, puer autem senem regebat.*

278. Probo itaque Conclusionem hanc sicut priorem. Gratia sanctificans ex veriore sententia est omnino incompossibilis cum peccato mortali. ergo multò magis Vno hypostatica, vi cuius humanitas magis sanctificatur: quia sanctificatur infinitè, vt supra dictum. Ante-
dend probatum est in Tract. de Gratia.

CONTROVERSIA II.

An Vno hypostatica possit destrui per peccatum, vel antecedenter impediri.

Haec quæstio est à priore diversa. Nam aliud est, esse incompossibilem cum peccato aliquam entitatem, & aliud, non posse per peccatum destrui vel impediri, vt patet in Gratia sanctifi-
cante. Nunc ergo quærimus, an sicut Gratia sanctificans sit cum potentia proxima peccandi, ita vt per peccatum possit destrui, ita etiam Vno hypostatica: item, an humanitas posset antece-
denter per peccatum impedire Vnionem hypostati-
cam, ne daretur in hoc instanti, quo data fuisset, si humanitas non peccasset.

279. DICO 1. Ex natura rei seu con-
naturaliter loquendo, non potest Vno hypostati-
ca vel destrui vel impediri per peccatum. Pro-

batur 1. Vno hypostatica conaturaliter pre-
cedit omnes operationes suppositi, sicut subtili-
tia, ergo sicut in puro homine peccatum suppo-
nit subsistentiam, ita in humanitate Christi impo-
neret Unionem hypostaticam: atqui delin-
ctio non potest stare cum presuppositione pro-
dem instanti quo ponitur operatio: ergo Vno
hypostatica non potest destrui conaturaliter per
peccatum.

Probarat 2. Vno hypostatica est ex nati-
ra sua indefectibilis, non minus quam Vno Be-
ata cujus est radix, & pertinet ad Terminal non
ad viam: ergo conaturaliter non potest fieri,
vt ejus conservatio pendaat à negatione peccati.

Loquendo nunc de potentia absolute, res
est minus certa. Posse conjungi cum actu pri-
mo proximo peccandi, docent Mendoza, Ar-
riaga, & sàpè memoratus Recentiore. Alij com-
muniū negant. Ob quorum auctoritatem potiū quā rationes, & ob reverentiam sanctitatis
Christi,

280. DICO 2. Vnionem hypostaticam esse omnino incompossibilem cum actu primo

proximo peccandi, existente pro priori natura, & potente destruere unionem hypostaticam. Pro-
batur imprimitis auctoritate Patrum, præterim Dionysij Alexandrini in Epist. contra Paulum Samotatenum prope finem, vbi dicit: [Nisi ful-
ser idem qui erat Deus Verbum, non poterat esse
alienus à potestate peccandi: nemo enim est
qui peccare possit, nisi unus Christus, sicut Pater
Christi, & Spiritus S. J quibus verbis primò altiu-
tur impeccabilitas non præcile proveniens à Vi-
sione beata: nam hæc etiam alii beatis convenit.
Secundò astrictur Metaphysica impeccabilitas,
quia, comparatur cum impeccabilitate Patris &
Spiritus Sancti. Tertiò tribuitur hac impeccabi-
litas Vnioni hypostatica secundum concep-
tum genericum illius, quod oportet specialiter nota-
re, contra sàpè adductum Recentiorem, qui ad-
mittit possibilem Vnionem hypostaticam, que
conserveretur dependenter à negatione peccati,
adeoque quæ destruibilis esset per peccatum.
Hoc ego proflus non assequor. Quod cæm
presenti vniōne hæc perfectio indestruibilis
conveniat, inde vnicè esse potest, quod sicut Vno
Personæ divinae: atqui hoc verificatur de omni
Vnione hypostatica possibili: ergo omnibus con-
venire debet.

Gregorius Nanzianzenus orat. 36. (illius
verba referuntur in 6. Synodo generali Act. 4
& 17.) [Voluntas Christi, inquit, quia tota Deli-
cata est, Deo proculdubio non adveratur.] Hæc
verba non tantum de actu 2, sed etiam de actu
primo intelligenda sunt.

281. Ratione probat Conclusionem P. E-
sparza. Quando inquit, peccatum est impossibi-
le ex natura rei, est etiam impossibile de po-
tentia absolute, nec fieri potest, vt per miracu-
lum committatur: quia miraculum directum ad
existentiam peccati, est intrinsecè turpe ac de-
cens.

decens Deum, nec est perfectivum ac promotivum Naturae ultra suam intrinsecam exigentiam, sed est decupativum ac diminutivum ejusdem infra eandem, quod est contra conceptum essentiale veri & divini miraculi.

Contra hanc probationem statim occurrit hec replica. Miraculum quo Dens vel offerret concursum humanitati ad bene malè operandum, antecedenter ad unionem hypostaticam, vel quo Unionem conservaret dependenter ab alio exclusivo peccati, non dirigeretur ad existentiam peccati, Deus enim non intenderet peccatum, sed actum bonum oppositum: ergo probatio supponit falso.

282. Propter hanc replicam paulò aliter formo Argumentum. Indifferentia ad bene malè operandum, non compensat illud bonum, quod ex natura rei debetur unioni, nempe negotio hujus indifferentiae: ergo adhuc est miraculum deturativum Naturæ. Consequientia tenet iuxta dicta lib. I. antecedens probatur. Ut enim hoc compensaret, deberet servire ad actus minoritos præstantiores, vel saltem aquæ præfatae, aquæ sunt illi, quos Christus defacto elicit, & elicere potuit sine illa indifferentia & adupremo proximo peccandi: sed hoc est falso: nam præstantia actus meritorij ex duobus desumitur, ex arditate quidem, sed principalius ex præstantia motivi: ex hoc capite potius crevit mejum supposita impeccabilitate & Visione Beata in Christo: ergo &c. Minor probatur. Per Visionem Beatam Christus clarissime cognovit omnia motiva allicientia, qualiter non potuisset per illam cognitionem anigmaticam, requisitam ad potentiam peccandi: ergo operatus est ex præstantiori motivo, & præstantiori modo, quam operari potuisse cum potentia peccandi.

283. Replicabis iterum. Ex principio possumus lequi videtur, quod nec divinitus potuisse humanitati Christi assumpcio negari Visio Beata, quia non appetet, per quid suisse hoc Miraculum compensatum. Sequela autem videtur absurdaria. Nam humanitati non minus debebatur exclusio omnis tristitia & doloris, quam Visio beata: atque miraculo se admissa est tristitia & dolor: ergo etiam negari posset Visio Beata.

¶. Transeat sequela, nego minorem, & patitatem; & dico, carentiam illius gaudij ad breve tempus hujus vite, suisse abundantissime compensationem; qui sine capacitatem Tristitiae & Doloris Christus non eliciuerit illos actus meritorios, quibus confectus est Nominis exaltationem, & gloriam redemptoris, propter specialem arduitatem.

tem, sine qua non existisset meritum requisitum ad redemptionem. At vero Visio Beata hoc meritum non impedivit, sed potius promovit: ergo jam habetur Ratio, quare Visio debeat dari, non item exclusio tristitiae.

Dicit tandem aliquis, posse reddi specialem rationem impeccabilitatis, provenientem ex hac Unione, qua non conveniret alicui unione possibili: prout docuit Recentior, qui imprimis supponit ex Philosophia, quod in anima nostra dentur diversæ Virtualitates, quarum una est amativa, alia oditiva, alia sperativa, alia desperativa. Has virtualitates, ait, essentialiter respici ab actibus: ab amore respici virtualitatem amativam, & non aliani, & sic de ceteris. Ad similitudinem harum formalitatum ait dari in Voluntate Dei etiam Virtualitates, quatenus Deus est volitus alicius effectus formalis ex tali scientia, ad talen finem &c. Porro sicut nostri actus interni respiciunt essentialiter illas virtutes animæ, ita, ait hic Recentior, has virtualites respici ab effectibus externis. Hinc infert, Unionem hypostaticam, quæ defacto datur, ideo reddere humanitatem impeccabilem, quia essentialiter procedit à tali virtualitate voluntatis divinae, quæ est volitiva seu potens velle gubernare humanitatem in omnibus occurrentijs, per talia auxilia & illustrationes, quas per Scientiam Medium videt efficaces. Ita ille.

284. Si doctrinam hanc bene intelligo, ex ea deduci potest primò, esse possibilem Unionem hypostaticam quæ essentialiter sit per peccatum destruenda, quod ex se absurdum est, sequela probatur. Est enim in hujus Recentioris opinione possibilis Unio, quæ per peccatum destrui possit, & si existaret, aliquando destrueretur: ergo talis Unio essentialiter respiceret in Deo virtualitatem quæ sit volitiva, seu potens nolle gubernare humanitatem, per illa auxilia, quæ per Scientiam Medium vider efficacia. ergo ex essentialia sua haberet gubernari per auxilia inefficacia, saltem in aliquo eventu & occurrentia.

Ex eadem doctrina sequitur 2. Vnum ex duabus, quorum neutrum admittit, & utrumque is ipse Recentior negat; sequitur, inquam, vel efficaciam auxilijs esse auxilio intrinsecam, proper essentialiter respectum ad voluntatem divinam, vt ordinativam illius ad consensum per decreta prædefiniens, vel decreta intentionis & executionis virtualiter intrinsecè distinguere. Sed hæc insinuâsse sufficiat, cum longior deducatio aliò spectet, & nostrâ non interfit.

CAPUT VI.
DE LIBERTATE CHRISTI.
CONTROVERSIA I.

An, & quo sensu Præceptum Moriendi posset cum Impeccabilitate & Liberte Moriendi conciliari.

Hec est una ex præcipuis Theologis controversijs. Certum est, Christum liberè fuisse mortuum pro genere humano, quia Meritorie, adeoque potuisse eadem Libertate nolle mori. Certum etiam est, Christum fuisse impeccabilem. Certum denique multis visum est, & adhuc videtur, Christum habuisse rigororum præceptum moriendi pro genere humano. Sed quæ ratione hæc tria conciliari possint, laboratur, in multis impossibile esse videtur. Præceptum enim obligans sub peccato, inducit Personæ impeccabili necessitatem: ergo præceptum moriendi non stat in Christo cum Libertate moriendi, & mortis meritum tollit.

§. I.

An sufficerit Libertas moriendi quoad circumstantias.

Prima, & communis admodum antehac sententia fuit, quod Christus vi præcepti fuerit quidem necessitatus ad moriendum, quia tamen non fuerunt illi præcepta circumstantiae quædam in morte intervenientes, v. g. quia non fuit præceptum, ut moreretur ex hoc determinato Motivo, hoc determinato Tempore, cum tanta actus extensione, doloris acerbitate &c. ideo ratione harum circumstantiarum verum erat dicere, Christum liberè fuisse mortuum. Ita Suarez, Vasq. Valentia, lefisius, Monzaeus, Ragusa, Præpositus, Raynaudus, alij. Contra quos

285. DICO i. Non est sufficiens hæc Libertas ad hoc, ut Christus simpliciter dicatur Liberè mortuus. Ita Lugo; Arriaga, Pallav. Espanza. Probatur i. Ut Christus dicatur simpliciter Liberè mortuus, non tantum debet fuisse liber quoad circumstantias, sed quoad substantiam mortis, ita ut potiusliber simpliciter non mori. Quis enim dicat cum simpliciter Liberè mori, qui condemnatus ad mortem, acceptat sententiam amore Justitiae, cùm posset ex alio motivo acceptare, quando simpliciter necessitatur ad acceptandum: item si intensiorem actum elice-

ret, & peteret plecti in loco publico ad temorem aliorum, vel veller mortem anticipate via bus, vel duci breviori viâ ad supplicium? Ergo liberas quoad circumstantias non sufficit, ut mortuus catur simpliciter Libera.

286. Probatur 2. Si Christo fuit praepita mors quoad substantiam, non autem quoad circumstantias, & Christus totam libertatem exercuit circa solas circumstantias, sequitur, Christum non fuisse liberè mortuum ex obediencia, nec liberè factum obedientem usque ad mortem. Nam mors ipsa, ut hi AA. concedunt, secundum se non erat libera, & per consequens ratione mortis non magis fuit Christus laudabiliter obediens, quam esset ille, qui tempore jejuniis comedet carnes, quia non potest illas habere, aut quia stomachus non admittit, vel quia nulla venit illi cogitatio affliciens ad carnes. Circumstantiae autem non erant sub præcepto: ergo cum illas non est factus obediens ex præcepto: videtur non præstatur aliiquid ex voluntate sponte, sed spontanea electione, non est formaliter virtus obedientia. Alia probatio colligetur et dicendis. Itaque

287. Sententiae relate non multum ab milis est explicatio P. Arriaga, quam accepit P. Amico; atque esse solutionem facilissimam clarissimum. Supponit ergo, Christo ita fuisse impositum præceptum mortis, ut non obligetur ad certum tempus, sed esset liberum illicere ad plures annos mortem differre: sicut enim Marryres communiter dicuntur liberè mori, & laudantur propter mortem quam subeunt, hæc revera non sit in eorum potestate non mori, non enim possunt vitare mortem, quia naturaliter tandem eventura est; sic quia Christus aliquando annis prius mortuus est, quam fuerat ex principio necessitatus, verè dici potest liberè immorari.

288. Sed Contra. Quaro: si Christus expectasset illud temporis punctum, pro quo præceptum vñslet, an tunc mors fuisse idem ad redimendum genus humanum, & an Christus adhuc liberè mortuus fuisse? si affirmas: ergo

feris, posse alio modo quā per anticipationem explicari Libertatem mortis, & est mera divinatio, quod Christus aliquot annis anticipaverit mortem, antequam viceret praeceptum. Si negas? contra est; nam tunc in illo casu poneretur totum id, quod erat à Patre praeceptum: atqui est praecepta mors idonea ad redimendum genus humaanum: ergo etiam pro illo casu deberer mors esse Libera, & vt talis explicari posse. Si dicas, nullum certum tempus fuisse sub praecepto, sed indefinitè, contra est: si enim nunquam advenisset ullum instans, pro quo verum fuisse diceret: *Nunc vigeat praeceptum:* hoc ipso potuit sine culpa totum praeceptum eludi, exceptando tempus mortis naturalis: sicut inepte quis condemnaretur ad mortem, vt gamen ipsi liberum integrumque esset, eligere tempus quocunque voluerit.

289. Confirmatur Argumento fortissimo, quod contra suum Magistrum Joannem de Lugo, movit (vt ipse ad me scripsit) adhuc discipulus, Sforza Pallavicinus, & serviet ad plures vias impugnandas. Mors que erat praecepta, erat Mors ut Meritoria, & quoad substantiam Libera, & hoc totum erat sub praecepto, non enim praecepit Deus mortem praeceps materialiter, & secundum se considerat, nec vt tales propter seipsum amabat, sed eam amabat ut Medium idoneum satisfaciendi: ergo omne id per quod Mors ut Libera, Meritoria, & Satisfactoria constituebatur, erat sub praecepto: atqui per te mors ut Libera & Meritoria habetur vnicē per hoc, quod est; *Anticipasse:* ergo hac ipsa anticipatio erat etiam sub praecepto: ergo non minus erat necessaria, quam substantia mortis, si haec fuit necessaria vi praecepti.

290. Confirmatur iterum argumento Venerabili, quod format P. Esparza, & procedit contra omnes evasionses. Testimonia Scriptura, assertio Christum habuisse mandatum & praeceptum, probant, eo modo quo habuit praeceptum, habuisse praeceptum omnium eorum quae gerit, quoad omnes planè circumstantias. Hoc imprimis confirmat Maldonatus, ex capite duodecimo Joannis, v. 49. ubi Christus dicit: *Ego ex misericordia sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, aut quid loquar.* Ex quo loco existimat citatus Interpres, manifeste quorundam Theologorum opinionem refutari, Christum non omnia quia in hac vita gerit, ei Pater praecepisse, dum enim afferit, nihil se loqui nisi ex praecepto Patris, significat minus ex minore, scilicet, se nihil nisi ex ejus praecepto facere. Deinde id ipsum bene probavit a Didaco Alvarez hic disp. 46. n. 12. ex Jo. 4. *Deum mandatum mihi dedit Pater, sic facio,* Lucas 22. *Filius hominis sicut definitum est vobis.* & Act. 4. *Convenient adversus puerum sanctum tuum Jesum Herodes & Pontifices, facere que manus tuae & consilium tuum decreverunt fieri.* Et quidem ratione temporis probatur speciatim ex Jo. 13. *Sciens Jesus, quia venit hora eius, ut transeat de hoc mundo ad*

Confiratur 3. magisque declaratur quod dictum est. Vel potuit Deus præcipere Christo omnes circumstantias, salvo Redemptoris officio, vel non potuit: si potuit: non est negandum defacto præcepisse, quia sic convenientius intelliguntur verba Christi, & ejus exactissimam obedientiam magis commendant. Si non potuit: quanto cur non potuerit? dices: quia sic nulla superest via salvandi libertatem Christi circa opus redemptionis. Infero: ergo totum meritum Christi consistit in positione rei non præcepta quā talis: ergo explicas observantiam præcepti, per positionem rei nullo modo præcepta: qua est antilogia manifesta.

291. Confirmatur 4. cum Pallavicino. Illud quod est nobis necessariò volitum, prius naturā volumus, quam id quod liberē volumus, quia objectum exercitij Necessarij prius & validius trahit voluntatem, quam objectum exercitij Liberi. Jam sic. Hoc quod est, *velle mori ut sic, præscindendo à determinatis circumstantijs, erat objectum necessariò volitum à Christo,* secundum adversarios. hoc autem actu præsupposito, ipsa determinatio & electio harum potius quam aliarum circumstantiarum, non poterat superaddere specialem Obedientiæ laudabilitatem, quia non erat observantia specialis præcepti: ergo in hac via non declaratur obedientia Christi circa objectum, circa quod verfarī debebat.

§. II.

An satisfiat difficultati, dicendo, quod Christus potuisset recusare præceptum, & non recusaverit.

P. Mendoza & quidam alij apud Moncœum docent, Christum ideo liberē mortuum esse, quia sponte præceptum acceptavit, cùm potuisset illud recusare. Ab his reiplâ non differt Card. Lu-

go, salvans omnia per hoc, quid Christus potuifet petere & obtinere dispensationem in precepto, noluit tamen petere.

292. DICO 2. Hac viâ non satis comodè defenditur, quid Christus ex obedientia liberè mortuus fuerit. Probatur. Posse, & nolle recufare preceptum, aliud non est, quam sponte subire obligationem: item, posse & nolle petere dispensationem, est sponte velle in obligatione perseverare: atqui neutrum horum est actus obedientia: ergo per libertatem recufandi, &c. non explicatur libertas Obedientia. Minor probatur, nam aliud est, velle obligari: & ahud: velle obligationi satisfacere: illud primum non est obedientia propriè dicta, sed est causa motivi obedientie: posterius vero est obedientia, quæ presupponit obligationem, quando est observantia precepti strictè dicti. Infero. Ergo ad hoc ut Christus ex obedientia moreretur, debuerunt prius ponit omnes causæ motivi obedientie: atqui inter has est acceptatio, & non petitio dispensationis, vi cuius inducitur & perseverat obligatio: ergo prius erat, Christum nolle petere dispensationem, quam velle ex obedientia mori: atqui positâ nolitione petendi dispensationem, jam Christus est necessitatus ad mortem vi impeccabilitatis, vt fatentur hi AA. ergo mors non fuit ex obedientia libera & laudabili.

Confirmatur argumento suprà factò. Si tota libertas fuit exercita in non petenda dispensatione: ergo hæc ipsa non petitio fuit sub precepto: quia fuit precepta mors meritaria: ergo fuit preceptus ille actus, quo Christus merebatur: ergo si, vt volunt adversarij, tantum merebatur formaliter per acceptationem, aut non petitio dispensationis, hæc fuit precepta, & hæc facta esse debet ex obedientia: atqui hoc ipso non fuisset libera: ergo fuisset & non fuisset libera.

§. III.

Vtrum expediatur difficultas per obedientiam affectivam.

293. Placet Recentiori Hispano in præsenti punto etiam aliquid singulare dicere. Docet ergo Christum primò habuisse complacentiam, & ardentissimum desiderium obediendi in omnibus, quæ ipsi præcipentur: post hunc actum cognovit preceptum moriendi: quo cognito, fuit vi prioris desiderij necessitatus ad moriendum: quia illud desiderium imperabat mortem necessariò absolute, parificata scilicet conditio, sub qua volebat omne quod præcipetur. Porrò supponit hic Recentior, illud desiderium esse actum Obedientie, & quia vi illius mortuus est Christus, & illud desiderium fuit liberum, ideo à primo ad ultimum fuit liberè mortuus ex Obedientia.

294. DICO 3. Hanc viam mihi non probari. i. quia contra communem Theologorum & fidelium sensum est, quid actus ille, qui fuit in

Christo formaliter liber & meritorius redemptoris nostræ, præcesserit cognitionem omnem, quia Christus cognovit se esse misum à Patre, & esse Redemptor noster, & qui debet implere causas prophetias de sua morte. Quis hoc sibi profideat? Quis credat Christum suam primatam libertatem in ordine ad opus redemptiois cumesse independenter à cognitione, qui cognoscit suam Personam, & finem sue Incarnationis? quomodo pro illo signo priori fuit otiosa Vtibetatem ex quali cognitione procerbit illud desiderium obediendi? hac ego non affequor.

Contra 2. Quia non appetit, quoniam hoc desiderium fuerit elicium. Nam nullus Theologorum (quod ego sciam) Seneca dicit, quid Christus statim in primo instanti lucis existens, acceptaverit preceptum: ergo iam time debet præcessisse illud desiderium affectivum faciendo quidquid deinceps preceptum fecerit, ergo omnes reliqui actus Christi per eum videntur, utpote procedentes ex cognitione precepti impensis, non fuerint amplius formaliter libertati hinc Recentioris sententia; quod nescio an habeat illum assertorem.

§. IV.

Vtrum repugnet, Christo fuisse impsum preceptum, Theologicè & rigorosum preceptum.

295. Præceptum rigorosum vocamus actum superioris, quo inferiorem Subditum obligat in conscientia, & sub culpa & reatu penitentia, aliiquid agendum, & quo subditus reditum habens omisso, & per consequens quo necessitatus vel ad implendam voluntatem superioris, vel incurrandam ejus indignationem & paenam, & quam voluerit infligere. In hoc sensu disponit questionem propositam Recentioris post Card. Lugo.

Prima Sententia, valde communis, docet factò Christum tale preceptum habuisse. Repugnat tale preceptum, vel certè Christum sit preceptum non habuisse, propugnant Vicentius Lorca, citans pro eadem Paludanum, Ciferremus, & Albertum Magnum. Ex Interpretibus Scripturarum cam tener P. Ribera in c. 10. Jo. Ercolecentioribus Theologis cam docent Bernardo & Chamachus: fortiter cam tenentur Pallavicinus & Esperanza: eandem propugnat auctoritate Petavii l. 9. c. 8. probabilem judicat Medina Card. de Lugo multum in eam propenderet, quævis à communis nolit recedere, quid exultemus posse Scripturam de rigoso precepto intelligere. Suarez d. 43. s. 3. tandem post multam latitudinem Christi preceptum ita explicat, sicut non possit explicabimus: Pro hac denique Sententia fuit communis consensu PP. Grecos, fatentur adversarij. Ex latinis eam indubitanter afferunt S. Antonius & melius natione Italus, in libro quem scripti Lugo.

duni de Meditatione Redemptionis humanae, cuius verba infra dabo.

296. DICO, Christum nec habuisse, nec, ob impeccabilitatem intrinsecam & antecedentem, provenientem ab amore Beatifico, potuisse habere praeceptum Theologicum sumptum.

Probatur. Præceptum comminatorium sub culpa gravi, dicit: si hoc feceris, eris meus inimicus, & reus pœnae. sed hic actus non potest exerceri erga personam impeccabilem: ergo &c. Minor probatur. Dicere: si hoc feceris: idem est accidere: si poteniam proximam faciendo quam habes excueris. Ergo præceptum supponit potentiam proximam peccandi, atque Persona impeccabilis caret haec potentiam proximam: ergo ille actus non potest exerceri erga personam impeccabilem.

297. Confirmatur 1. vt quis præcepto abstineatur, debet esse capax timoris illius mali, quod superior illi minatur: & superior non potest prudenter minari aliquid malum, si tam ipsum, quam subditus sciant, subditum esse incapacem illius mali. talem enim comminationem quis non ridetur, v.g. si quis mihi minaretur, se velle me privare Regno Turcico. item non potest superior comminari pœnam, quando scit, se non habere potentiam eam infligendi. atqui Christus non poterat timere malum culpi & correspondentis pœnae, cum sciret se esse impeccabilem, & se non poterit fieri Dei inimicum: & Deus etiam sciebat, Christum esse impeccabilem, & incapacem. Inimicitia: ergo &c.

298. Confirmatur 2. Deus non potest aliquid promittere sub conditione impossibili: est enim actus Deo indignus & nugatorius: ergo nec potest sub conditione impossibili aliquid minari: ergo non potest minari inimicitiam sub conditione culpe impossibilis. Probat prima consequentia. Nam comminatio est etiam promissio, & solum ideo non vocatur Promissio, quia promissionis vocabulum est ex conuentudine appropriatum Bono, & non Malo.

299. Confirmatur 3. Si Christus habuisset præceptum comminatorium pœnae & inimicitiae, & tamen fuisse incapax culpe, tunc per necessitatem antecedentem fuisse Christo necessarium redimere genus humanum, & impossibile non redimere. sed hoc est contra S. Thomam, qui q. 46. a. 2. in C. negat impossibilitatem aliam omnem, praterquam consequentem, hoc est provenientem ex præscientia, & præordinatione Dei: verba illius sunt. [Quia enim impossibile est Dei præscientiam falli, & ejus voluntatem seu dispositionem cassari, supposita præscientia & præordinatione Dei de Passione Christi, non erat simul possibile Christum non pati, vel hominem alio modo quam per ejus passionem liberari, & est eadem ratio de omnibus his quae sunt prædicta & præordinata à Deo,] His verbis D. Thomas clarissime docet, non aliam fuisse necessitatem in Christo patiendi, quam qua est vel esse potest

etiam in operibus liberis, sine illa comminatio ne factis. Eodem articulo ad 2. de hac ipsa præscientia & præordinatione exponit illam Christi orationem: Pater si non potest calix hic transire &c. quem locum adversarij exponunt de præcepto. Stat ergo S. Thomas pro nostra Conclusione.

300. Confirmatur iterum mens S. Thomæ ex 22. q. 88. a. 4. ad 3. vbi docet, Christum etiam quæ hominem, non potuisse volere: & rationem dat hanc, quia habebat voluntatem firmatam in Bono: atqui hæc ratio probat, neque præcepto Theologico obligari potuisse. ergo ex mente S. Thomæ Christus non habuit præceptum Theologicum, obligatorium conscientiæ.

S. V.

Quo sensu Christus dicitur accepisse Mandatum Moriendi.

301. NOrandum est, Leges esse duplicitis generis; alias obligatorias in conscientia, alias merè pœnales, hoc est, cum comminatione pœnae, ad quam quis post Transgressionem & Sententiam tenetur, etiam si non peccaverit Legem violando. Porro hæc leges pœnales possunt iterum dividiri. Aliqæ enim sunt comminatoria pœnae, ablative seu privative alicujus Boni debiti, vel inflictive alicuius Mali alioquin non infligendi: hujusmodi sunt Leges quarundam Religionum, quæ per se nullam inducent obligationem in conscientia, transgressores tamen puniuntur ob culpam civilem, vel impositione alicuius mortificationis, vel subtractione alicuius rei alioquin debite. Aliæ sunt leges & constitutiones, quæ privant aliquo Bono non absoluente, sed tantum conditionate debito, vel etiam nullo modo debito: hujusmodi Lex est, quæ præcipit electis Episcopis, vt intra præfinitum Canonibus tempus petant à Sede Apostolica Confirmationem, sub comminatione amissionis Juris quæstuti per electionem: sanè omisso petitionis potest fieri sine omni culpa Theologica, & tamen cā intermisla amittitur Jus quæstuum, quod, strictè loquendo, erat conditionatum, vel conditionate duraturum: vnde conditione non impletâ, expirat: idem est in legi jubente fieri presentationem sub pœna amissionis juris &c. similes leges erant circa secundas Nuptias, & plures referuntur in opere de Jure & Justitia.

302. DICO itaque, Christum habuisse præceptum comminatorium privationis alicujus Boni alioquin conferendi, si moriatur ex obedientia libera, si vero mori recusat, prout sine culpa posset, denegandi. Eleganter hoc totum expressit P. Mart. Elparza, dicens: [Voluntatem Dei circa mortem, aliaque universem opera meritaria Christi Domini, non fuisse solummodo infinitivam utique majoris perfectionis, qualis sola voluntas datur respectu purè Beatorum, sed fuisse insuper onerosam & conjunctam cum comminatione alicuius mali, si nollet mori, aliaque opera

opera exercere sibi incommoda ac molesta. Cùm enim contulerit Christo in præmium Mortis, aliorumque Meritorum, gloriam sui corporis, siue nominis exaltationem, nostrorumque remedium peccatorum, satis liquet, hac eadem conferenda illi minimè fuisse, si noluisse pati merendo quæ passus est. Habet igitur Deus voluntatem, vt Christus pateretur aliquam in suo corpore & nomine jacturam, maximè verò in nobis, qui sumus ejus membra, & ejusdem consortes naturæ, si noluisse ea opera edere, quæ proponebantur ut meliora, ac magis placentia Deo. Voluntas autem superioris prescribens subito aliud opus non purè ac præcile ut melius, sibique magis placitum, sed insuper cum intermissione aliquius mali illi infingendi, vel in se, vel in alijs connaturali dilectione illi conjunctis, communissimo omnium vnu Præceptum, Mandatum, & Lex nuncupatur, tametsi nullam inducat obligationem in conscientia, nec omissionem talis operis reddat illicitam aut peccaminosam.] Conclusio probata manet ex refectione aliarum opinionum, & confirmabitur solutione objectionum.

§. - V I.

Solvuntur Objectiones.

304. Objiciuntur primò, & præcipue varia Scriptura Testimonia. Jo. 10. *Hoc mandatum accepi à Patre meo. & c. 14. Sicut mandatum mihi dedit Pater, sic facio.* & c. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in ejus dilectione.* Ex quo loco colligunt adversarij, quod Christus habuerit præceptum simile illis, qualia nobis impununtur, ergo obligatorium in conscientia, ad Rom. 5. opponitur obedientia Christi inobedientia Adami: ergo debuit vrobisque intervenisse simile præceptum.

¶. Nos auctoritate Patrum hæc omnia interpretari, non de præcepto obligatorio in conscientia, sed in sensu jam antè explicato. Et quidem Patres monent, ipsum Christum hoc significare Jo. 10. quando sic locutus est. Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam, nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: potestatem habeo iterum sumendi eam. *Hoc mandatum accepi à Patre meo.* in quem locum S. Chrysostomus hom. 60. [Nam si, inquit, præcepto suis est opus, quid attinebat illum dicere: à meipso pono: quippe, qui à seipso ponit, nihil haber opus præcepto.] Hac Chrysostomus, addens per Mandatum intelligi Beneplacitum.

Jam verò quando Christus suum præceptum comparat cum nostro, id intelligendum est in sensu accomodo, quod Scriptura familiare est. Sic Jo. 10. & 20. dicit Christus. *sicut misit me Pater, & ego misso vos.* Neque tamen Filius est misitus, sicut ipse misit Apostolos: sic etiam jubemur esse perfecti sicut Pater Cœlestis perfectus est. Suffi-

cit ergo convenientia Generica vel Analogia lis etiam est inter præceptum obligatum in conscientia, & merè pœnale, quod aliquo modo onerosum, modo explicato.

Præterea in SS. Litteris non uno loco vnuceptum, & Mandatum, sumuntur in alio quidem Theologico sensu, & vt pauca ex multis afferam. Gen. 19. de Abrahamo dicitur, quod præcepimus tu mui sue, vt custodiant viam domini: quod intelligendum est de adhortatione, & forte cuncta comminatione aliqua, sed non obligatoria conscientia. Job. 9. & 36. dicitur Deus præcepit Soli & Nivi. Jerem. 35. v. 26. dicitur Rex præcepisse suis, vt comprehenderent Jeremiam, quem tamen Deus abscondit. Matth. 15. v. 16. Igitur præcepit turbæ, vt discumberer super terram, tique non obligavit in conscientia, sed fuit ipsam instrucción Magistri & Præceptoris, unde nomen Præceptoris originem habet à Regula præceptis quæ tradunt discipulis: & cuicunque dicuntur discipuli parallela Pæchi sicut præceptis Iesu. Marc. 7. Quanquam Christus magis principiebat turbis, ne miracula evulgarent, tamen magis illi prædicabant. Act. 5. dicuntur Pæchi præcipiendo præcepisse Apostolis, ne Christus prædicarent. Eccli. 15. *Adiect mandatis operis tua:* vbi Didacus Ruiz d. 39. de Scientia Doctrinae Præcepti vocabulum accipiendo in latu significacione, comprehendente exhortatione que consilia. Denique nomen præcepti intelliguntur Praedefinitiones divinae. Lat. in fine hominis sicut definitum est vadit. Act. 4. Ceterum adversus paucum sanctum tuum Ieron. Hosti & Pontifices, que manus tua & consilia tua derurunt. Est etiam in hunc finem notabiliter 3. Reg. 17. vbi Deus ad Elian. *Sorge, inquit, & vade in Sarepta Sidoniorum,* & manu obcepisti enim mulier vidue ibi, vi pafcat u. quo hoc, vt notavit Ruiz de Provid. Dicitur. 1. dig. 6. pars. non est sermo de præcepto obligante, quod rite frequenter solent homines, sed de paterni ordinante & prædefiniente infallibiliter, ut videlicet faceret libere, quod postulabat Elias. Eodem sensu Theophilactus interpretatus est verbo Christi: *Sicut & ego præcepta Patris mei servavi.* [I]lic enim, inquit, accommodans fe austenitum firmitatem dicit. Non enim, qui omnium est legislator, mandatis obnoxius, & sine patre mandatis vivere non potest. Deinde in c. 14 illa verba: *Sicut mandatum dedit mihi Pater fecio:* exponit hoc modo: quod comprehendit est illi, & decretum ab eo, suscipio & perficio.

305. Objiciunt 2. Si Christus non habuit rigorosum præceptum, tunc habuit tantum consummatum Patris. atqui hoc est contra Scripturam, quæ Consilium & Præceptum distinguunt ad Cor. 1. *Præceptum Domini non habeo,* Consilium autem illud Responderi posset primò, nos non negre, quod Consilium & Præceptum strictè loquendo distinguuntur: ex Scriptura tamen & Patribus ceteris sum esse, aliquando, & maximè in pœnitentiis.

eo, accipi pro eodem. Verum, melius responderet 2. Christum non fuisse operatum ex consilio nudo & pure sumpto, proponente id quod melius est, sed ex consilio oneroso, coniunctum intermissione aliquajus mali, seu carentia aliquajus magni boni alioquin conferendi, & insuper coniuncto cum decreto prædefinitivo: tale autem consilium recte & communiter vocari Præceptum, jam ostendimus.

306. Observat præterea Card. Pallavicinus adhuc aliam differentiam. Consilium enim vel non est superioris quam superior est, sed ab illo manifestante suam voluntatem, perinde ac si esset privatus, vel certe est voluntas ex suo modo tendendi tenuis & parvum efficax, dum scilicet superior non vult adhibere Media efficacia ad obtinendum id quod suadet: at vero quando aliiquid proponitur à superiori quam superior est, & ita proponitur, ut imponatur moralis necessitas subditu id exequendi, quamvis non ex motivo timoris, sed amoris & honestatis, jam non manet inter meros terminos patri Consilii, sed potest vocari Mandatum, ideo, quia sicut respectu supponit peccabilis, obligatio in conscientia ideo introducta est, quia infert aliquam necessitatem, & est medium valde efficacis ad impellendum, ita respectu supponit impeccabilis, qualis fuit Christus, abunde sufficiebat moralis necessitas faciendo ex amore id quod melius est: hoc enim est medium longè efficacius & magis securum ac infallibile, quam obligatio in conscientia. Quia igitur præter Christum non inventur alia Persona impeccabilis, adeoque incapax obligationis in conscientia, & ex alia parte Christus non habuit nudum consilium, sed aliquid medium inter Consilium & Preceptum Theologicum, & magis ad hoc quam ad illud accedens, quid, quælo, mirum est, hoc medium vocari potius Preceptum, quam Consilium? noluit enim Christus novum vocabulum imponere significando huic medio.

307. Objiciunt 3. Christus tenebatur præceptis Legis Naturæ: ergo non repugnat Christo præceptum: ergo etiam poterat habere præceptum positivum. &c. Distinguendo antecedens: Tenebatur hoc sensu, quia illa induxerint obligationem in conscientia, nego: tenebatur in alio sensu, scilicet, quod per illas leges reddebantur objecta illa, que intrinsecè mala sunt, ut est odium Dei, Blasphemia &c. non licita, & per consequens proper Christi impeccabilitatem impossibilia, concedo antecedens, & eodem modo distinguo consequens: atque etiam concedo, quod Lege positivâ potuisse Metaphysicè necessitari ad aliquid, si objectum redditum esset illicitum: sed tale præceptum non stat cum libertate: præceptum autem moriendi quod Christus habuit, debet stare cum libertate, & ideo non debebat necessitare, sicut præcepta naturalia.

308. Itaque Christus observabat præcepta Naturalia non per actum Meritorium, & Liberum, sed per actum necessarium: nam amor Dei con-

sequens ad Visionem Beatam Necesse tabat ad illa omnia nolenda, qua cognovit Deo in genere dispergere. Vnde recte observavit Card. Pallavicinus, Leges has non fuisse Christo impositas & intimatas, sicut nobis intimantur, scilicet per dictamen practicum, dicens: si violaveris hanc legem, ego te averfabor. hoc enim perinde esset ac dicere: Si tu produxeris chymoram, ego superaddam hinc cernuum: nam impossibilis erat Christo transgressio Legis, & Deo erat impossibilis averfatio à Christo suo Filio naturali. Itaque Christo tantum fuit manifestata dispensatio Dei in genere de tali actione in ordine ad finem, quem Deus per omissionem talis actionis intendebat, & in ordine ad quem' obtinendum omnes alios peccabiles obligabat ad non agendum.

309. Objiciunt 4. In nostra sententia tollitur omnis laudabilitas ab obedientia Christi. Nam honestas & laudabilitas obedientiae supponit preceptum, &c. Negando assumptum, & ejus probationem: vel, si mavis, distinguo: supponit præceptum strictè & rigorosè sumptum, nego, in sensu latiore, concedo. Ita docet S. Thomas 2. 2. q. 10. a. 2. assertens, eò perfectiorem esse obedientiam, quod magis prævenit expressum præceptum voluntare superioris intellectu. & a. 5. ad. 3. dicit, obedientiam in observatione eorum ad quæ quis obligatur, esse sufficientem ad salutem, sed adhuc aliam obedientiam esse, & quidem perfectam, quæ cognitâ voluntate superioris, obedit etiam in illis, quæ licet possent omitti.

Hoc ipsum in specie & ad propolitum nostrum docuit de obedientia Christi S. Anselmus, loco cit. cuius verba liber adscribere. [Nec vllâ (loquitur de Christo) cogente obedientiâ, sed potenti disponente Sapientiâ. Non enim illi homini Pater, vt moretur, cogendo præcepit, sed ille, quod Patri placitum, & hominibus profuturum intellexit, hoc sponte fecit. Non enim ad hoc cogere eum potuit Pater, quod ab eo exigere non debuit. nec Patri tantus honor potuit non placeat, quem tam bona voluntate Filius sponte obtulit. Sic itaque Patri liberam obedientiam NB. exhibuit, cum hoc quod Patri placitum scivit, sponte facere voluit. Denique quoniam Pater illi hanc voluntatem bonam dedit, quamvis liberam, non immerito dicitur, quia eam velut Preceptum Patris accepit. Hoc itaque modo obediens fuit Patri vsque ad mortem, & sicut mandatum dedit illi Pater, sic fecit, & calicem quem dedit illi Pater, biberit. Hæc est enim perfecta & liberrima Naturæ humanae obedientia, cum voluntatem suam liberam sponte voluntati Dei subdit.] Hac S. Anselmus, nec potuisse disertius sententiam nostram exprimere.

310. Hanc ipsam doctrinam, tanquam fundationem ædificij spiritualis, inculcat S. P. N. Ignatius in aurea sua Epistola de Obedientia, constituta superius gradum. Obedientia in conformitate Judicij cum Judicio Superioris, & quam tamen conformitatem nemo in conscientia

tia obligatur. Ratio à priori est, quia specialis honestas & laudabilitas consistit in reverentia exhibenda Intellectui & Voluntati superioris, tanquam regulae proprii intellectus & voluntatis. hæc autem Reverentia major est, si absit, quām si adsit præceptum, vt per se constat.

311. Objiciunt s. Christus quā homo est verus servus Dei: atqui servus à non servo maximè differt per hoc, quod possit à Dominō obligari & accipere præceptum ac Mandatum: ergo &c. R. Transmissā pro nunc majore, de qua infra, Nego minorem, & dico, ad rationem servi perfectissimi abunde sufficere, quod superior possit pro libitu & efficaciter seu infallibiliter præordinare servum ad quidvis obtinendum ad beneplacitum suum, & illi etiam possit præscribere media, ad certum finem efficaciter intentum, inīd etiam quod possit per suam disciplinam necessitate illius voluntatem. Et hæc sunt præcipua quæ objiciuntur: leviora videri possunt apud alios.

CONTROVERSIA II.

Vtrum Christus fuerit Liber ad Actus Inequalis perfectionis.

Certum est, Christum non elicuisse defacto actus, qui fuerint ex omnibus possibilibus optimi in bonitate morali, & honestate desumpta ab objecto & modo tendendi, inīd ex communis sententia repugnat actus quod melior esse non possit.

Controversum est, an defacto, quando Christo fuēre proposta simul & sufficienter duo objecta diversæ honestatis objectiva & inæqualis, potuerit eligere, potentia faltem physicā, id quod minus erat laudabile, reliquo laudabilore. Item controvērtitur, an Christus potuisse omittire illud, quod cognoverat fore gratius Deo, & à Deo hic & nunc præ alijs consuli, etiamsi illius objectiva bonitas non esset melior bonitate alterius objecti, inīd esset minor. Nam, vi alijs diximus, lib. 2. posset Deus objectum in se minus bonum consulere præ majore bono, v. g. statum Sæcularem præ Religioso, Matrimonium præ Virginitate.

Prima sententia negat universim hoc fieri potuisse: admittit ergo in Christo solummodo libertatem & indifferentiam ad actus æqualis perfectionis. Ita videtur sentire Suarez, & fut̄e propagnat Mendoza.

Secunda sententia affirmat. Ita communis RR. Tertia adhibet distinctiones. Et quidem Lugo, Pallav. & Esparza fatentur, Christum habuisse necessitatem moralem ad id, quod vidit præplacere Deo, non tamen necessitatem physicam. Artiaga aliter distinguit inter objecta. Aliqua enim sunt, quæ licet sint minus bona, nullā tamen lege, ne quidem pœnali, prohibentur, alia vero faltem aliquā lege prohibentur,

v.g. Regulis non obligantibus sub peccato, & induit transgressorē reprobabilē. Quod priora cenfet Arriaga, Christum ne quidem morale habuisse necessitatem ad id quod perficere est. quoad posteriora vult habuisse physicam necessitatem.

312. DICO, admittendam esse in Christo maiorem libertatem, quām præcisæ ad actus regulis perfectionis & laudabilitatis. Probamus, in Christo est admittenda libertas in genere moxi: hoc est, in ordine ad Laudabilitatem & Meritum: atqui talis non est mera libertas ad actus regulis, cum necessitate ad tantam perfidionem physicam in genere, vel in specie: ergo &c. Nam probatur tum exemplo, tum à contraria, at exemplo, v.g. nemo laudaret à temperanza illum, qui esset physicè necessitatus ad abstinentiam haustu ampliore quām vnius noctis, hoc est, qui physicè non posset bibere plus quam vnam mensuram, si deinde liberè abstineat a vina & bibendo vinum B. ejusdem bonitatis, & quoniam integrum mensuram. A contrario probat Conclusionem bene Lugo n. 157. ad rationem temporis & reprehensionis nullo modo sufficit, committere hoc potius quām illud æquales malitia, id ad alterutrum necessitatus, v.g. ex perditione conscientia. Si enim illum reprehendens quid elegerit A. præ B. respondebit: car me reprehendis propter A. reprehensurus eodem modo, & elegisem B?

313. Confirmatur 1. Actus inferens tantundem mali, seu impediens tantundem boni, quantum boni afferit, non est laudabilis. Selectio vnius actus æqualis præ alio, committente eligendi alterutrum, tantundem boni impedit, quantum boni afferit, quia impedit alium oppositum æquè bonum: ergo non est laudabilis.

314. Confirmatur 2. De ratione actus Meritorij est, vt sit victoria libera & ardua in contemptu commodi temporalis ob honestatum: qui repugnat, vt quis sit necessitatus ad dancū actus in tali victoria æquales: ergo quicunque actus eliciatur, non erit Meritorius. Major probata est Tract. de Merito. Minor probatur, quod hoc ipso quod vterque certet & vincat affectum aliquid temporale, supponit possibilis affectus electivus boni temporalis: ergo jam supponit libertas ad actus inæquales: ergo si hæc potius non adesse, non adest potestas eliciendi alium Meritorium.

315. Objicitur 1. Si Christus habuissentiam physicam eligendi minus perficere volito perfectiore, tunc non fuisse intrinsecè reprehensibilis, sicut est intrinsecè impeccabilis consequens concedere offendit prius aures, ergo &c. Major probatur. Ille enim est summè fecit reprehensibilis, hoc est, potens committere aliquid reprehensione dignum, qui potest committere imperfectionem moralem: sed hanc potuisse Christus committere: quia imperfectione moralis, non contradistinguitur a peccato, aliud

non est, quā electio objecti minūs perfecti propter se, relictō perfectiore. Major probatur ab experientia, quia etiam ille reprehendit, qui quidem non peccat, tepidē tamen agit, & regulas transgreditur, bona consilia non admittit, perfectum quando ex sua professione vel officio fīel assūpto, debet ad statum perfectiorem tendere, cujusmodi officium gesuit Christus, nempe Pastorū, Magistri, Exemplari, & Capitis.

¶ Negando sequelam. Ad probationem, nego univerlī majorēm, iuxta acceptiōnēm Imperfectionis moralis quā ponit in minore: hoc enim secundū se p̄ficiē non sufficit ad reprehensionēm, alioquin omnes qui amplectuntur statū Matrimoniū, relictō statū Cālibatās, aut qui statū ſacularem relictō statū Religioso, reprehensibiles essent, quod qui aſſereret, aures plurim offendēret. Inde Deus ipse tandem reprehensibilis diceretur, quia potest eligere minus Bonum relictō majore Bono. Igitur reprehensibilitas debet aliunde, quā ex electiōne honestatis objectiū desumi. Ille ergo est reprehensibilis, qui per aliquam suam operationēm expōnit ſe liberē aliqual periculū non conſequendi ſuum ultimum finem: Sic reprehensibilis est, qui advertere ſe vocari ad Religionēm, ob maiorem ſecuritatem, ſpectatā ipsius indole & complexione &c. eligitamen, quāvis ſine peccato, ſtatū ſacularem. Vno verbo, ab vñl vel non vñl mediorū, vt conductiū ad vñlūm ſuū, ſimpliſter vel meliū ſoſſiūdū, deſumit reprehensibilitas. Ratio hujus à priori est, quia in tantū est aliquis reprehensionē dignus, in quantum aliquid agit præjudicāns perſectioni ſibi competenti: atqui perfectio vñlūm quāque rei confiſit in poſſiōne Finis ſibi prop̄p̄i, vi docet S. Thomas opusc. 18. de perfectione vita spiritualiſtā c. 1. vnde ſequitur, hanc reprehensibilitatem non reperiſti niſi in puro Viatore, adhuc Beatitudine carente, qui quando voluntariū omittit perſectoria, & omnibus conſideratiſ, ſe curiora Media ad ſuā Felicitatēm conſequendā, est reprehensibilis: atqui Christus, antecedenter ad omnia ſua opera, jam erat Beatus, & Poſſessor ſuī vñlī Finis; Ergo eriamſi eliciueret ſatum minūs perfectum relictō perſectori, non propter ſuiflet reprehensionē dignus, quia officia quā geslit, omnino Liberē, & ſine vlla obli-gatione geslit. Præterquam, quād etiam non poniflet elicer actuū minūs perfectū, ſpe-ctantem ad officium Magistri, Pastorū &c. po-tuiflet ramen elicer actuū minūs perfectū in deſerto, vel priūs, antequam officium aggredie-reut.

316. DICES. Si Christus non fuiflet re-prehensibilis propter electionēm minūs perfecti, neque etiam fuiflet Laudabilis propter electionēm magiſtri; quia Laudabilitas & Re-prehensibilitas opponuntur. ¶ Negando sequelam. Ad probationem dico, Laudabilitatēm & Re-prehensibilitatēm non ita opponi, vt vbiq̄ū-

que non reperiatur Laudabilitas, ibi reperiatur Re-prehensibilitas, ſed opponuntur tanquam mi-nūs & magiſ latē patens, hoc eſt, quicunque potest mereri reprehensionēm, potest etiam mereri Lau-dem, ſed non econtra. Rario eſt, quia potest quās eſſe laudabilis propter opera, qua operan̄is Felicitatēm non promovent, vt patet in Deo.

317. Objicitur 2. Christus eſt perfectissi-mus amicus Dei, & quidem necessariō: atqui ad perfectissimam amicitiam ſpectat, eadem velle & eadem nolle in omnibus: ergo Christus necessariō eadem vult magiſ, quā Deus magiſ vult. Repon-det P. Eſparza, minorem eſſe veram, loquendo de amico Hominis, non item de Amico Dei. Disparita-tēm aſſignat, quia amicus humanus, vtpote habens finitam & limitatam felicitatēm & delectationēm, adeoque angibilem accessionē alicuius Boni deſiderati, hoc ipſo afficitur dolore aliquo, & moleſtia, ſi privetur Bono deſiderato, contra ſuam inclinationēm ad felicitatē augmentum: ad ratio-nēm autem perfecti amici ſpectat, non eſſe cauſam voluntariam alicuius iuſti doloris ac moleſtiae amico, contra ejus inclinationēm, ad augmen-tum propriā felicitatis. At verē felicitas Dei & ejus delectatio, non eſt capax augmenti ex accessionē vñlūm Boni creati, & conſequenter nec capax alicuius moleſtiae & doloris, ex carentia talis boni, quia complacentia divina circa actus crea-tos, non eſt afficiens, & delectans, ac Beatificativa, ſed purē approbativa. Quapropter amicus Dei non tam Deo, quām ſibi providere debet, ac proinde ſatis erit perfectus amicus, ſi non ponat peccatum diſſolutūm amicitia diuinę, aut in-ductiūm periculi &c.

Huc tamen reſponſionē non acquiesco. Ex ea enim videtur inferri poſſe, quād nullo pecca-to nec levi nec gravi diſſolvenda eſſe amicitia cum Deo, quia nullum peccatum eſt cauſatiūm moleſtia aut doloris in Deo: ergo ſi ad amicitiam perfectam plus non requiritur, quād non cauſare afflictionē, moleſtiam aut dolorem, cuius Deus inca-pax eſt, non video quomodo peccatum obſter perfectā amicitia. Sicut ergo ſuffi-cit ad diſſolvendā amicitiam, ponere volunta-riē aliquid graviter diſplicens Deo, ſeu graviter impeditiūm finis à Deo intenti, ita ad minūs perfectū exercitūm amicitia, ſuffiſcere ponere voluntariū id, quod minūs placet, ſive ſit afflictionē ſive non.

318. Repondeo ergo aliter diſtinguendo majorēm. Christus eſt necessariō perfectissimus amicus Dei, hoc eſt, habet perfectissimam amicitiam quā datur in actu primo, concedo: quā datur in actu ſecundo, nego majorēm, & diſtinguo minorem: ad perfectissimam amicitiam in actu ſecundo ſpectat eadem velle & nolle &c. con-dego minorem: in actu primo, nego minorem & conſequentiam. Itaque ad perfectissimam amicitiam in actu primo ſolum ſpectat physica ne-cessitas non diſplicendi Deo, ſed placendi ſimpliſter loquendo; non autem, placendi Summē.

Ss

Habuit

CONTROVERSSIA III.

Vtrum Libertas Christi fuerit subiecta
Fomiti peccati.

Habuit quidem Christus defacto amicitiam perfectissimam etiam in actu secundo, sed non ex physica necessitate, sed ex physica libertate.

319. Objicitur 3. Christus habuit necessitatem moriendi pro genere humano: ergo vel habuit obligationem in conscientia, vel necessitatem physicam seu metaphysicam: prius non admittimus: ergo posteriorius dicendum est. Major probatur. Quia Christus tenebatur lege naturali mori pro genere humano: nam lex naturalis obligat ad subeundam mortem pro proximo, constituta in extrema necessitate spirituali: atque genus humanum erat in tali necessitate constitutum, utpote obnoxium aeternam damnationi, & nemo poterat subvenire nisi Christus moriendo. Et Christum neutrā ex dictis necessitatibus habuisse, ob rationes allatas: ad probationem distinguo. Lex Naturalis obligat ad sic subveniendum, obligat, inquam, illos, quibus antecedenter ad omnem casum eventualem, optabile est sic obligari (vt lib. 2. explicitum est) concedo, secundus, nego. Alijs hominibus, qui etiam capaces sunt infortuniorum & periculi pereundi, optabile est, habere cum alijs hominibus hanc reciprocā obligationem, quia æquè probabile est mihi eam, quam alteri profuturam. Christus vero erat extra haec pericula constitutus, & jam Beatus. Accedit quod mors Christi hoc ipso non fuisset utilis ad succurrendum generi humano, si physica necessitate subeunda fuisset. ergo non expedibat hanc necessitatem fuisse in Christo, antecedens partem, quia talis mors non fuisset meritoria.

320. Denique etiam ex alio capite non haber locum in Christo illa Theologorum Regula, obligans hominem ad moriendum pro salute alterius. Nam independenter à morte alterius hominis, quilibet homo jam est à Deo, saltem remotè, per gratiam vel intrinsecam vel extrinsecam, elevatus ad finem supernaturalem, & habet præparata media sibi applicabilia, non item independenter à meritis Christi. Reclam autem advertit P. Esperanza, quod Lex Naturalis non obliget ad procurandum proximo ea bona, quorum participatio sub nulla ratione illi debetur, aut ad avertenda ea mala, quorum inflictio illi debetur. Homini autem puro secundum se non debentur dona supernaturalia, quæ videlicet sunt supra omnem ejus dignitatem & proprietatem; econtra homini peccatori secundum se debetur insuper privatum corundem bonorum, & afflictio mali contraria. Hinc autem infertur, quod Christus absolute non tenebatur mori pro homine peccatore, quia independenter à Meritis Christi non dabatur elevatio ad statum supernaturalem, neque existabant media emergendi ex statu peccati, ut modò sit per Sacraenta: quod est fundamentum unde nascitur obligatio Charitatis erga proximum, ponendi vitam pro felicitate supernaturali alterius, si aliter obtineri non possit.

Premittendum est, quid nomine Fomiti peccati intelligatur, que licet sit quatuor de nomine, loquendum tamen in ea est conformis doctrina Patrum & Conciliorum. Duximus voluit, Fomitem peccati aliud non esse, quam ipsam substantiam appetitus sensitivi. Appropiatur tamen ab alijs merito. Primo quidem afferendum esset, non solum tristitia in Christo fomitem (quod omnino negandum est) sed etiam fuisse in Adamo adhuc conditione in statu Innocentie: dicendum itidem esse, quod Fomes in nobis non sit effectus peccati Originalis, sicut nec sunt aliae potentiae: dicendum tamen quod effectus fomes non posset in homine extingui, cuius oppositum patet in B. Virginie & ideo dicitur à Theologis, quod in Baptizantem maneat Fomes ad Agonem, certantem & Visitandam, alioquin non mansurus.

Secunda opinio aliorum fuit, fomitem addere potentiae qualitatem aliquam moribundam, manentem ex peccato originali. Sed haec qualitas rejecimus lib. 2. & explodimus communiter, quia haec qualitas non esset connaturaliter communiva ab anima, vt farentur ejus assertores, ergo non esset etiam effectus peccati originalis, & non daretur: nam ut doceatur in Materia de Goria, peccatum originale non inducit hominem effectus, nisi illos, quorum parentia tunc ligare donum statutus innocentie.

321. Tertia igitur, & vera Sententia est, Fomitem in actu primo aliud non esse, quam appetitus expeditus & proxime instarum concursu causa prima, ad illos Motus inordines elicendos, quibus prævenit Rationem Superiorem, illique resistit, & bellum mover, inclinando ad objecta illicita. Superaddit ergo quod appetitiae appetitivæ parentiam illius rectitudinis, & Ordinis ac Subjectionis ad Superiorum rationem, quæ gaudebat homo in statu Innocentie. Hinc autem

Fomes dicitur aliquando ligatus, aliquando penitus extinctus. Ligatus tunc esse dicunt, quando Deus per extrinsecam providentiam removet objecta, quæ si applicarentur, excirent hujusmodi motus. Extinctus esse dicunt, quando erit aliquatenus objectis & occasione non permittit exire in motus prævenientes rationem, illique contrarios, sed tantum in illo, in quo recta ratio consentit. Vtrum autem hoc proveniat ab aliqua qualitate supernaturali, etsi gente talem gubernationem, vel habeatur mens per Decretum extrinsecum, est incertum, de qua non est necesse hic tricari.

322. Dicendum nunc est, in Christo non fuisse Fomitem, nec in actu primo nec in secundo. Ita The-

logi cum S. Thoma q. 15. a. 2. Ratio S. Thoma est duplex. Prima. Christus habuit omnes Virtutes morales in perfectissimo gradu: atqui per Virtutes morales ita subiectur inferior superiori, ut quod illae sunt perfectiores, eò debilior sit fomes: ergo &c.

Hanc tamen rationem existimo cum Suarez non esse sufficientem. Nam quantumvis perfecte sint virtutes, nisi accedit specialis Dei providentia, non impeditur appetitus, quominus oblati occasionibus erumpat in motus primò prius, piaeventes rationem. Quare S. Thomas statim annectit secundam rationem, nempe, quia fomes non erat ordinabilis ad satisfactionem, sed potius inclinans ad oppositum satisfactionem.

Verum & hæc ratio difficultis est, nisi magis declaretur. Nam Tristitia & horror mortis, etiam inclinabunt ad oppositum Satisfactionem, nec ad hanc ordinari poterant nisi tanquam materia certaminis & victoriae: ostendendum ergo superest, quare fomes non potuisset etiam hoc modo ordinari ad satisfactionem.

323. P. Suarez aliter probat Conclusionem: nimur fomitem non decuisse Christum, quia inclinat ad peccatum: item quia Christus venit, ut nos liberaret à lege peccati & fomitis: ergo non expediebat ipsum esse subditum legi fomitis, sed potius ut omnino esset à peccatoribus segregatus.

Sed contra est primò. Quia tunc solum hujusmodi motus inclinant propriè ad peccatum, quando in nobis excitant cogitationem boni illiciti, potentem trahere voluntatem ad consensum, aequo causantem & constituentem actum proximum peccandi: atqui in Christo non poterat hoc modo inclinare, ut faciet Suarez: ergo ex hoc capite non deducuntur Christum.

Contra 2. Quia quidquid intelligat Suarez per legem peccati & fomitis, non est bona consequentia: ergo Christus non debebat esse subditus illi legi. Nam si intelligat cum communis interpretatione in epist. ad Rom. 8. ipsam Concupiscentiam, Christus ibidem dicitur nos liberari à lege mortis, & tamen ipse fuit subditus huius legi. ergo potuisset etiam esse subditus concupiscentia, & tamen ab ea nos liberare. Deinde Christus non ita liberavit nos à concupiscentia ut eam non patremur, sed ut per Christi gloriam non consentiremus: vnde solum inferri potest, Christum debuisse immunem esse à consensu, & potentia consentiendi. Quodsi Suarez cum alijs intelligat legem Moysis, patet nihil esse ad rem prætentem: potuisset enim Christus esse liber à lege Moysis, & tamen habere fomitem, si eum nos modò sumus liberi ab illa lege, & tamen fomitem habemus.

324. Probo ergo Conclusionem facilius hoc modo. Ex miserijs, & imperfectionibus consequentibus ad peccatum originale, illas solas admittit & habuit Christus, quæ illi serviebant ad fi-

nem & opus redempcionis, & præbebant ansam meriti & satisfactionis, atqui fomes ad hoc non poterat servire. Ergo, &c. Major est certa, quia Christus non habuit peccatum originale: ergo nec effectus illius, nisi quos voluit: voluit autem illos solum, qui servire poterant ad finem sui adventus in mundum, qui fuit redemptio. Minor probatur. In Christo non fuit potentia proxima ad peccandum, vt suprà probatum est: ergo non potuit illi fomes præbere ansam certainis & victoriae, inferendo vim rationi, eamque ad illicita trahendo: sic enim jam supponeretur actus primus proximus ad peccandum. Et forte nihil aliud voluit S. Thomas & P. Suarez.

325. Objecies. Oportuit Christum tentari omnibus modis, & per omnia, ut sciret compati infirmitatibus nostris, & omnibus esset exemplo, atqui unus modus tentandi est, qui provenit à Concupiscentia & carne. Ergo &c. Ad hanc objectionem Respondeo S. Thomas q. 41. a. 1. ad 3. distinguendo inter temptationem quæ est ab hoste, & quæ est à carne. Priorem dicit Christum paclum esse, qui potest esse absq; peccato, cùm fiat per solam exteriorem suggestionem: posteriorem vero aut non posse esse sine peccato, quia fit per delectationem & concupiscentiam: atqui quando caro concupiscit adversus Spiritum, non est nullum peccatum secundum S. Augustinum. Hac Responsio si accipitur, ut verba sonant, difficultis est, quia certum est, motus hujusmodi carnis, quando sunt omnino involuntarij, nullum planè esse peccatum propriè dictum, loquendo de peccato formalis. Intelligentius ergo mihi viderur S. Thomas de peccato Materiali seu objectivo, hoc est de actu, qui non potest vñquam sine peccato voluntarius esse: & tales actus non decebat esse in Christo, quia nullum actum inferioris hominis expertus est, nisi quem pars superior sponte volebat, ob plenum dominium partis Superioris in Inferiore.

326. Ad Objectionem Respondeo, Christum etiam absque hoc modo tentandi fuisse nobis maximo exemplo, ad hunc etiam modum tentandi cum proventu spirituali sustinendum, quatenus longè majores angustias expertus est, quam ex hujusmodi temptationis certamine possimus experiri.

Ex dictis possumus statuere Regulam aliquam generalem, explorandi, quinam defectus seu corporis seu animi sint admittendi vel non admittendi in Christo. Est autem Regula desumenda ex fine Incarnationis, scilicet ex remedio peccati per condignam satisfactionem, emendationem, & illuminationem Generis humani. Ad hunc inquam finem conducebat maximè afflictio carnis passibilis, ut dolor medijs sensibus ad animam vñque penetraret, sicutque locus esset merito: hinc voluit pati tristitiam Christus Matth. 26. & lacrymas in suscitate Lazari, & supra Civitatem Jerusalem, & iram in ejiciendis è templo negotiatoribus.

327. Bene autem advertit P. Esparza, huiusmodi passiones caruisse in Christo triplici imperfectione, seu potius vi nocivâ, quam in nobis exercent. Primo enim nos inclinant àequè ad inhonestâ ac honestâ, Christum ad sola honesta. Secundò in nobis sèpè prevertunt rationem, & sunt motus primò primi, non item in Christo. Tertiò in nobis turbant vsum rationis, & suâ vehementiâ ita debilitant animam, vt non possit quietè rebus supernaturalibus & aeternis attendere vt ratio vellet, non item in Christo, ob plenum Dominum partis superioris.

Econtra illos defectus Christus non assumpsit, qui ad Finem Redemptionis non conduxisserunt, quin potius obfuscent, vt est Ignorantia, Error, Peccabilitas, Fomes.

CONTROVERSIA IV.

*Quo sensu dicenda sit Voluntas Christi
fuisse semper conformis Voluntati di-
vinæ.*

Certum est 1. ex SS. litteris, in aliquo sensu voluntatem Christi fuisse semper conformem voluntati Patris Psal. 39. *Vt facarem voluntatem tuam, Deus meus volui.* Joh. 4. *Meus cibus est, vt faciam voluntatem ejus qui misit me.* Joh. 8. *Ego que placita sunt ei facio semper.* Joh. 6. *Quia descendì de Cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.* Ratio etiam à priori ex dictis redditur. CHRISTUS fuit Beatus: ergo habuit quod voluit, & nihil peccaminolè voluit, juxta celebrem definitionem S. Augustini lib. 1. de Trinit. c. 5. sed non habuisset, quod voluisset, si contra divinam voluntatem efficacem aliquid voluisset: ergo in aliquo sensu semper voluit, quod Deus voluit. Eadem veritas habetur in 6. Synodo art. 4. in Epist. Agathonis Papæ. *Predicamus duas naturales Voluntas non contrarias (juxta quod impij assertur heretici) sed sequentem ejus humanam voluntatem, & non resistenter vel reluctanter, sed potius subiectam divinæ ejus atque omnipotenti voluntati.*

Certum tamen nihilominus è contrario est, habuisse Christum in aliquo sensu voluntatem contrariam Voluntati Dei. Matth. 26. *Verum non sicut ego volo, sed sicut tu.* Luca 22. *Non mea sed tua voluntas fiat.* Vnde S. Augustinus ex hoc fundamento ostendit contra Hæreticos, in Christo fuisse non solum divinam, sed etiam humanam voluntatem. Ut ergo constet, quomodo haec sint concilianda, & quâ cautelâ in hoc puncto loquendum sit;

328. Advertendum est 1. Voluntatem aliquando accipi pro appetitu sensitivo; magis tamen communiter & propriè, pro Voluntate rationali & spirituali. Appetitus sensitivus fertur in objectum prout est sensibile, & sensibus gratum vel ingratum, dirigiturque à cognitione solius

Bonitatis vel malicie physice, & nullo modo comparante hoc Bonum cum approbatione ad improbatione Dei, seu Legis Superioris. Huc autem fit, hunc appetitum fieri in suum objectum semper eodem modo, sive sit prohibitum, sive licitum. Quapropter non est absurdum, in necessarium, concedere in Christo huiusmodi appetitum aliquo modo adverlantem divinæ voluntati, quatenus Deus voluit Christum ex molesta sensuum habere causam meriti, quod tamen non fuisset, si appetitus non refugieret.

329. Advertendum 2. Appetitum servilium rationalem posse subdividi in appetitum necessarium, & Appetitum eleclivum. Quodcumque enim proponitur voluntati aliquod objectum bonum, necessario & naturaliter elicere voluntas actum simplicis complacentia, quo provenit omnem deliberationem & electionem: & econtra si proponitur malum, elicit actionem dispendientiæ, & in his dicitur voluntas agere per modum Natura, & sèpè per complacentiam ferme in prohibita, & per dispendientiam in ea quae accepta sunt.

Advertendum 3. Respectu Christi Deum nihil voluisse Voluntate signi præceptivæ hoc est, inducivæ obligationis in conscientia, vt signum dictum est: *Habuit tamen Deus voluntatem ligni consultivam, seu dancum conhilium, & hic defacto Christus ex morali necessitate semper se conformavit quod voluntate superiorem delatim ac liberam.*

330. Advertendum 4. Præter voluntatem Signi dari in Deo etiam voluntatem Benificiæ, quâ Deus aliquid efficaciter vult, & nemo potest ejus voluntati cum effectu resistere. Vnde quiesciens talem voluntatem Dei, veller contumeliam, vel eslet stultus, vel Blasphemus, quorum notatum poterat cadere in Christum.

331. Advertendum 5. Conformatio voluntatis humanae cum divina nitib penitus oblitio, si quid velimus solum sub conditione hac: *Voluntati divina non sit contrarium.* Nam hoc nomine, esto materialiter possimus velle aliquid, quod contrarium vult Deus, formaliter tamen voluntas id quod vult Deus, quia volumus Renegacionem illius. Paro modo non obstat conformitatem voluntate divina, si Voluntas divina solam efficiatur conditionata, hoc est, quâ Deus aliquid vult sub conditione, seu pro casu quo homo non orrente illum ad aliud volendum. Sic Ninivites per operibus impestrarunt Civitatis conservacionem, quam Deus conditione constituerat subvenire. Quapropter disformitas libera & virtutis nostra solum videtur contingere, quando quis, quantum in se est, si posset, veller impedit ne fieri quod Deus absoluè vult: vel (quod frequenter contingit) quando quis agrè fert, Deum aliquid velle, & veller Deum id non voluisse: v.g. quando parentes immoderatè conqueruntur de immunita morte aut morbo filiorum, tamen fieri non nisi Deo volente id accidisse. Et hec dis-

mitas , utpote peccaminosa , non poterat inesse Christo.

332. Quapropter constat , quod solum appetitum sensitivum , & quoad simplicem complacentiam vel displeasantiam potuisse Christum ha-

bere actus contrarios voluntati divinae , qui tamen ipsi non fuerunt objectivè mali , & poterant libere à Christo admitti ; & hac ratione conciliantur ea quæ pro ratione dubitandi adducta fuerunt.

CAPVT VII.

DE PRÆMIIS MERITORVM CHRISTI.

CONTROVERSIA I.

Vixum Incarnatio , quoad substantiam spectata , fuerit præmium alicujus Meriti.

Supponendum est contra Origenem , Animam Christi non præexistisse tempore , ante unionem cum corpore & Verbo : item contra Photinum & Nestorium , hunc hominem Jesum , non præexistisse tempore , antequam vniuersetur Verbo . Luc. 1. *Quod nascetur ex te sanctum , vocabitur Filius Dei.* que verba semper intellexit Ecclesia , quòd in primo instanti conceptionis fuerit illa Humanitas vniata Verbo , & ille Homo fuerit Filius Dei . Hoc suppositio

autem non solvit ex pacto , sed liberalitate ; quamvis haec diversitas non semper attendatur , sed sapientia confundantur ; nam ipsa S. Scriptura sapientius virtutis nomine *Mercedis* , quando loquitur de Præmio , & Deus ipse dicit : Ego sum Merces tua . Hoc genus Meriti compensationis agnoscit P. Aegidius Conink de actibus Supernaturalibus d. 8. que est de Merito , dub. 7. & n. 116. ejusdem obiter mentionem facit Lugo d. 27. de Incarn. f. 3. n. 35. Ruiz de Montoya diff. 6. de Prædict. sect. 2. n. 14. Acerrime illud propugnárum aliquoties duo primarij Professores , ut narrat Oviedo , quorum unus fuit Collegii Complutensis P. Joannes Antonius Vson . Tandem hoc meritum Compensationis assisterit P. Theophylus Raynaudus . ejusdem Meriti patronum se ostendit Hispanus Recentior , sapientius jam adductus , qui hic supponit ex dicendis de Merito , quòd Principium Meriti possit de potentia absoluta cadere sub Meritum , unde deducit , posse aliquem de potentia absoluta mereri de condigno primam Gratiam , prout etiam sentit Conink , innixus Merito compensativo . Novissime illud agnoscit P. Didacus Avendanno infra citandus . Haec præmittere volui , ad parandam viam illis , quæ infra dicturus sum circa Merita progenitorum Christi , corumque præsuppositiones aut dependentias à Meritis Christi . Nunc

334. Dicendum est primò . Christus non meruit , nec mereri potuit , merito condigno antecedente , Unionem hypostaticam . Probatur . Merita Christi acceperunt suam dignitatem ab ipso Verbo unito : ergo vno hypostatica non potuit esse præmium posterius meriti . Probatur Conseq . Præmium posterius meritis condignis præsupponit merita ut dignificata : ergo merita præsupponebant Unionem hypostaticam : sed non potest idem esse prius & posterius natura respectu ejusdem , ut ex Philosophia suppono . Ergo &c.

Sss 3

335. Di-

335. Dicendum 2. Defacto non accepit Christus Vnionem hypostaticam in præmium aliquius meriti de congruo. Est Sententia S. Augustini. Est autem Sensus Conclusionis, quod defacto non elicerit anima Christi aliquos actus meritorios pro priori naturæ, antequam esset vniata Verbo. Hoc, inquam, meritum negat S. Augustinus tr. 82. in Jo. Neque, inquit, illam suspectiōnem hominis vlla merita præcesserunt, sed ab illa suscepione meritis ejus cuncta cuperunt. Ecce! disertè negat miraculosam illam præcedentem operacionem: connaturaliter enim operationes sunt suppositorum, & præsupponunt subsistentiam seu naturam subsistentem. Idem habet lib. 2. de peccatorum meritis & remissione. Neque enim, inquit, ipse ita Verbo Dei conjunctus, ut ipsa conjunctione unus Filius Dei, & idem ipse unus Filius hominis ficeret, præcedentibus sua voluntatis meritis fecit. Ratio Conclusionis est, quia nullum exstat fundatum afferendū hoc miraculum, etiam si demus ille possibile esse, de quo noui est in præsenti disputandum. Quod autem esset miraculum, patet; quia, ut dixi, naturæ non est connaturale operari, nisi prius sit posita in statu completo, adeoque supposita; quam rationem egregie extat adnotavit S. Hilarius lib. II. de Trinit. Consequens, inquit, & posterior causa, nuncquam referitur; & prior fit, quia meruisse aliquid posterius est, quam esse, qui possit mereri. Mereri enim ejus est, qui sibi ipse meriti acquirendi auctor existat.

336. Objici posset primo, duo loci S. Scripturae. Primus est in pl. 44. Dilexisti Iustitiam & odisti iniquitatem, propterea uixit te Deus oleo lætitiae, per Vnctionem autem intelligit S. Augustinus assumptionem in Deum. Secundus locus est Apoc. 5. vbi Agnus occisus dicitur esse dignus accipere divinitatem. Ad primum Respondetur, per Vnctionem, ex communiore interpretatione intelligenti gloriam corporis, & cetera accidentalia gaudia Christi. Quodlibet S. Augustinus de Vnione hypostatica intellexit, negavit tamen esse præmium, sed voluit esse medium ordinatum ad actus Iustitiae, ut sensus sit: in eum finem te a sumpsi, ut diligeres Iustitiam, &c. Ceterum ille locus qui Augustino tribuitur, non est Augustini, sed alterius, ut ostendit Raynaudus n. 167.

Ad secundum locum g. Eum non posse intelligi de acceptance divinitatis secundum se, alioquin primum post passionem facta esset assumptio: intelligentius ergo necessariò est de manefestatione Divinitatis. Taceo quod, ut observat P. Riberia, plerique Græci Codices legant *Divitias*, pro *Divinitatem*, additque sibi verisimile esse, quod festinans librarius pro *Divitias*, scripsit; *Divitias*: deinde alij ad corrigitum solacismum scripsierint; *Divinitatem*: quæ sane est conjectura valde rationabilis.

337. Objici posset 2. Angeli & primi parentes ex communiore Sententia meruerunt de congruo primam gratiam Sanctificantem, & quidem ordine miraculosè inverso: connaturalius

enim illa opera præsupposuissent gratiam finali- cantem, tanquam radicem operationum supertaturalium: ergo pari modo dici poset, quod licet connaturaliter Vno hypostatica deberet præcedere merita, Deus tamen voluerit Vnionem eis præmium meritorum, & hæc existere pro priori natura. g. Negando paritatem, nam de Genesi sanctificante hoc facilius intelligitur & concilatur: quia ipsa non debetur Nature tanquam principium universale ad operandum, sed præsupponit suppositum jam naturaliter operatum in actionum naturalium, & substantialiter completem: neque inferatur Nature aliqua violentia, negando illi gratiam pro priori signo ad operationes indebitas supernaturales. Præterea, illæ operationes supernaturales per se loquendo evitant procedere à gratia sanctificante, cum præsupponant, contrarium tamen non habere pro miraculo; quia necesse erat, ut quidam certissime fieret, nempe quando peccatores eisdem actus supernaturales, & quando adulii dispensant ad Baptismum.

338. DICO 3. Neque merito compensativo potuit Christus mereri de condigno Vnionem hypostaticam. Hac Conclusio te ipsa contra P. Suarez, qui nixus duplicitate decreta intentionis scilicet & Executionis, docet, quod merita Christi, & ipse Christus, prout substat de dicto Intentionis, potuisset mereri Vnionem hypostaticam, ponendam per dictum Executionis. Certè hæc doctrina non potest loqui aut intelligi de alio merito, quam de compensativo: namque genus meriti, ut suprà declaratum est, sequitur quidem in executione præmium, sed in intentione est prius, & intenditur per ipsum præmium, sicut labor intenditur per exhibitionem annuatam mercedis. Nunc præcindendo à duplicitate decreto, Probatur Conclusio. Præmium debet realiter distingui ab eo, cuius est præmium: ergo præmium condignum debet distingui realiter tantum ab ipso opere bono secundum se predictum, sed etiam à dignitate ipsius operis: agnus Vno hypostatica dignificat ut Quo, opera Christi: ergo præmium condignum operum Christi debet realiter distingui ab eo, quod se habet per modicum motivi afflicantis ad dandum tale præmium, & quod est mensura, cum qua debet proportionari præmium: sed hujusmodi motivum & mensuram est ipsa dignitas operis, & quidquid illam dignitatem constituit: ergo præmium debet ab illis omnibus distingui.

339. Ex hac argumentatione deducatur, quod etiam repugnet, purum hominem mereri præmium Gratiam Sanctificantem de condigno, ne quidem Merito compensativo, ut haber communis Theologorum. Ratio est, quia etiam concedamus, quod Meritum compensativum possit esse effectu præmij anticipati, adeoque præmium politiglo principium meriti, hoc tamen non potest intelligi de principio meriti quod sit forma dignitatis operis: hæc enim non est solummodo principium

CONTROVERSIDA II.

*An ex meritis Christi Beatissima Virgo
meruerit circumstantiam Maternita-
tis: & an ceteri progenitores Chri-
sti circumstantiam Stirpis.*

§. I.

*Vtrum B. V. promeruerit Maternitatem de
Condigno.*

Afirmasse videntur Marsilius & S. Bonavent. apud Suarez. Fundamentum affirmandi erant locutiones Patrum, quibus B. Virgo pronuntiatur digna fuisse, qua Mater fieret Filii Dei. Sic etiam Ecclesia in quadam oratione canit. *Vi-
dignum Filij tui habitaculum effici meretur, Spiritu S.
cooperante preparasti.* Haec sententia, quamvis communiter rejicitur, inspeculo verborum tenore quibus proponitur, si tamen mens Authorum attendatur, potest verum sensum habere. Pro quo

340. DICO 4. Repugnat, Vnionem hypothaticam esse primum de congruo Meritorum Christi. Probo Conclusionem. Vel enim consideramus actum Christi meritorum praeclaram fessim vel prout significatum à Verbo: in neutra consideratione potest mereri vnionem hypothaticam de congruo. Non quidem in prima acceptione: quia non potest taxari primum de congruo, nisi presupponatur status Persona ejusque conditio, cum qua debet habere proportionem etiam primum de congruo, nam quod respectu inferioris habet rationem meriti de congruo, in superiori potest habere rationem meriti de condigno, & quod respectu superioris est primum de congruo, respectu inferioris propter nimium excessum nullam habebit proportionem, nec poterit esse primum de congruo, vt superius notavi. ergo non potest taxari primum determinatum de congruo cum præcisione à dignitate Personæ. Sed neque in secunda consideratione potest habere rationem premij de congruo. Nam respectu operum Christi vt dignificatorum, nullum est excogitabile primum de congruo: cum enim sint infiniti Valoris, merentur de condigno omne primum excogitabile: ergo nullum potest illis quæ talibus dari primum de congruo, quia hoc deberet esse majus, quæ primum de condigno.

341. DICO 5. Antiqui Patres, qui præfuerant tempore Christum, ne quidem de congruo promeruerunt substantiam Incarnationis, ita vt defacto illam in premium acceperint. Ita communis contra Suarez. Probari posset Conclusio ex improportione talis præmij cum puro homine, sed hoc prætermisso, probatur melius ex eo, quia vt dicemus, omnia dona supernaturalia antiquorum fuerunt premia Meritorum Christi: sed merita Christi vt condigna, constituntur formaliter per vniōnem hypothaticam, vt dictum est: ergo merita antiquorum Patrum fuerunt premia Meritorum Christi, vt includentium vniōnem hypothaticam: ergo ipsa Vnio non fuit primum Meritorum antiquorum PP. quia non pos- sunt sibi duo esse mutuo præmia.

... (o) ...

342. Advertendum est id, quod obiter adverterunt Suarez & Vasquez, esse magnum discri- men inter hæc duo: *Maternitatem de condigno mereri: & habere in se dotes qualificantes, quibus talis persona digna reddatur assumi in Matrem Dei:* haec duo sunt ab invicem separabilia. Sepè enim aliquis absque omni merito propriè dicto, est dignus assumi ad aliquam excellentiam: v.g. si alicui adolescenti propter natales conferratur aliqua dignitas Ecclesiastica, nullo præcedente actu meritorio. Ratio est, quia Meritum de condigno movet liberalitatem Remunerantis, Idoneitas vero seu dignitas movet Providentiam & Justitiam Gubernatricem.

Imò quod amplius est, potest alicui anteceden- ter non solùm ad omne Meritum, sed etiam ad omnem Idoneitatem seu Dignitatem decerni & conferri aliqua excellencia seu prærogativa, hac intentione, vt postea primū se reddat illa dignum: sic potest alicui necdum presbytero conferri Beneficium curatum, qui tamen post acceptum Beneficium debet suscipere præbiteratum, & sic se dignum reddere. Sic posset vir Nobilis adoptare filium pauperem, qui deinde redderet se dignum tali adoptione. Sic S. Mattheus assumptus est ad Apostolatum, & post assumptionem se dignum reddidit. sic Zachaeus as- sumptus est in familiaritatem Christi, & post assumptionem se dignum reddidit. Nunc

343. DICO 1. Beatissima Virgo non meruit Maternitatem de condigno. Probatur.

Nam merita B. Virginis fuerunt condigne pre-

miata Gratia sanctificante, quam per omnia sua merita auxit: ergo quidquid ultra illam accepit,

erat ultra condignum: ergo & Maternitas.

344. DICO 2. Beatissima Virgo fuit con- dignè disposita, seu dispositivè digna, digné- que

que præparata, quæ assumeretur in Matrem Dei. Conclusionem firmant locutiones Patrum & Ecclesiæ, & est res indubitate inter Catholicos. Fuit enim tam quoad corpus quam quoad animam inmundissima, non solum ab omni culpa actuali & personali, sed etiam originali, ornata insuper gratiæ sanctificante supra omnes alias puras creaturas. Porro hanc ipsam summam dignitatem partim accepit ex merissima liberalitate Dei, ut immunitate ab originali labe, & similia, partim promerita est de condigno, quatenus condigne promerita est augmentum Gratiae in immensum. denique per ipsos actus virtutum etiam formaliter se dignificavit.

§. II.

Vtrum B.V. meruerit Maternitatem de Congruo. Proponitur difficultas & sententia admissens tantum meritum Dispositivum.

Difficultas consistit in hoc. Videtur esse inevitabilis mutua cauſalitas inter merita Christi & merita B. Virginis, quibus promeruerit Maternitatem. Nam si B. Virgo promeruit Maternitatem, illud meritum erat vtique prius naturâ, quam esset Maternitas seu influxus quem Mater præstat generationi, & à quo denominatur Mater seu Causa Filij: ergo illud meritum erat etiam prius naturâ omni illo, quod est posterius Maternitate: atqui ipsa Incarnatio seu existentia Christi est posterior, vt pote effectus illius influxus; & deinde ipsa merita Christi sunt posteriora Incarnatione: ergo à primo ad ultimum, meritum B. Virginis, quo promeruerit Maternitatem, fuisse prius naturâ omnibus meritis Christi. Econtra saltem aliquod meritum Christi debet fuisse prius naturâ omnibus meritis B. Virginis: nam omnia merita B. Virginis sunt naturâ posteriora gratijs prævenientibus supernaturalibus: atqui meritum Christi debet esse prius naturâ his gratijs, nam omnia dona supernatura antiquorum Patrum sunt præmium meritorum Christi: ergo à primo ad ultimum, aliquod meritum Christi est prius naturâ illo merito, quo B. Virgo meruerit Maternitatem: ergo daretur mutua cauſalitas.

Prima Sententia admissens in meritis Christi prioritatem nature ad omnia merita B. Virginis, & ceterorumque progenitorum, sed negat, merita B. Virginis & ceterorum habuisse prioritatem nature ad merita Christi, quia negat habuisse prioritatem nature ad ipsam Maternitatem, ac per consequens negat, quod B. Virgo meruerit Maternitatem merito imperatorio, cui respondeat præmium, & vult, quod eandem solummodo meruerit merito Dispositivo, suprà explicato, nempe quo se dignam reddidit, quæ in Matrem assumetur.

345. Docet ergo hæc Sententia primo: quod Deus omnes cauſas physicas ita ordinaverit ad existentiam Christi, ejusque conservatio-

nem perpetuam, sicut connaturaliter exigunt habere prioritatem & posterioritatem inter se, ac proinde, quod Christus nullo vnguicuſi influenti extiterit independens omnino ab influxu progenitorum. Docet 2. Quod inter haec cauſas physicas nullus fuerit actus supernaturalis, & quod nulla cauſalitas physica procedent ex actu supernaturali progenitorum Christi. Docet tertio, quod merita Christi fuerint præsumtura omnibus donis supernaturalibus suorum progenitorum, vt pote quæ in præmium efficiat, tempore quidem prius, sed naturâ posterioriter Christi.

Hanc Sententiam paucis insinuat Petrus q. 2. dub. 5. n. 151. eandem defendit P. IV. dingus d. 10. dub. 8. n. 75. vbi expedit iudicium progenitorum non esse ex meritis Christi. Denique magis ex professo eam propagat P. Mart. Esperza. Parum abest ab ea P. Comptonus d. 47. n. 11. dicens, in primo signo prædictam fuisse B. Virginem in aetate jam adiungendam concipiende aptam, & existentem per actionem à solo Deo procedentem (ad eum modum quo Lugo loquitur de Christo, ut pollea referuntur) & in eo instanti decrevisse Deum cum B. V. concurrere ad Christi humanitatem. Deinde existens anima Christi unita corpori & Verbo, oblitus se ad mortem: per quam oblationem capi gratiam matri mereti, & toti humano generi vnde in illo instanti prius erat Mater, quam vel gratiam, vel ullum actum meritorum habebat postquam vero electa est in Matrem, diffunditur ut esset digna Mater Dei: quæ dispositiones sunt naturâ consequentes Maternitatem. In Conponus, citans Ragusam & Propositum,

346. Fuit hac Sententia à Recentioribus in Germania acriter impugnata, quod illud maximè punctum, quod Existentia Christi dependens ab ejusdem progenitoribus, fuisse deducit per cauſas merè naturales, sine intervenientiis supernaturalium, quæ neipsa in Christum fluxerint physicæ aut moraliter. Hoc enim videtur non posse coherere cum multis historiis quæ in S. Scriptura narrantur. Primo vita Iacobus conservata ab Angelo, inhibente ictum Abrahæ mi dependenter ab actu supernaturali, quo Abraham illum ictum imperabat ex obedientia: ergo jam aliqua cauſa moralis supernaturalis intervenit inter cauſas Christi. Secundo Isaac depensis est Deum pro vxore sua, èo quod elefuerit, qui exaudiuit eum, & dedit conceptum Rebæ, vnde natus est Jacob, ex quo descendit Christus ergo preces supernaturales fluxerunt in Cœlum.

Tertio. Rahab mereris, & proavia Christi, fuit conservata dependenter à fide supernaturali, ex qua excepit exploratores. Quartuerochias oratione supernaturali impetravit propagationem vita, & postea genuit Mansæta, progenitorem Christi. Quinto Abraham fuit dependentia meruit esse progenitor Genes. 22. Quarto

scilicet hanc rem, benedicentur in semine tuo &c. Sexto, Progenitores Christi utique ex aliquo actu Supernaturali potuerunt operam dare generationi & copule, ex qua Christus descendit.

Seprimò, Christus in primo instanti sua existentia utique supposuit pro priori natura suos progenitores, ut habentes Signaculum Fidei, ut genitos ex Legitimo Matrimonio, secundum Legem Moysis.

347. Hæc omnia, & similia plura, quæ molestia vitanda gratia prætermittit, merito objiciuntur huic sententiæ, & mirantur mulci, ea fuisse ab hujus sententiæ patronis dissimulata, Ceterum quod olim dixi nunc iterum dico, posse his omnibus responsione adhiberi, si semel concedatur, ut haec tenus communiter in hoc puncto suppōnebatur, nempe, aliquid tempore & executione posteriorius, posse à Deo ita decerni & ordinari, ut si Naturæ prius illo, quod est tempore prius. Hoc, inquam, possibili supposito (quod ego intrâ negabo esse possibile) potest ad omnia allata responsio adhiberi, non aliter impugnabilis, quam tribus verbis: *Hoc durum est; Repugnat communè sensui.* Ut proinde tandem inter autores tota qualio eò recideret, quodnam præ altero sit magis durum, v.g. an magis durum sit, Deum pro priori Naturæ conservâste organa Isaaci, & pro posteriori Naturæ inhibuisse iustum Abrâhami, quam durum sit, pro priori Naturæ Christum fuisse virum anno Tiberij decimo septimo, & pro posteriori Naturæ, sed tringita tribus annis prius fuisse infans, ut vult sententia illorum RR. qui hanc impugnârunt, & paulò post referunt.

348. Aliud argumentum proponi solet contra relatum sententiam, cui dicuntur aliquando adeo cessus illius patroni, ut mutuum causallitatem admiserint. Desumitur argumentum ex verbis MARIAE ad Angelum: *Fiat mihi secundum verbum tuum.* quibus verbis B. Virgo ex communione Patrum & fidelium sensu præbuit consensum, ut fieret Mater; Consensus autem utique fuit prior effectu in quem consensi, & qui futurus non fuissest, si B.V. non consenseret. Vnde S. Bernardus dixit, quod sicut per primum *Fiat*, factus est mundus, ita per secundum *Fiat*, sit reparatus. Ad hoc argumentum responderi posset, negando quod ille consensus fuerit prior Naturæ ad Incarnationem. Et quidem quod attinet ad autoritatem S. Bernardi, ea portiùs flat pro nobis; nam teste Maldonato S. Bernardus, securus S. Hieronymus, fuit in ea sententia, quod B. Virgo conceperit, antequam salutaretur ab Angelo: ergo ex mente S. Bernardi non exspectabatur consensus. Deinde, Angelus non conditionat, sed absoluè affirmavit futuram conceptionem, dicens: *Invenisti enim gratiam &c.* Ecce concipies; Et B. Virgo credit Angelum, teste S. Elizabethe; Beata quæ credidisti, credidit autem absolutè futurum, & non sub conditione: si ipsa consentiret. Porro illa fides præcessit verba B. Virginis,

Ecce ancilla. ut tradit S. Ambrosius lib. 2. in Lucam: *Hodie, inquit, primum auditur & creditur;* deinde: *ecce ancilla.* Dici ergo potest consensus illum fuisse potius conformitatem cum voluntate divina.

§. III.

Refertur sententia constituens Christum in Statu independente à suis Progenitoribus.

349. Card. de Lugo, quem sequitur Arriaga, ut defendere in Progenitoribus Meritum Imperatorum Stirpis, hoc est, tale Meritum, quod cum vera prioritate Naturæ præcederet generationem Christi, sic philosophatur. [Facilius, inquit, dici potest, Christum prævisum fuisse tempore passionis cum suo Merito, saltem cum aliqua actu efficaci, acceptante ex se Mortem à Patre injunctam, si à Judæis inferatur, & per hoc Meruisse Gratiam progenitoribus & Virginis. Postea vero Patres & B. V. prævidentur mereri fieri Christi progenitores; non enim repugnat id quod nunc est causâ, est postea pro alio tempore effectum respectu ejusdem, dummodo non detur mutua dependencia pro eodem instanti,] Hæc Lugo. Alij hanc sententiam paulò distinctius sic proponunt. Ponitur Christus instanti aliquo circa tempus mortis, prorsus independens ab omnibus causis secundis, tantum præsupposito peccato Adami, & illis quæ in istud influxerunt: ut proinde Christus in eo statu extiterit dependenter à solo Deo, instar Adami in paradiſo formati. Christo sic constituto proponitur mors subeunda cum omni sua arditute quam Christus liberè acceptat, & per eam acceptationem meretur, ut Deus intuitu illius statim retrogradiendo ordinet omnes gratias post lapsum Adami, atque illas etiam singulariter, quæ influxerunt in ejusmodi Incarnationem in utero Virginis ponendam; atque ita positus ut Vir meretur ut sit infans, puer, juvenis.

Hanc sententiam impugnârunt Successores Lugonis in Theologica Cathedra Collegij Romani, & imprimis eam impugnavit Cardin. Pallavicinus n. 7. [Ex hac doctrina, inquit, sequetur, Virginem & antiquos Patres nullum habuisse influxum in redemptionem generis humani, quippe quæ facta est in Cruce, solvendo premium peccati pro omnibus simul.]

Ad hoc responderet Card. de Lugo, satis esse, quod influxerint in aliqua merita Christi, quæ præcesserunt illum statum miraculosum.

350. Contra hoc tamen vrgeri & instaurari potest argumentum hoc modo. B. Virgo secundum hujus sententia patronos, non fuit redempta (eo modo quo redempta est, nempe præservative, collata Gratiâ Sanctificante in primo instanti conceptionis) non, inquam, fuit redempta ex meritis Christi pendentibus ab ipsa Virgine, sed tantum ex merito illius statu independentis:

Tert

ergo

ergo B. Virgo saltem non fuit Instrumentum Redemptions propria, nec etiam Redemptoris omnium progenitorum Christi. ergo non recte dicitur instrumentum redemptoris generis humani, quod tamen dicendum est: cum in Symbolo Niceno dicitur Christus propter homines incarnatus esse ex Maria Virgine: & Ecclesia canat: *Quod Eva tristis absulit, tu reddis almo germine, vitam datum per Virginem gentes redempta plaudite.* Præterea, si unum opus Christi defacto acceptatum est pro redemptione progenitorum & B. Virginis, non est Ratio, quare non etiam, præcisus reliquis meritis, fuerit acceptatum pro toto genere humano: ergo in illo statu miraculoso jam intelligetur sufficenter redemptum genus humanum: ergo influxus B. Virginis in reliqua merita tempore quidem priora, sed natura posteriora (vt isti A.A. volunt) non aliter poterit dici servivisse ad redimendum genus humanum, quam si quis post extinctionem sufficenter incendium, vellet affundere aquam pro abundantia.

Vtterius urget Lugonem Pallavicinus hoc modo. Sequeretur, Christum non potuisse tempore passionis nisi valde impropter dicere: *Mulier ecce filius tuus, quia secundum vitam & durationem quam habebat tunc, non erat filius illius, sed independens ab illa, & ipsa non poterat nisi ex errore lugere mortem illius tanquam proprij filii, quoniam pro eo instanti non intelligebatur illius filius, sed potius dabat operam, vt evaderet ejus filius respectu temporis antecedentis.* Ex quo rursus fit, totam existentiam quam Christus habuit postea, & quam habet nunc in celo, esse etiam mediare independentem à Virgine, siquidem existentia posterior non penderet à priore mediata, nisi per mediata. Hac Pallavicinus, quæ non vacat discutere quam efficaciant, cùm fiat quæstio de modo loquendi & compellandi filium. Et facile aliquis responderet, Christum non appellasse se pro tunc filium B. Virginis, sed designasse S. Joannem, nec B. Virginem vocasse Matrem sed *Mulierem*.

357. P. Martinus Esparza paulò concitatius in sententiam Lugonis invenitur q. 19. his verbis. [Hæc nihilominus tota dispositio rationis nostra & qualisque præcisionis tota evanescit, cùm ventum est ad realitatem objectivam, hoc est, cùm jam consideratur Christus eliciens actum, quo meruit auxilia Gratia Patribus antiquis. Quia tunc pro priori Naturæ, antequam mereatur, & velit inducere tale præmium, præsupponitur jam habens determinatam durationem, determinatum ubi, & stirpem determinatam. Nec potest nisi absurdissime admitti, Christum cogitantem de elicendo opere meritorio non advertisse propriæ naturæ, Vbi nam gentium esset, quo seculo viveret, quam Matrem haberet, quos avos, atque de his expressè cogitasse, vt obtinendis per suum meritum, nec tamen eam cogitationem pervenisse usque ad individuationes rerum, quas nemo est tam stultus & hebes, vt non discernat

in individuo. Deinde addit, hinc clavis apparet, Miraculum fingi deforme ac indecentem Deum.

§. IV.

Præcedentium Sententiarum fundamentum seu suppositum, falsum esse monstratur.

VTraque Sententia haec tenus relata supponit, se aliquid tempore posterius, esse prius non illo, quod est tempore prius. Contra hoc

352. DICO, prioritatem temporis cum posterioritate naturæ, vel econtra, prioritatem naturæ cum posterioritate temporis, repugnat. Hanc Conclusionem supponit S. Thomas 3. q. 62. a. 6. in C. vbi assignans rationem, quare Sacramenta antiqua legis non potuerint causam gratiam ex virtute passionis Christi, sicut cum caussâ sacramenta nova legis, ita discutit. [Und quod nondum est in rerum natura, non potest secundum ipsum exteriorum rerum: (nempe Sacramentorum) unde causa efficiens non potest esse posterior in esse, ordine durationis, sicut causa finalis: sic ergo manifestum est, quod a Pallavice Christi, quæ est causa humana justificationis, convenienter derivatur virtus justificativa ab Sacramenta novæ legis, non autem ad Sacramenta veteris legis.] Legatur totus articulus, & appearbit, quod secundum S. Thomam Christus ne habuerit, nec habere potuerit aliam prioritatem respectu donorum præcedentium tempore, quam prioritatem finis, objectivæ existentis in fine uitiorum.

Probo Conclusionem i. Quandoconque ex duabus durationibus diversa classis, una est prior naturæ altera, tunc illa (& aliter non potest) est prior naturæ, quæ est tempore efficitur prior, atque duratio Christi in aetate virilis, & duratio eiusdem in aetate infantili, sunt diversæ classis: & defacto una earum est naturæ prioriteræ: ergo duratio infantilis est prior aetatis duratione aetatis virilis. Subfumo, sed non potest dari mutua prioritas: ergo duratio virilis aetatis non potest esse prior duratione aetatis infantilis. Applicetur argumentum etiam durationem meritorum Christi & Progenitorum, & concludetur, merita Christi non potuisse habere prioritatem naturæ respectu meritorum antiquorum seu Progenitorum. Sola major est probanda. Omne quod est prius naturæ altero; ordinari alterum ponendum tanquam medium ad finem, sive proximum, sive remotum, sive ultimum, sive intermedium: sed ex durationibus diversa classis sola illa potest esse medium ad alteram, quæ est tempore prior: ergo sola illa potest esse naturæ prior, quæ est tempore prior. Major efficiens Minor probatur: suppono autem illud efficiens philosophicum certissimum: finis est primum intentione, & ultimum in executione. Scimus est, quod si inter finem & media sit necessaria

cello temporis, finis ponetur in executione post medium, & medium ponetur tempore prius. Jam sic. Illa duratio qua est finis respectu alterius, erit tempore posterior: sed illa duratio qua est Naturâ posterior, est finis respectu illius qua est naturâ prior, & hac est medium ad illam: ergo illa erit etiam naturâ posterior, qua est posterior tempore, & illa erit tempore prior, qua est naturâ prior. Ergo à primo ad ultimum, impossibile est, durationem tempore priorem esse posteriorem Naturâ illâ duraione, qua est tempore posterior.

353. Argumentor 2. Quandocunque alius effectus existit, tunc est verum dicere: *Existit extra omnes suas causas*, ergo etiam est verum dicere: *Existit omnes illius causae*. hoc enim significat illud: *Extra*. Non potest enim effectus exire ex aliquo non existente, vel in se, vel in aliquo sui: ergo omnes causæ, exceptâ semper finali, debent existisse, quando verum est dicere: *Effectus existit* & hoc est de conceptu causa & effectus. Jam sic: atqui tempore infantia Christi non poterat cum veritate dici: *Existit statura virilis suprem pedes longa, habens barbam* &c. ergo hac non poterat esse causa infantia, quis enim non risus dicentem de Christo in cunis jacente: *hic infans fuit vir*. Neque diccas in sensu morali illas propositiones fuisse veritas: hac enim est nugatio vocabularia, quid intelligis per rō *Moraliter existere virum?* an existit intentionaliter, & in decreto? atqui hoc modo fateor existisse virilitatem, sed nego hoc sufficere ad prioritatem Naturæ illius quod existit intentionaliter: alioquin si hoc sufficeret, omnis finis esset prior Naturâ Medijs, & sic daretur Mutua prioritas. An fortassis intelligis per rō *moraliter*, quod ipsa futurito seu forma denominans futurum, jam existitur, nempe Decreto Dei? atqui hac ratione non solum omnis finis, sed quidquid deinceps futurum est, esset prius Naturâ rebus nunc existentibus: quia pro priori nature existit eorum futuritio. Vides ergo quod in nullo sensu possit statura virilis Christi dici existisse tunc, quando Christus fuit infans, tali inquam existentiâ, que sufficiat ad prioritatem Nature & Causæ non Finalis.

354. Argumentor 3. Existere prius Naturâ, & existere prius tempore, convenient in hoc praedicato generico; *Existere prius*. item: existere posterius tempore, & posterius naturâ, convenient in rō *existere posterius*. Jam sic. illud quod est tempore posterius, non potest simpliciter dici *existere prius altero*: ergo non potest esse prius naturâ ad aliquid tempore prius: cui enim non convenit genus, non potest convenire species. Antecedens probatur. Quod est tempore posterius, rectissime & simpliciter dicitur esse posterius; ergo non potest simpliciter dici prius. implicatur duo prædicata opposita simpliciter eidem convenire: atqui esse simpliciter prius, & simpliciter posterius, sunt prædicata opposita, ergo non

possunt eidem convenire: convenient autem, si id quod est tempore posterius, esset naturâ prius. Ergo &c. Tradideram hæc anno 1665, que deinde aliquot Philosophia Professores continuâ serie amplexi sunt, magisque illustrarunt, neque hactenus audiui aliquid objici quod speciali solutio[n]e indigeret.

355. Quæret aliquis. Si Christus non habet prioritatem Naturæ, quomodo ergo intelligendus est Apostolus ad Hebr. 1, dicens de Christo: *Per quem fecit & fecula*. &c. Ex hoc loco nihil probari, etiam si intelligendus esset de humilitate Christi: alioquin ego pariter probabo, B. Virginem fuisse priorem Naturâ productione Mundi: Nam Ecclesia applicat B. Virgini illud Eccles. 24. *Ab initio & ante secula creata sum*. sicut ergo hoc non potest intelligi de prioritate naturæ, sed solum de prioritate finis, ita & ad Hebr. 1, alioquin Christus fuisse prior naturâ Adamo, quod negant adversarij. Itaque dicendum est cum Cornelio à Lapide, locum illum intelligendum esse de ipso Verbo aeterno, per quod tanquam per Idæam omnes rerum gradus & species continent, & quasi per Sapientiam architectonicam, in creatam, omnisciam, & omnipotentem, in qua sunt & vivunt sempiterna rerum omnium rationes, fecit, id est, creavit & produxit secula,

§. V.

Facilius modus expediendi presentem difficultatem.

356. Dicamus ergo, quod unicum superest, non solum existentiam Christi pro omni duraione quam habuit, & per totam aeternitatem habiturus est, sed etiam omnia ejus merita fuisse posteriora Naturâ omnibus meritis Progenitorum, quibus aliquo modo influxerunt in ipsum assumptionem humanae naturæ, & in ipsam Naturam assumptam: nihilominus tamen illa omnia anteriora merita cum auxilijs supernaturalibus fuisse data in premium Meritorum Christi, anticipata premiatione, & Christum ea promeritum esse Merito compensativo, jam superius explicato, auctoritate firmato, & nunc magis explicando solutio[n]e Objectionum, & quidem post haec scripta invenio hoc meritum compensativum approbari, etiam à Recentissimo & doctissimo scriptore Dido Avendanno n. 1514. tribuente eandem S. Thomæ 1. 2. q. 114. a. 5. in arg. 3.

Nostram hanc sententiam quidam RR. ideo solum deseruerunt, quod putarint, solum connaturaliter, non item supernaturaliter repugnare, quod id quod est tempore posterius, sit naturâ prius. Sed hæc non erat causa rejiciendi. i. esto hoc solum probaret nostrum argumentum, id sat is est ad eam tenendam, & præferendam alijs recurrentibus ad monstrosa miracula, cujusmodi est: quod nullus actus supernaturalis influxerit in generationem Christi. Inò sufficeret, quod nostra

nostra sententia gloriösior sit meritis Christi, tribuens illis præmium anticipatum ob eorum infinitatem, ut ostensum est. 2. Falsum est, non probati omnimodam repugnantiam illius prioritatis naturæ. Nam de clementia Intentionis est, ferri primò in finem, & de clementia executionis est, prius ponere media; & chymaricum est, adhibere medium fine jam existente. His ergo nihil attentis, alias objectiones referam.

Objicies primò. Meritum compensativum est apud Patres inauditum, & non nisi imprædictum meritum: ergo hoc genus meriti non rectè, nec satis Theologicè tribuitur Meritis Christi. Pro solutione

Advertendum est, Auxilia Supernaturalia, qua ante adventum Christi collata sunt humano generi, non habere rationem præmij adæquati aut principalis meritorum Christi, sed solum inadæquati, minùsque principalis, & quasi præparatorij ad præmium principale. Sicut si Princeps adolescenti nobili, spe obsequiorum quibus aliquando in aula est meritus, dat stipendium ad studia prosequenda, hoc stipendium dici potest præmium futurorum obsequiorum, saltem inadæquatum, ita quidem ut adolescens dicere posset Principi (ut multi dicere solent) tametsi needum promeritus sim, promeretur tamen suo tempore. Unde etiam Princeps posset illi postmodum exhibitis meritis dare minus præmij, quod tamen si computaretur cum stipendio accepto, esset præmium adæquate condignum. Ita sanc præmium adæquatum meritorum Christi, non erant illa auxilia collata antiquis Patribus, quibus poterant de congruo mereri esse progenitores Christi, sed erant preparationes ad merita Christi ponenda, ut deinde Christo conferretur præmium principale, nempe Exaltatio Nominis & maxima Gratiarum copia, qua in Lege nova, hoc est lege Gratiae, longè affluentius conferuntur, propter ætualiter existentiam Christi. Et quia gaudium quod Christus ex suis meritis consequitur, & est natura posterioris ipsis meritis, versatur specialiter circa hoc objectum, quod videat omnium omnino hominum salutem & Beatiitudinem sibi deberi, ideo necesse fuit, ut anticipate & præparatorie etiam in præmium cederet falsus antiquorum, & quidquid ad illorum salutem conferebat. Hinc patet, quod merita Christi nec debeant nec possint absolute vocari, Merita Compensativa, sed tantum respectivè ad certam minùsque principalem partem præmij: absolutè autem debeant vocari & revera sint merita attractiva seu imperatoria, hoc est habentia prioritatem natura quo ad præmium principale, ad quod obtinendum ordinabantur tanquam Media: nam à principaliore sit denominatio. Nunc ergo ad objectionem.

357. Responderi imprimis posset, negando, quod Meritum compensativum sit imprædictum meritum. Aliud enim est, quod non soleat regulariter fieri talis præmatio anticipata,

& aliud, quod sit imprædictum præmium aut meritum: sicut, licet regulariter Merces sequuntur labore, non est tamen imprædictum meritis, quod datur ante laborem.

Responderi potest 2. hoc genus meriti esse inauditum apud Patres. Nam telle Raymo do, Patres eodem modo sine illo difficultate seruerunt, primam gratiam Angelorum & primorum parentum cuiusque ex meritis Christi, & tamen eis adversarijs consentientibus illa prima Gratia non possumit merita Christi pro priori natura esse erat præmium anticipatum.

358. Rg. 3. Merito Patres nullam speciem

mentionem fecisse Meriti compensativi, quanto Christi non sunt merita compensativa alii loquendo, ut ostensum est. Ceterum alii resoluissent negare, Merita Christi ne quoniam respectivè esse merita compensativa, debent agnoscere miraculosum statum (in chimeram ut ego existimo) quem excoigitav Lugo, arcuacula alia, quae ne quidem suscipiunt, emi minùs populo aliquid hujusmodi proponunt Denique SS. PP. illud senserunt, quod S. Thomæ suprà relatas & explicatus sensit, circa priorem Meritorum Christi comparatorum cum Genit collatis antiquis Patribus. Quin simb. si non physicari luber, defendi posset, nullum enim meritum dari apud Deum, quod non refutetur ius partis constitutivæ premij in ratione præmij, sit compensativum, hoc est supponere partem præmij. Probo autem hoc ex hypothesi tantæ jam satis communis, & in primo libro indicatae, Deum non moveri ab illo actu meriti tanquam præviso ut existente ad decendendum præmium, sed decreto prædestinatio & impulsionis decernere Meritum & Præmium, ordinando meritum ad præmium propter proportionem quam habet cum illo, dicendo: Volo merita propter præmium. Hoc posito, dici potest, quod ipse actus divinus, qui est essentialiter pars naturæ Merito, sit pars præmij adæquata, adeoque præmium anticipatum. Probo. Affectus præmiantis est pars præmij: illud decretum est affectus præmiantis: ergo est pars præmij. Magis probatur: quia omne illud est pars præmij, quis propter meritum dignus est: & quod enim habet suam estimabilitatem specialiæ: sed merens propter meritum est dignus affectu præmissivo; & talis affectus est specialiter estimabilis: vnde idem nummus aureus quovalorem in trinsecum, si sit acceptus in præmium à Regi, pluris sit in affectu accipiens, quam si sit acceptus in præmium à Mercatore. Brevius. Quod meretur præmium, meretur illius dependenter à Merito, meretur enim præmium non prædictum in ratione doni, sed in ratione Remuneracionis atque haec dependencia præmij à merito est ipsius decretum Dei benevolum; ergo etiam hoc meretur: atqui meritum est illo decreto pollemi tempore & natura: ergo tantum meretur illud merito compensativo.

359. Objecies 2. Præmium quod daretur propter meritum compensativum, daretur propter meritum merè conditionatum: sed hoc de Deo dici non potest. hoc enim faveret errori Massiliensem, seu semipelagianorum, qui dixerunt, Deum præmiare merita merè conditionata futura. *q. 1.* Nostram sententiam tam procul absesse ab errore Massiliensem, quam procul absente sententia Suarezij, Amici, Pallavicini, à quibus solam differimus recipit in hoc, quod illi assignent duplex decretum virtualiter distinctum, Intentio[nis] & Executionis, nos vnum simplex.

q. 2. Errorem Massiliensem fuisse, quod Deus præmet merita conditionata nunquam absolve existira, quod nos non asserimus.

360. Objecies 3. In hac nostra sententia falsificatur principium communiter receptum post S. Thomam. Principium meriti non cadit sub merito, cuius sensus est, quod id quod est causa meriti, non possit esse præmium illius: atque in nostra sententia Maternitas B. Virginis esset causa saltem mediaea meritorum Christi, & esset etiam præmium illorum: ergo principium Meriti caderet sub merito. *q. 2.* Illud principium esse verisimum in sensu quo S. Thomas usus est contra illos, qui admittunt mutuam causalitatem inter meritum & præmium, v.g. inter actum Conmissionis quo peccator justificatur, & inter gratiam sanctificantem quam meretur: hoc nos etiam negamus. Ceterum concedimus, posse principium aliquod meriti compensativi cadere sub meritum compensativum tanquam præmium illius, sed absque prioritate Naturæ. Dixi, *Præmium aliquod*, non enim de omni principio hoc concedimus: nam suprà exceptimus principium significans formaliter ipsum meritum, & paulò post aliam exceptionem faciemus.

361. Objecies 4. Ex nostra sententia sequitur, posse aliquem mereri primam Gratiam prævenientem, seu primam illuminationem: hoc autem est absurdum: quia hoc ipso non haberet rationem Gratiae: quod enim datur ob merita, jam non est Gratia. P. Conink de possibili conedit sequelam, neque tamen hinc sequitur, quod defacto detur in præmium, quia defacto Deus præmit actus bonos præmio subsequentes, ad æquante valorem meriti. Ego autem existimo, nec de possibili hoc fieri posse, vt prima gratia prævenientis præmium meriti subsequentis compensativi. Ratio mea est, quia de ratione Præmij est, vi merenti conferat aliquid boni ultra totam bonitatem quam in se continet tota bonitas meriti. atque illuminatio præveniens actum meritorium est vnicè amabilis propter meriti bonitatem, vt pote cognitio practica: nec est amabilis nisi in ratione medijs: ergo non videtur posse habere rationem præmij.

362. Objecies 5. De ratione præmij est, vt reddat ditiorem illum qui meretur: ergo debet esse aliquid ultra omne id, quod merens afferit de suo: atqui omne quod presupponitur ad

meritum, afferit merens de suo: ergo nihil eorum, quæ supponuntur ad meritum, potest habere rationem præmij. *q. 2.* Argumentum habere instantiam in mercede anticipata soluta. Sic ut ergo hic distingendum est, nempe quod nihil possit habere rationem mercedis quod laborans afferit de suo, & non accepit credito, seu intuitu futuri laboris, bene tamen quod accepit credito, & intuitu futuri laboris, ita etiam de præmio dicendum, & distinguendum est.

363. Objecies 6. Si potest aliquod meritum præmiari pro priori natura, tunc dici poterit, quod Gratia sanctificans, quam quis meretur de condigno, semper detur pro priori natura: consequens est absurdum. ergo &c. Minor probatur. Nam talis anticipatio esset miraculosa, & contra Naturam Gratia sanctificantis, quæ quando praedicit pro priori natura, ex natura sua dignificat actum ad ulterius præmium, si ipsa jam est data in præmium. *q. 2.* facile. Si verum est, quod in probatione minoris assumitur, hoc ipsis jam patet ratio negandi sequelam, quia actus nostri merentur quidem Gratiam sanctificantem, sed non merentur miraculum.

Hinc autem potest reddi ratio disparitatis inter merita Christi, & nostra merita. Nam etiam nostri actus supernaturales non possent vñquam præmiari anticipative, inde tamen non valeret consequentia & paritas ad merita Christi. Nam quacunque implicantia afferetur in nostris meritis, illa vtique petenda esset ex eo, quod talis modus præundi excederet valorem operis, nec haberet debitum proportionem cum illis, quia esset miraculosus. atqui haec non procedunt in meritis Christi. Nam merita Christi sunt valoris infiniti, & nullum præmium quantumvis miraculosum, & miraculo modo datum, excederet valorem meritorum Christi. Imò merita Christi digna sunt, que omni modo possibili præminentur. Cum ergo nulla sit implicantia generalis in modo premiandi anticipative, hic modus etiam decebat merita Christi, vt aliquid præmij acciperet anticipata præmiatione. Et ad hoc videntur mihi Patres respxisse, quando meritis Christi tribuerunt dona supernaturalia antiquæ legi concessa; neque vñquam inducar, vt credam Patres respxisse ad circulationem illam signorum naturæ contrariantium signis temporum, quæ sine vertiginis periculo vix concipi posset.

364. Objecies 7. Non possunt duo esse sibi mutuo fructus: atqui præmium est fructus meriti: ergo meritum non potest esse fructus præmij: atqui in nostra Sententia etiam meritum est fructus præmij anticipati, quia esset effectus illius. *q. 2.* Omnis effectus eo modo & genere caufandi est fructus sive caußæ, quo genere est effectus. hinc autem sequitur, quod tan medium respectu finis, quam finis respectu medijs est fructus, adeoque semper sint sibi mutuo fructus. Nam medium est effectus finis in genere caußæ finalis,

finalis, & finis est, effectus medij ingenere causæ efficientis vel materialis. Est ergo neganda major propositio objectionis. Sed claritatis gratiâ distingui potest, in eodem genere effectuum, conceditur: in diverso genere effectuum, negatur major, & distinguitur minor. Premium semper & universaliter est fructus meriti tanquam causæ efficientis, negatur min. vel tanquam causa efficientis, vel tanquam causæ finalis, conceditur minor. Et negatur consequentia, vel etiam distinguitur: ergo meritum non potest esse fructus præmij in eodem genere effectuum, conceditur, in diverso genere, negatur consequentia. Et hæc sunt quæ mibi contra nostram sententiam opponi posse videntur.

365. Placer Coronidis loco apponere argumentum pro nostrâ sententiâ, quod saltem ad hominem potest vim habere, nempe contra illos, qui concedunt B. Virginem non solum non incurrisse peccatum originale, sed nec debitum illius: & concedunt præterea, Christum non fuisse venturum si Adam non peccasset, adeoque nul-

lum Christi meritum fuisse prius naturæ patrum Adami, aut pacto inito cum Adamo. His his positis

Argumentor hoc modo. Exemptio B. Virginis à communi pacto facta tunc est, quæ ceteri homines fuerunt illo pacto cum Adam initio comprehensi & inclusi: & quidem hæc emprio respexit determinatam personam & similitudinem B. Virginis, alioquin essent in Deo penitentia decretu disjunctiva vñà cum determinata, quod nos non admittimus: atqui respectu illius temporis quo facta est hæc exemptio & pactum, non habuerunt merita Christi prioritatem, ergo illam exemptionem non promeruit. Quælibet merito attractivo seu imperativo: atqui illius aliquo modo promeruit, quia hoc modo B. Virginem redemit: ergo non nisi merito compulsatio, quatenus Deus omnis vno individuali decreto ordinavit tandem ad gloriam Christi, modo quo in primo libro tract. de Predicione explicatum est.

CAPVT VIII. DE SCIENTIA CHRISTI. CONTROVERSIA I.

Quænam objecta cognoverit Christus per Visionem Beatam.

Supponendum est in Christo fuisse Visionem Beatam etiam ante resurrectionem. Colligitur ex Jo. 3. *Quod scimus loquimur, & quod vidimus testimoniū.* testabatur autem ibi de Baptismo qui confertur in nomine Sanctissima Trinitatis. Jo. 1. *Deum nemo vidit vñquam, Vnigenitus Filius qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* Quibus verbis excipit Joannes Christum à communi conditione hominum, quibus non est datum videre Deum. Ratio autem est, quia Visio Dei non fuit Christo collata in præmium, sed illi data est tanquam debita Filio naturali: item debebatur illi hereditatis possesso, quia mors Patris non erat expectanda, sicut expectanda est in humana successione. Denique Visio Beata non pendet vllatenus ab organis, nec à speciebus impressis, ac proinde nec impeditur, nec promovetur ab aliqua corporis dispositione: ergo danda erat statim ab initio, ut etiam in hoc Christus excederet Angelos, qui non nisi brevissimo tempore eā caruerunt, quia eam promeruerunt. Nunc

Quaritur, Vtrum Christus per Visionem Beatam cognoverit omnia futura? Negant Ri-

chardus, Bonavent. Scotus, Gabriel, apud Somm. d. 26. l. 3. contra quos

366. Dicendum est 1. Christus viderit in Verbo per Visionem beatam futura omnia, in quibus non est specialis repugnans. Conclusio procedit de illa visione, que est essentialiter certificans, hoc est, ostendens omnia prima auctoritate Dei, procedit item ex suppositione scientiæ, quod Scientia Visionis sit Deo adata quia trinifera.

Probatur Conclusio. Alijs beatis hoc obseruit, quod videant in Verbo omnia quæ ad filium suum pertinent: ergo idem Christus concordum est: atqui visio futurorum pertinet ad statum Christi, utpote qui erat constitutus Opus, Dominus, Jux & Gubernator omnium: ergo &c.

367. DICO 2. Repugnat, omnia futura videri in Verbo per illam ipsam individuali visionem Beatam, quâ vider primaria Dei auctoritate. Probatur, supponendo, hanc Visionem esse in Christo directivam actuum mortalium, et quod fieri moveat ad amorem Dei aliarumque Virtutum & virtutis perfectos exercendos, quamvis diversa oratione.

tione: nam ad amorem Dei necessitat, ad actus aliarum virtutum non necessitat. Hoc posito probatur Conclusio. Si Visio beata videret priori naturæ actus liberos à Christo exercendos, & omnia inde securura, jam hoc ipso illi actus non essent liberi, sed necessarij necessitat antecedente: quia illa Visio esset infallibilis, impeditibilis, determinata ad unum ex contradictorijs: atqui in Christo dabantur actus liberi: ergo aliqua objecta futura non videntur à visio Beatae indivisiibili, & qua terminatur ad primaria Dei attributa.

DICO 3: Videt tamen Christus etiam hæc objecta futura per aliam visionem, non directivam actuum liberorum, & impedibilem per actus oppositos. Ratio est, quia etiam horum visio ad statum illius pertinet. Dubitatur tamen, qualis sit hac visio, an videat actus liberos directè & in seipsis, vel etiam in Verbo. Cenleo videri in Verbo, & in ipsa Scientia Visionis divinæ: quemadmodum in mea sententia ne quidem virtualiter intrinsecè distinguitur à Decreto Prædefinito, possunt videri in decreto Prædefinito, quod etiam docuit P. Ant. Perez.

CONTROVERSIA II.

An in Christo fuerit Scientia per se infusa.

PRæmittendum est 1: quid per Scientiam infusam intelligatur. Scientia infusa in genere, prout abstractit ab infusa per se, & infusa per accidens, est habitus cognoscitivus, absque ministerio actuum præcedentium à Deo collatus. Dividitur autem in Scientiam infusam per se, & Scientiam infusam per accidens. Illa dicitur Scientia per se infusa, quæ ex sua, & ipsius etiam subjecti natura petit infundi, sine omni ministerio actuum præriorum. Sic Angeli petunt habentes species per se infusas, que illis debentur absque actibus prævijs, modò magis, modò minus universales, secundum diversam perfectionem Angelorum. Scientia per accidens infusa est, quæ conaturali cursu rerum servato, solet & potest comparari per actus frequentatos, & independenter ab his prævijs non debetur subjecto, sed tamen hic & nunc miraculoè infunditur. Sic Adamus creditur à principio sua creationis habuisse omnes Artes & Scientias in gradu excellentiis infusas, quas nos in gradu multum inferiore, non nisi magno labore comparamus.

Præmittendum 2: Scientiam per se infusam differre à Visione Beata in hoc, quod per suos actus tendat directè in ipsas creaturas: Visio autem beata tendat immediatè & directè in Deum tanquam objectum formale motivum, & medium in quo cognoscantur creature tanquam termini.

Præmittendum 3: Eandem Scientiam infusam differre à nostris scientijs acquisitis per hoc,

quod illa tendat in suum objectum, sine villa necessaria conversione ad phantasmata & imaginations, adeoque independenter ab his operetur. Est igitur modus illius cognoscendi similis modo cognoscendi Angelorum & animæ separatae.

Premittendum 4: Scientiam infusam aliam esse naturalem, aliam supernaturalem. Naturæ est in Angelis & animabus separatis, in ordine ad cognoscenda illa objecta, quorum cognitio illis debetur naturaliter. Supernaturalis est, cuius virtute elicuntur actus Supernaturales immediate circa creaturas, sine dependentia à phantasmate. His suppositis

369. Dicendum est, animam Christi statim ab initio conceptionis habuisse Scientiam infusam per se, tam Naturalem quam Supernaturalem, & cognovisse ea objecta, quæ ad statum Christi pertinebant, & per talem Scientiam cognoscibiliæ erant. Quæ autem illa fuerint, examinare huic non pertinet. Probatur Conclusio. Quia Christo tribuenda est plenitudo Sapientia & Scientiæ, II. 11. *Flos de radice ejus ascendet, & regnificet super eum Spiritus Domini, Spiritus Sapientiae & Intellectus, Spiritus Consilij, Spiritus Scientie:* quæ verba intelligentes Patres de donis intellectualibus Spiritus Sancti,

370. Objicies 1. Conjunctione animæ cum corpore repugnat modo cognoscendi, qui proprius est Scientiæ per se infusæ: ergo non potuit Christus eam habere in statu Vie. Antecedens probatur. Nam anima viri corpori dependet in operando à phantasmate: atqui scientia per se infusa operatur independenter à phantasmate; ergo repugnat. Re, Distinguendo antecedens, Conjunctione cum corpore eo modo disposito, quo sunt disposita nostra corpora, repugnat modo operandi Scientiæ per se infusæ, concedo antecedens; aliter disposito, nego antecedens & consequent. Posset etiam primum membrum distinctionis subdistingui; repugnat connaturaliter, concedo; de potentia absoluta, nego. Connaturaliter quidem repugnat; quia connaturaliter anima prius erumpit in operationes phantasticas, tanquam faciliores, & circa objecta vehementius & immediatius applicata; à quibus deinde determinatur, ut le ad illa phantasmata convertat operando spiritualiter: supernaturaliter autem potest illa præventione impediri. Ceterum licet Christus non haberet in via corpus gloriosum, habuit tamen, (opinione multorum) corpus ita dispositum & temperatum, ut non impediatur cognitionem Scientiæ per se infusæ, utpote quæ non exigeat aliam objectorum applicationem, mediante sensibus faciendam. Nihilominus cum hac ipsa Scientiæ infusæ cognitione poterant consistere sensations, nec erat opus extraibis, & raptibus, seu alienatione à sensibus. Videtur hoc sibi voluisse P. Antonius Perez, quando docuit, originalem causam quare nostra anima in corpore pendeat in operationibus suis à phantasmate, hanc esse, quod nostrorum corporum dispositio

positio & temperamentum trahat post se rebellio-
nem corporis adversus spiritum, & partis sensitiva
adversus partem rationalem, & quod anima suā
imbecillitate non possit plenē subjicere corpus,
illudque vincere: jam verò Christus non fuit
affectus tali rebellione, & sic cessabat causa im-
peditorum operationum Scientie infusa, hoc est
non pendentis à corpore, tanquam à causa co-
operante,

371. Objicies 2. In praesentia Visionis Bea-
tae est superflua Scientia infusa, quia per Visionem
Beatae cognoscit Christus eadem objecta melius
quam per Scientiam infusam: ergo non est quare
ponatur in Christo. R. Simpliciter loquendo
non esse superflua: nam licet sine illa cognoscatur
objectum cum tanta sufficientia & satiate,
vt abefter omnis sollicitudo anxia amplius
cognoscendi, nihilominus habet diversum mo-
dum cognoscendi eadem objecta, nempe directè
tendendo in creaturas. & hoc sufficit, vt non sit
superflua: alioquin post resurrectionem futura
essent superflua sensations in beatorum corpo-
ribus, quia illa ipsa objecta cognoscuntur per vi-
sionem Dei.

CONTROVERSIA III.

*An in Christo fuerit Scientia Naturalis
per accidens infusa, vel an fuerit
Successivè, & modo naturali acqui-
fita.*

Dixi suprà, Scientiam per accidens infusam
dici illam, quæ connaturaliter & per se de-
beret acquiri beneficio sensuum & phantasiarum,
determinantium nostrum intellectum ad producen-
das in se species impressas, cum quibus deinde
eliciat cognitiones ænigmaticas, cognoscendo
respirituales instar corporearum, componendo,
dividendo &c.

Ad hanc scientiam reducitur alia, quæ vo-
catur Experimentalis, nempe quæ pro suo objecto
formali habet ipsam experientiam præsentem vel
præteritam, sensibus externis haustam, adeoque
circa ea sola versans, quæ sub experientiam sen-
suum cadunt. Et hanc quidem experimentalem
notitiam nemo in dubium vocat quominus fue-
rit à Christo successivè acquisita, quia Christus
vitus est sensibus, & haec sensations reliquerunt
post se species memorativas: & sensus inter-
nus eas reflexè cognoscet: hujusque beneficio
ipse etiam intellectus cognovit reflexè actus sen-
sationum, sicut in nobis contingit, & quo ordi-
ne in nobis acquiritur scientia experimentalis,
eo ordine fuit in Christo acquisita, de qua vide-
tur omnino locutus esse Apostolus ad Hebr. 5.
Didicit ex iis quæ passus est obedientiam.

Controversum est, vtrum Scientia illa quæ
est similis nostra acquisita fuerit etiam à Christo
successivè acquisita, vel statim à principio per

accidens infusa, sicut fuit infusa Adamo. Pro-
infusam docet Suarez, Praepositus, & probabile
judicat Ant. Perez. Negat S. Thomas 3. q. 9.
a. 4. & q. 12. a. 2. retracans oppositam quæ ob-
cuerat in 3. d. 14. & q. 20. de Verit. a. 2. item Va-
quez, Alvarez, Ragusa, Raynaudus, Mendez
Lugo, Arriaga.

372. DICO 1. Probabilis est, Cis-
tum non habuisse omnes hujusmodi scientiam
à principio infusa, sed aliquas successi-
medij actibus comparasse, sicut nos computamus.
Hanc Conclusionem expresit S. Ambrosius
Incarn. Dom. Sacram. c. 7. explicans in hunc in-
sum illud Lucæ: *Proficiebat etate & sapientia, pro-
fectus inquit, exatius & profectus Sapientia, id
humana est, ideo atatem ante premisso, vi-
cundum hominem crederes dictum: Ans non
non divinitatis, sed corporis est. Ergo si pro-
ciebat etate hominis, proficiebat Sapientia homi-
nis. Sapientia autem sensu proficit, quia à sensu
Sapientia,]*

Probari solet 1. à paritate ex alijs oper-
tionibus humanitatis, quæ ex sua natura requiri-
certam organizationem: v.g. Christus non ab-
bulabat, antequam haberet perfecta organa
cruribus, & nervos ac musculos debito modo re-
tens ac roboratos: non loquebatur in initio,
nec comedebat masticando priusquam habe-
dentes: ergo nec habuit operationem humana-
& connaturali intellectus, quia hac non modo
pendet à phantasmate, quam phantasma ab
gano disposito. Ita post alios Lugo.

Ad hanc tamen probationem respondemus
negando paritatem. Nam operationes in no-
batione allatae fuissent quodammodo monstrativae
& quoad apparentiam exteriores fuissent inde-
cora: quapropter sicut Christus voluit res
crefcere quoad mollem corporis, ita etiam voluit
operari operationes exteriores cum ea debeat,
sine qua displicueret hominibus, & nihil prome-
visser finem officij, sed potius impeditivæ, que
tenus suam humanitatem suspectam reddirent,
vt putaretur corpus phantasticum ponit quoniam
verum assumpsiisse. Econtra actus interni intel-
lectuales, nullam hujusmodi indecentiam ad-
xissent, quia latuissent: non valer ergo con-
quentia, & paritas non tenet.

373. Melius ergo probatur Conclusio. Sic-
nt Visio Beata & Scientia per se infusa fuerint
Christo collata non contra naturam ipsam
Scientiarum, nec contra Naturam ipsius fesse-
sti, sed juxta exigentiam virtusque, nam fesse-
sum habuit jus ad illas, & illæ vice indepen-
dentes à corporeis dispositiones & organizationes
non debebant differri ulterius, quia nulla ex
causa diffundendi, ita econtra scientias dependen-
tes in operando ab organorum certa perpetuatione
non petebant conferri antequam essent organa
præparata, nec etiam vi Uniorum hypotheseis
decebant statim conferri, hoc ipso quod non fuisse
Christus statim productus in virili statura & per-
fectione.

fectione. Ergo has Scientias non accepit Christus statim ab initio, sed successivè, & suo tempore.

Restat tamen vñterior quæstio, vtrum Christus eas omnes Scientias simul acceperit, postquam organa fuerunt sufficienter præparata, etiam antequam objecta applicarentur.

374. Cardinalis de Lugo docet, quod licet Christus non accepit ejusmodi species & scientias, antequam organum esset sufficienter præparatum, & hac ratione acceperit cum aliqua successione, eò quod organum etiam successivè fiat capax plurium & plurium scientiarum, nempe priùs sensibilium, deinde minùs sensibilium, nihilominus tamen existimat, omnes has species fuisse Christo per accidens infusas, hac ratione, nempe non expectatā occurrentiā rerum, & inde defunctis speciebus. Probat hoc Cardinalis à paritate. Nam sicut Deus noluit Christum generari nisi ex materia priùs disposita, voluit tamen ipse Deus virtutis luce obumbratione supplere officium viri, quia scilicet non decebat Christum generari op̄e viri: ita noluit quidem Christo infundere tales species, nisi præparatis priùs organis receptivis, ne Christus haberet infantiam simulatam, & tantum specie tenui, si ante perfectam etatem habuisset perfectum usum hujus Scientiæ, sicut in atate virili, voluit tamen eas infundere independenter a concursu objectorum externorum modi sensibus, quia non decebat Christum aliquid discere ab homine vel Angelo, vel alia creatura, prout videtur loqui aliqui Patres apud Suarez. Porro fateur Lugo, has species non fuisse infusas antequam objecta cognoscenda existerent in rerum natura, esto fuerint infusæ absque applicatione & concurso objectorum. Fatiemus insuper, Christum per quotidiam rerum experientiam proficile etiam realiter in Scientia aquisiſtio, accipiendo novas species objectorum, quæ sensibus experiebatur. Sed haec scientia est potius experimentalis, de qua jam egimus; nunc autem querimus de Abstractiva, vt advertit ipse Lugo, qui denique Num. 23, iterum limitat suam doctrinam, & docet, ea qua Christus per auditum percipiebat, iam antē cognovisse independenter ab hoc sensu: quæ verò per reliquos sensus percipiebat, non cognovisse priùs per scientiam per accidens infusam. Rationem dat, quia non decebat hominem respectu Christi habere rationem Magistrorum, quam tamen habuisset, si mediante audiū Christum instruxisset circa aliquod objectum.

375. DICO 2. Probabilius mihi est, nullius objecti aliquando occursum speciem fuisse Christo ante ipsum actualem objecti occursum iniūsam, sed fuisse naturaliter acceptam ab objectis, sicut nos accipimus. Probatur 1. ex Scriptura ad Hebr. 5. Didicit ex iis que passus est obedientiam, hoc autem gratis ad certos sensus restringitur: quidni enim etiam ex blasphemis, obrectationibus, didicit obedientiam, atque ex flagellatione & crucifixione? Neque hoc est pro-

priè habere hominem pro Magistro, aut ab illo discere in eo sensu, quo hæc videntur importare imperfectionem: quasi presupponerent illorum objectorum ignorantiani: omnia enim illa Christus cognovit per Visionem beatam, & Scientiam per se infusam. Sanè Christus Dominus ipse ad hanc qualencunq; apparentiam Magisterij non semel homines invitavit: vt, quando ex caco quæsivit: quid tibi vis faciam? ex paralytico, Vis sanus fieri? ex Apostolis, Quem dicunt homines esse Filium hominis? vtique Christus non simulavit aliquem defectum qui ipsum dedebeat; ergo his interrogationibus voluit sibi communicari aliquam notitiam humanam, quam priùs non habuisset. Hinc

376. Probo Conclusionem 2. Quemadmodum non decebat Christum habere infantiam simulatam hoc sensu, vt ante perfecta organa haberet species scientificas infusas, ita non decebat Christum habere cum hominibus conversationem simulatam, simulando se ab illis humanam notitiam exquirere & acquirere, quando eorum sermonibus auscultabat & interrogabat: v.g. quando suscitatus Lazarum interrogavit: Vbi posuisti eum? Neque legitur Christus unquam correxisse illos, qui ipsi absenti per alios voluerunt aliquid referri: v.g. quando sorores Lazarri miserunt ad illum, qui significaret morbum Lazar: quando Centurio nuntiavit morbum sui famuli: cum tamen isti crederent, posse absentem sanare: & tamen existimabant absentem non cognoscere morbos illâ notitiâ quæ inter homines requiritur & intercedere solet.

377. Confirmatur 1. In Christo fuit vera & non simulata admiratio, vt tradit S. Thomas: admiratio autem, vt habet idem D. supponit aliquid insolitum ex parte objecti, & priùs non cognitum. Jam verò Christus admiratus est fidem Centurionis, quam accepit per auditum, quæ scilicet tanta fuit, vt excellerit longè gradum illum, quem Christus potuisset colligere & exspectare spectatis illis, quæ priùs experimento didicerat. ergo etiam per auditum Christus aliquam notitiam accepit, qualem homines accipiunt, quando aliquid admirantur.

Confirmatur 2. Quia sic commodè fatis intelligitur, quâ ratione Christus in agone constitutus potuerit ab Angelo confortari: quæ confortatio consistebat in quadam animatione & consolatione, nec videtur aliud fuisse, quâm propostio motiorum allientium ad passionem libenter sustinendum: vnde dicunt Interpretes, quod Angelus illi proposuerit necessitatem generis humani, & Voluntatem Patris Cœlestis, & exaltationem proprij nominis &c. non quasi Christus hæc non priùs sciverit Scientiâ Beatâ, aut per se infusa, sed ad ostendendam proprietatem naturæ humanae (vt loquitur S. Thomas q. 12. a. 4.) voluit etiam ab Angelo consolatoria verba admittere. Postquam ergo Christus sponte admissit vehementissimam tristitiam & mortis horrorem, voluit de-

inde humano modo & medio temperari , prout amicus ab amico consolante levamen accipere solet : quo nobis etiam exemplum dedit , illudque imitati sunt sanctissimi Patres in primitiva Ecclesia , animantes per Epistolam illos , qui propter fidem erant in vincula conjecti , aut in exilium missi .

378. Non ignoro , illam Angeli confortationem aliter ab alijs explicari , quos non reprehendo . Primo ergo dicunt alijs , quod Angelus Christum non quoad animum , sed quoad corpus praecise confortaverit , objiciendo oculis tam amanum & gratum aspectum , vt inde laetitia redondaverit in corpus . Alij dicunt , quod Angelus ita moverit & distribuerit sanguinem & alios humores corporis tristitia turbatos , & cot aggravantes , vt inde Christus magnum levamen acceperit . Denique P. Esparza putat , Christum fuisse ab Angelo confortatum hac ratione , quod Angelus Christum suppliciter rogaverit , vt desisteret a miraculo admissione tristitia , quam Christus contra Jus Visionis Beatae in se permittebat excitari ex apprehensione & vivissima imaginacione passionis imminentis . ab hoc ergo miraculo , & sic a tristitia conatus est Angelus suis precibus Christum liberare , & fuit exauditus , & sic eum confortavit .

379. Probabilior mihi videretur expositio P. Vasquez qui negat per vocem : *Confortans eum significari levamen aliquod Miseroris & Tristitia* : & hoc existimat colligi ex ipso Evangelij contextu , sequitur enim : *Et factus in Agonia prolixius orabat . & factus est sudor eius sicut gutta sanguinis decurrentis in terram* . quibus significatur , post Angelii colloquium potius crevile , quam mitigatum fuisse dolorem : cum agonia sit extrema perturbationis & afflictionis species , quam Latini trepidationem appellant . Itaque secundum P. Vasquez confortatio facta ab Angelo aliud non fuit , quam quadam laudatio seu congratulatio , quod Christus tanto animi robore & generositate se resignaverit & acceptaverit mortem . Hanc explicationem insinuat S. Thomas in 2. dist. 11. q. 1. a. 3. ad 3. & est S. Chrysostomi , Theophilacti , & omnium clarissimè S. Epiphani hæreti 69. vbi de confortatione Angeli haec habet : [Ecce ! enim invenimus impleri dictum magni Cantici à Moyse conscripti , vbi dicit : Exspectetur velut pluvia sententia mea , & paulò post rursus dicit : Adorent eum omnes filii Dei , & confortent ipsum omnes Angelii Dei , non vi deni ipsi robur Angelii , non enim indigebat Angelorum confortatione , sed confortent ipsum , hoc est , confitendo proprium ipsius robur ipsi attribuant .]

380. Ceterum plures Patres volunt Christum aliquod levamen & doloris mitigationem seu consolationem accepisse : & ita sentit impi-

mis S. Thomas q. 12. a. 4. ex Patribus verbis Hesronymus , Cyriillus , Damascenus , Bernardus , Beda & alij apud Vasquez .

Dubitatur hinc vltius , an faltem coniectorum species per accidentis infusas acciperet Christus , que Christo per totam vitam auctoriter fuerunt applicata , vt possent suas species per se Christo communicare . Affirmant Mendocinus & Arriaga . Nibilominus

381. DICO 3. Probabilis mihi est illiusmodi species non fuisse Christo infusa . Probatur ex suppositione prioris Conclusionis , quoniamobscum Mendoza & Arriaga defendunt . Deo Christus alias hujusmodi scientias acquisivit liberè , hoc est , liberè sibi objecta applicare , cum potuisset nolle applicare : ergo potuisset libenter carere velle aliquā hujusmodi scientiā , quanto facto acquisivit : atqui non potuisset libenter illuc carere , si hoc ipso , quod Christus aliquod objectum non fuisse applicatum , sufficeret illius scientiā per accidentis infusā . ergo non fuerunt Christo infusa illae scientiae , quarum objectum non fuisse applicatum . Probo minorem . Quia per adversarios , hoc ipso quod objectum aliquod in erat Christo applicandum , jam erat infusa Scientia , quæ alioquin erat per applicationem ostendit acquirendā : ergo dum Christus voluisse illa Scientiā carere , hoc ipso non caruerit . Ceterum non immoror huic conclusioni .

Contra priorem Conclusionem solum accipi potest , quod jam supra de primo parente dabo insinuatum est . Non enim videntur Christi denegandum aliquod genus Scientiarum , quod ad me concessum est . scilicet in Adamo fuisse speciem causam illas infundendi , quia statim post creationem in ætate virili debuit praefesse conuerso , & quam optimè providere poterit , quod non potuisset facere sine hujusmodi Scientiā , quia non habuit Visionem Beatam , aut Scientias per se infusas , sicut habuit Christus .

Illud tamen vltius concedero , Christum ei Dei providentia habuisse objecta sibi occurrenti ordine & dispositione , vt commodissime pertineret speciesbus inde acceptis ad generandas aliis & alias species magis & magis univertitatis obiectivas & scientias vti , & ita feliciter vult esse , ut acquisiverit tandem scientias in perfectiori gradu , quam vñquam habuerit Adams . Numerum ad has acquirendas non est opus per se sensuum externorum vsu , & omnium facultatum perceptione ac applicatione : quotidie enim videmus aliquos , qui sensibus pauca percipiunt , assiduā tamen rerum confederatione longe perfectiores scientias comparare , quam alii qui sensibus per omnia vagantur , cum impedimentis potius , quam incremento scientiarum .

CAPVT IX.

DE QVIBUS DAM PROPOSITIONIBVS,
MODISQVE LOQVENDI CIRCA MYSTERIVM
INCARNATIONIS.

CONTROVERSI A I.

*Virum Christus cum Addito : in quantum homo : vel etiam Absolutè & sine ad-
dito posse dici Creatura.*

Quoad primum S. Thomas distinguit q. 16. a. 10. & docet, hanc propositionem : *Christus in quantum homo est creature ; esse veram : quia propri*loquendo reduplicatio illa cadit supra Naturam. Si vero diceretur : *in quantum hic homo*, fore fallam, quia *tō hic*, reduplicaret Suppositum, quod non est creature.

382. DICO tamen, utramque propositionem habere verum sensum. De priore probatur. Quia reduplicatio in eum finem additur, ut denotetur discrimen inter duas Naturas, quae sunt in Christo : ergo perinde est ex intentione loquentium, ac si diceres: Christus secundum Naturam humanam est creature, quia est utique vera : sicut nemo reprehenderet dicentem: *Homo secundum Corpus est subiectum sustentans accidentia materialia*. Secunda vero propositione, probatur esse vera ex fundamento contrario illi quod assumptum S. Thomas. Nam particula *Hic*, addita concretis Naturæ, determinat seu designat hanc determinatam in individuo Naturam. Sic dicitur: *Hic Deus est Pater, est Filius, est Spiritus Sanctus*. Unde si tres Personalitates assumerent eandem naturam, de qualibet Persona esset verum dicere; quod si hic homo : ergo in hac reduplicatione : *in quantum hic homo*; reduplicatur potius Natura quam Verbum, quia sensus est : *in quantum habens hanc naturam*. Imò ut bene notavit Vasquez, in hac propositione: *Christus in quantum Homo*, non continetur reduplicatio propriæ dictæ, sed potius specificatio. Reduplicatio enim tunc propriæ continetur, quando repetitur idem terminus: v. g. *Homo in quantum homo*, quando vero est aliud terminus: vt: *Christus in quantum Homo*; specificatur una pars ut contradistincta ab altera. Et hæc circa primam partem tituli.

Quoad secundam partem, an Christus absolu-
lute, & sine addito possit dici *Creatura*: negant S.
Thomas 4. con. gen. c. 48. Ferrariensis, Richar-
dus & alij Thomistæ communiter.

Conveniunt autem Theologi, ab hoc lo-
quendi modo esse abstinentem, propter haeresin
Arianam, qua negat Christum esse Deum, & hoc
sensu dixerunt esse creaturem. Secluso tamen
Scandalio, & attentâ solâ verborum proprietate,
affirmant illam propositionem habere verum sen-
sum S. Bonaventura, Cajetanus, V. Valdensis, quos
sequitur Vasquez. Et sane videtur denique etiam
fuisse sententia S. Thomæ, qui art. 8. solùm vult
abstinentem esse ab illa propositione, ne detur
occasio erroris Ariani, sicut non est dicendus Christus
incorporeus, ne videamus sentire cum Ma-
nichæis, licet propriissime possit Christus dicitur
Incorporeus, sicut *Immortalis*.

383. Ego distinguero aequivocationem
vocis *Creatura*, quæ potest habere sensum *abstra-
cti*, & sensum *concreti*. In sensu *Abstracti*; pro-
positio est falsa : quia sic rectum subjecti & re-
ctum prædicati non sunt idem. In sensu *concreti*,
quatenus significat suppositum habens Naturam
creatam, est manifeste vera. Quod autem in hoc
sensu usurpata si à SS. PP. facile constat ex earum
verbis, quæ ad longum referunt Vasquez: & sic
videntur conciliari cum alijs, qui eandem propo-
sitionem videntur disertis verbis improbare.

Hinc etiam colligitur, quo sensu usurpan-
da sit hæc propositione: *Christus in quantum homo*,
incipit esse : vel absolutè : *Hic homo caput esse*,
non enim alio sensu quam specificante ipsum
naturam humanam, ejusque cum Verbo conjunc-
tionem, quia non habet alium sensum quam
habeat ista : *Deus factus est homo in tempore*: sicut
hæc propositione: *Hec domus caput esse hoc anno*,
non minus vera est quam hæc : *hi lapides cepe-
runt hoc anno esse hec domus*.

CON-

VVV2

CONTROVERSSIA II.

Virum Christus dici posit Vnus, an Plures, Vnum, an Plura.

Durandus docuit, non posse recte dici, *Christus est Vnum*: sed debere dici: *Christus est Vnus*. Verum ipse Christus dixit: *Ego & Pater Vnum sumus*: S. Bonaventura videtur sensisse, Christum posse dici *Plura*, neutraliter, non vero *Plures*, dicit enim, Christum esse aliud de Matre, & aliud de Patre, non tamen aliud & aliud.

384. Dicendum est 1. Christum nec posse dici *Plures*, nec *Duos*. Ratio est, quia *Pluralitas masculinæ prolatæ* cadit supra Personas: atqui in Christo non est *pluralitas Personarum*: ergo non potest dici: *Plures*.

Dicendum 2. Neque posse Christum neutraliter dici: *Plura*, aut *Duo*. Ratio est, quia licet neutrale cadat supra Naturam, & in Christo sint duæ naturæ, cadit tamen simul etiam supra

Personalites, & ideo plus requiritur ad *vni-*
candam pluralitatem neutraliter, quam masculinæ
prolatam. Quia ad hoc quod est; esse plures
requiritur illa non esse *Vnum*: atqui *V. i. cito-*
num, idemque supponit, etiamsi sint duæ na-
turæ, simpliciter est *Vnum*, quia naturæ illæ con-
veniunt in *Vnum*, & physice conjunguntur in-
no supposito, vt faciant *Vnum*: que autem sim-
pliciter & absoluè dicuntur & sunt *Vnum*, non
possunt recte simpliciter & absolutè dicas plures,
Vnum enim & plura opponuntur.

DICE S. Aliqui SS. PP. dixerunt, Chri-
stum esse aliud & aliud: sed hoc idem est, scilicet
plura. **R.** Ex mente S. Thomæ, Sanctæ Patris
non fuisse locutus secundum proprietatem *le-
monis*, sed ad hominem ita locutus esse contra
Euthychianos, qui negabant dualitatem nature-
harum autem simpliciter non sufficit, ut Christus
dicatur propriè aliud & aliud, sicut etiam Christus
non dicitur *Humanitas & Divinitas*, sed
Deus & Homo.

CAPVT X.

DE SACERDOTIO CHRISTI.

CONTROVERSSIA I.

Secundum quam Naturam Christus sit Mediator & Sacerdos.

Christum esse Mediatorem, habetur in SS. Litteris ad Gal. 3. & alibi. Diver-
simodè autem hoc à SS. PP. intelligi-
tur. Primo, quatenus in Christo co-
pulantur duæ Naturæ, vt si vna Persona. Sed
hic sensus est minus proprius: sic enim Christus
rectius diceretur *Medius inter Deum & Hominem*,
quam *Mediator*. Alio igitur sensu *Mediator* est
nomen *Officij*, prout etiam hodie dicuntur *Me-
diatores illi*, qui ad *Pacificationes Principium ad-
hibentur*.

Officium *Mediatoris* tribus modis exerceri
potest ac solet; vt observavit Vasquez. Primo
enim accipitur pro *Judice seu arbitrio* dijudicante
caussas partium. Et in hoc sensu ratio *Mediatoris* non convenit Christo in omni rigore. Ar-
bitri enim consensu partium constituantur: Christus
non est constitutus nisi à Patre: arbitri ju-
dicant secundum merita causæ, & reum conde-
mnant: Christus cùm hominem condemnare
deberet, in se reatum expiadum suscepit.
Secundò Officium *Mediatoris* idem est quod *Pro-
xenæ*, qui inter partes defert ab vna ad alteram
pacta & conventiones, quo sensu Moyses de seipso

dicit Deuter. 5. *Ego sequenter & mediis fui inter
Dominum & vos in tempore illo, ut annunciareris
verba ejus. & de eodem dicitur ad Galat. 3. *Dux
est lex per Angelos in manu Mediatoris*, quo sensu
dicitur Christus *Mediator* Malach. 3. & Angelus
(hoc est nuntius) Testamenti. Eodem sensu
Chrysostomus dicit, *Christum Mediatorum factum
esse*, quia sermones detulit, & attulit ea quæ a
Patre mittebantur perfervens ad nos.*

Tertiò dicitur esse *Mediator*, qui pro una
parte apud alteram preces interponit, & implo-
cando conciliare nititur, vel denique etiam inter
facit pro culpa alterius; & hoc sensu claram est
Christum esse *Mediatorum*, diciturque *Mediator
Novi Testamenti* ad Hebr. 12.

385. Quaritur 1. Secundum quam Na-
turam Christus exercuerit officium *Mediatoris & Sa-
cerdotis*. Primus error fui Calvinii, afferens
secundum vitramque *Naturam*, tam divinam quam
humanam, hoc officium Christo convenire, scilicet
eo exercitum fuisse. Ita docuit in duabus epistolis
datis ad Polonos, & Petrus Martyr ejusdem affectu
itidem in duabus epist. ad cosudem Polonus.

Secondus

Secundus error est Stancianorum, qui do-
cuerunt, humanam naturam ita fuisse ad quatum
principium mediationis, ut opera Christi nul-
lam dignitatem acceperint à Divinitate, neque
hanc alteri concursile, quām tribuendo vires hu-
manæ naturæ, sustinendo graves dolores passio-
nis. Catholica veritas est, opera Christi fuisse qui-
dem significata à Verbo (quod suprà declaratum
est) sed solam naturam humanam fuisse Princi-
pium virtutum operacionum, per quas Christus
officium Mediatoris & Sacerdotis exercuit; &
hoc sensu secundum solam naturam humanam fuisse
mediatore: vel clarius. Operationes Mediato-
ris fuerunt sola operationes humanæ, & nulla
operatio divina, quā talis. Colligitur ex 1. ad
Timoth. 2. *Vnus Deus, Ihus Mediator Dei & hominum*
homo Christus Iesus. vbi Apostolus per unum
Deum totam Trinitatem intelligit. Ratio est clara:
nam mediator quā talis debet distingui ab illis
inter quos exercet officium Mediatoris: atqui se-
cundum suam naturam humanam distinguitur à
Deo & peccatore, inter quos exercet officium
mediatoris: ergo solius naturæ humanæ opera-
tiones sunt operationes Mediatoris quā talis.

Confirmatur 1. Sacerdos debet offerre Deo
sacrificium: sed offerens debet inferior esse illo
qui offert sacrificium: ergo & Sacerdos: sed
Christus per easdem operationes fuit Mediator
& Sacerdos; ergo sola illa operationes sunt pro-
priae Mediatoris, quā procedunt à Natura inferio-
re, id est humana.

Confirmatur 2. Christus fuit Mediator
per opera satisfactoria & meritoria: atqui opera-
tiones divinae non possunt esse tales, benē au-
tem operationes humanæ: ergo &c.

386. Objicit Calvinus 1. Et argutatur ex
illis Christi verbis: *Ego pono animam meam. quā*
verba vult esse intelligenda deo, quasi dixisset:
Ego quā Deus pono animam. quia solius Dei
erat eam ponere, & pro libitu resumerē. Verū
Calvinus vel non legit, vel dissimulavit ea quā sta-
ting adduntur: *Propterea diligit me Pater, quia ego*
pono animam meam. atqui Verbum non diligitur à
Patre, propterea quid quā Deus potuerit animam,
Iaque licet Verbum dicatur posuisse animam per
denominationem suppositi, hoc tamen factum est
per actum Voluntatis procedentem ab Humanitate,
& liberè acceptantem mortem, ut suprà de-
claratum est: sicut etiam eadem humanitas ex po-
testate libi facta à Verbo, eam reassumpit per unio-
nem cum corpore. Itaque Scriptura testimonia
qua afferit Calvinus, intelliguntur & tribuuntur
Verbo per communicationem Idiomatum. Ali-
qua etiam intelligenda sunt de Virtute meritoria,
non de physica principali. quo sensu dicitur Christus
dare spiritum sanctum renovare corda, &c.

387. Objicit Calvinus 2. SS. PP. docent,
quid Christus ficerit mediator per operationes
theandricas, seu Dei viriles: atqui haec sunt opera-
tiones viri usque Naturæ, divina scilicet & hu-
manæ, ergo &c., &c. Patres per operationes Dei

viriles intellexisse operationes Naturæ humanæ
Deificatae, & deificatas à Deitate participata per
physicam unionem: propter quam communica-
tionem dicuntur & denominantur operationes
Verbi, & Dei per communicationem idiomatum.

DICES 1. In Concilio Lateranensi sub
Martino I. definitum est, Theandricam opera-
tionem in Christo non esse unam tantum, sed duas
operationes, alteram divinam & alteram huma-
nam. &c. Sensum illius definitionis colligi ex
Scopo illius, qui fuit, damnare errorem Mono-
theitarum, docentium operationem Theandri-
cam esse tantum divinam, nempe Decretum di-
vina voluntatis: vult ergo illa definitio, prater
& ultra illud decretum, requiri etiam opera-
tionem nature & voluntatis humanæ, quā Christus
miracula est operatus, ad qua quidem requireba-
tur Decretum Dei, sed voluntas humana ultimè
determinavit divinam, cujus erat instrumentum
animatum & rationale.

DICES 2. De ratione Sacerdotis est, ma-
ctare hostiam, quā in sacrificium offertur: arqui
Christus fuit hostia, nec tamen seipsum occidit:
ergo non fuit Sacerdos. &c. Ad rationem Sacer-
dotis sufficere, ut moraliter hostiam mactet,
hoc autem fecit Christus offerendo se sponte ad
mortem.

DICES 3. Si hoc sufficit ad rationem Sa-
cerdotis, tunc etiam Martyres, qui se sponte offre-
runt ad necem, erunt Sacerdotes & Victimæ.
&c. Negando sequelam; deficiunt enim à ratione
Sacerdotis ex alio capite, quia non sunt constituti
publica auctoritate ad tam Religionis cultum
Deo exhibendum, pro testificatione supremi Do-
minij in hominis vitam. Christus autem fuit à
Patre sic constitutus, & etiam in hostiam electus ad
Hebr. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro*
hominibus constitutus, neque quisquam sibi sumit ho-
norem, sed qui vocatur tanquam Aaron, ad Ephes. 5.
Tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam,

CONTROVERSIA II.

Quis fuerit Effectus Sacrificij à Christo oblati.

Principalis effectus hujus cruenti sacrificij, est,
satisfactio & expiatio omnium peccatorum,
pro quibus applicabitur, eo modo, & ijs medijs,
qua Christus Dominus instituit in sua Ecclesia.
Et haec est illa prærogativa, quā hoc sacrificium
superat omnia sacrificia antiquæ legis, distributi-
vè & collectivè sumpta, prout testatur S. Paulus
ad Hebr. 10. *Vmbram habens lex futurorum bonorum,*
non ipsam imaginem rerum per singulos annos eisdem
ipsis hostijs quas offerunt indefinenter, nunquam potest
accidentes perfectos facere, alioquin cessasset offerri,
ideo quid nullam haberent ultra conscientiam peccati
cultores semel mundati; sed in ipsis commemoratio pecca-
torum per singulos annos fit: impossibile enim est san-

guine taurorum & hircorum auferri peccata, &c. Et omnis quidem Sacerdos pro eo est quotidie ministrans, & easdem sacerdotum offerens hostias, que nunquam possunt auferre peccata. hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum, sedet in dextera Dei, &c. unde enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Hæc S. Paulus.

Ex quibus verbis non nulla nascitur difficultas contra Sacrificium incruentum, quod in Ecclesia quotidie offertur pro peccatis de novo commissis, sicut in antiqua lege repetebantur Sacrificia pro peccatis de novo commissis. Non apparet ergo, quomodo sacrificium cruentum consummaverit in eternum sanctificationem omnium hominum, ut assertit Apostolus, si sacrificia incruenta quotidie repetenda sunt: aut, si consummavit, quomodo haec rectè repeatantur, & quomodo subsistat discrimen inter sacrificia antiquæ legis, & hoc cruentum sacrificium quod hoc, quod illa debebant repeti propter peccata de novo commissa, non item sacrificium Christi.

388. **p.** Discrimen in hoc consistere, quod Sacrificium cruentum fuerit sufficiens expiatio pro omnibus peccatis quantum est ex parte sacrificij, ita tamen ut per Sacra menta & Sacrificium incruentum sacerdus repetendum, applicaretur virtus illius; & sic ipsum sacrificium cruentum non habet opus repetitione: hoc autem nulli sacrificio antiquæ legis conveniebat, quia singula pro particularibus delictis offerebantur, & nullum habuit virtutem universalem applicabilem per alia sacrificia commemorativa illius, & ejusdem hostia oblativa, sicut sunt sacrificia incruenta Christi.

389. Ad pleniorum tamen intelligentiam illius loci, duo valde notanda inculcat Vasquez. primum est circa illa Pauli verba: *nullam ultra habent conscientiam peccati. [nullam, inquit, habere conscientiam peccati, hoc loco apud Paulum non est idem, quod, actu remissum esse peccatum quacunque viâ: nam sacerdotum offerentes sacrificia in antiqua lege manebant hoc modo sine conscientia peccati, eò quod existimarent, sibi peccata esse remissa; & econtra in nova lege non cessat conscientia peccati per sacrificium cruentum. Et ergo hoc loco, conscientiam peccatorum non habere, idem quod habere meritum & pretium sufficiens redēptionis ad obtinendam gratiam amissam.]*

Alterum notatu dignum est, repetitionem Sacrificiorum in antiqua lege, non fuisse primariò institutam, quod esset actus Religionis, sed quia in nullo illorum inveniebatur universale illud meritum & pretium condignum pro peccatorum remissione & gratia obtinenda, siquidem offerentes manebant cum conscientia peccati, hoc est sine illo remedio universali. Jussit ergo Deus illa toties repeti, ut illi populo indicaret, in nullo illorum inveniri remedium illud, quo totum genus humanum indigebat. Hinc oblato sacrificio cruento Christi, cessare debebant illa animantium sacrificia, quæ tamen non debuissent cessare,

si præcisè fuissent instituta, ut essent cultus & actus Religionis.

390. Quæritur, utrum Christo predi- suum sacrificium in ratione sacrificij. Dicitur ratione sacrificij: nam quatenus haberet causa orationis aut meriti, certum est illi profuit, quæ inde consecutus est suam gloriam, & nominationem altationem. In ratione autem sacrificij se profuerit, potest esse aliqua questio: ad quam baster; **p.** Non profuisse quod præcipuum immarium effectum Sacrificij proper quem ei collatum, nempe placationis & reconciliationis, hoc sensu locutum est Concilium Alexandrinum in sua epistola, quæ est decima apud Cyri. [Si quis, inquit, Christum erat pro tempore, non magis pro nobis obdulisse dicit (non enim nos habuimus oblationem, qui peccatum non nos anathema sit) Et in epist. ad Nestorium Quod obrem si quis dixerit, non pro nobis solum ipsum obdulisse, sed simul etiam pro tempore, in impietatis crimen vitare nullam ratione potest, stat enim nihil unquam deliquisse, nec ullam quam peccatum designasse: qua igitur impedit oblatione, cum peccatum, cuius culpa in meritoque offertur, nullum admittitur?

CONTROVERSIA III.

Quo sensu Christus sit et dicatur Sacerdos in eternum.

391. Prima Interpretatio est, quod Sacerdotium Christi non sit eternum in se, sed tamen in effectu qui per illud obterretur. Quam interpretatio tamquam in sufficiens interpretatione, præsertim quod eam etiam amplectunt interretici, ut negent sacrificium Missæ.

Secunda Interpretatio est quocunquam Temporum, Sacerdotium Christi non dici nec intelligendo de aeternitate physice sumptu, nisi sumpta pro duratione usque ad finem mundi usque durabit Sacrificium incruentum Missæ. Huic tamen interpretatione obstat videtur illud ad Hebr. 7. vbi de Christo Sacerdote dicitur: *autem eò quod maneat in aeternum, sempiternum Sacerdotium, unde & salvare in perpetuum possint advenientes per semetipsum ad Deum, tempore mortis ad terpellendum pro nobis:* quibus verbis aeternitatem sacerdotij infertur ex aeternitate ipsius durationis conscientiae Christi.

Tertia Interpretatio est, & supponit aeternitatem Sacerdotij non requirere perpetuum tempus, & sacrificij, adeoque etiam Sacrificia celabrum per extremum Judicij diem, adhuc tamen durabit. Christi ratio Sacerdotij, nempe quia Christus ratione Sacerdotis constitutus per Vocationem apostolicam, per quam vincens & dominans mundum est, ut supra dictum, hoc autem rite durabit in aeternum: ergo & Sacerdotium, hoc potestas sacrificandi substantialis, non acciden-

ria, qualis convenit alijs Sacerdotibus. Itaque sicut Christus ratione unionis hypostatica redditur Substantialiter dignus qui sit caput Ecclesie, & populi Deo specialiter grati, ita etiam per eandem unionem habet substantialiorem potestatem offerendi sacramentum: quæ potestas manet aeternum, licet actu ipsius non sit semper exercendus, quia ceteris finis illius. Hac est reipsa interpretatio Valquezii, qui eam confirmat ex Cyrillo lib. posteriori de recta fide ad Reginas, vbi declarat differentiam inter Aaron & Christum his verbis. [Assumitur quidem sicut & Aaron, sed non aequali modo; nam ille inunguit ad ministerium, & erat servus: at ille tanquam Filius vocatus secundum ordinem Melchisedech ministriat Patri. Ministerij autem modum divinus Paulus sic enarrat scribens de Christo ad Hebr. 7. Qui non secundum legem carnales mandati factus est, sed secundum virtutem indissolubilis vita.] Idem tradit Elias Cretefisi, [Christus, inquit, vocatus est propterea, quod Humanitatem Deitatem junxit, atque etiam ve Rex & Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. Denique clarissimis verbis S. Damascenus, qua brevitas gratia non refero, sed videri possunt apud eundem auctorem.

392. Caterum negare non possum, secunda interpretatione plurimam favere Concilium Tridentinum sess. 22. c. 1. cuius haec verba sunt. [Quia tamen per mortem Sacerdotium ejus extingendum non erat, in cena novissima, quæ nocte tradebatur, ut dilecta Sponsa sua visibile relinqueret Sacrificium, quo cruentum illud representaretur, Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo Patri obstat, Successoribus, ut offerant, pracepit.] Neque mihi satisfaciunt Responsiones P. Vasquez. Illud autem quod secunda huic interpretationi diximus objici posse, facile solvitur. Nempe ex eo quod Christus maneat in aeternum, recte intuitus. Paulus, Christum habere sempiternum, hoc est, indecnum Sacerdotium, durans tamdiu, quamdiu opus & locus erit Sacrificio, quod nulli alteri Sacerdoti applicari potest.

CONTROVERSIA IV.

An Christus fuerit Sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

Christum non fuisset Sacerdotem Leviticum seu ex Tribu Levi, ex qua sola constituebantur Sacerdotes in antiqua lege, constat ex S. Paulo ad Hebr. 7. In quo enim hac dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari presto est; manifestum est enim, quod ex Iuda ortus sit Dominus noster, in qua tribu nihil de Sacerdotibus Moyses locutus est. Postea Christus Dominus p[ro]p[ter]e, 109. dicitur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, ut exponit S. Paulus ad Hebr. 5. & 7. Supponendum autem

est, Melchisedech fuisset verum Sacerdotem, ut haberet certa sententia, tametsi non fuerit ceremonijs Mosaicis in Sacerdotem electus, qualiter scilicet Sacerdotium ab Aarone initium sumpsit. Sed quia Rex erat, poterat hac auctoritate tanquam publica seipsum Sacerdotem constituere.

393. Quæstio autem est, in quoniam fuerit potissimum Sacerdotium Christi assimilatum Sacerdotio Melchisedech. Et imprimis fuit assimilatum in eo, quod sicut Melchisedech fuit Sacerdos sine Patre, sine Matre, & sine Genealogia, hoc est, sicut ipse nec ab alijs hereditariâ successione Sacerdotiorum accepit, nec hereditariâ successione illud posteris reliquit, ita nec Christus. Nam moderni Sacerdotes non sunt successores Christi in officio, sed tantum in exercitio: in Officio autem sunt Vicarij illius. Deinde assimilabatur in eo, quod sicut Sacerdotium Melchisedech fuit præstantius Aaronico & Levitico, ita & Sacerdotium Christi. Verum cum hereticis lisest, an Sacerdotium Christi fuerit etiam assimilatum Sacerdotio Melchisedech in re oblata, hoc est, in oblatione Panis & Vini, quod heretici negant.

Sancti Patres, quos Catholici DD. sequuntur, unanimi concensu affirmant, idque colligunt satis clarè ex Gen. 14. At vero Melchisedech Rex Salem, præferens panem & vinum, erat enim Sacerdos Dei altissimi, benedixit ei. Ex quibus verbis colligitur intentum multipliciter. Primo, quia pro caufali, quare produxerit panem & viuum, ponitur: quod fuerit Sacerdos altissimi. Secundo, quia non est credibile, quod panem & vinum obtulerit Abraham, præcisè ut cum suis militibus reficeretur, cum jam fuerint ante refecti. Abraham enim nihil voluit accipere in compensationem præstiti obsequij, exceptis cibarijs quæ jam comederant ejus milites. Tertio. Quia si Melchisedech non nisi ad refectionem voluisse offerre panem & vinum, profectò non propriâ manu obtulisset, cum hoc Regem non decebat, sed obtulisset per suos famulos. Scriptura autem satis clare indicat, obtulisse proprijs manibus. Quartò, quia dum dicitur panem & vinum benedicisse, videtur significari, quod consecravit in sacrificium, præserit cum nupsiam alibi fiat Mentio alterius sacrificij ab ipso oblati.

394. Quæres: Cur ergo Paulus comparans Sacerdotium Christi cum Sacerdotio Melchisedech, nullam fecit mentionem hujus similitudinis in offerendo pane & vino? q. 1. quia ibi volebat solùm ostendere excellentiam Christi supra Sacerdotium Leviticum, per comparationem cum Melchisedech quoad ea, quibus Melchisedech excellebat: inter haec autem non erat oblatio panis & vini. q. 2. Imò S. Paulus non obscurè insinuaverat prius cap. 5. scilicet aliqua prætermisurum in explicatione Sacerdotij Christi, dum dicit: de quo grandis nobis est sermo, & ininterpretabilis ad dicendum. In qua verba S. Hieronymus sic commentatur. Non quia Apostolus non potuerit illud interpretari, sed quia illius tempo-

ris non fuerit: Hebreis enim, id est Judæis persuadebat, non jam fidelibus quibus passim præderet Sacramentum. Itaque Apostolus noluit illis tunc aperire altissimum hoc Mysterium Altaris, quia ad eorum conversionem nec expediebat, nec erat necessarium: vnde eodem cap. s. dixerat,
Et facti estis quibus latte opus sit, non solido cibo.

Objiciunt hæretici. Oblatio panis & vini non fuit specialis & propria Sacerdotij Melchisedech, quia etiam Levitici Sacerdotes leguntur panem & vinum obtulisse: ergo Sacerdotium Christi non reçèt per hoc assimilatur specialiter Sacerdotio Melchisedech. & Levitici Sacerdotes obtulerunt quidem panem in sacrificio, sed sine vino; vinum etiam offerebant, sed sine pane, & tanquam condimentum hostiae cruentæ quam tunc maestârunt, & ideo eorum oblatio non fuit figura Sacrificij Christi, sicut erat oblatio Melchisedech.

CONTROVERSIA V.

Quale Ius & Dominium habuerit Christus Dominus.

Non est quæstio de Dominio Jurisdictionis Spiritualis, vi cuius tulit Leges in ordine ad finem supernaturalem, v.g. circa Usum Sacramentorum. Hujus Usus Vicarium habet summum Pontificem. Quæstio igitur est de Domino Temporali & Reginime Politico.

395. Dicendum est i. contra Marsilium Patavinitum, & Joannem de Janduno, quorum sententiam damnavit Jo. 22. Christum non fuisset subditum seu subjectum Regibus & Principibus

terrenis. Probatur. Nam Matth. 17. ipse Christus affirmat Petro, se liberum esse à tribus quod tamen solvere voluit ad cavendum scandalum.

Dicendum 2. Quando Christus in Scriptura dicitur Rex Judæorum, Rex Israël &c. non intelligendus de Regno temporali, quia illa jure successione accepisset, ut volebat Annus, sed de Regno Spirituali. Probatur. Quia successio Regum ex stirpe David finem accipit Jechonia. Deinde Christus non descendit in David per Salomonem, sed per Nathan, per quem ex familia David descendit Beataissima Virga.

396. Dicendum 3. Etsi admodum præbilis sit plurim DD. opinio, Christum vi Virginis hypostatica, sicut fuit exemplum ab omnibus testate humana, ita in actu primo veritabilis potestatem Regiam in totum orbem, & in omnes Reges ejus, etiam quoad vitam politicanam, nihilominus Christum hac potestate quam uti voluisse, dicente ipsom, Regum suum non esse de hoc mundo.

Dicendum 4. Christum non habuit minimum proprietatis in omnes Res creatas, quavis habuerit in aliquis, prout definitum est a duabus Extravagantibus Joannis XXII. item Extrav. Inter nonnulos, & extr. *Quia quandoque* Probatur. Quia aliquoquin dicendum esset, quod alij omnes homines tantum precatio pollicentes suas, & per ignorantiam exstinxerant, rerum Dominos esse, quod fane per abundantiam que fundamento diceretur.

Neque obstat Arcafacio Ficulnus, nullius monumentum in porcos: hac enim fecit ex speciali voluntate Dei, sicut etiam de alijs sanctis impetrans simillima miracula pro salute alienorum perpetrata.

CAPUT XI.

DE SERVITUTE, ET FILIATIONE.

CONTROVERSIA I.

An Christus secundum Humanitatem sit & dici possit Servus Dei.

Controversia huic ansam dedit Epistola Adriani Papæ ad Episcopos Hispaniæ, & Synodus Francofurtensis contra Eligandum Archiepiscopum Toletanum, & Felicem Episcopum Urgelitanum: hi enim contendebant, Christum verè & propriè esse servum Dei: hos acerrimè reprehendunt Patres adduci Concilij, & ut hæreticos increpat, volūtque, non nisi allegoricè & per tropum ita vocari posse.

Cæterum, inter Catholicos nulla est querela ipsam dispensio: fatent enim omnes contra Nestoriū, Christum esse unam Personam, Deum & Hominem, verè & realiter habentem duas Naturas eadē hypostasi subsistentes. Inflat igitur tota quæstio de nomine Servi. Si enim significatum hujus nominis intrinsecè & effidente liter includit negationem equalitatis in Dignitate & Throno, clarum est, Christum hoc sensu non esse servum. Si verò significatum servi plus non

importat

importat, quām quod requirit Aristoteles, scilicet, quod sit Organum animatum distinctum (saltem secundum Naturam & Voluntatem) alterius homo existens, seu clarius: *Si servus plus non dicit, quām quod sit homo efficaciter ordinabilis ab alio ad quidvis ad quod ordinare libuerit, & ut hoc sensu possit pro libitu de eo disponere; sic iterum certum est, Christum posse dici servum quatenus Homo est, sic enim fuit obediens usque ad mortem.*

Tota difficultas est in reddenda ratione, cur Adrianus Pontifex & PP. Concilij, tam acerbè improbaverint hunc loquendi modum, quem tamen alij SS. PP. vt Athanasius, Augustinus, Chrysostomus, vsluparunt. De hac quæstione, magis ad Historiam quām ad Scholasticam altercationem pertinente, videri possunt Vasquez, verque Hurtadus, Lugo, qui hunc loquendi modum simpliciter improbant; item Suarez, Tanner, Ragusa, Arriaga, quorum postremus ceteris accusati perpendit Adriani Epistolam, & ostendit, merito à Pontifice & Patribus Concilij fuisse reprehensum Elipandum & Felicem, quia teclè & alutè voluerunt resuscitare hæresin Nestorij, & ita assertere Christum servum, ut quā servus esset Persona distincta à Persona Verbi. Et licet Vasquez & Lugo aliter sentiant, illorum tamen rationibus videtur Arriaga sufficienter obviare. Nobis satis sit scire, quod tum ob scandalī periculum, tum etiam ob communiorē acceptiōnē servitū tanquam Personā distinctā à Persona Domini, & ob repugnantiam servi cum Filio naturali in eadem Persona, sit ab hoc loquendi modo abstinentium.

CONTROVERSIA II.

Quo sensu Christus fit Filius Naturalis, & non Adoptivus.

397. **A**doptio non accipitur h̄c secundūm totum rigorem Juris Civilis, quo dividitur in Adoptionem specificè sumptam, & Arrogationem, sed accipitur in sensu habente aliquam similitudinem cum Adoptiva Filiatione, quatenus h̄c opponitur Filiationi Naturali. Nam is qui adoptatur in filium, assumitur ex benevolentia adoptantis ad alias prærogativas filii naturalis quoad jus succedendi in bonis paternis: & hoc reperitur viri in adoptione quæ sit per gratiam sanctificantem, ut suo loco declaratum est, Deficit tamen primò in eo, quod hominibus tantum licet adoptare in defectum filii naturalis, ut habeant solarium parentum: Deus autem cùm habeat Filium naturale non indiget hoc solatio. Deficit 2. quod homo hominem adoptet, qui sit vel ex delfendentibus, vel sit sui juris, Dens autem adoptet homines, qui ratione creationis sunt illius servi: & hoc videtur sibi voluisse S. Augustinus lib. 1. de Sermone Domini in monte c. 46.

Adoptamur, inquit, in regnum Dei, non tanquam alieni, sed tanquam ab illo facti & creati.

Nihilominus utraque species Adoptionis reperitur etiam cum aliqua similitudine in adoptione per gratiam. Adoptio enim in specie est Adoptio alicuius in patria potestate constituti, & hujus contentus proprius non requiritur: satis est, si non dissentiat. Simile quid contingit in Adoptione parvulorum non habentium usum rationis, qui sunt quodammodo sub patria potestate Ecclesia constituti, que illorum loco & nomine consensum præstat. Arrogatio vero est persona sui Juris, & habentis proprium velle, cuius positivus consensus requiritur; & his comparati possunt adulti qui justificantur interveniente proprio consensu.

398. Qui ergo Gratiam sanctificantem in se habent, vocantur à Scriptura hoc sensu Filii Dei: Jo. 1. dedit eis potestatem filios Dei fieri, qui non ex hominibus, sed ex Deo nati sunt. Matth. 5. vsit filii Patris vestri qui in celis est. ad Rom. 8. Non accepistis Spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei. Ad Ephes. 1. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum Dei. Ad Rom. 8. Adoptionem filiorum Dei expectantes.

Quæres, vtrum etiam Reprobi, dum sunt in statu Gratiae, sint filii Adoptivi. Negavit Gabriel, sed est omnino affirmandum. Nam Trident. sess. 6. c. 4. & 7. vocat statum Justitiae & Sanctoritatis statum adoptionis, & in hoc etiam maximè assimilatur adoptioni humanae: potest enim filius adoptatus ob certa delicta, præfertim ingratitudinis, iterum emancipari & exhaeredari, atque sic adoptivā filiatione privari: sic per peccatum mortale definit homo esse Filius Adoptivus.

399. Quæstio est, an Christus aliquo vero sensu dici possit Filius Adoptivus, vel dicendum simpliciter sit Filius Naturalis. Huic etiam quæstioni cauſam præbuerunt Elipandus & Felix, qui simpliciter voluerunt, Christum ut hominem esse Filium Adoptivum Dei. Quorum quidem doctrina damnata est sicut prior: sed incertum quo sensu: & quia probabile est, solūm damnata esse, quatenus videbantur in Christo agnoscere dualitatem personarum, ut fecit Nestorius, & de persona humana afferuisse esse Filium Adoptivum, ideo manet adhuc inter Catholicos disputatio, an sicut Christus ratione humanitatis per communicationem Idiomatum potest dici esse mortuus &c. ita etiam possit dici esse filius adoptivus, seu adoptatus in filium. Ratio autem dubitandi est, quia Humanitas non nisi ex mera benevolentia & favore Dei habet conjunctionem cum Deo: ergo ad hanc conjunctionem est adoptata. Nam filius Naturalis debet habere Naturalem conjunctionem cum Patre, ejusque Natura.

Prima Sententia est Durandi, & quorundam sequacium, qui admiserunt hanc propositionem in sensu reduplicante. *Christus in quantum homo est filius adoptivus Spiritus sancti.* Non quasi pur-

X x x tayerint,

taverint, esse specialiter filium Spiritus Sancti, & non totius Trinitatis, sed quia opera Gratiae tribuuntur Spiritui Sancto, cum tamen sint communia toti Trinitati.

Secunda sententia est Scotti, quem fecutus est Bassolis, etiam sine addita reduplicatione veram esse illam propositionem, non tamen usurpandam, ne videamus vii terminis hereticorum in sensu eorundem.

400. Dicendum tamen est, ne quidem in sensu reduplicativo veram esse hanc propositionem; Christus quā homo est filius Adoptivus: quidquid sit, an hæc propositione sit in Concilio Francfortensi, vel etiam prius, in Concilio Ratisbonensi, (Ratisbonā tunc Reginam seu Reginopolis dictā) damnata, de quo non convenit inter DD. alijs cum Vasq. affirmantibus, alijs cum Suarez negantibus. Probatio conclusionis defumenda est ex ipsa natura seu conceptu formalī Filii adoptivi. Filius enim Adoptivus est, qui cū per naturam, hoc est, per naturalem generationem non si filius, sed extraneus, Voluntate tamen & affectu optatur esse filius, & pro tali habetur. Sonat ergo rō Filius adoptivus personam talem, quā nihil in se habet, ratione cujus sit filius naturalis. Jam verò licet Humanitas Christi in abstracto considerata, nihil includat hujusmodi, quia tamen ut sic considerata non est Persona, ideo ut sic adhuc nec est filius naturalis, nec adoptivus. Porro Persona Christi, quā homo est, includit ipsum Verbum, ratione cujus non est amplius Persona extranea: ergo Christus quā homo non potest esse Filius Adoptivus.

Hac ratione permoti Sancti Patres conformiter nostræ conclusioni locuti sunt. S. August. tr. 1. in Jo. c. 1. [Non enim, inquit, nos natum de Deo, quomodo ille unigenitus, sed adoptatus per Gratiam ipsius.] Gregor. Magnus lib. 1. Moral. Omnes qui in fide Deo nascuntur, superat Redemptor noster, quia non vt certos, sed Natura illum divinitatis exaltat, que etiā Humanitate ceteris apparuit similis, divinitate tamen maneat super omnia singularis. S. Hilarius 6. de Trinit. Nunquid etiam nunc adoptionis in eo erit nuncupatio, in quo proprietatis est nomen? Solus S. Irenaeus videtur minus propriè, & ad sensum Elipandi locutus esse. Ex Hilario etiam quedam verba obiecuntur, sed videtur textus esse corruptus, & non esse legendum: adoptatur, sed adoratur. prout in alijs exemplaribus legitur.

401. Quærunt tamen RR. vterius, an quā certum sit, Christum quā hominem, & cum hac reduplicatione esse Filium Naturalem Dei. Aliqui putarunt etiam hanc esse definitam: negant tamen Suarez & Lugo, sed fatentur, esse omnino retinendam, non quidem in hoc sensu, quā Humanitas sit ratio filiarioris naturalis, sed quod Christus quā homo includat Personalitatem divinam, ratione cujus totus Christus Homo est Filius Naturalis.

Ceterū hoc ipsum indiget declarare, quomodo Christus vt Homo sit Filius Naturae Dei propter inclusionem Verbi, an scilicet haec filiatio non sit alia Filiatio, quā illa ipsa res Generatio Verbi: vel an hoc totum completere importet aliquam Filiationem naturalem, ita modo distinctam ab illa generatione aeterna. Hoc dubitandi ex una parte est, quia non apparet quānam sit alia procello Vivens à Viveniente similitudinem naturæ, prater procello Verbi. Ex altera parte Adrianus Papa in cito dicit, Christum quā hominem esse Filium Naturalem totius Trinitatis: atque hoc non possit significari de procello Verbi, Verbum enim non procedit nisi à solo Patre: ergo debet includi in alia Filiatione. Hinc invalidū communis inter omnes opinio, Christum quā hominem esse Filium Naturalem totius Trinitatis: sed in hac proportione defendenda non convenienter, quia postea principia procedunt.

402. Aliqui existimant, illam posse deducere ex ipsa definitione Generatione Vivente. Dicunt ergo Christum vt hominem procedere, & quidem tanquam Vivente à Viveniente in similitudinem Naturæ, quia homo etiam vt homo habet naturam similem Naturæ divinae: dicunt enim factus ad similitudinem Dei: at denique procedit à Deo, vt principio conjuncto quā Christo reperitur Verbum, quod est aliquid Ita Hurt. Mendoza post Vasq.

Hanc tamen rationem defendendi sunt Lugo, Arriaga & alijs, & quidem principiū etiam capite, quia ad Generationem requiriunt, ut ergo à principio conjuncto quā tali, renderet in similitudinem Naturæ, seu vt conjunctio principiū non se habeat mere Materialiter aut concomitenter ad illam actionem, quā producunt Naturam simili principiū, sed vt per illam conjunctionem intendatur haec similitudo: atque talis non est conjunctione Verbi cum humanitate: nam haec conjunctione non tendit ad similitudinem Naturæ, quā inest humana Naturæ cum divina, sed proprius haec presupponit, & habet se imperatively, vt patet, quia omnes nostra naturæ sumus homines similes naturæ divinae, absque comparisone cum Verbo.

403. Alij cum Suarez probabilius dicunt, Christum vt hominem esse Filium Dei, & non Trinitatis, quia Christus quā homo habet rationis hypostatica cum Verbo ius ad patrem suum Dei, & vt sic est haec illius ad Hebr. 1. Pentium sic non est Filius adoptivus, quia non habet per Gratiam mere accidentalem, sed per aliud sui constitutivum: ergo est Filius Naturalis, quia hoc habet per aliquid Substantiale.

Hanc tamen doctrinam rejicit Longus post Vasq. quia huic Filiationi non potest accommodari definitio Generationis, quia non defumenda est Origine Viventiæ à vivente, sed à Jure ad patrem suum & hereditatem.

406. Quapropter ipse Card. de Lugo, se-
cundus Basilius Pontium, docet, Christum quā ho-
minem esse Filium Naturalem Dei, non quidem
in sensu quo reduplicatio cadit supra humanita-
tem, sed quatenus cadit supra suppositum, quia
ut Homo non solum dicit Naturam, sed etiam
hypostasis, qua cūm in Christo sit Filiatio aet-
erna, jam Christus ut Homo includit Filiationem
naturalem; & sic ut homo est Filius Naturalis.

407. Ceterū negat Lugo, Christum quā
hominem esse Filium totius Trinitatis, prout di-
xerat Adrianus Papa, pro quo afferat magnam an-
tiquorum auctoritatem. Infert deinde vterius,
quod si Persona Patris vel Spiritus Sancti assumere-
ret humanitatem, quod inquam, ille homo non
est filius naturalis Dei, quia non haberet Fi-
lationem Verbi, qua sola potest verificare deno-
minationem Filii Naturalis Dei. Nihilominus
de tali Persona conedit Lugo, quod est heres,
quia latius paret, esse Hæredem, quām esse Fi-
lium Naturalem.

408. Mihi tamen per hæc vltima videtur
aperte via conciliandi Lugonem cum Suarezio.

Si enim illa Persona constans Paternitate, est
heres Dei (sicut reverè esset) non est Hæres ex-
traneus, quia, ut concedit ipse Lugo, non est
Persona extranea. Vlterius, si est heres, & non
extraneus, hocipso est Filius: omnis enim heres
non Filius, est heres extraneus. Atqui non es-
set filius adoptivus, ut patet ex suprà dictis. Er-
go à primo ad ultimum est Filius Naturalis Dei,

Censo itaque, dicendum est, quod τὸ
Filius Naturalis duplíciter sumi posic. Primo
strictissimè, intelligendo nimirum illum solum,
qui est genitus in similitudinem Nature: & hoc
sensu Christus quā homo, non est Filius Naturalis
totius Trinitatis; & hoc concedendum est Lugo-
ni, neque id negaret Suarez. Secundo modo,
minus strictè, sed tamen etiam in sensu Theolo-
gicè proprio, potest dici filius naturalis ille, qui
est heres non per Gratiam & favorem accidenta-
lem, sed per substantiam suam, & sic erit vera sen-
tentia Suarezij, & salvabitur auctoritas Adriani;
sed hoc genus filiationis non potest reperiri
in humanis.

CAPVT XII.

DE ADORATIONE CHRISTI ET CVLTV IMAGINVM.

CONTROVERSIA I.

Quid sit Adoratio in genere.

409. Definitur communiter ex S. Dama-
sceno: animi cedentis, submis-
si, atque humilis significatio.
Vnde infertur primò, adoratio
nem non exhiberi nisi Superiori, quidquid sit,
an honor & cultus possit æquali, vel etiam infer-
iori exhiberi, de quo dicam in tr. 1. de Just.

Infertur 2. Adorationem non tantum Deo
& Sanctis exhiberi posse, sed etiam Personis pro-
fani, ut Imperatori, Regibus, Principibus, quod
ex historijs S. Scripturæ frequenter appetet, Ve-
ridum omisla pro nunc adoratione civili & politicâ,
sermo deinceps erit de Adoratione Sacra.

410. Dividitur in Latrani, Duliam, &
Hyperduliam. Latraria, prout nunc à tota Ecclesia
sumitur (nam antehac servitatem in genere si-
gnificabat) significat specialem adorationem, soli
Deo convenientem ratione supremæ & infinite
Excellentiae. Dulia yeð significat cultum seu
adorationem quæ exhibetur sanctis Dei amicis quā
talibus. Quia autem inter hos eminet Beatissi-

ma Virgo Titulo Maternitatis, ideo illi specialis
cultus responderet, & est Hyperdulia.

411. Quaritur 1. An haec tres species con-
veniant univocè vel æquivocè. 1. Ex com-
muni contra Vasquez, convenire univocè, hoc
est, non merè æquivocè, (quidquid sit, an & quo-
modo Univocatio & Analogia opponantur) Ra-
tio est, quia illæ tres species adorationis seu cul-
tus non convenienti solo nomine, sed Re, & in
aliqua ratione communi abstracta: nimirum; esse
Testimonium animi submissi, respectu Excellentie
alterius, præscindendo, quanta sit illa respe-
ctiva submissio, & ille excelsus Excellentia.

412. Quaritur 2. An illud signum, quo
quis testatur Excellentiam illius quem adorat,
debeat nece ssari esse signum exterum & corpo-
reum ac sensibile, vel an possit etiam confitere
in actu quodam spirituali & interno. P. Vasquez
acerrimè contendit, Adorationem significare rale
signum extermum: vnde infert, Angelos non
posse propriè Deum Adorare. Tota lis hæc est

de nomine Adorationis: certum enim est, quod ad solum cultum exterum significandum imponi potuerit haec vox *Adoratio*. Certum etiam est, potuisse imponi ad significandum aliquem cultum internum, illum nempe quem Vasquez putat esse solum impropriam Adorationem. Quæstio ergo supereft, quam significationem defacta fortia sit.

Dicendum est cum communissima sententia, à qua non est in modo loquendi recedendum, posse Adorationem propriè dictā consistere in actu interno, seu in signo spirituali. Probatur. Sicut signa externa v. g. Genuflexio, lateris sinistri occupatio, depositio pilei, ex hominum institutione sunt quadam protestationes Submissionis, ita posset Respublica Angelica constituta tale signum spirituale, v. g. vt Inferior accedens ad alterum taliter se collocaret, talem actum gaudij vel gratulationis elicet. Inde ipsa voluntas manifestativa internæ submissionis, poterit dici adoratio, quia est signum non quidem ad placitum, sed Naturale, liberè tamen productum, internæ submissionis.

413. Quaritur 3. An signum adorationis debeat esse tale, quod non tantum significet animi demissionem illi quem adoramus, sed etiam alijs, adeoque sit publica approbatione impositionis ad talem animum significandum, sicut sacrificium debet esse signum publicâ auctoritate institutum, ad significandum dominium vitæ & mortis. Affirmat Card. de Lugo. Negat Arriaga & VVadimus.

Censeo, esse faciendum discrimen inter Personas quas adoramus, hoc est, inter Deum & creaturas. Discrimen autem fundatur in hoc, quod Deus intuetur cor & animum nostrum, etiam nobis invitis, adeoque respectu Dei, & in ordine ad illi soli manifestandam animi demissionem, existimo ineptè adhiberi signum aliquod significativum nostræ internæ demissionis: sicut, si inter homines nullum esset possibile secretum cordis, & unusquisque posset animum alterius etiam ipso invito intueri, utique ineptum esset velle infinitare voces ad significandum animum.

Itaque quando Deum adoramus signis extensis, censeo cum Lugone, talem adorationem, ut sit propriè dicta adoratio, debere fieri per signum aptum ad significandum alijs videntibus animi demissionem. Neque refert, quod defacto sapè illis utramur, quando nemo nos videt: quia tunc volumus, quantum in nobis est, omnibus alijs talem animum testari: sicut etiam vocaliter Deo loquimur etiam nomine alio audiente: ad quam tamen orationem necesse est nos ut vocibus publicâ impositione habentibus una significandi: nec satis est, si vellem ipse mihi voces fingere ad hoc ipsum significandum, quod significant voces Breviarij aut Missalis: tunc enim non diceret vocaliter orare id quod oramus in Breviario. hoc enim si licet, posset quis sibi fingere voces, quarum una significaret ferè totum quod

significat Oratio Dominica, sicut Chinenſis res vocabulo exprimit, quod nos longè pessimum vaſſolvimus, & sic posset quis ut breviarium hoc Canonicis, hoc inquam est contra ſentium conuenientem.

Vnde non malè dixit Lugo, quidquid tranitur Arriaga, ridiculum efficeret, quidlibet nostrum possumus quodconque signum affumere ad adorandum Deum, v. g. crepitigitorum, vel rufum, vel excretionem, vel nullum: nam ineptè dicerem: Domine, vela tuſſitum tibi effe signum meæ ſubmissionis. Adiu enī serviret tale signum, si etiam ab eo in perspectu Deo efficiamus nosfer: Hinc in D. DD. purarunt reſpectu Dei & Angelorum adorationem poſſe consummari interius per voluntatem ſe in omnibus ſubmittendi, ab eo signo: & hanc voluntatem facetur Lugo a. m. poſſe vocari Adorationem.

414. Quod alios verò, quibus animi demissionem illi qui adoratur, adeoque esse necesse, ut sit publicâ auctoritate imponit, poſſe inſtitui privatâ diuorum conventione. Ratio est, quia vt facetur Lugo n. 19. Adoratio poſſe fieri ſolo ſermone, abſque alia ceremonia atqui poſſunt duo inter ſe conuenire tam in praedicta quam in ſermone, vt hoc vel illud conſideratur ab alterutro erga alterum, niſi ad animi demissionem significandi hoc vel illud pro quo ligatur ad huiusmodi: ſic videmus Principes habentes charæcteres non niſi vni vel alteri novis operibus ſcribunt: ergo etiam ad significandum animi demissionem hoc fieri poſſet.

415. Quaritur 4. In quoniam differat adoratio ab Humiliatione. Re. Differe in hoc, quod Adorationis virtus, sit virtus ad alterum, Humilitatis Virtus non item; & ideo Humilitas reducitur ad Temperantiam, Adoratio ad Iustitiam, tanquam pars pœnitentia illius. Intra Humilitas præcitat attendit honestatem in contribuendo ſibi plus quam ſibi conueniat, ſequenter in non exollendo ſe ſupradicta. Ut verò Adoratio attendit honestatem in tribuendo alijs quod ipsis conuenit, agnoscendo illam ſupra ſe excellentiam & eminentiam, & voluntate ſe ſpectu illorum colligate inferius. Vnde plus est adorare, quam præcitat ſe humiliare, & cert adoratio humilitatem aliquo modo vel ſupponat, vel etiam includat, ſaltem repercut ad illum quem adoramus.

CONTROVERSIA II.

*Vtrum Christus ut Homo Adorari possit
cultu Latriæ.*

416. DE fide est, hunc hominem, ſen hanc pofsonam, que est Christus, adorari cultu Latriæ. Jo. 5. Vt omnes honorificant Filium, ſen honorificant

honificant Patrem. If. 15. Mibi curuabitur omne genū: quem locum exponit de Christo S. Paulus ad Rom. 14. & ad Philipp. 2. & Jo. 20. Thomas adorans dicit: Dominus meus & Deus mens.

Controversia refutat inter Scholasticos, an & quo sensu Christus ut Homo adorari possit cultu latiae. Non est autem quæstio, utrum Humanitas sit ratio & fundamentum, propter quod conveniat Christo talis adoratio, cū certum sit, solam divinitatem esse hoc fundamentum. sed quæstio est, utrum Persona Christi ita adoretur Latia, ut illa adoratio terminetur etiam ad ipsam Humanitatem, non minùs quam ad Verbum, ad eoque Christus ut Homo non merè adorari dicatur per communicationem Idiomatum, sed ita ut Humanitas sit solum partialiter illa res & terminus qui adoratur cultu latiae. Ratio dubitandi est, quia Latia non debetur nisi Deo: Humanitas non est Deus. Ergo &c.

417. Propter hanc dubitandi rationem aliqui antiquiores dixerunt, Humanitatem Christi non coadorari cum Verbo, nisi Latia imperficiere. Recentiorum tamen communis est sententia, eadem supremâ adoratione, quâ adoratur Verbum Incarnatum, ita adorari hunc hominem Christum, ut coadoretur humanitas, & ad hanc etiam illa adoratio terminetur.

Ad hanc Assertionem probandam adduci solent varia SS. PP. Testimonia, circa quæ bene observa: P. VVadingus, quod quidem Partium mens & intentio non fuerit definire, eandem indivisibilem adorationem, à quæ immediatè terminari tam ad Verbum quam ad Humanitatem, & esse vtriusque adorationem absolutam, & non tantum respectivam Humanitatis, quia illi Patres toni erant intenti refutando errori Nestorij & asselatum, qui ne quidem admittabant per communicationem idiomatum adorari Christum Hominem, quia ponebant duas Personas; Nihilominus tamen ex verbis illorum satis clare colligitur, eos rem ipsam concepisse, sicut asserit communis sententia. Dabinus aliquorum verba.

S. Augustinus in ps. 98. Nemo, inquit, carnen Christi manducat, nisi prius adoraverit. S. Damascenus l. 3. c. 8. dicit, nos carnem Christi non adorare ut puram carnem, sed ut vnitam Divinitati. S. Chrysostomus hom. 5. in Ep. ad Heb. Reverat, inquit, magnum & admirabile & stupore plenum est, carnem nostram sursum sedere, & adorari ab Angelis & Archangelis. & hom. 3. exponit de Christo secundum carnem illa verba: Et adorent eum omnes Angeli ejus.

S. Augustinus iterum serm. 58. de Verbis Domini, cū sibi pro parte hereticorum objecisset, quasi creaturam adoremus cultu latiae; responderet: [Ego dominicam carnem, in modo perfectam in Christo Humanitatem propterea adoro, quod à Divinitate suscepit, atque Deitati unita est, ut non aliud atque aliud (sic volebant Nestoriani) sed unum, eundemque Deum & hominem Dei Filium confitear.] Ecce! ait, se vnitatem seu

identitate adorationis confiteri Unitatem seu Identitatem Personæ.

418. Conclusionem probavit vel declaravit S. Epiphanius exemplo, quo etiam alij deinde vñ sunt. Sicut enim purpura Regis coadoratur, dum ipse Rex adoratur, ita etiam Humanitas coadoratur, dum Persona Christi adoratur. Ceterum hoc exemplum declarat quidem, Humanitatem aliquo modo adorari, dum adoratur Christus, non tamen probat adorari adoratione absolutâ, sed tantum respectivâ, sicut vestis Regis, quatenus adoratio Regis virtualiter aquivalet duplice adorationi, vni quâ Rex absolute adoratur propter suam excellentiam, alteri vero, quâ adoraretur Purpura, si separata à Rege proponeretur, propter respectum ad Regem; que tamen adoratio respectiva est longè inferioris ordinis, quam adoratio absoluta, ut dicetur.

419. Meliori exemplo vñus est S. Cyrilus, scil. Humanitatem adorari in Christo adorato Verbo, sicut adorato homine propter excellentiam animæ, coadoratur adoratione absolutâ etiam Corpus. Hinc autem desumus potest ratio à priori Conclusionis, scilicet, quod quando adoratur aliquod totum physicum, tunc eadem adoratione adoratur non solum id cui inest excellentia, sed etiam ceteræ partes coadorentur: atqui Humanitas est pars Christi. ergo hoc adorato etiam illa coadoratur.

Contra hoc exemplum, ipsamque Rationem, acriter insulgit Arriaga, existimans falli Doctores, qui hucusque de hoc puncto scipserunt, dum sibi persuaderet, se hujusmodi exemplo & ratione questionem ex integro expedivisse. Nam imprimis ex adoratione externa secundum se sumpta, non possumus colligere, humanitatem Christi adorari potius Latia quam Duliâ, quia genuflexio, osculum &c. sunt signa ex se indifferentia, ut procedant ab interna adoratione Latiae vel Duliæ; nam & Sanctis, in modo & Regibus genu fleximus, vestes osculamus &c. sunt ergo signa aquivoca, significantia internum cultum illum, qui huic persona debetur, cui exhibentur. Vnde sicut Adoratio Christi habentis vestem, est coadoratio vestis, sed inferioris ordinis, & non absoluta, sed tantum respectiva, ita dici possit, adorato Verbo Latia, coadorari humanitatem Duliâ, & vtriusque adorationis signum esse eandem Genuflexionem.

Quodsi loquamur de Adoratione interna, à qua illa externa accipit denominationem Latiae, inquit, Arriaga, videri implicantiam in terminis, illam interiorem esse aqualem respectu Humanitatis Christi ac respectu Verbi. Nam judicium interius quo ego judico, humanitatem esse excellentem, non est illud, quo judico Deum esse excellentem, neque possum habere judicium, quo judicem, Humanitatem esse aquæ excellentem ac est Deus, sed judico minorem esse excellentiam Humanitatis, etiam post Unionem ad Verbum, quam sit Excellentia Verbi: ergo

Adoratio externa in ratione Latriæ, non complebitur respectu humanitatis per judicium interius de humanitate, sed tantum respectu Verbi.

420. Mibi in hac quæstione breviter dicendum videtur, cultu Latriæ abfoluta solum quidem Deum & Divinitatem simpliciter adorari, coad- orari tamen etiam omnes partes physicæ unitas Divinitati, hoc est : sicut per illam unionem physicam humanitas Deificatur, ita virtute illius unionis ipsa etiam humanitas meretur cultum, nulli puræ creaturæ, hoc est non unitæ Deo, convenientem, qui cultus consequenter erit cultus Latriæ, & coadoratio rei Deificatae. Itaque ratione Unionis Humanitas eam consequitur dignitatem, ut omni puræ creatura, quantumvis nobilis, ex omnibus possibilibus, sit anteponenda, & præ illa ac supra illam colenda. Porro cultus Latriæ differt præcipue à cultu Dulia, per hoc, quod cultu dulia præferamus quidem Sanctos nobis, sed non propterea unum Sanctorum alteri. Cul- tus hyperdulie præfert B. Virginem omnibus cæ- teris puris creaturis, non habentibus dignitatem Matris : cultus Latriæ vero ita se submittit Deo & cuicunque per unionem cum Deo deificato, ut protestetur, illa omnia super omnes creaturas à se effici : & hoc ipso est cultus soli Deo de- bitus, quia est Cadoratio per excellentiam suam identificata cum Adoratione Dei.

421. Hinc vterius dicendum est, hanc Cadorationem quantumvis identificatam cum Adoratione Verbi, si tamen formaliter consideretur, esse in modo adorandi inæqualem, ut agnoscit Lugo. Ratio est, quia ei Cadoratio, sive, est adoratio Humanitatis, non propter excellētiam illi identificatam, sed propter excellētiam Divinitatis unitam : Verbum vero adoratur propter excellētiam identificatam : sicut ergo perfectius est, esse Divinum per excellētiam, quam esse Divinum per Unionem ; ita illud meretur modum adorandi formaliter perfectiorem. Et hac ratione conciliant varie Patrum locutiones.

422. Quæs. An propter hanc diversitatēm in modo adorandi, dicendum sit, Humanitatem Christi adorari per accidens, sicut quando quis moverit corpus, dicitur per accidens moveri manus propter unionem cum reliquo corpore. In hac quæstione de nomine placet dicere, quod Humanitas adoretur per se. Ratio est, quia illa adoratio ex intentione adorantis terminatur ad totam personam, & ad omnes ejus partes : sicut ergo, qui æqualiter vellet impulsum imprimere omnibus partibus corporis, diceretur manus movere per se, ita & in casu nostro dicetur Humanitas adorari per se.

423. Alia quæstio hic à nonnullis move- tur, an Humanitas Christi prout seorsim confide- rabilis est, possit à nobis orari pro aliquo bene- ficio, ut in favorem nostrum aliquid faciat. Ne- gat Suarez, ex fundamento satis debili, nempe quia operationes sunt Suppositorum. ergo Hu- manitas non potest operari independenter à sup-

posito : ergo sicut suppositum debet operari, ita etiam ipsum debet orari.

Respondeo tamen affirmativè, vi habeo per- xis fidelium. Ad fundamentum opposendum, cilis est responsio cum Card. de Lugo & Ariaga, concedendo primam consequentiam, & negando secundam. Nam licet operationes sunt suppo- sitorum, quatenus natura operari non posse, nisi habens suppositum, ipsa tamen Naturaliter, qua se per suum liberum arbitrium determinat ad operationem : ergo potest natura omni libere se determinet, esto hoc non possum fini- posito. Ad minimum ergo concedendum, quod Humanitas Christi poterit in hac ratione ad exercendas hujusmodi liberas actiones in- minibus proficius.

424. Major difficultas est, an deficit a Cælo triumphans adhuc sic orari possit hu- manitas Christi : & hoc etiam affirmo,

Objici posset ex doctrina Vasquezij, quæ- tis contendit, Christi humanitatem definitam amplius pro nobis in Cælis orare proprium laude de Oratione, idque evincere conatur in Chrifi dicto: *Data est mihi omnis potest in Cælo in Terra.* Non est autem data omnis potest, si adhuc per orationem aliquam impetrare debet. Nemo enim dicitur habere in sua potest, quod ab alio debet impetrare. Quapropter Vaquez vult, Scripturam & Patres afferentes Chilum a Cælo esse nostrum advacatum, & orare pos- bis, esse intelligendos de oratione impetrare, quæ rectius vocaretur, *Intercessio seu Interpla- quia Christus exhibet Patri Cælesti sua mentis.*

¶. Transmisla hac Vasquezij doctrina, quam alij non admittunt, nihil, inde concur- tur contra nostram assertiōnem. Quia potest adhuc humanitas Christi orari, ut per sua mentis velit nobis hoc illudvè à Deo conteri: atque- ter orari, ut ostendat suum beneplacitum Nostri suar, alisque Sanctis, ut pro nobis ore & impo- trent à Deo, quod Deus sine intercessione non concederet.

CONTROVERSIA III.

*Vtrum Humanitas Christi posset Adorari
Angulos & Homines.*

425. Ratio dubitandi est, quia humanitas Christi potest seipsum considerare compa- sitione illorum donorum, quibus Angelos & Ho- mines antecellit : econtra vero potest Angelos & homines considerare ut habentes dona in- addita sua substantia : ergo sub hac considera- tione potest humanitas Christi venerari Angelos & homines, sicut Rex potest adorare Clericos, & econtra Clericos Regem.

426. Negat Ariaga. Affirmat Lugo, & meo iudicio admodum probabiliter. Ut am- probetur, oportet ostendere, ad hoc ut quis cum veritate testetur, se quæ talen esse inferiorum &

minorem, non requiri actualē carentiam illorum bonorum, per quae simpliciter & ab solūtē omnibus confideratis alioquin alterum excedit, sed sufficiere illam mentis præcisionem quam expositū. Probat hoc Lugo ex absurdo: quia si requireretur actualē carentia, sequeretur quod Christus non posset adorare Patrem Cœlestem, quia Christus cūm sit Deus & Homo, est absolutē equalis Patri.

Hæc tamen ratio non evincit intentum, est que disparitas aperta. Humanitas Christi per vniōnem hypostaticam & assumptionem à Verbo, verè facta est superior Angelis, & digna effecta, quia ab Angelis adoretur, est enim elevata supra omnes puras creaturas: at verò per eandem assumptionem non est facta æqualis, multò minùs superior Patre Cœlesti, sed Humanitas semper manet inferior: & quando Humanitas adorat Patrem Cœlestem, Verbum dicitur adorare duxatxat per Communicationem Idiomatum. Itaque Persona Christi est quidem æqualis Patri Cœlesti, sed Humanitas non est æqualis, & ideo Humanitas semper potest adorare: at verò non solum Persona Christi sed etiam ipsa Humanitas per dona supernaturalia, præcipue per Unionem cum Verbo, est facta superior Angelis: ergo jam ex hoc capite posset reddi ratio, cur Humanitas non possit adorare Angelos, si verum esset, quod inferior non possit adorari à Superiori, sive si superior per propriam entitatem, sive per formam superadditam.

427. Melius probat assertionem idem Cardinalis, quia non videtur posse dubitari, quin Christus coluerit & submisse veneratus sit S. Josephum, & Sanctissimam Matrem suam, cūm Scriptum sit: *Et erat subditus illis.* Deinde circa alios homines, præfertim circa Sacerdotes & Templi Ministros, circa Principes & Nobiles, non videtur dubitandum, quod Christus in hac vita exercuerit actus reverentiae, alioquin subiisse notam vel gravis incivilitatis, vel arrogantie, præfertim antequam se sufficienter manifestasset esse Deum: ergo ad talem reverentiam debebat sufficere mentis præcio ab illis donis, quibus Humanitas Christi præ illis omnibus personis excellat: alioquin Christus egisset Personam simulatores & deceptoris, & finxit, in dī fallō affirmasset illis signis, se carere divinitate.

428. Ratio vñterior à posteriori reddi posset, quia nisi haec mentis præcio sufficeret, infinita honorationes & adorationes inter homines essent falsæ & deceptoriae, in dī illusoria, quæ tamen à nemine pro talibus habentur. præterea nemo posset sine periculo errandi alterum adorare: sapientē enim ille qui ab omnibus censetur recte, & laudabiliter alterum adorare, est in veritate rei superior altero, spectatis omnibus donis & qualitatibus quibus exornatus est. Nec est opus rem quotidianam exemplificare, est ergo communis sensus, sufficere mentis præcisionem ab excessu dignitatis.

Quodsi loquamur de aliquo qui ignorat sua dona quibus alium excedit, nemo negaverit tam adhuc recte adorare eum, quem scit esse saltem in aliquo se superiorē: atqui talis adorando nou negat se habere dona quibus illum excedat. Ignorare enim non est negare, sed stat cum præcisione, alioquin qui ignoraret se esse præstinentium, negaret se esse prædilectionatum: ergo præcio mentis sufficit ad honestandam hujusmodi adorationem.

429. Respondebis cum Arriaga, instantias allatas de Christo honorante Matrem & alios, non esse ad rem præsentem, quia ille cultus non erat adoratio, sed honoratio: honor autem potest exhiberi etiam inferiori, quia etiam Deus dicitur honorare sanctos. Sed contra. Quia Christus volebat utique per illa signa significare, quod alij homines tunc temporis per eadem signa significare volebant, & ad quæ significanda erant assumpti: atque, ut supponimus, alij per illa signa volebant significare submissionem: ergo etiam Christus eam significare voluit. Ad illud quod addebatur, honorem etiam inferiorem exhiberi, dicam in Tr. 2. de Justitia, inferiorem à superiori quā tali non posse honorari nisi cauſaliter, & hoc modo Deum honorare sanctos, nimirum testificando, eos esse dignos, qui ab alijs formaliter, hoc est cum vera submissione honorentur, sic Rex Afluerus honorasse legitur Mardonium, quando eum iussit circum duci, & omnibus hono- randum proponi.

430. Objicit Arriaga 1. Ex hac doctrina sequitur, Christi Humanitatem potuisse etiam adorare dæmonem, ut ipso quoad naturam perfectiorem. qz. Ex speciali causa dæmones & dæmonios non esse adorando aut honorando, non solum ab Humanitate Christi, sed nec ab alijs hominibus: in dī nec superior dæmon ab inferiore dæmonie honorandus est. Adoratio enim ut sit prudenter facta, illi soli exhibenda est, respectu cuius servire potest ad gloriam comparandam vel augendam, sicut & laus. Definitur enim Gloria à S. Ambroſio & S. Augustino: quod sit, clara cum laude notitia, hoc est, opinio grandis apud alios ingenerata ex laude aliorum. Jam verò dæmones & damnati indigni sunt omni gloriâ, omni laude, digni verò omni confusione, & sunt inancipati aeterna miseria, incapaces omnis felicitatis veræ, cuius pars est gloria: ergo respectu horum adoratio non est ordinabilis ad illum finem, ad quem est instituta.

431. Objicit Arriaga 2. Ex doctrina Luponis sequitur, posse Carnificem à Rege adorari, si forte eminet aliquibus bonis supra Regem. qz. Si nullum aliud præjudicium timendum esset, posset Rex laudabilissime se etiam coram carnifice humiliare, eumque revereri. Sanè qui se potest laudabiliter alterius servum dicere, potest etiam illum venerari & honorare, & hoc sensu adorare, quia jam adeo considerabilis aliqua inferioritas & superioritas. Certè Pontifex dicit se servum

servum servorum nomine excepto ; quidni id posset dicere Rex ? Quodsi hoc non placet Arriagæ, det ipse speciale rationem, cur Rex non possit deponere pileum Carnifici, id tamen possit alicui ex suis aulicis etiam inferioris ordinis, & tunc erit Carnifex excipiendus sicut supra exceperimus dæmones.

CONTROVERSIA IV.

Quomodo Adoratio Imaginum feratur in Imaginem & Exemplar.

Celebrem fecerunt hanc questionem Suarez & Vasquez quorum dissidium priusquam proponam referenda est sententia aliorum.

432. Durandus, Holcot, & quidam alij apud Suarez, dixerunt, Imagines propriæ loquendo non adorari, sed exemplar præsente imagine : à qua sententia vix distat Cajetanus 3. p. q. 25. a. 3. ¶ se fregit, affersens, Imaginem esse tantum conditionem adorandi Exemplar (vult dicere, ut opinor, occasionem, sicut alicui gladius Judicis possit esse occasio laudandi justitiam) & honorem non exhiberi conditioni rei adorata, sed exemplari ipsi quod est ratio adorandi.

Hanc sententiam aliqui Theologi gravibus censuris afficiunt, imò aliqui etiam à fide alienam existimant ; & licet Vasquez conetur eam ab omni censura vindicare (fortassis in favorem sua sententiae) si tamen verba spectentur, videut mereti censuram : Concilia enim vtuntur contrario loquendi modo. S. Basilius relatus in Concilio Niceno 2. act. 1. *Honorificè*, inquit, *veneror venerandas imagines*. In eodem Concilio act. 6. Epiphanius Diaconus damnat illos, qui imaginum vsum ad memoriam solam, non vero ad salutem seu venerationem admittunt. Atqui non apparet, quid hæc sententia aliud imaginibus tribuat, quam vim excitandi memoriam exemplaris, & sic occasionandi cultum ejusdem.

Confirmatur. Nam si Patres approbantes cultum imaginum, aliud non voluerint, quām quod vult hæc sententia, facilissimum fuisset intrñere hæreticos illos, qui quidem admittunt cultum Sanctorum, vel cultum Dei, non tamen imaginis ejusdem. portuissent, inquam, paucis verbis dici, nos tamen ex occasione imaginum colere ipsum Deum, sicut auditæ voce *Dexi*, excitamus ad memoriam Dei. Vnde etiam facile factum fuisset argumento corundem præcipuo contra cultum imaginum, quod scilicet sint res mortuæ, inanimatae. Neque enim est contra naturam rei inanimatae excitare memoriam Dei. Ex quibus apparet, SS. Patres alium præterea cultum imaginibus afferuisse. Hac ergo sententiæ rejectâ,

433. Sententia P. Vasquez d. 108. est, post Alphonsum à Castro, non posse adorari imaginem, quin eadem oratione adoretur in recto ipsum exemplar. Nam licet osculum fiat ima-

gini, & genuflexio ante imaginem, hi tamen lùm sunt actus externi : at vero actus internum totus quantus (vt vult Vasquez) oportet esse exemplar, nec vlo modo attingit inquietum, sed sola actio externa, per quam vt factum tangit affectus internum se submitit exemplar, contumem imaginem, vt pote quæ est incapax submissionis & quia stultum est substantiam rationalem se submittere rei inanimatae.

434. Dicendum est primò, & concordatum sententia Vasquezij, quod quando colimus imaginem, non feramur in imaginem per actum internum eo modo quo ferimus in exemplar. Ratio est. Exemplar adoramus sollempniter & quidem propter excellētiam in illo representatam imaginem vero non nisi respectivè, & proprieccentiam exemplaris, & quidem vi committit, nec vlo modo physicè vnius aut continuatis unam personam cum imagine. Deinde vero ut notat Lugo, exemplar solūm tanquam à cui debetur illæ cultus, & cui solūm debet, & in ordine ad quod ille cultus habet rationem. Justitia potestativæ, imaginem vero non includit, sed vt purum terminum illius cultus alteri debenus, scilicet exemplari. Ita de voluntate imaginis, prout fertur in ipsam, non applicatur à Concilij Adoratio in Spiritu, qui in adorationem non communicamus politice & viliter cum imagine, vt pote rationis experientia est adoratio & cultus quasi inanimatus membralis, quia per genuflexionem nolumus aliquip dignificare aut testari imaginis, sed exemplar. Quapropter voluntas significandi tota tenet exemplar, non enim potest ferri nisi in it, cu volumus loqui tali signo : non volumus autem loqui nisi intelligimus : solūm autem exemplar intelligit, non imago. Quodsi Vasquez hoc lùm voluerit, vera esset illius sententia. Sed quantum ex verbis colligi potest, negavit enim voluntatem submissionis vlo modo vngere à imaginem, & de hoc est controversia. Inque-

435. Dicendum 2. Effectus internum submissionis aliquo modo terminatur & rendit discrete in ipsam imaginem, volendo imaginem celestem & illi se submittere, propter excellētiam exemplaris, cui talis celio imagini exhibita debet. Ita ceteri DD. Probatur i. Quia nill hoc dicitur, non receditur recipit à sententia Durandi, qui ab omnibus rejicitur. Nam licet Vasquez recedat à Durando in hoc, quod Vasquez dicit, imaginem verè adorari, esto terminet solūm cultum externum, & nullo modo internum, hoc tamen est solūmodo differe in modo logico, non in re ipsa. Nam Durandus non negavit imaginis rectè figi osculum, caput illi aperit etc. sed solūm negavit hæc sufficere, vt imago dicatur adorari. Imò, vt notat Arriaga, dum Vasquez affirmit hoc sufficere ad adorationem, logique inconsequenter, supra enim docerat, adorationem externam sine internâ non sufficere ad adorationem : quomodo ergo verum est adorari

imagine

Imaginem, si interna adoratio non versatur circa imaginem?

435. Ratio à priori ex ipsa definitione adorations sumitur, quam tradit S. Damascenus orat. i. de Imaginib. & Anafasius relatus in VII. Synodo act. 4. & quam suprà retuli, quod sit, *Natura submissionis & reverentia*: ergo illud quod adoratur, debet terminare submissionem & reverentiam, est enim nota reverentiae respectu illius quod dicitur adorari.

437. Confirmatur & declaratur duplici instantiâ. Si enim ad denominationem *Adoratio* sufficeret, me coram imagine pileum deposituisse, sequeretur, quod si in imagine depictus esset Diabolus, aut Judas Ilcarius &c. etiam ille diceretur adoratus. Secundò sequeretur, quod quando coram Eucharistio percussio pectus, adorarem pectus, ut notavit Lugo, vel qui oscularetur terram, adoraret terram, ut notavit Suarez. Verum quidquid si de his instantiis, qua meo iudicio eludi possent, dicendo, quod requireretur ut interna adoratio tenderetur in diabolum tanquam exemplar: quidquid sit, inquam, de his.

438. Probatur assertio 2. ex mente Conciliorum & Patrum, approbantium cultum imaginum, que plenè alia non fuit, quām quod non solum externa Ceremonia, sed etiam internus animus submissionis feratur in ipsam imaginem. Concilia enim & PP. dicunt simpliciter & absoluē, imagines adorari, & hoc contra Iconoclastas definit & inculcat, atqui Iconoclastae illud maxime in cultu imaginum detestabantur, quod internus affectus externâ ceremoniâ manifestatus renderet in imaginem: ergo ex mente Patrum ratione tendentia est admittenda.

Confirmat hoc bene Arriaga. In Concilio Nicano 2. Act. 4. dicit Leontius: [Imaginem Christi adorans non lignorum aut colorum materialium adorat, sed inanimatum characterem Christi.] Vnde colligitur adorari rationem imaginis, & non lignum aut colorem secundum se.

439. Probatur 3. à paritate amoris. Si amem Petrum præcisè amore Dei & propter Deum, tunc debo Petro velle aliquod bonum, quod verè sit bonum Petri, & non præcisè bonum Dei: si enim magis placere Deo occisio Petri, ego occidendo diligenter quidem Deum, sed non diligenter diligere Petrum, si occisio non esset bona Petro, etiam exerceretur circa Petrum: ergo par modo ut dicar adorare imaginem propter excellētiam exemplaris, non est satis cultum externum exerceri coram imagine, sed debet etiam internus affectus submissionem imaginis praestare.

440. Probatur 4. Argumento à contrario. Etiam coram Cruce fiat Sacrificium, non potest tamen vlo modo dici, sacrificari Crucis: ergo neque ad hoc ut imago dicatur simpliciter & proprie adorari, sufficit extermam adorationem coram illa fieri. Ergo à primo ad ultimum non potest defendi, quod Imago simpliciter colatur,

nisi dicatur, affectum internum tendere in imaginem.

441. Rationem à priori reddit Lugo n. 39. & ostendit, repugnare, quod externus cultus exhibeat imagini quā tali, quin etiam internus affectus submissionis feratur in imaginem: hoc ipso enim quod velit flectere coram imagine, & illi reverentiam facere, jam adest affectus quo me volō collocare infra imaginem, illi cedere locum meliorem: qui est ille ipse affectus, quem adoratio requirit.

442. Objicies 1. Adoratio est solutio debiti: atqui imagini non dicimus solvere debitum, sed exemplari. ergo ad adorationem sufficiet nos habere affectum submissionis respectu exemplaris, etiam si non habeamus respectu imaginis. 2. Negando consequentiam, qua non est legitima, claritatis tamen gratiâ distinguitur major: adoratio est solutio debiti, ita ut debitum debatur omni illi, cui nos submittimus propter se, & alijs propter connexionem cum illo, concedo Majorem: & concessâ minore, negare consequentia: sic ut Vasquez debet negare hanc; Adoratio est solutio debiti: sed debitum tantum solvit exemplari: ergo tantum adoratur exemplar: vel sic: Sed debitum tantum solvit illi cui nos submittimus (ut vult Vasquez) ergo tantum adoratur ille cui nos submittimus interius: qua consequentia est contra Vasquez. Sicut ergo Vasquez debet distingui, dicendo, quod adoratio sit quidem solutio debiti, sed non debiti omni illi quod adoratur, ita nos dicimus, quod interna submissio animi sit solutio debiti, sed non omni illi cui sit submissio. Verbo. Sicut externa adoratio sit & imagini & exemplari, sed tantum debetur exemplari, ita nos dicimus, quod interna submissio sit imagini & exemplari, sed tantum debetur exemplari. Itaque ad hoc ut imago dicatur recte adorari, & hanc adorationem deberi exemplari, debet non tantum genuflexio fieri imagini, sed etiam accedere internus animus se submittendi imagini propter exemplar: quia & genuflexio, & talis animus debetur exemplari. Declaratur à simili. Sicut ad rationem amoris vnius propter alium, non est sat, me velle bonum fini CVI, sed debo velle bonum etiam illi quem amo propter alterum: v. g. ut dicar amare canem propter dominum, debo cani facere aliquod bonum, tametsi hoc faciendo non solvam debitum cani, sed domino: sic ad hoc ut imago dicatur adorari, non est latiss, affectum submissionis ferri ad exemplar, sed debet ferri in imaginem, licet si me submittendo non solvam debitum imaginis, sed exemplari.

443. Objicitur 2. Textus quidam VII. Synodi Act. 4. vbi dicitur, quod sicut Jacobus osculans vestes Josephi, non ipsam vestem dilexit aut honoraverit, sed per eam arbitratus est se Josephum osculari, sic nos osculando imagines animo

Y y y

animo

animo videmur ipsum Sanctum osculari. Ergo Patres voluerunt, internum affectum tantum terminari ad exemplar. & Intentionem illorum Patrum solum fuisse, declarare, nos imagines non adorare adoratione absoluta, sed solum exemplar, alioquin exemplum nimium probaret, nempe quod sicut Jacob nullo modo amavit vestem, ita nos nullo modo adoremus imaginem.

444. Objicitur 3- Tridentinum sess. 25.
vbi videtur definiri, quod affectus internus feratur in solum exemplar, dum dicitur, quod honor illis delatus feratur ad prototypa, ita ut per imagines, quas oscularium, & coram quibus aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos.
¶. Imò si Tridentinum attente legatur, potius nobis faver. dicit enim, honorem exhiberi imaginibus, & illum honorem transire in exemplar, & honorati exemplar, dum imagines honorantur: atqui osculum vtique non transit ab imagine ad exemplar: ergo affectus internus transit: atqui non potest transit ab uno ad alterum, nisi fuerit

ibi vnde transit : ergo affectus interioris sensu
ad imaginem, à qua deinde transit et translatum.
Cum hoc autem bene sit, in imagine & participatione
honorari Sanctum, quia qui honorat
quid ad me pertinet, & quia ad me pertinet
me honorat, & sic Christus dixit; quod nra
nimis meis fecisti, mihi fecisti.

445. Objicitur 4. Res inanum est capax submissionis & reverentie, sicut non capax injurie: ergo non potest adorari, habatur consequentia. Adoratio est quidam iustitia potestativa, qua debet effe altermago autem non est altera, quia non est permissus. Imagines non esse capaces adorationis auctoritate, seu propter excellentiam propriam, hoc ne respectiva, & propter excellentiam creaturis, & huic solvitur seu exhibetur Iustitiae & hoc est alterum, ut jam super sufficienter declaratum.

CAPVT VLTIMVM
DE COMMVNICATIONE IDIOMATVM

Hujus s̄epius mentio facta est in hoc Tractatu. Ejus explicationem in ultimum locum rejecimus, ēstque questione de modo loquendi cum debita cautela, quā in forinandis propositionibus circa Incarnationis Mysterium adhibenda est.

446. Idioma Theologis hic idem est, quod
Prædicatum. Communicatio verò Idiomatum
aliud non est, quam quod prædicta quæ Christo
conveniunt formaliter ratione vnius Naturæ, di-
cantur de eo vt expresto per concretum alterius
Naturæ: v. g. quæ conveniunt illi ratione Na-
turæ Humanæ, vt, *esse passum*, prædicentur de eo
vt significato nomine Dei, ita vt etiam verum
sit, Deum esse passum, sicut verum est, Hominem
esse passum: & sic econtra verum etiam sit, hunc
hominem esse Creatorem & Dominum &c. quæ
Christo conveniunt ratione Deitatis.

447. Porro, omnis hac viciſſitudinaria communicatio fundatur in veritate hujus propositionis: *Dens est homo: Homo est Dens.* de cuius proprietate licet minus recte ſenſerit Durandus, ab omnibus tamen Catholicis, inī & nostri temporis heterodoxis admittitur, cum omnibus SS, PP. & est definita in Concilio Ephesino adverſus Nestorium, negantem B. Virginem eſſe Deiparam.

Ratio communiter reddi solet à RR. quia
vbi rectum concreti est idem, unum dicitur de

alio: sic album dicitur dulce. atqui Rectum
minis est , Subsistens : & rectum Dei etiam
Subsistens: ergo recte dicitur , Deum enim

448. Verum, hoc principium valde controvexit à Philosophis, & multi cum Vasco negant, concretum *D E V S*, dicere in recto silentiam, sed potius Naturam, & nonnullum concretum *Homo*, in Recto dicere Substantiam, alioquin ester verum dicere: *Homo est Mōs*, vel in sententia Scotti: *Homo est negatio communicationis &c.*

449. Hinc monus Card. Pallavicinius, dat Subsistentiam importari solam in seculo nomen, *Homo*; & vult importari eis unde quod continet Humanitatem. [Porro id est ipsum Humanitatem, & per eam constituitur & perficitur illud esse totale quod est in Christo, potest accipi dupliciter. Primum, prout est purum christi vinum, contradistinctum ab Humanitate, & quia ut tale habet totam perfectionem illius complicitatis ex Verbo & Humanitate; & secundum hanc acceptationem vera est haec propositionis, *mo est Deus: homo est increatus.* Nam illud in totale habet verè omnia ista predicata. Secundū, hoc nomen, *Homo*, potest accipi in Christo ut includens non solum Verbum, sed etiam Humanitatem intrinsecè, & secundum hanc esse

totale compositum verificatur ; hic homo est creatus, est possibilis; scilicet : in vna sui parte.] Quapropter in hujus Authoris sententia (quam magis declarat n. 193.) aliud importatur in Recto, per tò, *Homo*, quando dicitur de puro Homine, aliud, quando dicitur de Christo. Quando dicitur de puro Homine, importatur in Recto ipsa Humanitas, quando vero dicitur de Christo, Humanitas non importatur hoc modo, neque est verum dicere ; *Humanitas est Homo*; & ideo id quod Christus assumpsit, ne quidem post assumptionem est propriè Homo.

450. Rationem discriminis desumit ex illo principio Aristotelis, docentes, id esse aliquid, quod est præcipuum in illo, adeoque illud esse hominem, quod est præcipuum in homine : quâ ratione magis propriè dicitur esse homo anima quam Corpus, & magis propriè dicitur S. Petrus esse in Cœlo, quam in sepulchro. Sicut ergo manus separata ab homine, dicitur esse corpus, existens vero in homine, hoc est in aliquo perfectiori, non dicitur Corpus, sed, esse in corpore, ita Humanitas existens separata à Deo, est Persona & est homo, existens autem in Deo, hoc est, in Ente substantiali perfectiori, neutram denominationem habet.

Ex hac ipso ratione deducit idem Auctor, non posse dici, quod Christus sit duo viventes, aut duo viventia, licet includat duas Naturas viventes, quia scilicet rectum, in Christo importatum, & significatum per tò Vivens, non est duo, sed unicum, scilicet illud perfectissimum, quod continet cetera.

451. Declarat ylterius, quare in Deo multiplicentur Nomina Personalia seu Personæ, & non multiplicetur nomen Naturale, nec dicantur plures esse Dij, sicut dicuntur tres Personæ. Quia cum in Deo omnia sint Substantialia, & Infinita, ac quæ principia, illud importatur in Recto ab aliquo nomine, cui formaliter & primariò est impositum illud nomen : hoc autem nonem, *Deus*, sic est impositum, ad significandam Radicem Omniaum Bonorum, quod primariò convenit Naturæ Divinæ, ideo per hoc nomen, *Deus*, importatur in Recto, & Primariò quidem Natura Divina. Idem vero nomen, *Deus*, ratione hujus primarii significati convenit omni ei, quod cum illo identificatur, quodque illud continet : ideo secundariò per idem nomen significatur omne illud totum, quod continet Naturam Divinam, & identificatur cum illa : sed quamvis hæc Tota multiplicentur, tamen semper dicuntur esse Idem Deus, quia semper habent hanc denominationem ab Vno & Eodem, cui primariò & formaliter convenit hoc nomen, *Deus*, hoc est, Natura Divina. Contrà vero hoc nomen, *Persona*, dicit formaliter in Recto totum illud perfectissimum, quod est in aliquo Ente. Et quoniam hoc totum perfectissimum in Deo includit tam Naturam quam proprietates, ideo pars recti, significati per hoc nomen, *Persona divina*, multiplicatur, ac proinde

multiplicantur realiter Personæ ; quoniam ad multiplicationem realem sufficit negatio ad aquæ identitatis inter recta.

452. Hanc doctrinam, quæ mihi valde verisimilis videtur, (quamvis æquè bene res tota expediatur in ea sententia, quæ docet, semper in Recto importari Personalitatem, vt videre licet apud Card. de Lugo) referre placuit in gratiam eorum, quibus libelli hujus Auctoris non sunt ad manus, sicut reverè paucorum sunt. Reliquum est, vt confirmentur Regulae, juxta quas explorari possit, quanam prædicta propria Deitatis possit in Christo prædicari de Homine, & econtra, quanam propria Humanitatis possit prædicari de Deo.

453. Notandum autem est, aliqua prædicta esse propria Naturæ in abstracto quæ talis, hoc est, prout excludens Subsistentiam, seu prout contradistincta ab illa: v. g. Assimilitas est propria Naturæ Humanæ, prout contradistinctæ à subsistenti, communicabilitas est propria Naturæ Divina prout contradistincta à Personalitatibus. Alia sunt propria Naturæ, sive in concreto, sive in abstracto sumatur, vt, esse mortalem, compositum, passibilem &c. respectu humana naturæ : esse immortalem, simplicem, impalabilem, respectu Naturæ divinæ.

454. Regula prima. Prædicta quæ convenient Naturæ in abstracto quæ tali, non possunt, nec in concreto, nec in abstracto prædicari per communicationem de altero. Non enim potest dici : Verbum est assumibile, aut assumibilitas : Homo est communicabilis Verbo, vel Spiritui S.

Regula 2. Nulla prædictio seu communictatio prædicatorum quorumcunque, & quomodo- cunque propriorum unius Naturæ, fieri potest cum reduplicatione, restringente Suppositum ad alterutram Naturam determinatæ. v. g. non licet dicere, nec verè dici potest : *Homo vt Homo, est Deus*. *Deus vt Deus, est Mortalis*. Ratio est, quia ex communi vni & impositione, reduplicando significamus prædicatum convenire subiecto vi formæ, seu Natura reduplicata, sive, vi Natura quæ importatur ex parte subiecti. Vnde reipkla idem esset ac prædicari concretum de abstracto, seu de Natura secundum se.

Regula 3. Sicut hujusmodi propositiones adjectâ reduplicatione sunt falsæ, & negativæ sunt vera, ita sine reduplicatione negativæ sunt falsæ. Vnde licet verum sit : *Deus qua Deus non est Mortalis*, omisla tamen reduplicatione, est falsum dicere : *Deus non est Mortalis*. Ratio est, quia negatio est malignantis naturæ, destruens totum quod sequitur secundum omnem suam rationem, adeoque negat omnem sensum : cum ergo in aliquo sensu verum sit, Deum esse mortalem, nempe quatenus est Homo, hinc negativa illa est falsa : quamvis etiam vera sit affirmativa : *Deus est Immortalis*. Hinc heretica est hæc propositio. *Verbum non est natum ex Virgine*,

Y y y 2

Regula

Regula 4. Universaliter tunc rectè fit communicatio idiomatum, quando Natura, cui prædicatum est proprium, importatur in Obliquo in resolutione prædicati. v.g. prædicatum, *Passus*, resolvitur in, *Habens naturam recipientem in se vulnerum aut dolorem*. & ideo potest dici: Verbum est passum.

Regula 5. Quando est dubium, attento communi sensu modōque loquendi, an prædicatum dicto modo resolvatur, tunc non debent huiusmodi prædicationes simpliciter fieri, sed adjectâ reduplicatione, cadente supra Naturam, cui tale prædicatum est proprium: v.g. dubium est, an, *esse creaturam*, sit resolvendum in, *habens dependentiam à primo rerum omnium principio*: ideo non est nudè dicendum: *Verbum est creatura*, quæ propositio præferrit Arianismum. Ex simili causa non est nudè preferenda hæc alia. *Christus est ubique*. propter Ubiquistas, qui cā vtuntur ad significandum, Christum esse ubique etiam secundum humanitatem: nam tò effe ubique com-

muniter resolvitur, Christum secundum unumque naturam esse ubique, quod est falsum.

Regula 6. Illorum Idiomatum communicatione non est usurpanda sine vltiore explicatione, qua vel ex aliqua peculiari heretici, vel in alio capite est suspecta de sensu filio, hoc est, quasi prolata esset in sensu formalis & tropicale. Hinc insert Pallavicinus rectè quidem dicit, Deum esse mortuum, non autem Deum esse natum: licet enim mori sit mutari, nemo tam hereticus dixit Deum esse mortuum secundum divinitatem, sicut aliqui dixerunt, esse minime secundum divinitatem.

Regula 7. sit, quam tradit idem Pallavicinus. Præscindendo à periculo erroris, quæcumque nomina solent à nobis tribu supplicatione natura humana vel divina, per firmati promiscue de Deo & de homine.

Et hæc de Mysterio Incarnationis.

TRACTATVS